

AVANTURA, TRILER, MISTERIJA

Vil Adams
ALEKSANDROVA
ŠIFRA

ŠTA JE ZAISTA MIŠKOVENSKI ILI AGENT VILKOVSKI DOVAJAO?

VIL ADAMS
Aleksandrova šifra

Prevod s engleskog
Dubravka Popadić-Grebenarević

Naslov originala:
Will Adams
THE ALEXANDER CYPHER

Posle smrti Aleksandra Velikog, u Vavilonu 323. g.p.n.e., njegovo telo je odneto, u veličanstvenoj procesiji, u Egipat da bi konačno bilo sahranjeno u Aleksandriji, gde je ostalo izloženo nekih šest stotina godina.

Aleksandrov mauzolej smatran je svetskim čudom. Rimski imperatori, uključujući Julija Cezara, Avgusta i Karakalu, dolazili su tu na hodočašće. Ali posle niza zemljotresa, požara i ratova, Aleksandrija je propala, i grob je izgubljen.

I pored brojnih iskopavanja, nikada nije pronađen.

Uvod

Libijska pustinja, 318. g.p.n.e.

Na najnižoj tački pećine nalazio se izvor slatke vode, nalik crnom noktu na rubu iskrivljene, nagorele i iskasapljene noge. Debeo sloj lišaja i drugog taloga pokrivao je njegovu površinu, vekovima jedva remećenu, izuzev mreškanja i drhturenja na dodir jednog od bezbrojnih insekata koji su živeli u njemu, ili bubrenja od mehurića gasa koji je bljuvao iz dubine ispod najnižeg nivoa pustinje koja ga okružuje.

Iznenada, pokorica je pukla, glava i ramena jednog muškarca naglo su izronila iz vode. Lice mu je bilo okrenuto nagore i smesta je, gušeći se, duboko udahnuo životodavni vazduh kroz raširene nozdrve i širom razjapljena usta, kao da je bio ostao pod vodom preko granica svoje izdržljivosti. Silina njegovih udisaja nije se smanjivala kako su trenuci prolazili; pre su postajali sve očajniji, kao da će mu srce pući u grudima. Ali naposljetku se domogao površine i najgore je prošlo.

U pećini uopšte nije bilo svetla, čak ni bleskanja vode; i čovekovo olakšanje što je preživeo svoj podvodni beg brzo se preokrenulo u jad jer je samo jedan način umiranja zamenio drugim. Opipavao je ivicu jezerca dok nije naišao na nizak ispučen obod stene. Podigao se, i obrnuo kako bi seo na njega. Gotovo kao da se naknadno setio nečega, posegao je ispod svoje natopljene tunike da dohvati bodež; ali opasnost da ga neko goni zapravo je bila mala. Morao je žestoko da se odupire i batrga uvis svakim milimetrom tog vodenog izlaza. Voleo bi da vidi onog debelog Libijca koji je bio naumio da ga probode mačem

kako pokušava da ga sledi: *on bi se svakako zaglavio u prolazu i njega ne bi izbljunuo napolje dok ne izgubi nešto mesa.*

Nešto mu je zazujalo pored obraza. Povikao je glasno u užasu i podigao ruke uvis. Odjek je bio čudno spor i dubok za malu pećinu, kakva je, pretpostavljao je, bila ova. Još nešto je zalepršalo pored njega. Zvučalo je kao ptica, ali nijedna ptica ne bi mogla da leti i snalazi se u takvoj tami. Možda je slepi miš. On je zasigurno bio video njihove kolonije u sumrak, kako se roje oko udaljenih voćnjaka kao mušice. Nadanja su mu porasla. Ako su ovo bili isti ti slepi miševi, mora da postoji izlaz odavde. Ispitivao je pipanjem stenovite zidove, zatim počeo da se penje uz najblažu uzvisinu. On nije bio atleta, i uspon u tami predstavljao je noćnu moru, mada su zidovi bili izbrazdani rupama i uporištima. Kada je stigao do mesta odakle nije bilo moguće dalje napredovati, vratio se i našao drugi put. Zatim još jedan. Proticali su sati. I sati. Ogladneo je i umorio se. Jedanput se uz tresak srušio do dna, vrišteći od užasa. Slomljena noga bi ga dokrajčila isto onako sigurno kao što bi dokrajčila mazgu, ali on je umesto toga udario glavom o stenu i utonuo u mrak.

Kada je došao svesti, tokom jednog blaženog trenutka, nije bio siguran gde je, niti zašto je tu. Kada mu se sećanje vratilo, osetio je takvo beznađe da je pomišljao da odustane. Ne. Bolje da gura napred. Oprobao je zid stene još jednom. I opet. I najzad, u sledećem pokušaju, domogao se nesigurnog oboda visoko iznad dna pećine, jedva dovoljno širokog da bi tu kleknuo. Puzao je napred i naviše, s okomitim zidom stene s leve strane, prazninom sa desne, i suviše svestan da bi se usled jedne jedine greške stropoštao u sigurnu smrt. Svest o tome nije ga sputavala, već mu je pre izoštravala koncentraciju.

Ispupčena ivica litice stezala se oko njega tako da se osećao kao da puže unutar trbuha neke kamene zmiije. Uskoro, tmina nije bila tako potpuna kao pre. Zatim je bivalo svetlije, i on je sa zaprepašćenjem uronio u zalazeće

sunce, tako bleštavo posle njegove dugotrajne slepoće da je morao podlakticom da zaštiti oči.

Sunce na zalasku! Protekao je barem jedan dan od Ptolomejeve zasede. Polagano se primakao bliže, pogledao dole. Ništa osim okomite stene i sigurne smrti. Umesto toga pogledao je uvis. Još strmo, ali dostupno. Sunce će uskoro nestati. Počeo je da se penje odmah, ne gledajući ni gore ni dole, zadovoljavajući se napredovanjem, bez žurbe. Strpljenje ga je dobro služilo. Nekoliko puta mu se kamen pešcar zdrobio u ruci ili pod nogama. Poslednji blesak obdanice izbledeo je kad je on stigao do jednog ruba litice koji je visio nad njim. Sada nije bilo povratka, zato se očeličio, zatim se potpuno ovome posvetio, vukući se uvis noktima i dlanovima i laktovima, grebući mahnito kolenima i stopalima, stržući i ranjavajući kožu na gruboj steni, sve dok konačno nije uspeo da se prebaci preko i prevrne se na leđa, sa zahvalnošću zureći uvis u noćno nebo.

Kelonimus nikada nije tvrdio da je hrabar. On je bio iscelitelj i učenjak, ne ratnik. Ipak je osećao nemi prekor svojih drugova. „Zajedno u životu - zajedno u smrti“ - bila je to njihova zakletva. Kad ih je Ptolomej konačno namamio u klopku, svi ostali su bez zebnje popili esenciju lovorovog lista koju im je Kelonimus bio pripremio, kako im mučenje ne bi razvezalo jezik. Ali on sam je ustuknuo. Osetio je užasnu navalu straha što će izgubiti sve ovo pre no što dođe vreme, ovaj čudesni dar života, ovo čulo vida, mirisa, dodira, ovaj ukus, ovu božanstvenu sposobnost razmišljanja. Nikada više da ne vidi visoka brda svog zavičaja, bujne obale njegovih reka, šume borova i srebrnih jela! Nikada više da ne čuje korake izbornih ljudi na pijaci. Nikada više da ne oseti majčin zagrljaj, niti sestrično zadirkivanje, niti da se poigra sa svoja dva sestra! I tako se samo pretvarao da pije otrov. A onda, dok su drugi izdisali oko njega, on je pobegao u pećine.

Mesec je sijao dok se spuštao, obasjavajući pustinju svud uokolo, navodeći ga da shvati koliko je istinski sam.

Njegovi bivši drugovi bili su štitonoše u Aleksandrovoj vojsci, neustrašivi gospodari sveta. Nigde se nije osećao tako bezbedno kao u njihovom društvu. Bez njih se osećao slabim i lomnim, nasukan u zemlji nepoznatih bogova i nerazumljivih jezika. Koraćao je niz padinu, sve brže, strah Panov bujao je u njemu, pa je prešao u trk i bežao strmoglavu a onda se spotakao na jednom ulegnuću i teško srušio na čvrst pesak.

U njemu je narastala strava dok se uspravljao, premda isprva nije bio siguran zašto. Ali onda su čudni oblici počeli da se razaznaju u tami. Kada je shvatio šta su, počeo je da cvili. Došao je do prvog para. Bilip, koji ga je nosio kad ga je snaga izdala ispred Arega. Jatrokle, koji mu je pričao čudesne priče o dalekim zemljama. Kleomen i Herakle bili su sledeći. Bez obzira na to što su već bili mrtvi, raspinjanje na krst bilo je makedonska kazna za zločince i izdajnike, i Ptolomej je hteo da obznani da je on takvima smatrao ove ljude. Ali, nisu ovi ljudi izdali Aleksandrovu poslednju želju gde treba da bude sahranjen. Nisu oni sopstvenu ambiciju stavili iznad želja svog kralja. Ne. Ovi ljudi su samo pokušavali da učine ono što je sam Ptolomej trebalo da uradi, da podigne Aleksandru grob nadomak počivališta njegovog oca.

Nekakva simetrija krstova privukla je Kelonimusov pogled. Oni su bili u parovima. Duž celog puta, bili su u parovima. Ali njihova družina je brojala trideset četvoricu. On sam i još trideset trojica: Paran broj. Kako su mogli svi da budu u parovima? U njemu je slabašno zatreperila nada. Možda je još neko umakao. Počeo je da žuri niz užasnu aveniju mrtvih. Stari prijatelji s obe strane, da, ali ne i njegov brat. Dvadeset četiri krsta, i nijedan nije njegov brat. Dvadeset šest. Molio se u sebi bogovima, dok je nada u njemu neprestano rasla. Dvadeset osam. Trideset. Trideset dva. I nijedan nije njegov brat. I nema više krstova. Osetio je, u jednom trenu, izuzetnu euforiju. Ali to nije potrajalo. Kao da mu je neko zario nož među rebra, shvatio je šta je Ptolomej učinio. Glasno je vrisnuo u bolu i

besu, i pao na kolena na pesak. Kada mu se bes konačno stišao, Kelonimus je bio izmenjen čovek, čovek sa čvrstom i pouzdanom namerom. On je već jednom izdao svoju zakletvu ovim ljudima. „Zajedno u životu - zajedno u smrti.“ Dugovao im je toliko. Ma šta bilo potrebno.

Prvo poglavlje

I

Grebeni Ras Mobameda, Sinaj, Egipat

Danijel Noks je dremao srećno na pramcu kada je naišla ta devojka i namerno stala tu i zaklonila mu popodneвно sunce. On je otvorio oči i pogledao uvis pomalo zabrinuto kada je video ko je to, jer je Maks jasno dao do znanja da ona pripada Hasanu al-Asjutiju za taj dan, a Hasan se ponosio potpuno opravdanom reputacijom nasilnika, posebno ako bi se ma ko usudio da kroči na njegovu teritoriju.

„Da?“, upitao je on.

„Dakle ti si stvarno beduin?“, prenemagala se ona. „Mislim, onaj tip Maks je rekao kao da si ti beduin, ali ja mislim da ne izgledaš tako. Mislim, nemoj pogrešno da me shvatiš, nekako izgledaš tako, hoću da kažem, tvoj ten i tvoja kosa i obrve, ali...“

Nije bilo čudno što je zapala Hasanu za oko, pomislio je Noks dok je ona nastavljala da trabunja. On je bio ozloglašen kao proždirač mladih plavuša, a ova je imala čaroban osmeh i zapanjujuće tirkizne oči, kao i privlačan ten, s ponešto jedva primetnih bledih peğica i ružičastih nagoveštaja bubuljica, i vitku figuru savršeno istaknutu drećavim zelenim i limunžutim bikinijem.

„Majka mog oca je bila beduinka“, rekao je on, da bi joj pomogao da se ispetlja iz lavirinta. „To je sve.“

„Au! Baba beduinka!“ Ona je to shvatila kao poziv da sedne. „Kakva li je ona bila?“

Noks se podigao na jedan lakat, žmirkajući da bi se odbranio od sunca. „Umrkla je pre nego što sam se ja

rodio.“

„Oh, žao mi je.“ Jedan vlažan, plavi pramen pao joj je preko obraza. Zalizala je kosu unazad obema rukama, pridržavajući je da bi je vezala u konjski rep, tako da su joj grudi štrčale prema njemu. „Jesi li onda ti odgajan ovde? U pustinji?“

On se osvrnuo oko sebe. Bili su na palubi ronilačkog brodića Maksa Stratija, vezanog za sidrište na putu za Crveno more.

„Pustinji?“ upitao je.

„Sš!“ Pljesnula ga je vragolasto po grudima. „Znaš na šta mislim!“

„Ja sam Englez“, rekao je on.

„Sviđa mi se tvoja tetovaža.“ Prstom je povlačila preko plave i zlatne šesnaestokrake zvezde na njegovom desnom bicepsu. „Šta je to?“

„Zvezda Devica“, odgovorio je Noks. „Simbol Argeada.“

„Koga?“

„Stare kraljevske porodice iz Makedonije.“

„Šta? Misliš kao Aleksandar Veliki?“

„Vrlo dobro.“

Naborala je nos.

„Ti si njegov obožavalac, dakle? Svuda sam čula da je on bio samo pijani grubijan.“

„Onda si čula pogrešno.“

Nasmešila se, zadovoljna što je ućutkana.

„Pa, nastavi. Ispričaj mi.“

Noks se namrštio. Odakle uopšte da počneš sa čovekom kao što je Aleksandar?

„On je opsedao taj grad po imenu Multan“, započe. „To je bilo pred kraj njegovih pohoda. Njegovi ljudi su bili siti borbe. Oni su samo želeli da idu kući. Ali Aleksandar nije hteo ni da čuje za to. On se prvi uspeo na grudobrane. Branioci su odgurnuli sve druge merdevine koje su služile za napad, tako da se on gore obreo sam, kao nasukan. Svaki normalan čovek bi skočio u sigurnost, je l' tako?“

Znaš li šta je Aleksandar uradio?“

„Šta?“

„On je skočio dole *među zidine*. Sasvim sam. To je bio jedini siguran način da natera svoje ljude da krenu za njim. I jesu. Raskomadali su tvrđavu da bi ga spasli, i stigli su do njega u poslednjem trenutku. Rane koje je zadobio tog dana verovatno su doprinele njegovoj smrti, ali su naposljetku pridonele i legendi o njemu. On se hvalio da ima ožiljke na svakom delu tela; izuzev na leđima.“

Ona se nasmejala.

„Zvuči kao psihopata.“

„Drugačije vreme,“ rekao je Noksa. „Znaš, kada je on zarobio majku persijskog cara, stavio ju je pod svoju ličnu zaštitu. Kada je umro, ona je bila tako pogođena da je sebe izgladnela na smrt. Ne kada je njen rođeni sin umro, zamisli. Kada je Aleksandar umro. Ne radi se to za psihopatu.“

„Hu“, rekla je ona. Bilo je jasno da joj je bilo dosta razgovora o Aleksandru.

Podigla se na kolena, stavila levi dlan na palubu dalje od Noksa, zatim posegla preko njega da bi dohvatila crveno-belu kutiju za led. Skinula je poklopac, izdvojila svaku od boca i konzervi da bi našla hladnu, ne žureći, dok su joj se grudi ljuljale slobodno u gornjem delu bikinija, prikazujući se u najboljem svetlu, s bradavicama ružičastim kao cvetne latice. Noksova usta su se iznenada osušila, a to što je znao da ga izaziva nije umanjilo dejstvo. Ali ga je to, takođe silom, podsetilo na Hasana, pa je odvratio pogled.

Ona je ponovo sela, trupnuvši, s jednom otvorenom bocom u ruci i nestašnim osmehom na usnama.

„Hoćeš malo?“, upitala je.

„Ne, hvala.“

Slegla je ramenima, otpila gutljaj.

„Pa, da li dugo poznaješ Hasana?“

„Ne.“

„Ali ti si mu prijatelj, je l' tako?“

„Ja sam mu na platnom spisku, dušo. To je sve.“

„Ali on je *košer*, je l' tako?“

„Teško da je to najpametniji način da se opiše jedan Musliman.“

„Znaš šta hoću da kažem.“

Noks je slegnuo ramenima. Bilo je prekasno za nju da se predomisli. Hasan ju je bio pokupio u noćnom klubu, ne na času veronauke. Ako joj se nije sviđao, trebalo je da kaže ne; to je bar bilo prosto. Postoji naivnost, a postoji i glupost. Nije baš da ona nije znala šta radi sa svojim telom.

Maks Strati se pojavio u tom trenutku iza niza kabina. Žustro im je prišao:

„Dakle, šta se ovde dešava?“, upitao je ledeno. On je došao u Sarm el-Seik na odmor pre dvadeset godina, i nikada se nije vratio kući. U Egiptu mu je dobro išlo; neće to da stavi na kocku tako što će razbesneti Hasana.

„Samo razgovaramo“, rekao je Noks.

„Koristi sopstveno vreme, ne moje, molim“, rekao je Maks. „Gospodin Al-Asjuti želi da njegovi gosti zarone poslednji put.“

Noks se pridigao.

„Idem da sve priprelim.“

I devojka je priskočila, pljesnula rukama s lažnim oduševljenjem:

„Divno! Mislila sam da se više nećemo spuštati.“

„Mislim da nam se ti nećeš pridružiti, Fiona“, rekao joj je Maks odrešito. „Nemamo dovoljno boca s kiseonikom. Ti ćeš ostati ovde s gospodinom Al-sjutijem.“

„Oh.“ Izenada je izgledala uplašeno; detinjasto. Stavila je ruku na Noksovu nadlakticu. On ju je otresao, krenuo ljutito prema krmu, gde su nepromoćiva odela, peraja, disaljke i ronilačke naočare bili uskladišteni u plastičnim korpama pored čeličnih stalaža s bocama za kiseonik. Letimičan pogled je potvrdio ono što je Noks već znao; bilo je tu mnogo punih boca.

Izenada je osetio „udar“ u potiljak. Mogao je da

oseti Maksov pogled kako ga peče otpozadi, pa se prisilio da se ne osvrne. Devojka nije bila njegov problem. Bila je dovoljno stara da se brine o sebi. On nije imao nikakve veze s njom; nikakve obaveze. Iskilavio se da bi stekao položaj u ovom gradu; neće to odbaciti samo zato što je neko razmaženo tinejdžersko derište pogrešno procenilo cenu svog ručka. Njegova opravdanja bila su od male koristi. Osetio je, ipak, mučninu u dubini stomaka kad je čučnuo pored korpi i počeo da proverava opremu.

II

MAF iskopavanja delte Nila, severni Egipat

„Zdravo!“, povikala je Gejl Bonar. „Ima li koga?“

Čekala je strpljivo na odgovor, ali nije ga bilo. Kako čudno. Kristos je jasno rekao da Eleni treba pomoć za prevođenje ostrakona,* (*Ostrakon, ist., glinena ili keramička pločica koja je u staroj Grčkoj ili Egiptu služila za ispisivanje imena osuđenih na progonstvo ili kao podloga za pisanje u školi. (Prim. prev.)*) ali nije bilo ni traga od nje niti njenog kamiona; a skladište u kome je obično radila bilo je zatvoreno. Osetila je redak treptaj nervoze. Nije joj smetalo što je hodala petnaest minuta s drugog nalazišta; ali jeste što je protraćila vreme. A onda je primetila da su vrata kolibe odškrinuta, što se nikada ranije nije desilo, barem ne otkako je Gejl tu. Pokucala je, gurnula ih da se otvore, pogledala unutra, propuštajući u prostoriju malo sunčeve svetlosti. Unutrašnji zidovi bili su pokriveni policama pretrpanim baterijskim lampama, čekićima, pijucima, korpama, užadima i drugom arheološkom opremom. A na podu je bila i jedna mračna četvrtasta rupa iz koje je izvirivao vrh drvenih merdevina. Čučnula je, stavila šake oko usta, i povikala u otvor, ali odgovora nije bilo. Sačekala je nekoliko sekundi, zatim ponovo pozvala. Kada se i dalje ništa nije desilo, ustala je, podbočila se, i premišljala.

Elena Koloktronis, rukovodilac makedonskih arheoloških iskopavanja, bila je od onakvih vođa koji veruju da je cela njihova ekipa nesposobna, i koji zato pokušavaju sve da urade sami. Ona je neprestano otrčavala usred jednog zadatka da se pobrine za neki drugi. Možda se to i ovde dogodilo. Ili je možda samo došlo do neke zabune s porukom. Problem je bio u tome što je s Elenom bilo nemoguće uraditi „ono pravo“. Ako biste pošli da je tražite, trebalo je da ste ostali gde ste. Ako biste ostali, ona bi bila besna što niste došli da je tražite.

Ponovo je čučnula, a butine i listovi su je boleli od celodnevnog posla, i viknula u prazninu po treći put, pomalo se već uspaničivši. Šta ako je Elena pala? Uključila je baterijsku lampu, ali okno je bilo duboko, i snop svetlosti se izgubio u njegovoj dubini. Nije moglo da šteti ako proveriti. Ona nije podnosila visinu, zato je duboko udahnila kada je stavila ruku na merdevine, pažljivo jednom nogom dohvativši najvišu prečagu, zatim sledeću. Kada se osetila sigurnijom, počela je oprezno da silazi. Merdevine su škripale, kao i konopci koji su ih vezivali za zid. Okno je bilo dublje nego što je zamišljala, možda i čitavih šest metara; obično se u Delti nije moglo spuštati tako duboko a da se ne dođe do nivoa vode, ali nalazište je bilo na kresti brda, bezbedno od godišnjih plavljenja Nila - jedan od razloga što je bilo naseljeno u drevna vremena. Ponovo je glasno pozvala. I dalje tišina, izuzev njenog sopstvenog disanja, pojačanog odjekom u ograničenom prostoru. Premeštena zemlja rasula se pored nje. Radoznalost je počela da nadvladava bojazan. Načula je šaputanja o ovom mestu, naravno, mada se niko od njenih kolega nije usuđivao da govori otvoreno o tome.

Napokon je stigla do dna; koraci su joj škripali dok je gazila po krhotinama bazalta, granita i kvarcita, kao da su stari spomenici i statue bili zdrobljeni u paramparčad i odvaljeni. Jedan uski prolaz vodio je ulevo. Ponovo je

pozvala, ali tiše ovoga puta, i ne nadajući se odgovoru. Lampa je počela da trepće i žmirka, zatim se potpuno ugasila. Lupnula ju je lagano o zid, i ona je naglo blesnula, kao kad se otvori pesnica. Stopala su joj krckala po krhotinama kamena kad je krenula napred.

Na zidu s leve strane bio je neki crtež, a boje su mu bile sasvim jasne. Očevidno je bio očišćen, možda čak i retuširan. Ljudska figura u profilu odevena kao ratnik, ali s glavom i grivom sivog vuka, držala je u levoj ruci žezlo, a u desnoj vojničku zastavu, s držaljom posađenom između nogu i grimiznim barjakom razvijenim pokraj desnog ramena ispred tirkiznog neba.

Staroegipatski bogovi nisu bili Gejlina specijalnost, ali znala je dovoljno da bi prepoznala Vepvaveta, boga vuka koji će se konačno stopiti s drugima u Anubisa, šakala. Na njega se prvenstveno gledalo kao na vojnog izvidnika, i često je crtan na *šedšedu* - egipatskoj vojnoj zastavi koju je ovde držao. Njegovo ime je značilo „Onaj koji otvara puteve“, zbog čega je minijaturni robot, dizajniran da istraži misteriozna vazдушna okna Velikih piramida nazvan jednom verzijom njegovog imena, Upuaut. Koliko se Gejl sećala, on je izašao iz mode tokom Srednjeg carstva, oko 1600. g.p.n.e. Po logici, dakle, ovaj crtež bi trebalo da bude star preko tri i po hiljade godina. Ipak, *šedšed* koji je Vepvavet držao pričao je drugačiju priču. Jer na njoj su bili predstavljeni glava i ramena naočitog mladog čoveka božanstvenog izraza lica, nagnutog kao u neke renesansne Madone. Bilo je teško sa sigurnošću tvrditi da gledate u portret Aleksandra Velikog. Njegov uticaj na ikonografiju bio je tako veliki da su stolicima posle ljudi težili da izgledaju kao on. Ali ako ovo nije bio Aleksandar, nesumnjivo je bio inspirisan njime, što znači da nikako nije moguće da datira pre 332. g.p.n.e. A to je prosto iziskivalo odgovor na jedno očevidno pitanje: šta je on, za ime sveta, radio na barjaku koji drži Vepvavet, nestao s vidika pre više od hiljadu godina?

Gejl je ostavila ovu zagonetku po strani i nastavila je

svojim putem, i dalje mrmljajući Elenino ime, premda samo kao izgovor ukoliko nekog sretne. Njena baterijska lampa ponovo se ugasila, pretvarajući to mesto u potpuno crnilo. Ponovo je potapkala po lampi, i ona je zasvetlela. Prošla je pored još jednog crteža; koliko je mogla da primeti, identičnog prvom, mada ne još potpuno očišćenom. Zidovi su počeli da pokazuju znake nagorelosti, kao da je tu nekada besneo veliki požar. Nazrela je za trenutak blesak belog mermera ispred sebe, i dva kamena vuka kako leže, ispruženi a ipak na oprezu. Još vukova. Namrštila se. Kada su Makedonci zauzeli Egipat, mnogim gradovima su dali grčka imena iz administrativnih razloga, često ih zasnivajući na lokalnim kulturnim bogovima. Ako je Vepvavet bio kulturni bog ovog mesta, onda sigurno ovo mora biti...

„Gejl! Gejl!“ Vikala je Elena iza nje. „Da li si ti dole? Gejl!“

Gejl je požurila natrag kroz prolaz.

„Elena?“, pozvala je. „Da li ste to vi?“

„Šta, do đavola, ti radiš tu dole?“

„Mislila sam da ste pali. Mislila sam da ste možda u nevolji.“

„Izlazi“, naredila je Elena besno. „Izlazi smesta.“

Gejl je počela da se penje. Čuvala je dah dok nije stigla do vrha. Onda je rekla užurbano:

„Kristos mi je preneo da hoćete da ja...“

Elena se unela licem u Gejlino.

„Koliko puta sam ti kazala da je ovo zabranjeno područje?“, drala se. „Koliko puta?“

„Žao mi je, gospodo Koloktronis, ali...“

„Šta ti misliš, do đavola, ko si?“, Elenino lice bilo je crveno; tetive na vratu su joj se isticale, kao u trkačkog konja koji se napreže. „Kako se usuđuješ da siđeš tamo? Kako se usuđuješ...“

„Mislila sam da ste pali“, ponovila je Gejl bespomoćno. „Mislila sam da vam možda treba pomoć.“

„Samo probaj da me prekidaš kad govorim.“

„Nisam...“

„Samo probaj! Samo probaj!“

Gejl se ukočila. Za trenutak je premišljala da se obrecne i ona na nju. Uostalom, prošlo je jedva tri nedelje otkako je Elena nju pozvala iznebuha i preklinjala je, *preklinjala je*, da uzme odsustvo od mesec dana s projekta Sorboninog demotskog rečnika da bi uskočila na upražnjeno mesto pomoćnika za jezike koji se razboleo. Ali čovek u ovom svetu instinktivno zna koliko dobro može da se nosi s drugim ljudima, a Gejl ovde nije imala nikakve šanse. Prvi put kada je Elena prasnula, Gejl je bila kao kontuzovana. Njene nove kolege su na to slegle ramenima, saopštivši joj da je Elena takva otkako joj je muž umro. Ona je kao neka mlada planeta vrela od unutrašnjeg besa, eruptirajući nepredvidljivo šikljanjem nasumičnog i ponekad spektakularnog nasilja. Sada je to postala skoro rutina, nešto od čega treba strahovati i što treba stišavati, kao srdžbu drevnih bogova. I tako je Gejl stajala tu i hrabro podnosila sve Elenine jetke i okrutne primedbe na njene jadne sposobnosti i njenu nezahvalnost, štetu koju će ovaj nemio događaj nesumnjivo naneti njenoj karijeri kada se to pročuje, mada će ona sama, naravno, učiniti sve što može da je zaštiti.

„Žao mi je, gospođo Koloktronis“, kazala je Gejl, kada je tirada napokon počela da jenjava. „Kristos je rekao da hoćete da me vidite.“

„Rekla sam mu da ti kaže da ja dolazim tamo.“

„On meni nije tako rekao. Samo sam htela da se uverim da niste pali.“

„Gde si išla?“

„Nigde. Samo sam proveravala dno.“

„Dobro“, rekla je Elena mrzovoljno. „Onda nećemo više o tome. Ali nemoj to da pominješ Kazimu, ili neću biti u stranju da te zaštitim.“

„Neću, gospođo Koloktronis“, rekla je Gejl. Kazim, predstavnik Vrhovnog saveta na licu mesta, bio je isto toliko tajanstven u vezi s tim mestom kao i sama Elena.

Nema sumnje da bi za Elenu bilo ponižavajuće da mora da prizna kako je ostavila vrata otključana i bez nadzora.

„Dođi sa mnom“, rekla je Elena, zaključavajući čelična vrata, zatim vodeći Gejl kroz skladište. „Ima jedan ostrakon o kome bih volela da čujem tvoje mišljenje. Devedest devet koma devedeset devet posto sam sigurna u njegov prevod. Ti bi možda mogla da mi pomogneš s tom stotinkom procenta.“

„Da, gospođo Koloktronis“, rekla je Gejl krotko.

„Hvala.“

III

„Jesi li ti idiot?“, psovao je Maks, prateći Noksa do krme brodića za ronjenje. „Imaš li želju da umreš, ili tako nešto? Zar ti nisam rekao da ostaviš na miru Hasanovu ženu?“

„Ona je došla da razgovara sa mnom“, odgovorio je Noks. „Jesi li hteo da budem nevaspitan?“

„Flertovao si s njom.“

„Ona je flertovala sa mnom.“

„To je još gore. Hriste!“ Osvrnuo se, lice mu je bilo preplavljeno strahom. To je moglo da se desi ljudima koji rade za Hasana.

„Žao mi je“, rekao je Noks. „Držaću se podalje od nje.“

„Bolje bi ti bilo. Veruj mi, budete li se našli na pogrešnoj strani kad je o Hasanu reč, ti i tvoj ortak Rik možete da zaboravite na vaš jebeni mali projekat, šta god da je.“

„Spusti glas.“

„Samo te upozoravam.“ Mahnuo je prstom, kao da ima još šta da kaže, ali onda se okrenuo i otišao.

Noks ga je gledao dok je odlazio. Nije mu se sviđao Maks; ni on se nije sviđao Maksu. Ali, valjali su jedan drugome. Maks je vodio školu ronjenja, a Noks je bio dobar, pouzdan ronilački instruktor koji je znao kako da

šarmira turiste da bi ga preporučili drugima koje sreću na svojim putovanjima; a uz to je radio za sitniš. Zauzvrat, Maks mu je dopuštao da koristi njegov brodić i sonar za ono što je omalovažavajuće nazivao njegovim „malim projektom“. Noks se nasmešio suvo. Kada bi Maks ikada otkrio za čim on i Rik tragaju, ne bi to smatrao tricama i kućinama.

Noks je došao u Šarm pre gotovo tri godine. Bio je tu tek četiri nedelje kada se dogodilo nešto izvanredno; a to je bilo podstaknuto baš onom tetovažom koja je Fioni zapala za oko.

Dok je sedeo na tremu jedne večeri, uživajući u pivu, prišao mu je neki Australijanac snažne građe.

„Imate li nešto protiv da vam se pridružim?“, upitao je.

„Poslužite se.“

„Ja sam Rik.“

„Dajijjel. Ali svi me zovu Noks.“

„Aha. Tako su mi rekli.“

Noks je začkiljio u njega:

„Raspitivali ste se?“

„Kažu da ste arheolog.“

„Bio nekad.“

„Odrekli ste se toga da biste postali instruktor ronjenja?“, upitao je Rik sumnjičavo.

„Oni su se mene odrekli“, objasnio je Noks. „Nesuglasice s državnim institucijama.“

„Ah.“ Nagnuo se napred. „Zanimljiva tetovaža.“

„Mislite?“

Rik je klimnuo glavom.

„Ako vam pokažem nešto, zadržaćete to za sebe, zar ne?“

„Svakako“, slegnuo je Noks ramenima.

Rik je posegnuo rukom u džep, izvukao jednu kutiju šibica. Unutra, uglavljena u vatu, nalazila se debela zlatna suza duga oko tri centimetra s rupicom na užem kraju za kopču ili lanac. Mrljice ružičastog bile su nagomilane na

mestu odakle je bio izrezan koral. I na njegovoj osnovi nalazila se bledo urezana šesnaestokraka zvezda.

„Našao sam ovo pre dve-tri godine“, rekao je Rik. „Mislio sam da biste vi mogli da mi kažete nešto više o tome. Mislim, to je Aleksandrov simbol, zar ne?“

„Da. Gde ste je našli?“

„Kako da ne!“, frknuo je Rik, uzimajući je nazad, ponovo je smeštajući ljubomorno u njen improvizovani dom, zatim je vraćajući u džep. „Kao da ću vam to reći. Pa? Imate li ikakvu ideju?“

„Moglo bi da bude bilo šta“, rekao je Noks. „Kićanka za haljinu, ukras za pehar za piće, nešto tako. Naušnica.“

„Šta?“, namrštio se Rik. „Aleksandar je nosio naušnice?“

„Zvezda ne znači da je ona pripadala njemu lično. Samo njegovom domaćinstvu.“

„Oh.“ Australijanac je izgledao razočarano.

Noks se namrštio.

„I našli ste je u ovim grebenima, je l' tako?“

„Aha. Zašto?“

„Neobično je, to je sve. Aleksandar nikada nije prošao ovuda. A ni njegovi ljudi.“

Rik je prezrivo frknuo.

„A ja sam mislio da rekoste da ste arheolog! Čak i ja znam da je on dolazio u Egipat. Išao je da poseti ono mesto u pustinji.“

„Proročište Amona u Oazi Siva. Da. Ali on nije putovao preko Šarma, verujte mi. Presekao je preko severne obale Sinaja.“

„Oh. I to mu je bila jedina poseta, zar ne?“

„Da, izuzev...“ I Noksovo srce iznenada je počelo ludo da tuče kad mu je na pamet pala jedna neobuzdana misao. „Isuse Hriste!“, promrmljao je.

„Šta?“, upitao je Rik uzbuđeno, čitajući mu izraz lica.

„Ne. Ne. To je nemoguće.“

„Šta? Recite mi.“

Noks je odlučno odmahnuo glavom.

„Ne. Siguran sam da to nije ništa.“

„Hajde, ortak. Moraš da mi kažeš sad.“

„Samo ako mi ti kažeš gde si je našao.“

Rik je lukavo začkiljio na njega.

„Smatraš da ima još toga? To misliš, zar ne?“

„Ne baš. Ali je moguće.“

Rik je oklevao.

„A ti si ronilac, je l' tako?“

„Da.“

„Dobro bi mi došao, drugar. To mesto nije lako za mene samog. Ako ti kažem, ići ćemo da pogledamo zajedno, važi?“

„Naravno.“

„Dobro. Onda ispljuni.“

„Dobro. Ali moraš da zapamtiš, ovo je čista teorija. Šanse da je to ono što mislim...“

„Shvatam suštinu. Sada ispljuni.“

„Dugu ili kratku verziju?“

Rik je slegnuo ramenima.

„Mene nigde ne čekaju.“

„Moram prvo da ti ispričam nešto istorijske pozadine. Aleksandar je došao u Egipat samo jednom, kao što sam rekao, i to tek na nekoliko meseci. Preko severnog Sinaja do delte Nila, zatim na jug do Memfisa, stare prestonice, odmah južno od Kaira, gde je bio krunisan. Posle toga ponovo ka severu da bi osnovao Aleksandriju, prema zapadu duž obale do Paretonijuma, modernog Marsa Matruha, zatim pravo na jug kroz Sivu pustinju. On i njegova grupa su se izgubili, izgleda. Prema jednom predanju, umrli bi od žeđi da ih dve zmije koje govore nisu odvele u Oazu.“

„Te zmije koje govore. Uvek su tu kad su ti potrebne.“

„Aristobul priča verovatniju priču - da su oni pratili par vrana. Ako provedeš imalo vremena u pustinji, sigurno je da ćeš videti smeđovrate gavrane. Na mnogim mestima to su otprilike jedine ptice koje ćeš videti. One često putuju u parovima. I uz to su drske bitange; ako ne

mogu da nađu i pojedu nijednu zmiju niti skakavca, srećno će skakutati oko tvog logorišta tražeći otpatke pre nego što odjezde natrag do najbliže oaze. Tako da, ako ih pratiš...”

Rik je klimnuo glavom.

„Poput delfina u Peščanom moru.“

„Ako ti se tako sviđa“, složio se Noks. „U svakom slučaju, oni su doveli Aleksandra u Sivu, gde je upoznao proročanstvo, a zatim se ponovo našao u pustinji; ali ovoga puta se kretao na istok karavanskim putevima do oaze Baharija, gde se nalazi čuveni hram njemu posvećen, a zatim nazad u Memfis. To je uglavnom bilo to. Trebalo je ponovo poraziti Persijance. Ali potom, pošto je umro, vraćen je u Egipat da bi bio sahranjen.“

„Ah! I ti misliš da je ovo odonda?“

„Mislim da je to moguće. Moraš nešto imati na umu. Pričamo o Aleksandru Velikom. On je poveo trideset hiljada Makedonaca preko Helesponta da bi se osvetili za Kserksovu invaziju na Grčku, znajući da će se suočiti s deset puta brojnijim armijama. Potukao je Persijance, ne jednom, ne dvaput, nego triput, a onda je prosto nastavio dalje. Borio se u nebrojenim bitkama, i u svima je pobedio, i tako postao najmoćniji čovek koga je svet ikad video. Kada je umro njegov najbolji prijatelj Hefastion, on ga je otposlao na večni put na vrhu prelepo izrezbarene drvene lomače visoke osamdeset metara, kao zgrada Sidnejske opere; zatim je upalio, samo da bi uživao u buktnji. Dakle, možeš da zamisliš da bi njegovi ljudi, kada je Aleksandar umro, nastojali da smisle nešto zaista posebno.“

„Shvatam šta hoćeš da kažeš.“

„Lomača nije dolazila u obzir. Aleksandrovo telo bilo je previše dragoceno da bi bilo spaljeno. Pored svega ostalog, jedna od dužnosti novog makedonskog kralja bila je da sahrani svog prethodnika. Dakle, onaj koji bi prisvojio Aleksandrovo telo, ma ko to bio, imao bi ozbiljne pretenzije na carski presto, posebno zato što Aleksandar

nije ostavio očevidnog naslednika, i svi su se tiskali da se dokopaju tog položaja.“

Rik je pokazao na Noksovu praznu čašu.

„Hoćeš još jedno?“

„Naravno. Hvala.“

„Dva piva“, doviknuo je Rik barmenu. „Izvini. Rekao si da su se ljudi otimali za taj položaj.“

„Da. Presto je bio manje-više upražnjen. Aleksandar je imao brata, ali on je bio malouman. A njegova žena Roksana bila je trudna, ali niko nije mogao biti siguran da će roditi sina; i, uostalom, Roksana je bila varvarka, a Makedonci nisu pokorili ceo poznati svet da bi njima vladao mešanac. Dakle, vojna skupština u Vavilonu, je odlučila: Maloumni brat i nerođeno dete, ako to bude dečak, što je i bio, Aleksandar Četvrti, vladace zajedno; ali raznim regionima carstva upravljace veliki broj satrapa koji će podnositi izveštaj trijumviratu. Pratiš me?“

»Da.“

„Jedan od Aleksandrovih generala bio je čovek po imenu Ptolomej. To je bio onaj koji je tvrdio da su zmije govorile. Ali nemoj da te to prevari. On je bio veoma promućuran, veoma sposoban čovek. Shvatio je da će se carstvo, bez Aleksandra koji ga je držao na okupu, neminovno rasparsati, i želeo je Egipat za sebe. On je bio bogat, sklanjao se s puta i skrivao od pogleda, i nije bilo verovatno da će biti zahvaćen ratovima koji su besneli u drugim delovima carstva. Tako je on sebi pribavio satrapiju, i smestio se u njoj, i konačno je postao faraon, osnovavši dinastiju Ptolomeja, koja se okončala s Kleopatrom. U redu?“

Stigla su im piva. Kucnuli su se, nazdravljajući.

„Nastavi“, rekao je Rik.

„Ptolomeju nije bilo lako da postane faraon“, rekao je Noks. „Egipćani ne bi priznali tek bilo koga. Legitimitet im je bio veoma važan. Aleksandar je bio nešto drugo: živi bog neprikosnovene kraljevske krvi koji je isterao omražene Persijance; nije bilo sramota da vam vladar bude takav

čovjek. Ali Ptolomej je bio niko i ništa što se Egipćana tiče. Dakle, pored ostalog, neophodan mu je bio neki simbol kraljevskog položaja.“

„Ah“, rekao je Rik, brišući penu s gornje usne. „Aleksandrovo telo.“

„Pun pogodak“, nacerio se Niks. „Ptolomej je želeo Aleksandrovo telo. Ali nije bio jedini. Na čelu makedonskog trijumvirata bio je čovek po imenu Perdikas. On je imao sopstvene ambicije. Želeo je da vrati Aleksandrovo telo u Makedoniju da bi ga sahranio pokraj njegovog oca, Filipa, u kraljevskim grobnicama Egeja u severnoj Grčkoj. Ali njegovo donošenje iz Vavilona u Makedoniju nije bilo lako. Nisi mogao tek tako da ga natovariš na prvi brod. On je morao da putuje s izvesnim stilom.“

Rik je klimnuo glavom.

„I sam sam takav.“

„Istoričar po imenu Diodorus sa Sicilije dao je veoma detaljan opis svega toga. Aleksandrovo telo bilo je balsamovano i položeno u kovčeg od livenog zlata, pokriveno skupocenim miomirisnim začinima. I naručen je katafalk - što bi za tebe i mene bila obična pogrebna kočija. Ova je bila tako spektakularna da je trebalo preko godinu dana da se pripremi. To je bio zlatni hram na točkovima: dugačak šest metara, širok četiri. Zlatni jonski stubovi s uvijenim akantusom pridržavali su visok zasvođen krov od zlatnih listića s umetnutim draguljima. Na vrhu se uzdizao zlatni jarbol, na suncu bleskajući kao munja. Na svakom od uglova nalazila se po jedna zlatna statua Nike, antičke boginje pobede, i svaka je držala po trofej. Zlatni venac bio je u reljefu, s glavama kozoroga s kojih su visile zlatne alke koje su držale sjajne, raznobojne venčiće. Prostori između stubova bili su ispunjeni zlatnom mrežom, koja je kovčeg štitila od užarenog sunca i povremenih kiša. Prednji ulaz su branili zlatni lavovi.“

„To je obilje zlata“, rekao je Rik sumnjičavo.

„Aleksandar je bio ozbiljno bogat“, odgovorio je Noks.

„Imao je preko sedam hiljada tona zlata i srebra samo u svojim persijskim riznicama. Bilo je potrebno dvadeset hiljada mazgi i pet hiljada kamila samo da to sve prevozi svuda uokolo. Znaš li kako su to skladištili?“

„Kako?“

„Metal su topili i sipali u zemljane krčage i posle prosto razbijali posude.“

„Jebote“, nasmejao se Rik. „Dobro bi mi došlo da nađem jednu od tih.“

„Tačno. I vojskovođe se nisu usudile da škrtare na svemu tome. Aleksandar je bio bog za makedonske trupe. Cicijašenje bi bilo najbrži način da se izgubi njihova odanost. U svakom slučaju, odar je konačno bio završen. Ali bio je tako težak da su graditelji morali da naprave točkove s amortizerima i osovinama, a čak i put je morala posebno da pripremi ekipa graditelja puteva i bilo je potrebno šezdeset četiri mazge da ga vuku.“ Zastao je da bi otpio još malo piva. „Šezdeset četiri mazge“, klimnuo je glavom. „I svaka od njih je nosila pozlaćenu krunu i okovratnik s usađenim draguljima. I svaka od njih je imala po zlatnu klepetušu s obe strane. I svaka od tih klepetuša unutra je imala visuljak, zlatni jezičak sasvim nalik na onaj koji ti imaš u svojoj kutiji za šibice.“

„Zajebavaš me“, rekao je Rik, a zaprepašćenje mu se jasno čitalo na licu.

„I, “ nacerio se Noks, „ceo taj katafalk, sve to zlato, jednostavno su nestali iz istorije *bez traga*.“

Drugo poglavlje

I

Gradilište hotela, Aleksandrija

Mohamed el-Dahabi je na radnom stolu držao uramljenu fotografiju svoje ćerke, Lajle. Bila je snimljena pre dve godine, baš pre nego što se ona razbolela. Stekao je naviku da, dok radi, svaki čas baca pogled na nju. Ponekad ga je radovalo da joj vidi lice. Većinom, kao ovoga puta, zbolelo bi ga u srcu. Uštinuo je greben nosa palcem i kažiprstom, promrmljao molitvu, kratku ali od srca. On se molio za nju ovako možda trideset puta svakog dana, kao i tokom svojih zvaničnih *rek'aha*. Njegove molitve dosad nisu donele mnogo dobra, ali vera je bila takva. Bez iskušenja ona nije bila ništa.

Napolju su se začuli neprimereni zvuci: vika, ushićeno klicanje i smeh. Iznerviran, bacio je besan pogled kroz prozor kancelarije. Rad na gradilištu je prekinut. Njegova ekipa se okupljala u jednom ćošku, Ahmed je plesao kao neki derviš u mulidu. Mohamed je ljutito požurio napolje. Alah ga je prokleo najlenjim radnicima u celom Egiptu. Koristili su svaki izgovor! Namrgodio se da bi se doveo u odgovarajuće raspoloženje kako bi ih propisno izbrusio, ali kada je video šta je izazvalo pometnju, zaboravio je na to potpuno. Buldožer je izrovao ogromnu zjapeću rupu u zemlji, izlažući pogledu spiralno stepenište koje je vijugalo oko jednog dubokog, crnog okna, pod debelim slojem prašine koja se slegala. Izgledalo je žuto, mračno, staro; staro kao i sam grad.

Mohamed i njegovi ljudi su zurili jedan u drugog s

istom pomišlju. Ko zna koliko je dugo ovo ležalo sakriveno? Ko zna kakva bi bogatstva mogla ležati na dnu? Aleksandrija nije bila samo jedan od velikih gradova antičkog sveta, ona se dičila i svetski čuvenim izgubljenim bogatstvom. Da li je bilo među njima ijednog čoveka koji nije sanjao da otkrije zlatan sarkofag osnivača grada, Iskandera al-Akbara, samog Aleksandra Velikog? Mladi momci su kopali rupe u javnim parkovima; žene su poveravale svojim prijateljicama tajne o čudnim odjecima koje su čule kada su lupkale po zidovima svojih podruma; pljačkaši su provaljivali u drevne rezervoare vode i zabranjene podrumne hramova i džamija. Ali ako je on igde bio, bio je ovde, baš u srcu gradskog drevnog Kraljevskog kvarta. Mohamed se nije odavao jalovim snovima, ali dok je zurio dole u ovo duboko okno, utroba mu se stegla kao pesnica.

Da li bi ovo napokon moglo biti njegovo čudo?

Klimnuo je Fahdu da mu doda baterijsku lampu, spustio levu nogu polako na najviši stepenik. Mohamed je bio krupan čovek, i srce mu je poskočilo kada je oslonio svoju popriličnu težinu na izbrazdan kamen, ali on ga je izdržao bez protesta. Oprobao je još stepenika, leđima okrenut grubom krečnjaku spoljnog zida. Unutrašnji zid koji je odvajao spiralno stepenište od velikog centralnog okna bio je sagrađen od trošnih cigala; mnoge su bile otpale, ostavljajući crnu rupu kao u slagalici. Mohamed je bacio kamičak u zjapeću prazninu, čekao ne dišući dok on nije zazveketao u podnožju četiri otkucaja srca kasnije. Spirala se zatvarala iznad njega i on je video da je čitavo stepenište isklesano iz stene, pre skulptura nego građevina! To mu je ulilo poverenje. Nastavio je da silazi, idući stalno u krug, zavijutak za zavijutkom. Spirala se najzad ispravila, još jednom se presavila vodeći kroz lučni portal u veliku, kružnu odaju, gde je do listova zagazio u pesak, kamen i odronjene cigle. U centru su četiri čvrsta stuba okruživala otvorenu osnovu središnjeg okna. Tanak tračak dnevnog svetla koje se odbijalo o zidove bio je pun

zagušljivih čestica prašine koje su se obrtale polako kao planete, zgušnjavajući se kao melem na njegovim usnama, golicajući mu grlo.

Bilo je hladnjikavo ovde dole, božanstveno tiho posle neprestane galame na gradilištu. Zajedno s vertikalnim otvorom sa stepeništem iz koga je on upravo izašao, ukupno četiri lučna prolaza vodila su iz te rotonde, po jedan za svaku stranu sveta. Zakrivljene klupe s ukrasima u obliku školjki bile su usečene u krečnjačkim stenovitim zidovima s uklesanim raskošnim predstavama bogova koji se šepure, šištećim meduzama, pomamnim bikovima, pticama koje se strmoglavo dižu u vazduh, naglo rascvetalim laticama i draperijama bršljena. Kroz prvi lučni prolaz nazirao se mračni hodnik, s grbama od šuta i prašine, koji se koso spuštao. Mohamed je, cepajući veo od paučine, gutao pljuvačku s odvratnošću i neprijatnom slutnjom. Nizak bočni prolaz vodio je iz krivudavog hodnika u veliku, visoku odaju, gde su zidovi bili puni stubova i kvadratnih otvora. Katakomba. On je otišao do zida s leve strane, osvetlio jednu požutelu lobanju, lupnuo prstom svod čela. Mali, pocrneli novčić ispao je iz vilice. On ga je podigao, proučio, ponovo ga uglavio. Osvetlio je bakljom unutra. Na udaljenom kraju, jedna velika gomila lobanja i kostiju bila je odgurnuta da bi ustupila mesto kasnijim stanarima. Iskrivio je lice gadljivo na taj prizor, povukao se u glavni hodnik da bi nastavio svoje istraživanje. Prošao je pored još četiri grobne odaje pre nego što je sišao niz dvanaest stepenika, a zatim niz još pet pre nego što je stigao na vrh drugog stepeništa pored nekakve bare.

Vratio se u rotondu. Ahmed, Husni i Fahd takođe su sišli dole, sada su bili na rukama i kolenima, čeprkajući po šutu. Isprva je bio iznenađen što oni nisu dalje istraživali. Onda je shvatio da je to bilo jedino mesto s prirodnim svetlom, a da je on uzeo njihovu jedinu svetiljku.

„Šta je ovo mesto?“, pitao je Ahmed. „Šta sam to

našao?“

„Nekropolu,“ odgovorio je Mohamed ravnodušno. „Grad mrtvih.“

Neodređeno razdražen njihovim prisustvom, prošao je kroz drugi portal u veliku, visoku, zatvorenu odaju oivičenu krečnjačkim blokovima. Neka vrsta trpezarije, možda, gde bi ožalošćeni dolazili svake godine na pomen svojim voljenim. Kratko stepenište spuštalo se dalje kroz poslednji portal u malo prednje dvorište. Na jednom uzdignutom stepeniku, u beli mermerni zid bila su uglavljena visoka, pocrnela, dvokrilna metalna vrata okovana klinovima sa šestougaonim ručkama. Ona su se otvorila uz struganje i pisak. Provukao se unutra u široko, visoko, prazno predvorje. Na pojedinim mestima komadi maltera su pootpadali sa zidova i otkrili ispod grub krečnjak. Dva reda grčkih slova bila su uklesana u dovrtak iznad zasvođene kapije u zidu njemu nasuprot; oni Mohamedu nisu ništa značili. Prešao je preko jednog visokog stepenika u drugu, glavnu odaju, slične širine i visine, ali dvostruko dužu. Stopa stuba visine do kolena stajala je u njenom središtu, odajući snažan utisak da je nešto važno, možda sarkofag, nekad ležalo na njemu. Ako je bilo tako, on je odavno nestao.

Jedan nezanimljiv štit s dugmetima bio je prikovan za zid pored vrata. Ahmed je pokušao da ga istrgne.

„Stani“, povikao je Mohamed. „Jesi li lud? Hoćeš li stvarno da rizikuješ da odeš deset godina u Damanhur zbog jednog starog štita i nekoliko razbijenih lonaca?“

„Niko ne zna za ovo osim nas“, uzvratio mu je Ahmed. „Ko može da kaže kakva su blaga ovde? Dovoljno za sve nas.“

„Ovo mesto je poharano pre mnogo vekova.“

„Ali ne sasvim“, naglasio je Fahd. „Turisti će kupiti sve vrste antičkog đubreta po nenormalnim cenama. Moj rođak ima tezgu blizu Al-Gomhirije. On zna vrednost takvih stvarčica. Ako ga dovedemo ovde dole...“

„Slušaj me“, rekao je Mohamed. „Svi me slušajte.“

Nećete uzeti ništa i nikome nećete reći.,,

„Ko je tebi dao pravo da odlučuješ?“, usprotivio se Fahd. „Ahmed je ovo pronašao, a ne ti.“

„Ali ovaj projekat je moj, a ne vaš. Ova lokacija je moja. Procuri li odavde ijedna reč, odgovarate meni. Je l' jasno?“ Gledao ih je u lice, jednog po jednog, dok se nisu slomili i povukli. Posmatrao ih je nespokojno. Poveravati tajne takvim ljudima bilo je kao poveravati vodu situ; u aleksandrijskim sirotinjskim četvrtima vrvelo je od zlikovaca koji bi prerezali dvadeset grla na sam pomen takve nagrade. Ali on se neće povući zbog toga. Celog života Mohamed je nastojao da bude dobar. Vrlina je bila za njega izvor velikog zadovoljstva. Izašao bi iz prostorije pošto bi učinio nešto posebno velikodušno ili razumno, i s toplinom zamišljao reči divljenja koje se o njemu izgovaraju. Onda se Lajla razbolela, i on je shvatio da ne daje ni pišljivog boba šta ljudi o njemu misle. Bilo mu je stalo samo da se ona oporavi.

Sad je bilo pitanje kako da ovo otkriće iskoristi u tu svrhu. Pljačkanje bi bilo nepraktično. Uz sav Ahmedov optimizam, nije bilo dovoljno toga da se podeli; a ako pokuša da isključi ostale, oni će ga cinkariti šefu, možda čak i policiji. To bi mu se teško obilo o glavu. Kao upravnik gradilišta, on je bio zakonski obavezan da prijavi ovo otkriće Vrhovnom savetu za antikvitete. Ako bi oni saznali da je to prećutao, izgubio bi posao, svoju dozvolu za rad i skoro sigurno i svoju slobodu. Nije mogao da rizikuje da se to desi. Plata mu je bila bedna, ali to je bilo sve što je stajalo između Lajle i bezdana.

Rešenje, do koga je konačno došao, bilo je tako jednostavno da nije mogao da poveruje da na to nije odmah pomislio.

II

„Izvinite. Vi, molim, pomoći mi s ovim?“

Noks je pogledao uvis i video Rolanda Hinca kako

podize svoje ogromno crno ronilačko odelo.

„Naravno“, nasmešio se. „Oprostite mi. Bio sam miljama daleko.“

Stao je iza velikog Nemca da se postara da se on ne prevrne dok pokušava da se navuče. Odelo nije htelo da se spusti kako treba. Roland je bio bankar iz Štutgarta koji se premišljao da li da investira u Hasanov najnoviji poduhvat na Sinaju. Današnja pijanka bila je upriličena umnogome u njegovu čast. On se time najbolje i okoristio, cerekajući se, više nego nakresan od šampanjca, i svima je išao na živce. Njemu ne bi trebalo, istini za volju, dopustiti da se nađe ni blizu vode, ali Hasan je dobro plaćao da bi se pravila rastegla. I ne samo pravila. Ubacivanje Rolanda u ronilačko odelo bilo je kao pokušaj da se ugura maca maslačka u svoju čauru; stalno je iskakao na neočekivanim mestima. Roland je to smatrao strašno smešnim. Njemu je sve bilo smešno. Očigledno je verovao da je on duša zabave. Spotakao se o sopstvenu nogu i smejaio se histerično kada su se on i Noks neelegantno pružili po palubi, gledajući uokolo u druge goste kao da očekuje ushićen aplauz.

Noks mu je pomogao da se uspravi s usiljenim smeškom, zatim je kleknuo da mu navuče čizme. Roland je imao naduvena, ružičasto-žučkasta stopala s prljavštinom slepljenom između prstiju, kao da ih nije prao godinama. Noks je skrenuo misli pustivši ih da odlutaju na ono popodne kada je podelio svoje neobuzdane ideje o Aleksandrovom katafalku s Rikom. Početna euforija krupnog Australijanca nije dugo potrajala.

„Dakle, ta procesija je prolazila preko Sinaja, zar ne?“, zapitao je.

„Ne“, rekao je Noks. „Nije, sudeći po bilo kom od naših izvora.“

„Oh, do mojega, drugar“, pobunio se Rik, zavalivši se natrag u stolicu, odmahujući glavom ljutito. „Stvarno si me navukao.“

„Hoćeš da ti kažem šta mi znamo?“

„Svakako“, rekao je on, i dalje iznerviran. „Zašto da ne?“

„U redu“, rekao je Noks. „Prvo što treba da razumeš jeste da su naši izvori vrlo nepouzdana. Nemamo nikakve izveštaje očevidaca o Aleksandrovom životu ili vojnim pohodima. Sve što imamo potiče od kasnijih istoričara koji citiraju pređašnje - izveštaji iz druge, treće, čak i četvrte ruke.“

„Glupi telefoni“, dodao je Rik.

„Baš tako. Ali čak je gore i od toga. Kada se Aleksandrovo carstvo raspalo, svaki od različitih delova želeo je da sebe prikaže u najboljem svetlu, a sve druge u najgorem, tako da je ispisano mnogo razne propagande. Zatim su došli Rimljani. Cezar je obožavao Aleksandra. Republikanci su ga se gnušali. Istoričari su, shodno tome, bili izuzetno probirljivi u svojim pričama, u zavisnosti od toga kom taboru pripadaju. Na ovaj ili onaj način, većina onoga što imamo veoma je iskrivljeno. Otkrivanje istine je noćna mora.“

„Primio k znanju.“

„Ali mi smo prilično sigurni da je katafalk putovao duž Eufrata iz Vavilona do Opisa, zatim severozapadno duž Tigra. Veličanstvena povorka, kao što možeš da zamisliš. Ljudi su putovali stotinama milja samo da bi je videli. I negde 322. ili 321. g.p.n.e., ona je stigla do Sirije. Teško možemo da saznamo šta je bilo posle toga. Imaj na umu da ovde govorimo o dve stvari. Prva je Aleksandrovo balsamovano telo, koje je položeno u kovčeg. Drugo je pogrebna povorka i sve ostalo zlato. U redu?“

„Da.“

„Sad, mi smo prilično dobro upoznati s onim što se desilo Aleksandrovom telu i kovčegu. Ptolomej ga je oteo i odneo u Memfis, verovatno uz pomoć zapovednika pratnje. Ali ne znamo šta se desilo s ostatkom katafalka. Diodor kaže da je Aleksandrovo telo konačno odneto u Aleksandriju u njemu, ali njegova priča je zbrkana, i

izgleda da on u stvari govori o kovčegu, a ne o katafalku. A najživlji opis potiče od momka po imenu Elian. On kaže da se Ptolomej toliko plašio da će Perdikas pokušati da preotme Aleksandra da je preobukao neko telo koje je ličilo na njega u kraljevsku odoru i mrtvački pokrov, zatim ga položio na kočiju od srebra, zlata i slonovače, kako bi Perdikas pojurio za tim mamcem dok Ptolomej prenosi Aleksandrovo telo dalje u Egipat drugim putem.“

Rik je začkiljio pogledom.

„Hoćeš da kažeš da je Ptolomej ostavio katafalk?“

„Tako nagoveštava Elian“, rekao je Noks. „Moraš da se setiš, glavni zgoditak je bio Aleksandar. Ptolomeju je bilo potrebno da ga brzo vrati u Egipat, a s katafalkom se nije moglo putovati brzo. Estimates nagoveštava da se on kretao najviše deset kilometara dnevno, i to s velikom ekipom kopača rovova koji su pripremali put. Da bi se stiglo do Memfisa, bili su potrebni meseci. A uz to, nije mogao da se kreće neprimećeno. Ipak, nikada nisam naišao ni na jedan izveštaj da je on viđen kako prolazi logičnim putem južno od Sirije kroz Liban i Izrael do Sinaja i Nila; a sigurno bi ga neko video.“

„Dakle, on ga je ostavio, kao što sam rekao?“

„Moguće. Ali katafalk je predstavljao ogromnu količinu sirovog bogatstva. Hoću da kažem, zamisli da si na Ptolomejevom mestu. Šta bi ti uradio?“

Rik je premišljao nekoliko trenutaka.

„Ja bih ga podelio“, rekao je. „Jedan deo da požuri napred s telom. Drugi da ide drugim putem s katafalkom.“

Noks se nacerio.

„To bih i ja uradio. To nije nikakav dokaz, naravno. Ali ima smisla. Sledeće pitanje je: kako. Sirija je na Mediteranu, tako da je mogao da plovi. Ali Sredozemlje je bilo na zlu glasu po napadima gusara; a njemu su bili potrebni brodovi, da mu budu pri ruci; i da je mislio da je to moguće, on bi svakako odneo Aleksandrovo telo na taj način, ali mi smo prilično sigurni da nije.“

„Koje su mu bile druge mogućnosti?“

„Pa, ako pretpostavimo da nije mogao da seli katafalk onakav kakav je, mogao je da ga podeli na delove kojima se može lakše upravljati i koji se mogu odneti jugozapadno duž obale kroz Izrael i Sinaj; ali to je bio put kojim je skoro sigurno i sam krenuo s Aleksandrovim telom, i nije imalo mnogo smisla rasparčati ga ako ćeš ići istim putem. Dakle, postoji i treća mogućnost: da ga je on poslao na jug, kako je i trebalo, do Zaliva Akaba, zatim brodom oko Sinajskog poluostrva do obale Crvenog mora.“

„Sinajskog poluostrva“, nacerio se Rik. „Hoćeš da kažeš, pored ovih grebena ovde?“

„Ovih veoma opasnih grebena“, saglasio se Noks.

Rik se nasmejao i podigao glas u zdravici.

„Onda, hajde da nađemo klipana“, rekao je on.

I to je tačno ono što su pokušavali da rade otad, mada bez uspeha. Najzad, Noks je postigao nekakav uspeh. U početku je Rik bio zainteresovan samo da nađe blago. Ali što su više tragali, što su više proučavali, to je on više bivao obuzet velikim arheološkim idejama. Nekada je bio gnjurac za raščišćavanje mina u Australijskoj mornarici, nešto najbliže specijalnim jedinicama kakve su oni imali. Rad u Šarmu omogućio mu je da nastavi da roni, ali nedostajao mu je osećaj misije. Njihova potraga mu je to vratila do te mere da je bio rešen da otpočne novu karijeru podvodne arheologije, i učio je naporno, pozajmljujući Noksove knjige i drugi materijal, dosađujući mu pitanjima...

Rolandove čizme bile su navučene. Noks je ustao i pomogao mu da prikači kontrolne uređaje i aparat za merenje potiska, zatim brzo izvršio bezbednosne provere. Odozgo je čuo korake na mostu i podigao pogled kad mu je Hasan ušetao u vidno polje, naslonivši se na gvozdenu ogradu i gledajući dole.

„Sad se vi momci zabavite“, rekao je.

„O, da“, oduševljavao se Roland, podižući palac uvis.

„Odlično se zabavljamo.“

„I nemojte da žurite da se vratite.“ Dao je rukom znak i Fiona se nevoljno pojavila na vidiku iza njega. Bila je obukla duge pamučne pantalone i tanku belu majicu, kao da je skromnija odeća mogla da je zaštititi, ali je i dalje drhtala. Mokar gornji deo bikinija ukvasio joj je majicu, i kroz nju se se providele bradavice, naježene od straha. Kada je Hasan uhvatio Noksa kako zuri, nacerio se vučje i obgrlio ju je oko ramena, gotovo izazivajući Noksa da nešto preduzme povodom toga.

Po ulicama Šarma govorkalo se da je Hasan prerezao grkljan daljem rođaku jer je spavao sa ženom koju je on bio prisvojio. Pričalo se da je pretukao nekog američkog turistu toliko da je dospeo u komu zato što se pobunio kad je on startovao njegovu ženu.

Noks je spustio pogled i osvrnuo se uokolo, nadajući se da će podeliti breme odgovornosti. Maks i Nesim, bivši padobranac, Hasanov šef obezbeđenja, proveravali su ronilačku opremu jedan drugome. U njima on ne bi našao nikakvu podršku. Ingrid i Brigit, dve Skandinavke koje je Maks poveo da Rolandu prave društvo, već su bile opremljene i čekale su pored merdevina na krmi. Noks je pokušao da uhvati Ingridin pogled, ali ona je znala šta on namerava i postojano ga je izbegavala. Ponovo je pogledao na most. Hasan mu se još cerekao, potpuno svestan onoga što je Noksu prolazilo kroz glavu. Alfa mužjak u punoj snazi, koji oseća izazov. Prelazio je rukom polako niz Fionin bok, zgrabivši i stegnuvši joj šakom stražnjicu. Taj čovek se uzdigao ni iz čega da bi pre tridesete sebe načinio najmoćnijim poslovnim čovekom u oblasti brodogradnje na Sueckom kanalu. To se ne postiže tako što si mek. Sad kažu da se dosađuje, gledajući da proširi svoje carstvo na svaki mogući način, uključujući turizam i otkupljivanje nekretnina u području dokova u periodu ekonomske krize koja je usledila posle nedavnih terorističkih ispada.

Roland je najzad bio spreman. Noks mu je pomogao da siđe niz merdevine u Crveno more, zatim kleknuo da

mu doda peraja da ih navuče u vodi. Krupni Namac se prevrnuo unazad kao vodeni točak, zatim ponovo pljusnuo po površini, bučno se manijački smejući, pljeskajući po vodi.

„Drži se“, rekao je Noks čvrsto. „Biću uz tebe za sekund.“ Navukao je opremu, stresao ramena i prikopčao svoje kontrolne uređaje i bocu, s naočarima oko vrata, perajima u ruci. Počeo je da silazi niz merdevine i spremao se da se pusti kada je poslednji put bacio pogled uvis na most. Hasan je i dalje zurio dole u njega, odmahujući glavom u podrugljivom razočaranju. Kraj njega, Fiona je zabrinuto prekrstila ruke preko grudi. Kosa joj je bila raščupana, ramena žalosno pogrbljena. Odjednom je izgledala onako koliko je imala godina, ili koliko ih je malo imala; dete koje je upoznalo prijateljski nastrojenog Egipćanina u nekom baru, i pomislilo da može da se okoristi besplatnim pićima za taj dan, verujući da je u stanju da će ulagivanjem i flertovanjem izbeći bilo kakva očekivanja koja bi on mogao imati. Oči su joj bile razrogačene, izgubljene i uplašene, ali ipak nekako i dalje pune nade, kao da je verovala da će sve ispasti kako treba, zato što su ljudi u osnovi dobri.

Samo na trenutak, Noks je zamislio da je ta koja stoji tamo njegova sestra Pčelica.

Odmahnuo je glavom ljutito. Ova devojka nije bila ni po čemu nalik Pčelici. Ona je bila odrasla. Sama je izabrala. Sledeći put će biti pametnija. To je bilo sve. Bacio je pogled preko ramena da se uveri da je more iza njega čisto, stavio regulator u usta, zagrizao jako i bacio se unazad da bi eksplodirao kao vatromet u vodi Crvenog mora, toploj poput majčine utrobe. Namerno se nije osvrtao dok je vodio Rolanda prema grebenu, ostajući na skromna četiri metra dubine, nadomak površine ukoliko bi nešto pošlo naopako. Igrokaz tropskih riba posmatrao je njihovo napredovanje netremice, ali se nije uzbunio. Ponekad je bilo teško znati šta je predstava a šta publika. Riba napoleon, okružena mnoštvom skalara, šarenih

tropskih riba i morskih grgeča, skrenula je kraljevski, bez napora, na drugu stranu. Pokazao ju je Rolandu naglašenim ronilačkim gestovima; početnici su uvek uživali da se osećaju kao upućenici.

Stigli su do podvodnog koralnog grebena, zida žutog i purpurnog koji se strmoglavo spuštao u crnilo. Voda je bila mirna i bistra; vidljivost je bila izuzetna. On se osvrnuo oko sebe i ne razmišljajući, i video mračno brodsko korito čamca i pretećih mrlja udaljenih velikih riba u dubljim, hladnijim vodama, i osetio je oštar bol iznenada se setivši najgoreg dana svog života, kada je posetio svoju sestru na jedinici intenzive nege u Solunu posle saobraćajne nesreće. To mesto ga je pritiskalo zvukovima održavanja života: postojanog zviždanja ventilatora, jednoličnog, neizvesnog kuckanja monitora, poštovanja punog, pogrebnog šaputanja osoblja i posetilaca. Doktorka se bila potrudila najbolje što može da ga pripremi, ali on je još bio suviše tup od odlaska u mrtvačnicu, gde je upravo morao da identifikuje roditelje, i tako je pogled na Pčelicu na kraju cevčice za infuziju i svih drugih priključaka doživeo kao šok. Osećao se izmeštenim, kao da posmatra neku predstavu, a ne stvarne događaje. Njena glava je bila neprirodno naduvena, a koža bleđa i modra. Još je pamtio njeno voštano bledilo, njenu neuobičajenu mlitavost. A nikada ranije nije primećivao koliko je pegava oko očiju i u prevoju lakta. Nije znao šta da radi. Okrenuo se i pogledao u njenu doktorku, koja mu je rukom dala znak da sedne kraj nje. Osetio je nelagodu što spušta ruku na njenu; oni nikada nisu bili porodica koja fizički pokazuje emocije. Pritisnuo je njenu hladnu ruku svojom, osetio snažnu i zapanjujuću duševnu teskobu, strepnju, nešto kao roditeljstvo. Stegnuo je njene prste između svojih, prineo ih usnama, i setio se kako se nekad šalio s prijateljima kakav je baksuzluk imati mlađu sestru o kojoj moraš da brineš.

Više nije morao.

Pljesnuo je Rolanda po ruci i pokazao uvis. Izašli su

na površinu zajedno. Brodić je bio udaljen možda šezdeset metara. Nije bilo znaka da ima ikoga na palubi. Noks je osetio treperenje nerava u grudima kad je u srcu, pre nego u glavi, shvatio svoju odluku. Ispjunuo je regulator iz usta. „Ostani ovde“, upozorio je Rolanda. Zatim se snažnim zamasima zaputio preko kristalne vode.

III

Mohamed el-Dahab je zaštitnički privio svoju škrinju na grudi kada ga je ta žena povelala uzbrdo do privatne kancelarije Ibrahima Bejumija, koji je bio na čelu Vrhovnog saveta za antikvitete u Aleksandriji. Ona je pokucala jednom na njegova vrata, zatim ih gurnula da se otvore, rukom ga pozivajući da uđe. Jedan doteran i prilično feminiziran muškarac sedeo je za stolom od borovine. Podigao je pogled s onog što je radio.

„Da, Maha?“, upitao je.

„Ovo je Mohamed el-Dahab, gospodine. Građevinac. Kaže da je našao nešto na svom gradilištu.“

„Šta to nešto?“

„Možda bi on trebalo sam da vam kaže“, predložila je ona.

„Vrlo dobro“, uzdahnuo je Ibrahim. Rukom je dao znak Mohamedu da sedne za njegov sto u uglu. Mohamed se osvrnuo, malodušno procenjujući graditeljskim okom zidove prekrivene drvenim pločama koje su se nadule, raspukle, visoke plafone s otpalim grudvama maltera, plesnive crteže aleksandrijskih spomenika. Ako je ovo bila kancelarija vrhunskog arheologa u Aleksandriji, u antikvitetima nije ležalo toliko novca koliko se nadao.

Ibrahim je pročitao njegov izraz lica.

„Znam“, požalio se, „ali šta ja tu mogu da učinim? Šta je važnije, iskopavanje ili moj komfor?“

Mohamed je slegnuo ramenima kad je Ibrahim došao da sedne pored njega. Makar je on izgledao skupo, sa svojim ispeglanim odelom i zlatnim satom. Spustio je

pedantno ruke u krilo, i upitao:

„Pa, dakle, našli ste nešto?“

„Da.“

„Hoćete li da mi kažete šta je to?“

Mohamed je progutao pljuvačku. Bio je krupan čovek koga nisu lako zastrašivale fizičke opasnosti, ali obrazovani ljudi su ga plašili. Međutim, u Ibrahimu je bilo nečeg prijatnog. Izgledao je kao čovek kome se može verovati. Mohamed je stavio svoju škrinju na sto, otvorio je, izvadio uramljenu Lajlinu fotografiju, namestio je tako da bude preko puta Ibrahimu. To što ju je dotakao i video njen lik povratilo mu je hrabrost. „Ovo je moja ćerka“, rekao je. „Ime joj je Lajla.“

Ibrahim je radoznalo začkiljio u Mohameda.

„Alah vas je zaista blagoslovio.“

„Hvala vam, jeste. Nažalost, Lajla je bolesna.“

„Ah“, rekao je Ibrahim, naslanjajući se opet u stolicu. „Žao mi je što to čujem.“

„To zovu Bukitovim limfomom. Pojavilo joj se u stomaku, kao zrno groždja, a zatim kao mango ispod kože. Hirurzi su to otklonili. Imala je hemoterapiju. Mislili smo da smo ga pobedili.“

Ibrahim je protrljao grlo.

„Maha je rekla da ste nešto našli...“

„Njeni lekari su dobri ljudi“, rekao je Mohamed. „Ali oni su preumorni, imaju premalo opreme. Oni nemaju pare. Oni čekaju da...“

„Izvinite, ali Maha je rekla da ste pronašli...“

„Oni čekaju da njena bolest uznapreduje toliko da više ne mogu ništa da učine.“ Mohamed se nagnuo napred, rekao tiho ali vatreno: „Taj trenutak još nije došao. Moja ćerka ima još jednu šansu.“

Ibrahim je oklevao, zatim nevoljno zapitao:

„A to je?“

„Transplantacija koštane srži.“

Preko Ibrahimovog lica prešao je izraz uljudne užasnutosti.

„Ali, zar te operacije nisu neverovatno skupe?“

Mohamed je na to odmahnuo rukom.

„Naš Institut za medicinska istraživanja ima program za transplanatacije koje plaća država; ali oni neće ni da uzmu u razmatranje nekog pacijenta ako nisu već odredili koji donor odgovara. A ne vrše ispitivanja da bi videli koji donor odgovara ukoliko pacijent već nije u tom programu.“

„Svakako je zbog toga nemoguće...“

„To je njihov način da izaberu a da ne iskušavaju savest. I ukoliko ja ne budem finansirao ta ispitivanja, moja ćerka će umreti.“

Ibrahim je rekao slabašno:

„Ne možete očekivati da VSA...“

„Ti testovi nisu skupi“, rekao je Mohamed žurno. „Stvar je u tome da su šanse za poklapanje male. Moja žena i ja, naša najbliža porodica, naši pijatelji, svi smo se mi podvrgli tim analizama, ali bez uspeha. Mogu da ubedim i druge, dalje rođake, prijatelje prijatelja, ali samo ako ja organizujem i platim. Pokušavao sam svuda da pozajmim novac za to, ali ta bolest me je već toliko bacila u dugove da...“ Osetio je da mu naviru suze; prekinuo je, povio glavu da Ibrahim ne bi video.

Neko vreme je vladala tišina. Zatim je Ibrahim promrmljao:

„Maha je rekla da ste nešto našli na vašem gradilištu.“

„Da.“

„Trebali li da shvatim da vi, da biste mi to ispričali, zauzvrat želite novac za ta ispitivanja?“

„Da.“

„Vi shvatate da ste ionako zakonski obavezni da me obavestite

„Da.“

„Onda biste mogli da idete u zatvor ako to ne uradite.“ Mohamed je podigao lice, pogledao Ibrahima u oči sa savršenim mirnoćom.

„Da.“

Ibrahim je klimnuo glavom, pokazujući rukom uokolo, na svoje otrcane kancelarije.

„I razumete da ne mogu ništa da vam obećam?“

»Da.«

„Vrlo dobro. Zašto mi ne biste ispričali šta ste otkrili?“

Treće poglavlje

1

Noks je brzo stigao do ronilačkog brodića. Skinuo je peraja, bacio ih na palubu, popeo se. Nije video ni traga od Fione i Flasana. Sad kad se našao tu, nije bio siguran šta da uradi. Osećao se preterano uočljivo i prilično budalasto. Otkopčao se i skinuo ronilačko odelo i bocu za kiseonik, poneo ih sa sobom dok je prelazio tiho preko palube do kabina s leve strane. Isprobavao je vrata, jedna po jedna, gledajući unutra. Najzad je došao do jednih koja su bila zaključana. Čangrljao je oko brave. Iznutra se čuo prigušeni krik, zatim je nastupila tišina.

Neki ljudi uživaju u nasilju i traže ga. Noks nije bio od tih. Iznenada, kao da se odvojio od svog tela i video samog sebe kako stoji tu, i to ga je strašno iznerviralo. Okrenuo se i pošao; ali onda su se iza njega otvorila vrata.

„Da?“, zahtevno je upitao Flasan.

„Izvinite“, rekao je Noks, ne osvrćući se. „Pogrešio sam.“

„Vraćaj se!“, rekao je Flasan, ljutito. „Da, ti, Maksov dečko. Tebi govorim. Vraćaj se smesta!“

Noks se okrenuo nevoljno, pošao natrag do Hasana, pokorno spuštenog pogleda. Hasan se čak nije gnjavio ni da mu zakloni vidik, tako da je Noks mogao da vidi Fionu kako leži na krevetu, s rukama prekrštenim preko razgolićenih grudi, s dopola svučenim pamučnim pantalonama oko stisnutih i podignutih kolena. Iznad desnog oka imala je posekotinu; gornja usna joj je krvarila. Pocepana majica ležala je bačena na podu.

„Pa?“, upitao je Hasan. „Šta si hteo?“

Noks je ponovo bacio pogled na Fionu. Ona mu je klimnula glavom, da bi kazala da je sve u redu, može ona

da se izbori s ovim, on ne treba da se meša. Taj sitni pokret je kao okidač pokrenuo nešto krajnje neočekivano u Noksu, nešto kao bes. Zamahnuo je svojom bocom za kiseonik kao kuglom za obaranje i udario Hasana u stomak, nateravši ga da se previje. Onda ga je tresnuo postrance po vilici, tako da se ovaj posrćući oteturao unazad. Sad kad je počeo, nije mogao da se uzdrži. Udarao je Hasana, ponovo i ponovo, sve dok ga nije srušio na zemlju. Tek kada ga je Fiona odvušla na stranu, umu se razbistrio.

Hasan je bio bez svesti, a lice i grudi bili su mu umrljani krvlju. Izgledao je tako teško isprebijan da je Noks kleknuo i osetio olakšanje kada je napipao bilo na njegovom vratu.

„Brzo“, rekla je Fiona, vukući ga za ruku. „Ostali se vraćaju.“

Zajedno su istrčali iz kabine. Maks i Nesim su plivali prema brodiću. Povikali su besno kada su ugledali Noksa. On je potrčao prema mostu, iščupao žicu iz dvokanalnog radija i ugasio ga. Svi ključevi su se čuvali u jednoj plastičnoj kofii na podu. Zgrabio je celu gomilu. Motorni čamac bio je jednim jedinim konopcem vezan za krmu. Noks je pojurio niz merdevine, povukao motorni čamac prema njima, pomogao Fioni da se popne na pramac, i sam pošao za njom, odvezujući brodsko užje, uskačući na vozačevo sedište, kliznuvši ključem za paljenje baš kad su Maks i Nesim stigli do njih i počeli da se penju. Noks je obrnuo čamac u jednom uskom krugu i zatutnjao dok se udaljavao; voda je zapljusnula Maksa i otrgnula ga od merdevina, ali se Nesim zadržao, izvukao se na palubu, stao. Bio je to žilav kopilan, Nesim, ljut kao sam đavo, ali ometali su ga ronilačko odelo i boca. Noks je okrenuo čamac u još jednom tesnom krugu i srubio ga s palube.

Noks je ispravio čamac i urlajući motorom odjurio prema Šarmu. Odmahnuo je glavom samom sebi. *Uradio je to, ipak.*

Nek' se nosi, uradio je. Trebalo bi da stigne do svog

džipa pre nego što Hasan ili Nesim stignu da prošire vesti. Ako bi ga uhvatili... *Isuse!* Osetio je mučninu pri pomisli na to šta bi mu uradili. Trebalo je da ode iz Šarma, sa Sinaja, sasvim da napusti Egipat. Trebalo je da ode već noćas. Osvrnuo se. Fiona je sedela na klupi pozadi, pognute glave, cvokoćući zubima, s plavim peškirom čvrsto obmotanim oko drhtavih ramena. Ni po cenu života nije mogao sad da zamisli zašto ga je ona podsetila na Pčelicu. Udario je dlanom o kontrolnu tablu besan na sebe. Ako je postojalo nešto što je mrzeo, bile su to uspomene. Iskilaviš se da sagradiš život u mestu kao što je ovo, koje nema nikakve veze s tvojom prošlošću; bez prijatelja, bez porodice, bez ičega da te sputava. Ali to nije bilo dovoljno. Uspomene nosiš svuda sa sobom, ma gde da pođeš, i one će te sjebati dok trepneš.

IV

Ibrahim Bejumi je sišao da otprati Mohameda na ulicu i da se s njim pozdravi, zatim mu se zahvalio i gledao ga kako nestaje iza ugla. Mogao je da ga prati, naravno, i da tako otkrije lokaciju nalazišta. Ali priča tog rmpalije ga je dirnula, naročito zato što je on zapravo stavio svoju karijeru i slobodu u Ibrahimove ruke, a Ibrahim je oduvek voleo da uzvрати za takvo poverenje. Osim toga, on je ostavio broj telefona da ga pozove kad bude imao novosti, tako da bi bilo sasvim lako ući mu u trag, ako bude neophodno.

Maha, Ibrahimova asistentkinja, počela je da ustaje kad je prišao njenom radnom stolu, ali on ju je umirio dlanom, zatim otišao da prouči ogromnu mapu aleksandrijskih ulica zakucanu na zid iza nje. Kao i uvek, ona ga je ispunila ponosom jer su na njoj bili obeleženi svi antički spomenici u njegovom voljenom gradu, uključujući Pompejev stub, Ras-el Tin, Latinska groblja, Rimsko pozorište, Fort Ket Bej. Među njima je bilo nekih dobrih lokaliteta, i on im je žestoko naduvavao vrednost, ali znao

je u srcu da nijedno od njih ne spada u prvorazredne egipatske antikvitete. Aleksandrija se nije dičila nijednom piramidom, nije imala Karnak ni Abu Simbel, ni Dolinu kraljeva. A ipak, pre dve hiljade godina, njene građevine bile su predmet divljenja i obožavanja. Svetionik na Farosu bio je jedno od sedam svetskih čuda. Muzeon je nekada bio središte svetske učenosti i kulture. Serapisov hram je izazivao strahopoštovanje vernika svojom veličanstvenošću i iluzijom svojih letećih statua. Kleopatrine Kraljevske palate bile su prožete izuzetnom ljubavnom pričom. I, ponajviše od svega, Aleksandrija se dičila mauzolejem gradskog praoca, samog Aleksandra Velikog. Da je samo jedno od tih velikih čuda preživelo, Aleksandrija bi sad svakako bila takmac Luksoru ili Gizi na turističkoj maršruti.

Ali nije nijedno.

„Onaj čovek“, rekao je Ibrahim.

„Da?“

„Našao je neku nekropolu.“

Maha se okrenula.

„Da li je rekao gde?“

„U staroj Carskoj četvrti.“

Ibrahim je prstom označio približnu oblast, zatim lupnuo po njenom središtu. Ovde je bilo nemoguće sa sigurnošću odrediti čak i grube granice drevnog grada, a kamoli ulica ili građevina. One su sve bile žrtve posebne lokacije Aleksandrije. S Mediteranom na severu, jezerom Mariut na jugu i zapadu, nije bilo mesta da se ona širi. Kada su bile potrebne nove građevine, stare su rušene da bi se za njih napravilo mesta. Utvrđenje Ket Bej izgrađeno je na ruševinama temelja Farskog svetionika. I krečnjački blokovi ptolomejskih palata bili su ponovo upotrebljavani za rimske hramove, hrišćanske crkve i islamske džamije, odražavajući tako kao u ogledalu različita doba grada.

Okrenuo se ka Mahi s osmehom pripovedača.

„Jesi li znala da je Aleksandar lično iscrtao gradske

bedeme?“

„Da, gospodine“, odvrtila je po dužnosti, ali ne podižući pogled.

„Prosuo je brašno iz jednog džaka, i ptice svih boja i veličina, došle su da se goste njime. Neke ljude bi odvratio tako loš znak. Ali ne i Aleksandra.“

„Ne, gospodine.“

„On je znao da to znači da će naš grad obezbediti utočište i smeštaj i izdržavanje za ljude svih nacija. I bio je u pravu. Da. Bio je u pravu.“

„Da, gospodine.“

„Dosadujem vam.“

„Rekli ste da ova pisma treba da se pošalju danas.“

„Treba, Maha. Stvarno treba.“

Aleksandar nije doživeo da vidi svoj grad izgrađen. Ptolomej i njegovo potomstvo okoristili su se njime vladajući Egiptom, ali se njihova moć postepeno smanjivala, sve dok ga nisu zauzeli Rimljani, zatim i sami smenjeni arapskim osvajanjem 642. g.n.e.

Administrativna prestonica bila je premeštena na jug, prvo u Fustat, zatim u Kairo. Trgovina s Evropom je bila opala; nije više bilo potrebe za mediteranskom lukom. Delta Nila je zapušena muljem, slatkovodni kanali više se nisu koristili. Opadanje Aleksandrije nastavilo se neumoljivo pošto su Turci preuzeli vlast, i do vremena Napoleonovih osvajanja na prelasku u devetnaesti vek, ovde je živelo jedva šest hiljada ljudi. Ali grad je otad dokazao svoju vitalnost, i danas je tu četiri miliona ljudi zgurano u gusto naseljenim stambenim objektima koji su učinili sistematsko iskopavanje nemogućim. Arheolozi kao što je Ibrahim, dakle, prepušteni su na milost i nemilost preduzimača, koji su još rušili stare građevine da bi na njihovom mestu podigli nove. I svaki put kad su to činili, postojao je samo tračak mogućnosti da će otkriti nešto izuzetno.

„On je zaista potanko opisao jednu oblast“, reče. „Prednje dvorište s bronzanim vratima koja vode do

predvorja i glavne odaje. Šta ti misliš o tome?“

„Grob?“, usudila se Maha. „Ptolomejski period?“
Ibrahim je klimnuo glavom.

„Rani ptolomejski. Veoma rani.“ Uzdahnuo je duboko:
„U stvari, meni je to zvučalo kao grob nekog makedonskog kralja.“

Maha je ustala i okrenula se, a prsti su joj ostali iskrivljeni na radnom stolu.

„Nemoguće da hoćete da kažete...“, počela je. „Ali ja sam mislila da je Aleksandar sahranjen u velikom mauzoleju.“

Ibrahim je ćutao nekoliko sekundi, nesebično uživajući u njenom uzbuđenju, pitajući se da li da joj kaže nešto zbog čega će joj očekivanja splasnuti ili da rizikuje da s njom podeli svoja neobuzdana nadanja. Odlučio je da je razočara. „Jeste, tako je. On se zvao Sema; grčka reč za 'grob', znaš. Ili možda 'soma', njihova reč za telo.“

„Oh“, rekla je Maha. „Dakle, to onda nije Aleksandar?“

„Ne.“

„Šta je to?“

Ibrahim je slegnuo ramenima.

„Trebalo da obavimo iskopavanje da bismo saznali.“

„Kako? Mislila sam da smo potrošili sav naš novac.“

I tu je bio čvor. Celokupan Ibrahimov budžet za tu godinu bio je već raspodeljen. On je izmolio koliko god je mogao od Francuza i Amerikanaca. Ovde se tako radilo upravo zato što su iskopavanja toliko zavisila od prilagođavanja prilikama. Ako bi previše interesantnih nalazišta bilo otkriveno u jednom istom finansijskom periodu, on jednostavno nije mogao svima da se bavi. To je postalo pitanje odlučivanja o prioritetima. Baš u ovom momentu, svi njegovi terenski arheolozi bili su uključeni posredno ili neposredno u projekte upravo preko puta starog grada. Iskopavanje ovog novog nalazišta zahtevalo bi nov novčani priliv, stručnjake i ekipu. A to nije bilo nešto što bi moglo da sačeka do iduće finansijske godine.

Ulaz sa stepeništem nalazio se usred planiranog hotelskog parkirališta; Mohamed je mogao da udesi da imaju nekoliko sedmica iskopavanja, ali imalo duže bi upropastilo njegov planirani raspored radova. To je uistinu zabrinjavalo Ibrahima. U otkrivanju drevne Aleksandrije on je zavisio gotovo potpuno od toga hoće li ulagači u nekretnine, građevinski preduzimači i građevinske kompanije prijaviti značajna otkrića. Ako bi ikad stekao reputaciju da je težak za saradnju, oni bi jednostavno prestali da ga obaveštavaju, bez obzira na to kakva bila njihova zakonska obaveza. Na mnogo načina ovo poslednje nalazište je predstavljalo glavobolju koja mu nije bila potrebna. Ali to je isto tako bio i rani makedonski grob, sasvim moguće istinski značajno otkriće. Nije ga mogao pustiti da mu izmakne. Prosto nije mogao.

Postojao je jedan mogući izvor finansiranja, znao je to. Usta su mu postala lepljiva i osušila se pri samoj pomisli na to, pogotovu zato što bi to značilo suprotstavljati se svim oblicima VSA protokola.

Ali nije video nikakvu drugu mogućnost. Skupio je malo pljuvačke da mu pomogne da pogovori, prisilio se da se nasmeši.

„Onaj grčki biznismen koji se stalno nudi da nas finansira“, rekao je.

Maha je podigla obrve.

„Ne mislite valjda na Nikolasa Dragumisa?“

„Da“, rekao je. „To je taj.“

„Ali mislila sam da ste kazali da je on...“ Uхватила je njegov pogled i začutala.

„Jesam“, priznao je. „Ali, imaš li ti bolji predlog?“

„Ne, gospodine.“

Ibrahim je bio oduševljen kada je Nikolas Dragumis prvi put stupio u vezu s njim. Finansijeri su uvek bili dobrodošli. Ipak, nešto u njegovom pristupu navelo je Ibrahima da bude oprezan. Pošto je spustio slušalicu, otišao je direktno na veb sajt Dragumisove kompanije, sa

svim njihovim vezama pobočnih ulaganja u brodogradnji, osiguranju, građevinarstvu, medijima, uvozu-izvozu, elektronicu, avioindustriji, nekretninama, turizmu, bezbednosti i drugom. Našao je i odeljak o sponzorstvu, koji objašnjava da Dragumis kompanija podržava samo projekte koji pomažu da se pokaže istorijska veličina Makedonije, ili koji rade na tome da povrate nezavisnost Egejske Makedonije od ostatka Grčke.

Ibrahim nije znao mnogo o grčkoj politici, ali znao je dovoljno da ne bi pozeleo da se meša s makedonskim separatistima.

Na drugom mestu na sajtu našao je jednu stranicu s grupnom fotografijom direktora. Nikolas Dragumis bio je visok, žilav, naočit i dobro obučen. Ali Ibrahima je zapravo uznemirio čovek koji je stajao napred u sredini. Filip Dragumis, osnivač kompanije i glavni izvršni direktor, zastrašujućeg izgleda, crnomanjast, malo izrasle brade, s velikim belegom boje šljive iznad leve jagodične kosti i neverovatno moćnim pogledom, čak i na fotografiji. Čovek koga se treba kloniti. Ali Ibrahim nije imao izbora. Srce mu je zakucalo malo brže, malo glasnije, kao da stoji na samoj ivici visoke litice.

„Dobro. Onda, možeš li mi, molim te, pronaći njegov telefonski broj?“

V

Noks je pristao motornim čamcem blizu svog džipa i krupnim koracima izašao na obalu. Fiona se sabrala, sada je navaljivala da se vrati u svoj hotel. Po načinu na koji je izbegavala njegov pogled, činilo se da je shvatila da će Hasanov bes biti usmeren na Noksa, ne na nju; i zato je najbezbednije mesto bilo ma gde daleko od njega. Ipak nije bila tako glupa. Noks je besno upalio džip i dao pun gas. Bilo mu je drago što ne mora još i o njoj da brine, ali ga je to ipak ljutilo. Pasoš, gotovina i kartice nalazili su mu se u novčaniku u pojasu. Laptop, odeća, knjige i sva njegova

istraživanja bili su u njegovoj hotelskoj sobi, ali nije se usuđivao da se vrati po njih.

Na glavnom drumu suočio se s prvom krupnom odlukom. Na severoistok do izraelske granice, ili autoputem duž zapadne obale prema centralnoj teritoriji Egipta? Izrael je značio bezbednost, ali se put popravljao, išlo se sporo i bio je preprečen vojnim kontrolnim punktovima. Na zapad, dakle. Došao je ovde u Port Said brodom pre devet godina. I gledalo je da je to prikladan način i da ode. Ali Port Said je bio na Suecu, a Suec je pripadao Hasanu. Ne. Morao je sasvim da napusti Sinaj. Bio mu je potreban međunarodni pasoš. Kairo, Aleksandrija, Luksor.

Pritisnuo je snažno mobilni telefon uz uvo dok je vozio, upozoravajući Rika i ostale prijatelje da se čuvaju Hasana. Zatim ga je potpuno isključio, kako ne bi iskoristili signal da bi mu ušli u trag. Poterao je svoj stari džip najbrže moguće, i motor je zavijao. Plave vatre nafte bleskale su ispred njega u Sueckom zalivu, kao neki udaljeni pakao. Odgovarale su njegovom raspoloženju. Vozio je manje od jednog sata kada je ugledao vojni kontrolni punkt malo napred, prepreku od betonskih blokova između dve drvene kućice. Prigušio je iznenadni nagon da se okrene i pobegne. Takve blokade za proveru bile su rutinske na Sinaju; tu nije bilo ničega zlokobnog. Mahnuli su mu da skrene s puta, osetio je truckanje kada je sišao s drumu, zatim mekani pesak ispod točkova. Prišao mu je jedan oficir, šepureći se - nizak čovek širokih ramena, nadmenog pogleda ispod šapke; onaj tip koji uživa da izaziva slabije dok se ne slome i ne napadnu ga, pre nego što ih samelje od batina, nevino se pravdajući da su oni to započeli. Ispružio je ruku da mu Noks doda pasoš, uzeo ga od njega. Saobraćaja je bilo malo; drugi vojnici su neobavezno ćaskali oko radija, s automatskim puškama opušteno prebačenim preko ramena. Noks je držao pognutu glavu. Uvek je postojao neko ko je želeo da se pokaže sa svojim engleskim.

Jedan dugačak zeleni insekt polako se kretao duž oboda njegovog spuštenog prozora. Gusenica. Ne, stonoga. Stavio je prst da joj prepreči put. Ona se popela na njega bez oklevanja, i njene noge su mu golicale kožu. Podigao ju je na visinu očiju da je prouči dok je ona nastavljala svojim putem, nesvesna da je upravo bila oteta, nesvesna opasnosti situacije. On ju je posmatrao kako mu se penje na ručni zglob i obilazi oko njega s osećanjem zajedništva, kao da mu je bliska. Stonoge su imale veliki značaj za drevne Egipćane. One su bile blisko povezane sa smrću, ali na poželjan način, jer su se hranile brojnim mikroskopskim insektima koji su se pak gostili leševima, i stoga se na njih gledalo kao na zaštitnike ljudskog tela, koji ga brane od raspadanja, i tako su predstavljale vid samog Ozirisa. Blago je lupkao rukom o spoljnu stranu vrata džipa sve dok stonoga nije otpala i preturila se na zemlju. Zatim se nagnuo kroz prozor i posmatrao je kako puzi dalje dok se nije izgubila sa vidika u mraku.

Unutar kućice, oficir je čitao podatke s njegovog pasoša u telefon. Premestio je slušalicu, smestio se na ivicu radnog stola, čekajući da ga ponovo pozovu. Minuti su proticali. Noks se osvrnuo uokolo. Nikog drugog nisu zadržali: brz pregled i zatim odmahivanje da prođu. Telefon u kućici konačno je zazvonio. Noks je posmatrao zabrinuto dok je oficir pružao ruku da odgovori.

Četvrto poglavlje

1

Crkva blizu Soluna, severna Grčka

„Ovan što si ga video, koji ima dva roga, to su carevi Midski i Persijski“⁶⁶ (Knjiga proroka Danila, gl. 8, prev. Đura Daničić. (Prim. prev.)) recitovao je stari propovednik, čitajući naglas iz Biblije sa svoje govornice. „A runjavi je jarac car Grčki; i veliki rog što mu bješe među očima, to je prvi car.“ Zastao je i osvrnuo se po prepunoj crkvi. „Svaki koji izučava Bibliju će vam reći isto“, rekao je naginjući se malo napred, spuštajući glas, poveravajući se svojoj publici. „Ovan o kome Danilo govori predstavlja persijskog kralja Darija. Kralj Grčke predstavlja Aleksandra Velikog. Ovi stihovi govore o Aleksandrovoj pobedi nad Persijancima. A da li znate kada ih je Danilo napisao? Šest stotina godina pre rođenja Hrista, *dve stotine pedeset godina pre nego što je rođen Aleksandar*. Dvesta pedeset godina! Možete li i početi da zamišljate šta će se dešavati na svetu dvesta pedeset godina od sad? Ali Danilo jeste.“

Nikolas Dragumis je klimao glavom dok je slušao. On je znao svaku reč teksta starog propovednika. Veći deo toga je sam napisao, a zatim su radili zajedno, isprobavajući dok svaka reč nije bila savršena. Ali nikada ne biste stvarno mogli da budete sigurni dok se ne obratite ljudima. Ovo je bila njihova prva noć, i dosad je dobro išlo. Atmosfera, to je bio ključ. Zato su oni izabrali ovu staru crkvu, mada ovo nije bilo zvanično bogoslužjenje. Mesec je provirivao kroz zamrljane prozore. Neka ptica je huknula u krovnoj gredi. Debela vrata su isključivala spoljni svet. Tamjan se hvatao u nozdrvama

prekrivajući zadah poštenog znoja. Jedino osvetljenje poticalo je od niza debelih belih sveća, tako da je bilo tek dovoljno svetlo da pastva može da proveri u svojim Biblijama da su ovi redovi zaista iz *Poglavlja 8 Knjige proroka Danila*, kako ih je propovednik uveravao, ali i dovoljno mračno da se zadrži osećaj natprirodnog, nepoznatog. Ljudi su znali, u ovom delu sveta, da su pojave čudnije i složenije nego što savremena nauka pokušava da oslika. Oni su shvatali, kao i Nikolas, pojam misterija.

Bacio je pogled uokolo po klupama u crkvi. Ti izmučeni ljudi. Ljudi sa zgusnutim životima, ostarili pre vremena, koji su u četrnaestoj stupali na posao koji im je lomio kičmu, roditelji postajali u šesnaestoj, dede i babe u trideset petoj, a malo njih bi doživelo da pregura pedesetu; neobrijanih lica ispijenih od napora, ogorčenih od razočaranja, kože otvrdle i potamnele od previše sunca, šaka žuljevitih od beskrajne borbe protiv gladi. I besnih, takođe, ključalih, jer se u njima kuva jed zbog siromaštva I oporezivanja na ono malo što zarađuju. Bes je bio dobar. On ih je činio prijemčivim za besne ideje.

Propovednik se uspravio još više, opustio ramena, nastavio da čita.

„A što se on slomi, i mjesto njega narastoše četiri, to su četiri carstva, koja će nastati iza toga naroda, ali ne s njegovom silom.“ Bacio je pogled na svoju pastvu blago maničnim plavim očima ludaka i proroka. Nikolas je dobro izabrao. „A što se on slomi“, ponovio je ovaj. „Ta fraza se odnosi na smrt Aleksandra. 'Četiri carstva će nastati iz toga naroda.' A to se odnosi na rušenje Makedonskog carstva. Kao što svi vi znate, njega su razbila na četiri dela četvorica naslednika: Ptolomej, Antignus, Kasandros i Seleukije. I, setite se, ovo je pisao Danilo skoro tri stotine godina pre toga.“

Ali nemir i bes nisu dovoljni, razmišljao je Nikolas. Tamo gde je bilo siromaštva uvek je bilo nemira i besa; ali

nije uvek bilo revolucije. Bilo je nemira i besa u Makedoniji pre dva milenijuma, isprva su Rimljani, zatim Vizantinci i Otomani tlačili njegov narod. I svaki put kad bi se izborili za slobodu iz jednog jarma, drugi im je bivao nametnut. Pre sto godina, budućnost je najzad izgledala svetla. Ilindenski ustanak 1903. bio je surovo skršen, ali potom, 1912, sto hiljada Makedonaca borilo se rame uz rame s Grcima, Bugarima i Srbima da bi konačno isterali Turke. To bi trebalo po pravu da bude rođendan nezavisne Makedonije. Ali oni su izdani. Njihovi bivši saveznici okrenuli su se protiv njih, takozvane velike sile sarađivale su u nečasnom činu, i Makedonija je rascepana na tri dela po bednom Bukureškom sporazumu. Egejska Makedonija bila je dodeljena Grcima, Srpska Makedonija Srbima, a Pirinska Makedonija Bugarima.

„I iz jednoqa od njih iziđe jedan rog malen i naraste vrlo velik prema jugu i istoku prema krasnoj zemlji. Mali rog je Demetrios“, tvrdio je propovednik. *„Za one od vas koji se možda ne sećaju, Demetrios je bio sin Antigonusa, koji se proglasio makedonskim kraljem, mada nije bio od Aleksandrove krvi.“*

Bukureški sporazum! Samo ime je imalo moć da stegne i muči Nikolasovo srce. Tokom skoro sto godina, granice koje je Sporazum postavio ostale su uglavnom nepromenjene. A ogavni Grci, Srbi i Bugari učinili su sve što su mogli da izbišu makedonsku istoriju, jezik i kulturu. Oni su zabranjivali slobodu govora, hapsili svakog ko bi pokazivao i najmanji prkos. Oni su oduzimali zemlju makedonskih seljaka i tu naseljavali pridošlice. Oni su sravnjivali sa zemljom sela, organizovali pokolje i silovanja, pretvorili Makedonce u roblje koje su onda terali da radi do smrti. Oni su vršili etnička čišćenja velikih razmera, bez i nagoveštaja protesta ostalog sveta. Ali to nije delovalo. To je bila suština. Duh makedonske nacije i dalje je buktao: njihov jezik je preživeo, kao i njihova kultura i Crkva, u žarištima širom ovog drevnog regiona. Oni su živeli i dalje u ovim jednostavnim ali ponosnim

ljudima, u slavnim žrtvama koje su oni već bili učinili i uskoro će biti spremni da učine ponovo za veće dobro. I onda će njegova voljena zemlja konačno biti slobodna.

„I naraste dori do vojske nebeske, i obori na zemlju neke od vojske i naraste do zvijezda, i pogazi ih.“

„I naraste dori do poglavara toj vojsci, i uze mu svagdašnjju žrtvu, i sveti stan njegov obori.“

„I sveti stan njegov obori“, ponovio je propovednik. „To je ovo mesto. To je Makedonija. Vaša rodna zemlja. Demetrios, vidite, jeste onaj koji je otpočeo haos koji odonda vlada u Makedoniji. Demetrios. 292. g.p.n.e. Zabeležite taj datum. Zabeležite ga dobro: 292. g.p.n.e.“

U Nikolasovom džepu zazujao je mobilni telefon. Malo ljudi je imalo taj broj, i on je dao svojoj pomoćnici Katerini stroga uputstva da noćas ne prebacuje nikakve pozive izuzev u hitnim slučajevima. Ustao je i otišao do zadnjih vrata.

„Da?“, upitao je.

„Ibrahim Bejumi za vas, gospodine“, rekla je Katerina.

„Ibrahim koji?“

„Arheolog iz Aleksandrije. Ne bih vas uznemiravala, ali on kaže da je hitno. Našli su nešto. Treba odmah da donesu odluku.“

„Dobro. Dajte mi ga.“

„Da, gospodine.“

Veza je prebačena. Začuo se još jedan glas.

„Gospodine Dragumis. Ovde Ibrahim Bejumi. Iz Vrhovnog saveta...“

„Znam ko ste. Šta želite?“

„Vi ste bili velikodušni da ponudite sponzorstvo u izvesnim...“

„Našli ste nešto?“

„Nekropolu. Grob. Makedonski grob.“

Duboko je uzdahnuo.

„Prema opisu koji sam dobio, zvuči baš kao Kraljevski grob u Egeji.“

Nikolas je čvrsto stegnuo telefon i okrenuo se leđima crkvi. „Našli ste makedonski kraljevski grob?“

„Ne“, rekao je Ibrahim užurbano. „Sve što zasad imam jeste opis jednog građevinara. Neću znati šta je to zaista dok ga i sam ne istražim.“

„A kada ćete to uraditi?“

„Odmah ujutru. Pod uslovom da mogu da obezbedim finansije.“

U pozadini propovednik je i dalje govorio.

„Tada čuh jednog sveca gdje govoraše“, recitovao je cedeći svaku kap iz biblijske proze, „i jedan svetac reče nekome ko govoraše: dokle će trajati ta utvara za svagdašnju žrtvu i za otpad pustoši da se gazi svetinja i vojska? Koliko dugo će Makedonija i Makedonci biti gaženi? Koliko dugo ćemo mi plaćati cenu za Demetriosovog sina? Setite se, ovo je napisano trista godina pre greha Demetriosovog, koji se zbio 292. g.p.n.e.!“

Nikolas je poklopio uvo rukom da bi se bolje koncentrisao.

„Potreban vam je novac pre nego što istražite?“, upitao je zajedljivo.

„Imamo neobičnu situaciju“, rekao je Ibrahim.

„Čovek koji je prijavio otkriće ima veoma bolesnu ćerku. On hoće da ga isplatimo pre nego što nam ispriča.“

„Ah.“ Neizbežni *bakšiš*. „Koliko? Za sve.“

„U novcu?“

Nikolas je stegao pesnice da suzbije osećaj osujećenosti. *Ti ljudi!* „Da“, rekao je, s naglašenim strpljenjem. „U novcu.“

„To zavisi od toga koliko se velikim pokaže nalazište, koliko vremena imamo, kakve vrste artefakata...“

„U američkim dolarima. Hiljade, desetine hiljada, stotine hiljada?“

„Oh. To obično košta šest ili sedam hiljada američkih dolara nedeljno za hitna iskopavanja kao što je ovo.“

„Koliko nedelja?“

„To bi zavisilo od...“

„Jedna? Pet? Deset?“

„Dve. Tri ako imamo sreće.“

„Dobro. Poznajete li Elenu Koloktronis?“

„Arheologa? Sreo sam je jednom, dvaput. Zašto?“

„Ona je na iskopavanju u Delti. Katerina će vam dati njen broj za kontakt. Pozovite je sutra. Ako ona bude garantovala za vaš grob, Dragumis kompanija će vam dati dvadeset hiljada dolara. Verujem da će to pokriti sve vaše troškove iskopavanja, uz dodatak za bilo koje bolesno dete koje se pojavi.“

„Hvala vam“, rekao je Ibrahim. „To je veoma velikodušno.“

„Razgovarajte s Katerinom. Ona će vam reći naše uslove.“

„Uslove?“

„Ne mislite valjda da ćemo vam obezbediti finansiranje tog obima bez uslova, zar ne?“

„Ali...“

„Kao što sam rekao, razgovarajte s Katerinom.“ I zalupio je telefon.

„*I reče mi: do dve tisuće i tri stotine dana i noći; onda će se svetinja očistiti.* Dve tisuće i tri stotine dana!“ Vikao je propovednik. „Dve hiljade i tri stotine dana! Ali to nije prvobitni tekst. Prvobitni tekst govori o 'večerima i jutrima žrtvi.' A te žrtve su se događale jednom godišnje. Dve tisuće tri stotine dana dakle ne znači uopšte dve hiljade i trista dana. Ne. To znači dve hiljade trista godina. A ko može da mi kaže koji je datum dve hiljade trista godina od greha Demetriosovog? Niko? Onda da znate. To je godina Gospodnja 2008. To je sada. To je danas. Danas, naše svetište će konačno biti očišćeno. Tako se kaže u Bibliji, a Biblija nikada ne laže. I setite se, ovo je sve predskazao Danilo šeststo godina pre rođenja Hristovog.“ Mahnuo je prstom kao prekor, i kao savet. „Zapisano je, narode. To je zapisano. Ovo je naše vreme. Ovo je vaše vreme. Vi ste izabrana generacija, izabrana od Boga da ispuni Njegovu

zapovest. Koji od vas se usuđuje da odbije Njegov poziv?“

Nikolas je posmatrao sa zadovoljstvom ljude kako se osvrću da pogledaju jedan drugog, mrmljajući zaprepašćeno. Ovo je zaista bilo njihovo vreme, razmišljao je, i to nije bila srećna slučajnost. Njegov otac je radio za to već četrdeset godina, a on petnaest. Imali su operativce u svakom zaseoku, gradu i selu. Velika tajna skladišta oružja, hrane i pića čekala su u planinama. Veterani jugoslovenskih ratova obučili su ih rukovanju vatrenim oružjem i gerilskim pohodima. Imali su pristaše „spavače“ u lokalnoj i nacionalnoj vladi, uhode u oružanim službama, prijatelje u međunarodnoj zajednici i u makedonskoj dijaspori.

Propagandni rat takođe je bio u punom zamahu. Dragumisovi TV i radio bili su nakrcani programima oblikovanim tako da pokrenu makedonski žar, njihove novine pune priča o makedonskom heroizmu i žrtvovanju, pored izveštaja o raskošnom stilu života i nezamislivoj surovosti njihovih atinskih oblasnih gospodara. I to je delovalo. Bes i mržnja su rasli širom severne Grčke, čak i među onima koji su gajili malo simpatija prema separatističkim ciljevima. Građanski nemiri, pobune, rastući incidenti na etničkoj osnovi.

Sve što predskazuje podrhtavanje predstojećeg neminovnog zemljotresa. Ali oni još nisu bili na cilju. Ma koliko da je Nikolas žudeo za tim, oni još nisu bili na samom cilju. Revoluciji su potrebni ljudi toliko izmučeni da *žele* mučeništvo. Ako se sad dignu na oružje, neko vreme bi izgledalo kao da obećava, ali bi se onda sve izjalovilo. Bilo bi odgovora. Grčka vojska bi se postrojila na ulicama, porodice bi došle u opasnost i poslovanja bi se našla pod istragom. Došlo bi do hapšenja po slobodnoj proceni, batinanja i kontrapropagande. Njihov cilj bio bi unazađen godinama, možda čak i nepovratno obogaljen. Ne. Njima je trebalo nešto više pre nego što počnu. Nešto sasvim posebno. Neki simbol za koji bi makedonski narod bio spreman da se bori do smrti.

A možda bi upravo ovaj nedavni telefonski poziv to mogao da obezbedi.

II

Oficir egipatske armije i dalje je razgovarao telefonom. Izgledalo je da govori veoma dugo. Izašao je napolje s penkalom i tabakom papira, čučnuo da pribeleži broj tablice na Noksovom džipu. Onda se vratio unutra i pročitao je naglas onome s druge strane, ma ko to bio.

Ključevi džipa bili su u bravi za paljenje. U jednom ludom trenutku, Noks je premišljao da se odveze. Kad bi ga Hasan uhvatio, ionako bi s njim bilo svršeno. Ali iako su egipatski vojnici izgledali prilično veselo i opušteno, to bi se promenilo u tren oka ako bi počeo da beži. Opasnost od bombaša samoubica ovde je jednostavno bila suviše visoka da bi rizikovali. Ustrelili bi ga pre no što bi uspeo da pređe pedeset jardi. Zato se prisilio da se opusti, i prihvati da njegova sudbina nije u njegovim rukama.

Oficir je vratio slušalicu pažljivo, sabrao se, prišao mu. Više se nije kočoperio. Izgledao je zamišljeno, čak i brižno. Dao je znak svojim ljudima. Oni su odmah postali spremni za uzbunu. On se malo sagnuo da bi razgovarao kroz otvoreni prozor džipa, lupkajući hrbatom Noksovog pasoša o zglobove leve ruke.

Rekao je:

„Čujem glasine o jednom neverovatnom događaju.“

Noksov stomak se zgrčio.

„Kakve glasine?“

„O incidentu u koji su uključeni Hasan al-Asjuti i neki mladi stranac.“

„Ja ne znam ništa o tome“, rekao je Noks.

„Drago mi je“, rekao je oficir, zvirkajući iskosa niz drum za Šarm, kao da iščekuje vozilo koje će se pojaviti svakog trenutka. „Jer ako su glasine tačne, mladi stranac o kome je reč ima veoma sumornu budućnost.“

Noks je progutao pljuvačku.

„On je silovao devojkju“, izlanuo se. „Šta je trebalo da uradim?“

„Da stupite u vezu s vlastima.“

„Bili smo nasred jebenog mora.“

„Siguran sam da ćete imati prilike da ispričate svoju stranu priče.

„Do mojega“, rekao je Noks. „Biću mrtav za jedan sat.“ Oficir je pocrveneo. „Trebalo je da mislite na to ranije, zar ne?“

„Trebalo je da čuvam svoje dupe, hoćete da kažete? Kao što to vi činite sada?“

„To nije moja bitka“, namrgodio se oficir.

Noks je klimnuo glavom.

„Ljudi u mojoj zemlji misle da su svi Egipćani kukavice i lopovi. Ja im govorim da greše. Ja im govorim da su Egipćani časni i hrabri. Ali možda ja grešim.“

Ljutito mrmljanje. Jedan od vojnika pružio je ruku kroz otvoren prozor. Oficir ga je stegnuo oko zgloba.

„Ne“, rekao je.

„Ali on...“

»Ne.“

Vojnik se povukao, pomalo posramljenog izraza lica, dok je oficir zamišljeno gledao dole u Noksa, očevidno dvoumeći se šta da uradi. Par farova zasvetleo je na kresti brda iza njih.

„Molim vas“, preklinjao je Noks. „Samo mi pružite priliku.“

Oficir je takođe primetio svetla kako se približavaju. Vilica mu se stegla kada je doneo odluku. Dobacio je pasoš na suvozačevo sedište, zatim dao znak svojim ljudima da stanu na stranu.

„Gubite se iz Egipta“, posavetovao je. „Ovde više za vas nije bezbedno.“

Noks je polako odahnuo.

„Odlazim noćas.“

„Dobro. Sad idite pre nego što se predomislim.“

Noks je pokrenuo džip, ubrzavajući dok se udaljivao.

Ruke su počele divlje da mu se tresu dok mu je telo preplavljivala euforija zbog uspešnog bekstva. Uzdržavao se dok nije postao samo udaljena tačka na drumu, onda je povikao radosno „ura“ i udario po vazduhu pesnicom. Uradio je nešto glupo, nepromišljeno, ali izgledalo je da se izvukao s tim.

III

Nesim, Hasan al-Asjutijev šef obezbeđenja, stigao je u Noksov hostel u Šarmu i tu našao sredovečnog nastojnika kako promuklo hrče iza svog radnog stola. Probudio se s prigušenim krikom kada je Nesim tresnuo u donji deo dvodelnih vrata.

„Noks“, rekao je Nesim. „Tražim Danijela Noksa.“

„On nije tu“, rekao je nastojnik, dišući teško.

„Znam da nije tu“, rekao je Nesim hladno. „Hoću da vidim njegovu sobu.“

„Ali to je njegova soba!“, pobunio se nastojnik. „Ne mogu prosto da vam je pokažem.“

Nesim se mašio džepa u jakni da dohvati novčanik, postaravši se da za to vreme nastojnik nakratko ugleda njegovu ramenu futrolu za pištolj. Izvadio je pedeset egipatskih funti i stavio ih na pult. „Ovako ja pitam na lep način“, rekao je.

Nastojnik je olizao usne.

„Samo ovoga puta, pretpostavljam.“

Nesim je pošao za debelim čovekom uz stepenice, i dalje razmišljajući o onom šta se desilo na brodiću, o poniženju koje je doživeo kada ga je nadmašio neki stranac, skitnica s plaže. U početku je mislio da će Noksu biti lako ući u trag, ali pokazalo se da to nije tako jednostavno. Od svoje veze u vojsci dobio je vest da se Noks nekako blefom provukao kroz blokadu. Kada je to čuo, osetio je jak nalet besa i razočaranja. Kako je moglo da bude jednostavno! Ali nije bio lud da mnogo talasa. Samo bi budala udarila na egipatsku vojsku; a Nesim nije

bio budala.

Nastojnik je otključao i otvorio Noksova vrata, osvrćući se nervozno da ostali gosti ne bi videli šta se dešava. Nesim je ušao unutra: imao je jednu noć da uhvati Noksa, a i to samo zato što je Hasan bio na morfijumu kako bi podneo bol. Kada se ujutru probudi, zahtevaće da zna kakav je napredak učinjen.

Želeće Noksa.

Nesim je opipao dronjavu odeću koja je visila u ormanu, proverio rezervne džepove crvene torbe od grubog platna koja je stajala na dnu, čučnuo da pregleda knjige poređane na podu uz zidove. Nekoliko humorističkih i krimi romana, ali uglavnom akademska dela o Egiptu i arheologiji. Bilo je CD-a, takođe, nešto muzike i drugih diskova za laptop. Podigao je neki dokument u fascikli. Na naslovnoj strani pisalo je, i na engleskom i na arapskom:

Malavi iskopavanja

Zabeleške prve sezone Ričard Mičel i Danijel Noks

On ga je brzo prelistao. Tekst i fotografije s iskopavanja u blizini antičkog ptolomejskog naselja nekoliko kilometara od Malavija u Srednjem Egiptu. Vratio ga je zamišljeno. Zašto bi jedan egiptolog radio kao instruktor ronjenja u Šarmu? Proverio je još nekoliko dokumenata. Mape i fotografije sistema grebena, koliko je on mogao da razabere. Izvadio je platnenu torbu iz ormana I popakovao u nju sva Noksova dokumenta. Zatim je spakovao i Noksov laptop, kao i CD i diskete koje su se odnosile na njegov rad. U gornjoj fioci Noksovog radnog stola našao je fotokopije njegovog pasoša i vozačke dozvole, verovatno u slučaju da izgubi original; i niz fotografija u boji formata potrebnog za pasoš, bez sumnje za mnoštvo dokumenata koji su strancima potrebni da bi radili na Sinaju. Pokupio ih je obema rukama i potrpio u džep od jakne. Zatim je podigao platnenu torbu i laptop da ih ponese. Nastojnik je sitno zacvileo.

„Da?“, upitao je Nesim. „Nešto nije u redu?“

„Ne“, rekao je nastojnik.

„Dobro. Mali savet. Ja bih raščistio ostatak njegovih stvari da sam na vašem mestu. Čisto sumnjam da će se vaš prijatelj vraćati u dogledno vreme.“

„Ne?“

„Ne.“ Nesim je pružio čoveku jednu od svojih posetnica. „Ali pozovite me ako dođe.“

Peto poglavlje

I

Komarci su bili loše volje te večeri. Gejl je zabola dva tinjajuća zelena koluta u limena postolja, zakopčala svoju belu košulju čvrsto oko grla i članaka, uvukla duge pantalone u sokne, zatim poprskala svu preostalu izloženu kožu sredstvom protiv insekata, toliko da se sva sijala; ipak, te paučinasto tanane grdobe i dalje su nalazile načina da se hrane njome, a zatim se hvalisale gromoglasnim zujanjem koje je dovodilo do besa, povlačeći se do visokog hotelskog plafona dobrano van domašaja osvete čak I kad bi stala na stolicu. Šta se dogodilo s pojmom sestrinstva? Evo ga opet, to zlurado zzz iza njenog uha. Pljesnula se po vratu, ali samo da bi kaznila sebe što je tako lako uhvaćena. Steta je učinjena. Desna ruka postrance je počela da joj pulsira i crveni se. Njena ruka s mišem bila je laka meta jer je ukucavala te proklete zabeleške s iskopavanja svake noći. Zastala je za trenutak, bacila pogled na prozor. Samo jedna slobodna noć neće škoditi. Hladno pivo i malo razgovora. Ali kad bi je Elena uhvatila u baru...

Vrata su se otvorila bez upozorenja i Elena lično je zakoračila unutra kao da poseduje to mesto. Ona nije imala obzira prema tuđoj privatnosti, ali bog nek vam je u pomoći ako se usudite makar samo da kucnete na njena vrata a da joj prethodno to pismeno ne najavite dve nedelje unapred!

„Da?“, pitala je Gejl.

„Upravo sam primila jedan telefonski poziv“, rekla je Elena Začkiljila je ratoborno u Gejl, kao da se ona sama našla u nepovoljnom položaju i očekuje od Gejl da to iskoristi. „Od Ibrahima Bejumija. Poznaješ ga? On je na

čelu Vrhovnog saveta u Aleksandriji. Izgleda da je našao neku nekropolu. On misli da bi ona delimično mogla biti makedonska. Želi da ja to proverim s njim. Takođe je rekao da sastavlja ekipu za moguća iskopavanja i pitao mogu li da obezbedim pomoć stručnjaka specijaliste. Morala sam da ga podsetim da ja vodim svoje sopstveno iskopavanje. Ali, pomenula sam da si ti slobodna.“

Gejl se namrštila.

„Potrebna mu je pomoć u vezi s jezicima?“

„Ovo je hitno iskopavanje“, obrecnula se Elena. „Zadatak je da se zabeleži, premesti, obradi i uskladišti. Prevodi će doći kasnije.“

„Onda...“

„Njemu je potreban fotograf, Gejl.“

„Oh!“ Gejl se zbunila. „Ali ja nisam fotograf.“

„Imaš fotoaparatus, zar ne? Fotografisala si za nas, zar ne? Hoćeš da kažeš da te fotografije nisu dobre?“

„Slikala sam ih samo zato što ste mi vi to tražili...“

„Dakle, sad sam ja kriva, zar ne?“

Gejl je upitala gotovo plačno:

„A šta je s Marijom?“

„A ko će ostati *nama*? Da li tvrdiš da si isto tako dobar fotograf kao i ona?“

„Naravno da ne.“ Jedini razlog što je ponela svoj fotoaparatus bio je da fotografiše izbledelu antičku ostraku, kako bi mogla da upotrebi fotošop na laptopu da izoštri natpis. „Samo sam rekla da ja nisam...“

„A Marija ne govori ni arapski ni engleski“, istakla je Elena. „Ona bi Ibrahimu bila beskorisna, i bila bi ostavljena sama sebi. Je l' to hoćeš?“

„Ne. Samo kažem da...“

„Samo kažeš da!“, rugala se Elena zlobno, imitirajući njen glas.

„Je li to u vezi s onim što se dogodilo ranije?“, upitala je Gejl. „Rekla sam vam, nisam ništa videla tamo dole.“

Elena je odmahнула glavom.

„Ovo nema nikakve veze s tim. Veoma je prosto. Direktor Vrhovnog saveta u Aleksandriji zatražio je tvoju pomoć. Da li stvarno hoćeš da mu kažem da odbijaš?

„Ne“, odvrtila je Gejl jadtim glasom. „Naravno da ne.“

Elena je klimnula glavom.

„Poćećemo ispitivanje odmah ujutru. Postaraj se da budeš spakovana i spremna da kreneš u sedam.“ Pogledala je uokolo po Gejlinoj neurednoj hotelskoj sobi, odmahнула glavom s izveštaćenom nevericom, zatim zalupila vrata za sobom dok je izlazila.

II

Bilo je tužno za Noksa da se rastane od svog džipa i ostavi ga na parkingu. On je bio njegov stalni saputnik otkako je u Egiptu. Osam stotina hiljada pređene kilometraže, i još rezerve pod haubom. Zavoliš automobil kad ti je tako dobro služio. Ostavio je ključeve i priznanicu za parking ispod sedišta. Pozvaće nekog od svojih kairskih prijatelja, da vidi da li bi ga hteli.

Aerodrom je bio krcat. U toku je bila tako obimna rekonstrukcija da je sve bilo stešnjeno upola prostora. Noks je navukao svoju bejzbol kapu nisko preko očiju, mada je izgledalo neverovatno da bi ga Hasanovi ljudi mogli preteći. Mogao je da bira letove. Mnogi avioni su stizali u Egipat kasno noću i okretali da bi poleteli kući u svitanje. Tumarao je oko pulta za čekiranje. London? Zajebi to. Kad si zeznuo svoj život, poslednje što bi pozeleo jeste da te uspeh starih prijatelja podseća na to. Atina je takođe otpadala. Kada je poludeo zbog porodične tragedije, Grčka je za njega postala zabranjena teritorija. Stutgart? Pariz? Amsterdam? Pri samoj pomisli na ta mesta postajao je jezivo utučen.

Neka tamnokosa žena u redu za Rim uhvatila je njegov pogled i stidljivo se nasmešila. To mu se učinilo kao

sasvim dobar razlog. Otišao je do pulta za informacije da se raspita ima li karata. Čovek u redu ispred njega žalio se što mora da doplati za prtljag za svoj kompjuter. Noks se isključio iz te priče. Idi kući, nagovarao ga je onaj oficir na blokadi. Ali Egipat *jeste bio* njegov dom. Živeo je tu deset godina. Zavoleo ga je, uprkos njegovoj vrućini, neudobnosti, haosu i buci. Najviše od svega je voleo pustinju, njene čiste užarene obrise, njen izuzetan dar samoće, kaleidoskopske zalaske sunca i sveže izmaglice u dolinama u trenucima pred svanuće. Voleo je težak rad na iskopavaju, uzbuđenje zbog mogućeg otkrića, tu veličanstvenu zanesenost koju ti je pružalo svako jutro čim ustaneš iz kreveta. Ali teško da će ikad više dobiti priliku da iskopava.

Čovek ispred njega konačno je platio. Noks je zakoračio napred, ustreptalih nerava. Ako i bude problema - ovde će to saznati. Službenica za rezervacije karata se nasmešila. On se raspitivao o mestima; ona ga je ubedila da ih ima dovoljno. Noks je pružio pasoš i kreditnu kartu. Ona je kucala po tastaturi, podigla pogled. „*Mi scusi un mom.ento.*“* (*It.: Izvinite za trenutak. (Prim. prev.)*) Uzela je njegov pasoš i karticu, nestala kroz vrata sa zadnje strane svog pulta. On se nagnuo napred da vidi šta piše na monitoru. Nije video ništa što bi ga uzbunilo. Osvrnuo se uokolo po gomili. Sve je izgledalo uobičajeno.

Službenica se vratila. Nije htela da mu pogleda pravo u oči. Držala je njegov pasoš i kreditnu karticu u ruci, delimično van njegovog domašaja. On je ponovo bacio pogled uokolo. Timovi stražara obezbeđenja pojavili su se skoro istovremeno na vratima na oba kraja širokog prolaza. Noks se bacio napred da bi šćepao pasoš i karticu od zaprepašćene službenice, zatim se okrenuo, sagnuo glavu, i žurno otišao, dok mu je srce divlje pumpalo. S njegove leve strane, jedan stražar iz obezbeđenja je viknuo. Noks je prestao da se pretvara. Potrčao je prema izlazu. Vrata su bila automatska, ali su se otvarala klizeći tako polako da je morao da se okrene postrance i ipak ih

je tresnuo, na silu se probijajući kroz njih, zavrtevši se u krug. Stražar na dužnosti napolju skinuo je pušku s ramena tako žustro da ju je uz zveket ispustio na pod.

Noks je bežao dalje od sjajnih svetala zgrade terminala u tamu iza nje. Preskočio je gvozdenu ogradu, strčao niz strmi nasip u jedno osvetljenu aerodromsku autobusku stanicu, uskočio u grupu mladih putnika koji su sedeli na svojim rancima, tresnuo u zid podvožnjaka, okrznuvši dlan. Dva uniformisana nastojnika koja su delila cigaretu pogledala su ga zaprepašćeno dok je trčao između njih, a neprijatan miris njihovog crnog duvana mu je zapeo u grlu. Skrenuo je levo, trčeći snažno, ne obraćajući pažnju na uzvike i sirene. S njegove leve strane bilo je drveća; sagnuo se i ušao među krošnje da se zakloni, trčao još deset minuta, sve dok nije posustao i zaustavio se, presamitivši se napola, sa šakama na kolenima, boreći se za vazduh. Farovi automobila polako su patrolirali drumovima, a baterijske lampe brisale kroz drveće. Znoj na njegovoj košulji se osušio; zadržtao je od sopstvenog mirisa. Ovo je bilo loše. Ovo je stvarno bilo jebeno užasno. Kad bi ga se policija dočepala, ne bi imalo veze što bi on mogao da iznese svoje viđenje događaja, Hasan bi ga već šćepao za jaja. Pretresao je u mislima ostale mogućnosti. Vazdušne i morske luke očevidno su već uzburjane. Na graničnim prelazima imaće njegovu fotografiju. U Kairu si mogao da dobiješ sva moguća falsifikovana dokumenta, ali Hasanova ruka pružala se daleko. On će uskoro saznati da je Noks u Kairu, i pustiće tu vest. Mora da pobegne što je brže moguće. Mogao bi da zaustavi taksi ili autobus, ali vozači bi ga se setiii. Vozovi su često bili pretrpani vojnicima i policijom. Bolje je da rizikuje da se vrati po džip.

Sleva je dopirala vika, jedan pucanj iz pištolja. Noks se trgnuo i sagnuo se. Bio mu je potreban trenutak da shvati da oni pucaju u senke. Sad je povratio dah, i prisebnost. Čučnuo je i nastavio da ide sve dok nije stigao

do oboda žičane ograde parkinga, visoke, ali ne i bodljikave. Uspeo se uz nju uz betonski stub, spustio se niz drugu stranu, izranjavivši jagodice prstiju o tanku žicu. Trčao je pognut između snopova svetla i redova parkiranih automobla. Ovaj prostor je bio pust. Putnici koji odlaze već su bili na terminalu; dolasci su odavno bili obustavljeni.

Odveo se do kućice, pružio novac pospanom službeniku. Rampa se podigla.

Blesak plavih policijskih svetala pomerio se dalje nalevo kada se on izvukao na glavni drum. Zato je skrenuo desno, uputivši se ka Kairu. Svetla su se skratila i zatim nestala iz njegovog retrovizora. Policijski automobili s baterijskim lampama prohujali su pored njega s druge strane autoputa. Otkrio je iznenada da je zaustavio dah, morao je da se natera da iznova počne da diše.

Gde, jebi ga, sada da ide? Nije mogao da ostane u Kairu. A morao je da izbegava i kontrolne punktove. To je isključivalo Si- naj, Zapadnu pustinju i jug. Aleksandrija, dakle. Ona se nalazila samo tri sata prema severu, i od svih egipatskih gradova Noks ju je najviše voleo. Tamo je imao prijatelje, pa je mogao da izbegne hotele. Ali on je bio begunac; nije mogao da se nametne bilo kome. Bio mu je potreban neko ko bi verovao u njega, neko s jakim živcima, ko uživa u malim prestupima s vremena na vreme, tek da bi osetio da mu krv brže struji. To je, tako sročeno, davalo samo jednog kandidata. Noks je osećao da mu se raspoloženje popravlja po prvi put u poslednjih nekoliko sati.

Nagazio je gas i zatutnjao ka severu.

Šesto poglavlje

I

„*Mais attends!*“* (*Fr.: Ma, čekajte! (Prim. prev.)*) dreknuo je Ogisten Paskal na kopilana, ma ko to bio, koji mu je lupao na vrata. „*J'arrive! J'arrive!*“* (*Fr.: Dolazim! (Prim. prev.)*) Preskočio je preko nage devojke koja je ležala licem zagnjurenjena u jastuke. S tom dugom, talasastom, tamnom kosom ličila je na Sofiju. Podigao je njene guste uvojke da se uveri. *Sranje! Sranje!* Bio je uzbuđen cele nedelje mogućnošću da je povali, a sada je to protraćeno jer je bio suviše pijan da se seti.

Strašno je to, stariti.

Treskanje na vratima opet je počelo, razorno odjekujući unutar njegove lobanje. Proverio je na budilniku. Pola šest! Jebenih pola šest! Ma ovo je bilo neverovatno! „*Mais attends!*“, ponovo je dreknuo.

Na natkasni je držao boce s vodom i čistim kiseonikom za hitne slučajeve. Naizmenično je pio duge gutljaje iz jedne i duboko udisao iz druge. Obavio je otrcani peškir oko struka, zapalio cigaretu, otišao do ulaznih vrata. Tamo je stajao Noks.

„Šta, do đavola, ti hoćeš?“, upitao je Ogisten. „Znaš li koliko je sati, jebote?“

„U nevolji sam“, rekao je Noks jednostavno. „Potrebna mi je pomoć.“

II

Ibrahim se osećao veličanstveno dok se vozio kroz Aleksandriju. Sunce tek što je izašlo, ali on je bio suviše uzbuđen da bi ostao u krevetu. Te noći je sanjao jedan san. Ne. Nije to bio baš san. Ležao je polubudan, čekajući da se oglasi budilnik, kada ga je iznenada preplavilo

osećanje posebne, izuzetno jake miline. Nije mogao da se otrese pomisli da je na pragu nečeg što će biti vredno pamćenja.

Zaustavio se na Mohamedovoj adresi. Mesto je izgledalo jadno, visoki stan kao kocka sa zidovima koji su izgubili boju, s ulaznim vratima koja su polomljena i vise, žicama koje ispadaju iz unutrašnjosti interfona. Mohamed je već čekao u predvorju. Njegove oči su zasijale kada je ugledao Ibrahimov mercedes, i on mu je prilazio ponosno i polako, osvrćući se usput, kao glumac ili sportista koji rasteže vreme na sceni, želeći da ga što više njegovih prijatelja i suseda vidi kako ulazi u njega.

„Dobro jutro“, rekao je Ibrahim.

„Putujemo sa stilom, dakle“, rekao je Mohamed, poguravši suvozačko sedište koliko god je bilo moguće da bi uglavio noge, ipak se i dalje mučeći da se smesti.

„Da.“

„Moja žena je veoma uzbuđena“, rekao je rmpalija. „Ona je ubeđena da smo našli Aleksandra.“ I bacio je pogled lukavo na Ibrahima da proceni njegovu reakciju.

„Sumnjam u to, nažalost“, rekao je Ibrahim. „Aleksandar je sahranjen u ogromnom mauzoleju.“

„A ovo nije deo toga?“

Ibrahim je slegnuo ramenima.

„Nije mnogo verovatno. Nije to bio samo Aleksandar, vidite. Ptolomeji su takođe tu sahranjeni.“ Nasmešio se na Mohameda. „Oni su hteli da čupnu malo od Aleksandrove slave. Mada nije sve ispalo tako dobro. Kada je rimski imperator Avgust otišao na hodočašće na Aleksandrov grob, sveštenici su ga upitali da li bi voleo da vidi i tela Ptolomejaca. Zna li šta je on odgovorio?“

„Šta?“

„Da je on došao da vidi cara, ne leševe.“

Mohamed se nasmejao glasno. Aleksandrijci su uvek uživali da vide kako moćnici tu i tamo dobiju po nosu. Ibrahim je bio tako zadovoljan da se upustio u prepričavanje još jedne anegdote.

„Znate li Pompejev stub?“

„Naravno. Mogu da ga vidim sa svog gradilišta.“

„Da li ste znali da on nema nikakve veze s Pompejem? Ne. On je podignut u čast imperatora Dioklecijana pošto je on vodio kaznenu ekspediciju da uguši ovdašnju pobunu. On je bio tako besan na Aleksandrijce da se zakleo da će im se svetiti dok mu konj ne bude gazio po krvi do kolena. Pogodite šta se desilo.“

„Ne mogu ni da zamislim.“

„Njegov konj se spotakao i izranjavio kolena, tako da su ona bila oblivena krvlju. Dioklecijan je to shvatio kao znak, i poštedeo je grad. Njegovi oficiri su mu podigli stub i statuu u znak sećanja. A znate li šta su Aleksandrijci uradili?“

»Ne.“

„I oni su podigli statuu. Ali ne Doklecijanu. Njegovom konju.“

Mohamed je prasnuo u smeh i pljesnuo se po kolenu.

„Njegovom konju! To mi se sviđa!“

Bližili su se centru grada.

„Kojim putem?“, pitao je Ibrahim.

„Levo“, rekao je Mohamed. „Onda opet levo.“
Zaustavili su se da propuste tramvaj.

„Pa, gde je *bio* Aleksandrov grob?“, pitao je.

„Niko ne zna pouzdano. Antička Aleksandrija strašno je pretrpela od požara, pobuna, ratova i zemljotresa. Pojavio se i jedan katastrofalan cunami. Prvo je isisao vodu iz pristaništa, pa su građani izašli da pakuju ribu i dragocenosti koje su prosto ležale tamo. Onda je udario taj talas. Nisu imali nikakve šanse.“

Mohamed je odmahnuo glavom u čudu.

„Nikada nisam čuo za to!“

„Ne. U svakom slučaju, grad je pretvoren u ruševinu i svi veliki spomenici i dela su izgubljeni, čak i Aleksandrov mauzolej. I mi ga nikad odonda nismo našli, iako smo pokušavali, verujte mi. Bezbrojni istraživači su vršili iskopavanja, uključujući i Hajnriha Šlimana

neposredno posle trijumfa u Troji i Mikeni. Svi su na kraju ostali praznih šaka.“

„Mora da imate neku predstavu.“

„Naši izvori se slažu da se on nalazio severoistočno od antičkih raskrsnica“, rekao je Ibrahim. „Nevolja je u tome što mi nismo sigurni gde je to bilo. Sve te nove građevine, znate. Pre dve stotine godina, da. Pre hiljadu godina, lako. Ali sad...“

Mohamed je lukavo pogledao Ibrahima.

„Ljudi kažu da je Aleksandar sahranjen ispod džamije proroka Danila. Kažu da je on u zlatnom kovčegu.“

„Bojim se da nisu u pravu.“

„Pa zašto onda to kažu?“

Ibrahim je ćutao jedan trenutak, sabirajući misli.

„Znate da se Aleksandar pojavljuje u Kuranu?“, pitao je. „Da, kao prorok Zulkarnein, dvorogi. Leon Afrikanac, arapski pisac iz šesnaestog veka, govorio je o pobožnim Muslimanima koji hodočaste do njegovog groba, i rekao je da se on nalazio blizu crkve sv. Marka, kao i džamija proroka Danila. A arapske legende govore o proroku Danilu koji je pokorio celu Aziju, osnovao Aleksandriju, i sahranjen je ovde u zlatnom kovčegu. Ko bi drugi to mogao biti nego Aleksandar? Svakako možete da razumete zašto su ljudi mogli da pobrkaju džamiju s Aleksandrovim grobom. A zatim i jedan Grk tvrdi da je u treptaju oka ugledao neko telo s dijademom na prestolu u podzemnim zasvođenim odajama džamije. To je veoma zavodljiva pomisao. Postoji samo jedan problem u vezi s tim.“

„Da?“

„Potpuno je pogrešna.“

Mohamed se nasmejao.

„Sigurni ste?“

„Sam sam istražio podzemne odaje“, klimnuo je glavom Ibrahim. „Verujte mi, one su rimske, ne ptolomejske. To je pet-šest stotina godina kasnije. Ali ta ideja opstaje, pogotovu zato što naša najbolja mapa antičke Aleksandrije označava da je mauzolej veoma blizu

džamije.“

„Dakle, tu smo!“

„Ona je urađena za Napoleona Trećeg“, rekao je Ibrahim. „Njemu su bili potrebni podaci o drevnoj Aleksandriji za njegovu biografiju Julija Cezara, tako da je pitao svog prijatelja Kediva Ismaila. Ali u to vreme nije bilo pouzdane mape, pa je Kediv Ismail unajmio čoveka po imenu Mahmud el-Falaki da je izradi.“

„Istraživanje je svakako lakše ako si imperator.“

„Sasvim tačno“, složio se Ibrahim. „I to je zaista vredno delo. Ali ne savršeno, nažalost. On je naseo na stare legende, pa je obeležio Aleksandrov grob blizu džamije, i svi savremeni turistički vodiči i istorije sad preštampavaju tu mapu, održavajući mit. Jadnog imama stalno uznemiravaju turisti koji se nadaju da će naći Aleksandra. Ali neće ga tu naći, verujte mi.“

„Gde bi trebalo da traže?“

„Na severoistočnoj strani starog raskršća, kao što sam rekao. Blizu groblja Tera Santa, verovatno. Malo na severozapad od Vrtova Šalalat.“

Mohamed je izgledao utučeno. Ibrahim ga je potapšao po nadlaktici.

„Nemojte još da gubite nadu“, rekao je. „Ima nešto što vam nisam rekao.“

„Šta?“

„Nisam rekao nikome. Ne želim da počnu govorkanja, znate. A vi ne biste smeli da se suviše ponadate. Zaista ne biste smeli.“

„Kažite mi.“

„Aleksandar nije imao samo jedan grob u Aleksandriji. Imao ih je dva.“

„Dva?“

„Da. Somu, veliki mauzolej o kome sam vam govorio, izgradio je oko 215. g.p.n.e. Ptolomej Filopater, četvrti ptolomejski kralj. Ali pre toga, on je imao drugačiji grob, više u tradicionalnom makedonskom stilu. Više, u stvari, nalik na onaj koji ste vi i vaši ljudi juče otkrili.“

Mohamed ga je pogledao ispitivački.

„Vi mislite da je to ono što smo našli?“

„Ne“, rekao je Ibrahim. „U stvari ne mislim. To je bio Aleksandar, zapamtite. Ptolomejci bi sigurno sagradili nešto spektakularno za njega.“ Nije baš da se zna šta. Ne zna se čak ni kada je Aleksandrovo telo preneto ovde iz Memfisa. Savremeni konsenzus kaže 285. g.p.n.e., skoro četrdeset godina posle njegove smrti, premda niko nije pružio zadovoljavajuće objašnjenje zašto je prenošenje trajalo tako dugo. „Verujemo da je njegovo telo bilo izloženo, tako da nije verovatno da ćemo ga naći duboko pod zemljom. Osim toga, Aleksandar je vekovima obožavan kao bog. Gradske vlasti ne bi dopustile da čak ni njegov pređašnji grob bude pretvoren u običnu nekropolu.“

Mohamed je izgledao snuždeno.

„Pa zašto ste onda rekli da bi to moglo biti?“

„Zato što je ovo arheologija“, nacerio se Ibrahim. „Nikada ne znate zasigurno.“

A postojalo je i nešto drugo, nešto što nikako ne bi želeo da подели s drugima. Jer, još otkako je bio mali dečak, dok je slušao oca kako mrmlja uspavljujući ga uzvišenim pričama o osnivaču ovog velikog grada, on je imao nekakav sudbinski osećaj: da će jednoga dana on igrati ulogu u ponovnom otkrivanju Aleksandrovog groba. Ovoga jutra, dok je ležao budan u krevetu, to mu se osećanje povratilo, ubeđenje da je došlo njegovo vreme. I uprkos svoj svojoj intelektualnoj skepsi, u srcu je bio ubeđen da to ima neke veze s grobom koji su krenuli da istraže.

III

Nesim je bio u pokretu cele noći, u žestokom naporu da uhvati Noksa pre nego što se Hasan probudi. Ali nije

uspeo. Dobio je poziv pre petnaest minuta, i sad je bio tu, stežući pesnicu da se očeliči pre no što zakuca na vrata spavaće sobe svog šefa u medicinskom centru Šarma.

Nesim je stupio u egipatsku vojsku kad je imao sedamnaest godina. Postao je padobranac, jedan od elitnih. Ali iščašenje kolena stavilo je tačku na njegove nade o aktivnoj službi, pa je zbog dosade dao otkaz i postao je najamnik u beskrajnim afričkim ratovima. Smrtonosni projektil mu je fijučući sleteo u krilo, ali nije eksplodirao; umesto toga, ubedio ga je da je vreme za promenu ritma. Po povratku u Egipat, on je sebi bio izgradio ime kao telohranitelj pre nego što ga je Hasan regrutovao za šefa obezbeđenja. Da ga je bilo lako uplašiti, Nesim nikada ne bi preživeo takav život. Ali bilo je nešto u Hasanu što ga je plašilo. Plašilo ga je da mu donese loše vesti.

„Uđi“, promrmljao je Hasan. Glas mu je bio tiši nego obično, i pomalo šištav. Izgubio je jedan zub, i pretrpeo je ozbiljno nagnječenje rebara, što ga je bolelo i kad diše.

„Pa?“, upitao je.

„Da li biste nas, molim vas, izvinili?“ upitao je Nesim doktora koji je sedeo kraj kreveta.

„Sa zadovoljstvom“, rekao je doktor, za trunku suviše naglašeno.

Nesim je zatvorio vrata za njim.

„Imamo devojkicu“, rekao je Hasanu. „Išla je da uhvati autobus.“

„A Noksa?“

„Umalo smo ga uhvatili. Na Kairskom aerodromu. Umakao je.“

„Umalo?“, rekao je Hasan. „Kakva je korist od umalo?“

„Žao mi je, gospodine.“

Hasan je zatvorio oči. Vikanje je očigledno bilo suviše bolno.

„Ti sebe zoveš mojim šefom obezbeđenja?“, rekao je. „Pogledaj me! I ti si dopustio čoveku koji je ovo uradio da

tumara Egiptom kao nekakav turista na odmoru?“

„Dobićete moju ostavku čim...“

„Neću ja tvoju ostavku“, rekao je Hasan. „Ja hoću Noksa. Hoću ga ovde. Razumeš li? Hoću da ga dovedeš kod mene. Hoću da mu vidim lice. Hoću da on zna šta je uradio i šta će mu se dogoditi zbog toga.“

„Da, gospodine.“

„Ne tiče me se šta je za to potrebno. Ne tiče me se koliko potrošiš. Ne tiče me se kakve usluge moraš da zatražiš. Upotrebi vojsku. Upotrebi policiju. Šta god bude potrebno. Jesam li jasan?“

„Da, gospodine.“

„Pa?“, upitao je Hasan. „Zašto si još ovde?“

„S dužnim poštovanjem, gospodine, ima različitih načina da ga uhvatimo. Jedan, kako ispravno predlažete, jeste da iskoristimo veze u policiji i vojsci.“

Hasan je pogledao iskosa. Bio je to promućuran čovek, uprkos svom besu.

„Ali...?“

„Bilo je prilično lako obezbediti njihovu pomoć sinoć. Mi smo im prosto rekli da je Noks izazvao ozbiljan incident na brodiću, ali da su pojedinosti još nejasne. Ali sutra i prekosutra, ako i dalje budemo želeli njihovu aktivnu pomoć, oni će želeći dokaze o tom ozbiljnom incidentu.“

Hasan je gledao Nesima s nevericom.

„Hoćeš da kažeš da ono što mi je uradio nije dovoljan dokaz?“

„Naravno da nije, gospodine.“

„Pa, šta hoćeš da kažeš?“

„Zasad, veoma malo ljudi zna išta više od glasina. Lično sam odabrao vaš medicinski tim. Oni su dovoljno pametni da ne pričaju. Postavio sam sopstvene ljude da stražare ispred vrata. Niko nije bio pušten da uđe bez moje izričite dozvole. Ali ako uključimo policiju, oni će hteti da i sami istražuju. Poslaće inspektore da vas ispitaju i fotografišu i razgovaraju s ostalim gostima na brodiću, uključujući i vašeg štutgartskog prijatelja i

devojkju. A treba da se zapitate da li bi to bilo od koristi baš u ovom trenutku; ili da li bi vašem ugledu zaista dobro činilo da fotografije vaših povreda stignu do novina ili interneta zajedno s preuveličanim izveštajima o tome kako su one izazvane, što bi se lako moglo dogoditi, jer obojica znamo da u policiji imate neprijatelje isto kao i prijatelje. I treba takođe da se zapitate šta bi to značilo za vaš lični autoritet kad bi ljudi mogli da vide šta vam je učinio jedan običan instruktor ronjenja, i da je uz to uspeo da pobegne, pa makar i zakratko.“

Hasan se namrštio. On je znao koliko vredi kada te se plaše.

„Kakve su druge mogućnosti?“

„Odustajemo od tužbi. Kažemo da je sve to nesporazum. Izvlačimo devojkju napolje. Vi se primirite i ne privlačite pažnju dok se ne oporavite. U međuvremenu, mi krećemo za Noksom sami.“

Nastupila je duga tišina.

„Dobro“, konačno je rekao Hasan. „Ali ti ćeš to preuzeti na sebe. I očekujem rezultate. Je l' jasno?“

„Da, gospodine. Potpuno mi je jasno.“

Sedmo poglavlje

I

To je bila Gejlina prva poseta Aleksandriji. Duž Korniša je bio zastoj u saobraćaju. Jarboli ribarskih brodova i jahti u Istočnom pristaništu klepetali su kao da igraju flamenko na lakom povetarcu koji je sa sobom donosio slab, kiselkast miris. Ona je naslonila glavu pozadi, zaklonila oči od ranog jutarnjeg sunca koje je treperilo između visokih, pravougaonih, od sunca izbledelih hotela, stambenih blokova i kancelarija išaranih satelitskim antenama kao boginjama. Ovo mesto je oživljavalo s gigantskim zevanjem. Aleksandrija se, u odnosu na druge egipatske gradove, oduvek kasno budila. Prodavnice su dizale čelične kapke, spuštale nastrešnice. Grupe radnika s dokova pijuckale su kafu u poslastičarnicama i posmatrale dobroćudno kako otrcani dečaci i devojčice idu svojim putem, prodajući paklice cigareta i papirne maramice. Uličice koje su vodile dalje od centra bile su tesne, mračne i pomalo preteće. Tramvaj, već krcat, zaustavio se da primi još putnika. Policajac u zaslepljujuće beloj uniformi s ravnom kapom podigao je ruku da ih usmeri udesno. Jedan prastari voz za prevoz putnika na posao s podrugljivom sporošću zveketao je i čangrljao preko raskrsnice. Vrlo mladi momci igrali su se jureći se u otvorenim kolima za prevoz stoke.

Elena je zajedljivo bacila pogled na sat.

„Sigurna si da je ovo pravi put?“

Gejl je bespomoćno slegnula ramenima. Njena jedina mapa bila je gruba fotokopija iz nekog starog omladinskog turističkog vodiča. Osim toga, sumnjala je da je najviše pogrešila kad je završila ovde, ali je dovoljno naučila o svojoj novoj šefovici da to ne prizna.

„Mislim da jeste“, rekla je neodlučno.

Elena je glasno uzdahnula.

„Barem bi mogla da pokušaš.“

„Pokušavam.“ Gejl nije mogla da se otrese sumnje da je Elena kažnjava zbog jučerašnjeg neovlašćenog upada, ili da je u najmanju ruku zbog toga isključuje iz iskopavanja u Delti.

Približavali su se jednoj velikoj raskrsnici. Elena je pogledala u nju čekajući uputstva.

„Skrenite desno“, rekla je Gejl.

„Jesi li sigurna?“

„Trebalo bi da bude ovde negde s leve ili desne strane.“

„Ovde negde s leve ili desne strane?“ obrecnula se Elena. „To je stvarno od pomoći.“

Gejl se nagla kroz prozor, a glava joj je pucala zbog manjka sna i kafe. Ispred njih je bilo neko gradilište, ogromna betonska višespratnica s čeličnim šipkama koje su se spuštale s vrha klateći se kao noge pauka. Rekla je očajno:

„Mislim da ovo mora biti to.“

„Ti misliš da ovo mora biti to; ili ovo zaista jeste to?“

„Nikada ranije nisam bila u Aleksandriji“, pobunila se Gejl. „Kako bih znala?“

Elena je dunula glasno i odmahнула glavom, ali je dala levi žmigavac i skrenula kroz dvostruku kapiju, zatim se truckala dalje džombastim putem. Tri Egipćanina živahno su se savetovala na suprotnom kraju.

„To je Ibrahim“, promrmljala je Elena, s takvom očiglednom zlovoljom da je Gejl morala s mukom da potisne smešak. Ako Elena pomisli da ona likuje...! Parkirali su se. Gejl je brzo otvorila vrata i iskočila, iznenada klonuvši od usplahirenosti i stida. Obično je bila dovoljno sigurna u sebe kada se radilo o stručnosti, ali u svoje sposobnosti kao fotografa nije imala poverenja, i stoga se osećala kao varalica. Obišla je s druge strane kola, tobože da bi proverila svoje stvari i opremu, a u stvari da bi se sakrila.

Elena je povikala da je dozove. Ona je duboko udahnula da se sabere, zaledila smešak, zatim krenula okolo da se sretne s njima.

„Ibrahim“, rekla je Elena pokazujući elegantnog muškarca u centru grupe. „Predstavljam vam Gejl.“

„Naš uvaženi fotograf! Zaista smo vam zahvalni.“

„Ja zapravo nisam...“

„Gejl je izvrstan fotograf“, rekla je Elena, ošinuivši je pogledom. „Pored toga, ona je i stručnjak za stare jezike.“

„Sjajno! Sjajno!“ Rukom je dao znak dvojici svojih saradnika, koji su raširili mapu gradilišta po zemlji. „Mansur i Mohamed“, rekao je. „Mansur je moja desna ruka. On vodi sva naša istraživanja u Aleksandriji. A Mohamed je upravnik gradilišta za ovaj hotel.“

„Drago mi je što sam vas upoznala“, rekla je Gejl.

Oni su podigli pogled s mape, učtivo klimnuvši glavom. Ibrahim se nasmešio rasejano, bacio pogled na sat.

„Još samo jedna osoba treba da dođe. Znete li Ogistena Paskala?“

Elena je frknula.

„Samo po čuvenju.“

„Da“, Ibrahim je ozbiljno klimnuo glavom. „On je izvrstan podvodni arheolog.“

„Nisam na to mislila“, rekla je Elena.

„Oh.“

Prošlo je još nekoliko minuta pre no što je neki motor zaurloao na ulazu u gradilište.

„Ah!“, rekao je Ibrahim. „Evo ga.“

Muškarac od tridesetak godina kružio je prilazom na blistavom crnom i hromiranom motociklu, vozeći preko rupa, gologlav, pustivši dugu tamnu kosu da slobodno leti. Nosio je naočare za sunce, neobrijanu bradu od dva dana, kožnu jaknu, farmerke i crne motociklističke čizme do članaka.

Zaustavio je motocikl kraj njih, sišao s njega, izvadio cigaretu i metalni zipo iz džepa košulje.

„Kasniš“, rekao je Ibrahim.

„Desole“ *(*Fr.: Žao mi je! (Prim. prev.)*) progundao je, zaklanjajući plamen rukom. „Nešto je iskrsló.“

Mansur je upitao suvo:

„Sofija, pretpostavljam?“

Ogisten se vučje nacerio.

„Znaš da nikada ne iskorišćavam svoje studente na taj način.“

Elena je coknula jezikom i promrmljala neku grčku lascivnost upola glasa. Ogisten se nacerio i okrenuo ka njoj, šireći ruke.

„Da?“, upitao je. „Vidite nešto što vam se sviđa, možda?“

„Kako bih mogla?“, odvratila je Elena. „Vi mi zaklanjate vidik.“

Mansur se nasmejao i pljesnuo Ogistena po ramenu. Ali sam Ogisten nije izgledao uzrujano. Odmeravao je Elenu od glave do pete, zatim joj se nasmešio s iskrenim odobravanjem, možda čak i s namerom, jer ona je bila upečatljiva žena, Elena, a ljutnja joj je dodavala ono nešto. Gejl je žmirnula i odmakla se pola koraka unatrag, iščekujući neizbežan izliv besa, ali Ibrahim je zakoračio između njih baš na vreme.

„Pa“, rekao je, s nervoznom živahnošću. „Hajde da počnemo, hoćemo li?“

Prastare spiralne stepenice izgledale su pogibeljno. Gejl je silazila oprezno. Ali svi oni su stigli do dna bez uzbunjivanja i skupili se u rotondi. Gošak crno-belog mozaika od oblutaka provirivao je ispod šuta. Gejl ga je mrmljajući pokazala Eleni.

„Ptolomejski“, objavila je Elena glasno, spuštajući se na kuk da obriše prašinu. „Dvesta pedeseta g.p.n.e., gore-dole.“

Ogisten je pokazao na zidove s isklesanim skulpturama.

„Ovi su rimski“, rekao je.

„Hoćete da nagovestite da ne umem da prepoznam

makedonski mozaik kad ga vidim?“

„Hoću da nagovestim da su reljefi rimski.“

Ibrahim je podigao dlanove uvis.

„Šta kažete na ovo?“, pokazao je. „Ovo je nastalo kao privatni grob nekog bogatog Makedonca. Onda ga je neki Rimljanin otkrio trista godina kasnije i pretvorio ga u nekropolu.“

„To bi objasnilo stepenište“, priznala je Elena. „Makedonci obično nisu zidali u spiralama. Prave linije ili kvadrati.“

„I morali su da prošire okno kad su ga pretvorili u nekropolu“, složio se Ogisten. „Za svetlo i provetravanje, i da spuste tela, i da iznesu iskopani kamen. Koristili su ga da ga prodaju graditeljima, znate.“

„Da“, rekla je Elena jetko. „Znala sam, hvala.“

Gejl jedva da ih je slušala. Zurila je s vrtoglavicom u nebo visoko iznad glave. Bože, ovo je prevazilazilo njene sposobnosti. Hitno iskopavanje nije pružalo drugu priliku. Tokom sledeće dve nedelje mozaik i svi ovi izuzetni klesarski radovi i sve ostalo što se ovde nalazi moraće da se fotografiše. Posle toga ovo mesto će verovatno biti zapečaćeno zauvek. Artefakti kao što su ovi zahtevaju pravog profesionalca, nekoga s okom za taj posao, iskustvom, usavršenom opremom, osvetljenjem. Zabrinuto je cimnula Elenu za rukav, ali Elena je očevidno shvatila o čemu ona hoće da razgovara, i odgurnula ju je, prateći Mohameda niz stepenice u prednje dvorište makedonskog groba, gde se mutni žuti krečnjak pojavio pored belih mermernih blokova fasade i četiri uzidana mermerna jonska stuba s mermernim pervazom koji se pružao duž gornje ivice. Grupa se zaustavila tu na nekoliko trenutaka da se divi, zatim grunula dalje kroz poluotvorena bronzana vrata u predvorje groba.

„Gledajte!“, rekao je Mansur, baterijskom lampom osvetljavajući zidove. Svi su prišli bliže da ih prouče. Na malteru je bilo boje; mada strašno izbledele. U antičkom svetu uobičajena praksa bila je da se važne scene iz

pokojnikovog života oslikavaju u njegovoj grobnici ili okolo nje.

„Možete li ovo da fotografirate?“, upitao je Mansur.

„Nisam sigurna koliko će dobro ispasti“, rekla je Gejl potišteno.

„Morate prvo da ih ukvasite“, rekao je Ogisten. „Trebam vam mnogo, mnogo vode. Pigment možda sad izgleda mrtav. Ali dajte im malo vode i oni će oživjeti kao prelepo cveće. Verujte mi.“

„Ne *previše* vode“, upozorio je Mansur. „I ne postavljajte svetlo preblizu. Od vreline će malter popucati.“

Gejl se osvrnula očajnički prema Eleni, koja je namerno izbegavala da joj susretne pogled. Umesto toga obasjala je svojom lampom natpis iznad portala koji je vodio u glavnu odaju.

„Akilos od trideset trojice“, rekao je Ogisten, prevodeći sa staro- grčkog. Svetlost je nestala s natpisa za trenutak, kad je Elena nespretno ispustila lampu, psujući tako žestoko da ju je Gejl zapanjeno pogledala.

Ibrahim je okrenuo svoju svetiljku prema natpisu, omogućujući Ogistenu da počne da prevodi od početka.

„Akilos od trideset trojice“, pročitao je naglas. „Biti najbolji i biti poštovan iznad ostalih.“

„To je Homer“, promrmljala je Gejl. Svi su se okrenuli i pogledali je s iznenađenjem. Osetila je kako joj obrazi gore.

„To je iz Ilijade“, rekla je.

„Tako je“, klimnuo je glavom Ogisten. „O čoveku po imenu Glaukus, čini mi se.“

„Zapravo, to se pojavljuje dvaput“, rekla je Gejl stidljivo. „Jednom o Glaukusu i jednom o Ahilu.“

„Ahil, Akil, Akilos“, klimnuo je glavom Ibrahim. „Očigledno je o sebi imao visoko mišljenje.“ Još uvek je zurio u natpis kada je pošao za Mohamedom u glavnu odaju, tako da se spotakao preko niskog stepenika i pao naglavačke na ruke i kolena. Svi su se nasmejali kada se podigao i otresao, sa samokritičnim izrazom lica nekoga

ko zna da je sklon nezgodama.

Ogisten je prišao do štita zakucanog za zid.

„Stit hipastista“, rekao je. „Stitonoše“, objasnio je kada se Ibrahim namrštio. „Aleksandrove specijalne jedinice. Najsjajnija borbena jedinica u najuspješnijoj vojsci u historiji sveta. Možda ipak nije bio tako hvalisav.“

Zraci jutarnjeg sunca padali su na Noksov obraz dok je ležao na Ogistenovom kauču i pokušavao da uhvati malo sna. Zastenjao je i okrenuo mu leđa, ali nije bilo vajde. Dan je već bio suviše lepljiv. Ustao je nevoljno, istuširao se, ispreturao Ogistenovu sobu da nađe neku odeću, zatim samleo kafu za filter aparat i stavio je da se skuva. Obilno je na kroasan namazao buter i *coffreture de framboises* *(*Fr.: džem od malina. (Prim. prev.)*) zatim ih proždrao vučjim zalogajima dok je tumarao po stanu tražeći način da se rasonodi. Egipatska televizija bila je jeziva i u najboljim vremenima, a na Ogistenovom žmirkavom crno-belom portabl aparatu nije se uopšte mogla gledati. A nije bilo ničega za čitanje izuzev bajatih novina i nekih stripova. Ovo nije bio stan u kome ćeš ubijati vreme. Ovo je bio stan da u njemu prespavaš, i to po mogućstvu ne sam.

Izašao je na terasu. Istovetne višespratnice s obe strane, sve u istoj obeshrabrujućoj bež boji, veš okačen napolju da se osuši po terasama, sive antene sve se klanjaju svojim satelitima kao vernici Meki. Ali ipak je bio radostan što je tu. Malo egiptologa bi to reklo otvoreno, ali oni su gledali s visine na Aleksandriju. Jedva da su tu grčko-rimsku eru uopšte smatrali egipatskom. Za njega, to je bilo zlatno doba Egipta, a Aleksandrija njegov zlatni grad. Pre dve hiljade godina ovo je bila najveća metropola na svetu, koja je negovala najbolje umove klasičnog sveta. Arhimed je ovde učio; isto tako Galen i Origen. Septuaginta je prevedena ovde. Euklid je ovde objavio svoja čuvena dela. Hemija je ovde dobila i samo svoje ime: al-Khemia je bila crna zemlja Egipat, a alhemija egipatska

veština. Aristarh je ovde postavio svoju heliocentričnu teoriju, dobrih hiljadu godina pre nego što ju je ponovo otkrio Kopernik. Eratosten je izračunao skoro tačno obim Zemlje izvedeći vrednost iz neslaganja u dužini senki u sunčevom zenitu ovde i u Asuanu, nekih 850 kilometara na jugu, na dan letnje ravnodnevice. Kakva mašta! Kakva intelektualna radoznalost I trud! Pre toga neviđeni sudar kultura, živost misli jednaka atinskoj, bez premca i kasnije, sve do renesanse. Bilo je van njegove moći poimanja kako je bilo ko mogao da odbacuje takva dostignuća kao uzgredna, ili da pomisli da...

Njegova premišljanja iznenada je prekinuo neki zvuk spolja, kao da je neko pokušavao da pročisti grlo. Da li je njegovo utočište već otkriveno? Zakoračio je na ivicu terase, da ne bi mogli da ga vide kroz staklena vrata, i pribio se uza zid.

III

Ibrahim je hodao pored Mohameda dok je ovaj predvodio obilazak nekropole. I pored toga što je očajnički prigušivao svoje nade pre nego što je posetio ovo mesto, osećao je izvesnu osujećenost što se ispostavilo da je njegov nesuđeni kraljevski grob mesto večnog počinka običnog vojnika, a ne kralja. Ali on je bio profesionalac, i naporno se koncentrisao ne bi li što bolje razumeo sa čime ima posla.

Prva odaja mu je saopštila mnogo od onoga što mu je bilo potrebno da zna. Svaki zid bio je presečen nizovima komora *loculusa*, kao fiokama neke prostrane mrtvačnice, i svaka od njih bila je pretrpana ljudskim ostacima, poluukopanim u tamnu peskovitu prašinu, premda ih je mnogo više bilo izbačeno na pod, verovatno od pljačkaša grobova koji su tragali za blagom. Usred kostiju i šuta našli su polomljenu figurinu od fajansa, nešto zelenih i

pocrnelih novčiča koji su datirali od prvog do četvrtog veka nove ere, brojne fragmente terakote s pogrebnih lampi, ćupova i statueta. Bilo je i krupnih komada kamena i maltera. *Loculi* bi obično bili zapečaćeni posle sahrana, ali pljačkaši su smrskali te pečate da bi došli do sadržaja.

„Hoćete li naći mumije, šta mislite?“, upitao je Mohamed. „Odveo sam ćerku u vaš muzej samo jedanput. Bila je opčinjena mumijama.“

„To je veoma malo verovatno“, odogovorio je Ibrahim. „Klima ovde nije pogodna. A čak i da su preživele vlažnost, nikada ne bi preživele pljačkaše grobova.“

„Pljačkaši su krali mumije?“, namrštio se Mohamed. „Jesu li one bile vredne?“

Ibrahim je žustro klimnuo glavom.

„Kao prvo, ljudi su često skrivali nakit i druge dragocenosti u njihovim telesnim šupljinama, zato bi ih pljačkaši iznosili gore na sunce da ih raskomadaju i pretraže. Ali mumije su imale i sopstvenu vrednost. Posebno u Evropi.“

„Mislite za muzeje?“

„Ne u početku, ne“, rekao je Ibrahim. „Vidite, pre oko šest stotina godina Evropljani su počeli da veruju da je bitumen veoma dobar za zdravlje. To je bio čudesni lek svog vremena. Svaki apotekar morao je da ga čuva u zalihamu. Potražnja je bila tako velika da su se zalihe trošile. Ljudi su počeli da tragaju za novim izvorima. Znao kako mumificirani ostaci mogu da pocrne; ljudi su postali ubeđeni da su one bile potopljene u bitumen. Odatle je potekla reč „mumija“, znate; *mumia* je bila persijska reč za bitumen, a većina zaliha poticala je iz Persije.“

Mohamed napravi grimasu.

„Ljudi su koristili bitumen kao lek?“

„Evropljani jesu, da“, rekao je Ibrahim, osmehnuvši se saučesnički na krupnog građevinca. „Ali, u svakom slučaju, Aleksandrija je bila u samom centru trgovine, što je jedan od razloga zašto nikada nismo našli čak ni fragmente mumije ovde, mada znamo pouzdano da je

praktikovano mumificiranje.“

Preselili su se dalje, u sledeću odaju. Mansur je lampom osvetlio gipsani pečat. Na njemu su bili bledi tragove boje, crtež žene u sedećem i muškarca u stojećem položaju koji se drže za ruke.

„*Dexiosis*“, promrmljao je.

„Žena je umrla“, objasnio je Ibrahim. „Oni se pozdravljaju poslednji put.“

„Ili je možda i on tu s njom“, promrmljao je Mohamed. „Izgleda da je u njima prilična gužva, u ovim grobovima.“

„Previše ljudi. Nedovoljno mesta. To je bila Aleksandrija. Znao, neki procenjuju da je ovde u antičko doba živelo milion ljudi. Jeste li videli Gabari?“

„Ne“

„Ogroman je. Pravi grad mrtvih. A tu su takođe i Satbi i Sidi Gabr. Ali ipak, ni oni nisu bili dovoljni. Posebno otkako je hrišćanstvo postalo popularno.“

Mohamed se namrštió.

„Zašto to?“

„Pre hrišćanstva su se mnogi Aleksandrijci opredeljivali za kremiranje“, objasnio je on. „Vidite li ove niše u zidu? One su namenjene za urne i kovčege. Ali hrišćani su verovali u vaskrsenje, znate. Bila su im potrebna njihova tela.“

„Dakle, ovo je hrišćanska nekropola?“

„To je aleksandrijska nekropola“, odgovorio je Ibrahim. „Naći ćete one koji veruju u egipatske bogove, grčke bogove, rimske bogove, Jevreje, hrišćane, budiste, sve religije sveta.“

„I šta se dešava s njima sada?“

Ibrahim je klimnuo glavom.

„Proučićemo ih. Možemo da naučimo mnogo o režimu ishrane, zdravlju, stopi smrtnosti, etničkom mešanju, kulturnim obredima. Mnogo drugih činjenica.“

„Ophodićete se prema njima s poštovanjem?“

„Svakako, prijatelju moj. Svakako.“

Opet su izašli napolje, u još jednu odaju.

„Šta je ovo?“, upitao je Ogisten, uperivši baklju kroz rupu u zidu niz stepenište koje se gubilo naniže u mraku.

„Ne znam“, slegnuo je Mohamed ramenima. „Nisam to ranije video.“

Ibrahim je morao da se sagne da bi se provukao. Mohamed je morao da se spusti na kolena i ruke. Unutra je bilo nešto što je ličilo na grob neke bogate porodice, razdvojen nizom izrezbarenih stubova i pilastra u dva međusobno spojena prostora. Pet kamenih sarkofaga različitih dimenzija stajalo je uz zidove, i svi su bili bogato dekorisani zbrkom stilova i religija. Portret Dionisa bio je uklesan u krečnjak iznad predstava Apisa, Anubisa i sunčevog diska. U kamenim nišama iznad svakog sarkofaga nalazili su se ćupovi kanope, koje su možda u sebi još imale prvobitni sadržaj: želudac, jetru, creva i pluća pokojnika. Na podu su svetlucali drugi predmeti: fragmenti pogrebnih lampi i amfora, skarabeji, stvarčice od srebra i bronzani nakit s umetnutim neprovidnim kamenjem.

„Čudesno“, pomrmljao je Ogisten. „Kako su pljačkaši mogli ovo da promase?“

„Možda su vrata bila skrivena“, pretpostavio je Ibrahim, razgrćući nogom šut. „Zemljotres, ili samo proticanje vremena.“

„Koliko je staro?“, upitao je Mohamed.

Ibrahim je bacio pogled na Ogistena.

„Prvi vek nove ere?“, predložio je. „Možda drugi.“

Stigli su najzad do nivoa vode. Stepenice su nestajale u njoj, mučeći ih Tantalovim mukama, jer su ukazivale na postojanje još prostorija u dubini. Nivo vode je rastao i opadao dramatično tokom vekova; ako su imali sreće, to je možda sprečilo pljačkaše da poharaju ono što je ležalo pod vodom, ma šta to bilo.

Ogisten se sagnuo i rukom zatalasao površinu.

„Imamo li para za pumpu?“, upitao je.

Ibrahim je slegnuo ramenima. Crpljenje vode bilo je

skupo, bučno, prljavo i suviše često sasvim nedelotvorno. To bi takođe značilo provući debelu cev duž prolaza i uz stepenište, što bi ometalo glavno iskopavanje: „Ako nam je neophodna.“

„Ako hoćete da ja prvo istražim, biće mi potreban ortak. Ovakva mesta su opasna.“

Ibrahim je klimnuo glavom.

„Šta god želiš. To prepuštam tebi.“

IV

Nesimov mobilni je zazvonio dok se bližio Suecu.

Glas nekog muškarca.

„Ja sam.“

Nesim nije prepoznao svog sagovornika, ali je znao da je bolje da ne pita. Sinoć je stupio u vezu s veoma mnogo ljudi, a njih nekoliko su bili željni da se o njihovoj vezi s Hasanom pročuje. Mobilni telefoni bili su na zlu glasu po ranjivosti; morali ste da pretpostavite da ste u svako doba praćeni.

„Šta imaš?“

„Vaš čovek ima dosije.“

Ah! Sada je saznao. Dakle, Egipatska služba bezbednosti ima dosije o Noksu. Interesantno.

„I?“

„Ne preko telefona.“

„Sad stižem u Kairo. Isti dogovor kao i prošli put?“

„U šest“, složio se čovek. I veza se prekinula.

V

Noks je i dalje stajao napolju na Ogistenovoj terasi, očekujući da se svakog trenutka staklena vrata otvore i uljez zakorači napolje. Tek tad je shvatio kakva je smrtonosna klopka taj stan. Izlaz za slučaj požara, lift i glavno stepenište sve je bilo s one strane ulaznih vrata.

Osim toga... Nije bilo drugih balkona da se na njih doskoči, niti ma kakve ispupčene ivice duž koje bi se kretao korak po korak. Stezao je ogradu čvrsto, nagnuo se napolje da baci pogled šest spratova niže na neumoljivi beton parkinga. Mogao je da zamisli kako pada na terasu pravo ispod svoje, ali ako bi pogrešno proračunao vreme kada da se pusti... nožni prsti su mu se ukočili pri samoj pomisli na to.

U Ogistenovom stanu kašljanje se pojačavalo. Čudan neki uljez koji provaljuje u stan samo da bi stajao tu i suvo kašljucao. Reskirao je i brzo gvirnuo kroz staklena vrata, no nije video ništa što bi ga uzbunilo. Još jednom kašljucanje, zatim neko šištanje, i konačno je dokučio. Vratio se unutra, tresući glavom, i našao Ogistenov aparat za kafu kako klokoće i izbacuje poslednjih nekoliko kapi kafe. Sipao je jednu šoljicu, nazdravio sebi podrugljivo u ogledalu. Nije on bio dobar u ovome, pogotovu zato što mu je teško padalo da podnese zatvoren prostor. Već je mogao da oseti kako u njemu narasta neka vrsta klaustrofobije, blaga teskoba i grč u nadlaktici i pozadi u listovima. Čeznuo je za dugom šetnjom, da sagori nešto od nervozne energije, ali nije se usuđivao da izađe. Hasanovi ljudi svakako već pokazuju njegovu fotografiju na železničkim stanicama, u hotelima i među taksistima, njuškajući po parkinzima da nađu njegov džip. Noks je znao da treba da se pritaji. Ali ipak...

Prvo što je Ogisten jutros uradio bilo je da odjuri da istraži neki novootkriveni antički lokalitet. Zaboga, kako bi želeo da je i on tamo dole s njim.

VI

Ibrahim je osećao duboku zebnju kad se uspeo spiralnim stepenicama i izašao opet na sunčevu svetlost. Morao je da podnese izveštaj Nikolasu Dragumisuu, i bio je i suviše svestan da od ishoda tog razgovora zavisi nešto više od finansija za njegovo istraživanje: Mohamedove

nade za njegovu jednu ćerku, takođe. Stegnuo je rmpalijinu nadlakticu da ga ohrabri što je bolje umeo, zatim otišao malo dalje s Elenom, dok je Mohamed posmatrao žudno kako on okreće broj operatera Dragumis kompanije, daje svoje ime i adresu, biva ostavljen da čeka.

„Pa?“, zahtevao je odgovor Nikolas, primivši poziv.

„To je dobro nalazište“, rekao je Ibrahim. „Ima nekih divnih...“

„Obećali ste mi makedonski kraljevski grob. Da li je to makedonski kraljevski grob ili nije?“

„Obećao sam vam nešto što je izgledalo kao kraljevski grob“, rekao je Ibrahim. „I izgleda tako. Nažalost, izgleda da je to grob štitonoše, a ne kralja ili plemića.“

„Štitonoše?“, narugao se Nikolas. „Očekujete da Dragumis kompanija potroši dvadeset hiljada dolara na grob nekog štitonoše?“

„Štitonoše su bile Aleksandrove elitne jedinice“, pobunio se Ibrahim. „Taj čovek Akilos bio bi...“

Prekinuo ga je Nikolas s nevericom. „Sta ste rekli, kako mu je ime?“

„Akilos.“

„Akilos? Jeste li potpuno sigurni?“

„Da. Zašto?“

„Da li je Elena tu?“

»Da.«

„Dajte mi je. Smesta! Hoću da govorim s njom.“

Ibrahim je slegnuo ramenima i dodao joj telefon. Ona se malo odmakla i okrenula mu leđa da ne bi mogao da čuje. Govorila je dobar minut pre no što mu je vratila telefon.

„Dobili ste vaš novac“, rekla je.

„Ne razumem“, rekao je Ibrahim. „Šta je to tako posebno u vezi s tim čovekom, Akilosom?“

„Ne znam šta hoćete da kažete.“

„Da, znate.“

„Gospodin Dragumis želi da bude u potpunosti obavešten.“

„Svakako. Lično ću ga pozvati kad god mi...“

„Ne vi. Ja. On traži da meni bude omogućen neograničeni pristup.“

„Ne. Ne bih nikako mogao da se složim...“

„Bojim se da gospodin Dragumis insistira.“

„Ali to nisu bili uslovi našeg dogovora.“

„Sada jesu“, slegnula je Elena ramenima. „Ako i dalje želite njegovu podršku...“

Ibrahim je bacio pogled na Mohameda, koji je, čekajući, kršio ruke.

„Dobro“, uzdahnio je. „Siguran sam da možemo nekako da se dogovorimo.“ Klimnuo je glavom Mohamedu da mu da do znanja da je dobio svoj novac. Gorostas je sklopio oči i opustio se, s olakšanjem, zatim nesigurnim korakom pošao do svoje kancelarije, bez sumnje da bi obavio telefonske razgovore.

Mansur je izronio iz stepeništa, prišao da se priključi Ibrahimu.

„Pa?“, upitao je. „Krećemo li?“

„Da.“

„S rušenjem ili bez?“

Ibrahim je klimnuo glavom zamišljeno. Dobro pitanje. Za dve nedelje, ako hotelska kompanija ostvari svoje, tone šuta će buldožerom biti nabacane preko otvora sa stepeništem, otvor će biti zapušten i preko njega postavljen parking, tako da niko više nikad neće moći da dospe u njegovu unutrašnjost. Ako to treba da se desi, oni prvo moraju da uklone sve što je od vrednosti, uključujući i zidno slikarstvo i skulpture i mozaike s poda rotonde. To je bilo sasvim moguće, ali zahtevalo je vreme, stručnost i tešku opremu, i trebalo bi da počnu da planiraju odmah. S druge strane, Aleksandrija je bila jadno uskraćena za istorijska nalazišta, posebno rana ptolomejska. Kada bi mogli da pregovaraju s hotelskom kompanijom i izdejtstvuju stalan pristup, ovo nalazište bi predstavljalo vredan dodatak obilasku grada; ali samo ako te originalne karakteristike ostanu na mestu, i budu propisno zaštićene

tokom iskopavanja.

„Bez rušenja“, konačno je rekao Ibrahim.

„Razgovaraću s ljudima koji grade hotel. Možda će shvatiti koliko je vredno to što se antičko nalazište nalazi na njihovom posedu.“

Mansur je frknuo.

„A možda će nam uz to ponuditi i apartmane u potkrovlju kad god im zatražimo, jer imaju dobro srce.“

„Da. Pa, dobro. Pusti da se ja pozabavim time. A ti možeš da rukovodiš iskopavanjima, je l' tako?“

„Neće to biti lako“, rekao je Mansur. „Mogu da ostavim Satbi da čeka. To nije mnogo hitno. Možemo da preselimo ekipu i generator i osvetljenje. Ali ipak će nam trebati još ljudi.“

„Pusti glas. Imaš budžet.“

„Da, ali s velikom ekipom biće nam potrebna ventilacija; a ne želim da ljudi prenose artefakte ovim stepenicama. To je kao recept za nezgode. Moraćemo da postavimo lift iznad otvora za stepenište. A Ogisten će hteti pumpu. Znam da hoće. I nije problem samo ono što nam je neophodno na terenu. Ima hiljadu petsto pogrebnih komora koje treba isprazniti, što znači šest ili sedam hiljada kompleta ljudskih ostataka koji će se pojaviti u Muzeju ili na Univerzitetu tokom sledeće dve nedelje. Biće nam potrebni obučeni stručnjaci, spremni da ih prihvate.“ Pucnuo je prstima. „Naše dve nedelje će proći ovako, razumeš.“

Ibrahim se nasmešio. Mansur je uvek voleo da u glavi naduje problem, kako bi njegovo zadovoljstvo kad ga reši bilo tim veće.

„Dakle, bolje bi bilo da kreneš“, posavetovao ga je.

VII

Akilos!

Nikolas je jedva mogao da poveruje. Ipak, u isto

vreme, verovao je. Šta je zapisano, zapisano je. A obnavljanje makedonske veličine *bilo* je zapisano, i to ne samo u Knjizi Danilovoj.

„Dakle, šta je to bilo?“, povikala je Džulija Melas nadjačavajući huk motora njegovog lambordžini kabrioleta. Ona je bila ambiciozna mlada novinarka jednog kanadskog lista koja je došla da njega i njegovog oca intervjuše o Makedoniji. U Kanadi je postojala velika iseljenička zajednica, izvor i moralne i finansijske podrške. A uz to, ona nije uopšte loše izgledala. Možda, ako sve ispadne dobro...

„Mi iz Dragumis kompanije sponzorujemo istorijska istraživanja širom sveta“, viknuo je kao odgovor. „Istina nije ograničena na jednu lokaciju, znate.“ Zakočio je da bi skrenuo uzbrdo, ali ispred njih se pojavio jedan beli kamion, vitlajući nizbrdo brže nego što je bilo razborito za njegovu starost i veličinu. Nikolas nije bio raspoložen da čeka, pogotovu ne s tako zgodnom devojkom pored sebe. Dao je gas i presekao ispred kamiona, tako da je vozač zakočio i nemoćno zatrubio sirenom. Džulija je tiho kriknula i bacila na njega brz pogled pun divljenja. Nikolas se nasmejao, likujući. Osećao se dobro. Stvari su se najzad pokrenule. Život je takav. Ništa jedne godine, ništa dve, a onda odjednom sve.

„Pričali ste o Aristanderu“, viknula je, dok joj je vetar kovitlao suknju oko bokova, tako da je morala stidljivo da je pritisne i spusti na kolena.

Nikolas je malo usporio da bi mogli da razgovaraju normalnijim tonom.

„On je bio Aleksandrov omiljeni prorok“, rekao joj je. „Pošto je Aleksandar umro, on je imao viziju da će zemlja u kojoj je Aleksandar sahranjen biti nepokorena vekovima.“

„Čovek po imenu Perdikas, prvi među Aleksandrovim naslednicima, želeo je da sahrani Aleksandra u Kraljevskoj grobnici Egeja, pored njegovog oca, Filipa.“

Popeli su se na vrh brda, i pod njima su se pružale plodne ravnice severne Grčke. Skrenuo je na stranu, parkirao se, izašao, pokazao joj Egeju.

„Grobovi su otkriveni pre trideset godina. Veličanstveni su. Trebalo bi da ih posetite.“

„Hoću“, klimnula je glavom. „Ali taj čovek, Perdikas: on očigledno nije doneo Aleksandrovo telo kući.“

„Nije“, priznao je Nikolas. „Umesto toga, drugi makedonski general, Ptolomej, odneo ga je u Egipat.“ Odmahnuo je glavom sa žaljenjem. „Pomislite to! Da nije bilo toga, Makedonija bi bila nepokorena vekovima!“

Džulija se namrštila.

„Ne mislite to valjda ozbiljno.“

„Zašto da ne?“

„Ali... to je samo proročanstvo.“

Nikolas je odmahnuo glavom.

„Ne. To je istorijska činjenica. Razmislite. Perdikas je bio jedini čovek koji je imao moć da održi nepodeljeno carstvo. On je pokušao da povрати Aleksandrovo telo od Ptolomeja, ali Ptolomej se sakrio iza Nila, i Perdikas je izgubio hiljade ljudi koji su se udavili ili su ih pojeli krokodili kada su pokušali da ga pređu. Njegovi vlastiti oficiri bili su tako besni da su ga ubili u njegovom šatoru. Posle toga, carstvo je bilo osuđeno na propast. Aleksandrovi zakoniti naslednici su pobijeni. Svako je brinuo za sebe. A samo zamislite da je Perdikas uspeo.“

„Da?“

Prebacio je levu ruku preko njenog ramena, povukavši je da stane kraj njega, zatim drugom rukom obuhvatajući veličanstven prizor, sve do zaslepljujuće plavog Egejskog mora.

„Pogledajte ovo“, rekao je ponosno. „Makedonija. Nije li ovo fantastičan prizor?“

„Jeste“, složila se ona.

„Perdikas je bio častan čovek. On bi zaštitio Aleksandrovog sina od atentata i održao bi celovito carstvo. A da je Aleksandar Četvrti bio i deseti deo čoveka

kakav je bio njegov otac, Aristanderovo proročanstvo zaista bi se ostvarilo.“

„Mislila sam da ste rekli da je Aleksandrovo telo odneto u Egipat“, primetila je Džulija. „A Egipat nije baš ostao nepokoren vekovima, zar ne?“

Nikolas se nasmejao. Dopadalo mu se kad lepa devojka ima duha.

„Ne“, priznao je. „Ali pogledajte šta se stvarno dogodilo. Ptolomeji su zadržali presto sve dok su poštovali Aleksandrove ostatke. Ali onda je Ptolomej Deveti istopio njegov zlatni kovčeg da isplati svoje trupe, i to je bio njihov kraj. A ko je nadvladao Ptolomeje?“

»Ko?“

„Cezari. Oni su poštovali Aleksandra kao božanstvo, znate. Julije Cezar je plakao jer se osećao da je daleko ispod Aleksandra. Avgust, Septimije Sever, Karakala i Hadrijan, svi su hodočastili da bi prineli žrtve u njegovom mauzoleju. On je bio njihov heroj. Ali onda su izbili neredi, Aleksandrov grob je oskrnavljen, i Rimljanima su Egipat oteli Arapi. Poruka je jasna, zar ne?“

„Zar jeste?“, namrštila se Džulija.

„Poštuj Aleksandra i napreduj. Zanemari ga i propadni. A u Makedoniji, od svih mesta na svetu, Aleksandar bi svakako bio najviše poštovan. Iz toga sledi da mi nikada ne bismo bili pokoreni.“

Džulija se odmakla od njega, pomalo rastrojena. Pogledala je na sat i nasmešila se s lažnom vedrinom.

„Možda bi trebalo da krenemo“, rekla je. „Vaš otac me očekuje.“

„Svakako“, rekao je Nikolas. „Ne smemo da dozvolimo da otac čeka.“ Popeo se natrag u svoj kabriolet, ponovo ga upalio, uživajući u njegovom grlenom bućanju. Kako je vozio, do očeve kuće bilo je potrebno još samo petnaest minuta.

„Vau!“, promrmljala je Džulija kada se ona pojavila na vidiku.

„Građeno po uzoru na kraljevske palate Egeja“, rekao

je Nikolas. „Samo veće.“ Njegov otac je sada retko napuštao ovo imanje. S godinama se sve više osamljivao, u velikoj meri prepustivši svoje poslovno carstvo profesionalnim menadžerima kako bi mogao da se usredsredi na svoju istinsku životnu težnju.

Kostis, očev šef obezbeđenja, izašao je da ih pozdravi.

„Ovo je Džulija“, rekao je Nikolas. „Ona je došla da intervjuiše oca. Ali meni treba pre toga nekoliko minuta s njim nasamo.“

„On je u podzemnim odajama“, saopštio mu je Kostis. Nikolas je klimnuo glavom Džuliji. „Možda mogu da vas kasnije odvezem natrag u grad.“

„Hvala“, rekla je oprezno. „Ali sigurna sam da mogu da nađem taksi.“

On se ponovo nasmejao, uživajući u njenoj nelagodi. Izgledala je zabrinuto još otkako joj je ispričao o Aristanderovom proročanstvu. Današnji zapadnjaci! Oni se prestraše od samog nagoveštaja svetog. Bilo je baš dobro što nije bila u crkvi prethodne večeri, što joj nije ispričao o Knjizi Danilovoj. O celom poročanstvu, to jest, koje uključuje i opis čoveka za koga je predskazano da će doneti makedonsko oslobođenje.

Jedini način da se dođe do podzemnih odaja bio je bezbednosnim liftom. Nikolas je sad ušao u njega. Čelična vrata su se glatko zatvorila. Približio je oči skeneru rožnjače, zatim je lift počeo svoje lagano spuštanje, drhteći pomalo pod sopstvenom težinom kada se zaustavio. Jedan naoružani čuvar stražario je kraj podzemne odaje u kojoj je njegov otac držao sve svoje najveće dragocenosti. Nikolas je ukucao svoju šifru. Čelična vrata su se otvorila. Prošao je kroz njih unutra, i dalje misleći na Knjigu Danilovu, i posebno na one stihove koji su pre dve hiljade petsto godina njegovom narodu obećali spasitelja.

A na pošljedak carevanja njihova, kad bezakonici navrše mjeru, nastaće car bestidan i lukav.

Sila će mu biti jaka, ali ne od njegove jačine, i čudesno će pustošiti, i biće srećan i svršivaće...

I lukavstvom njegovijem napredovaće prijevara u njegovoj ruci, i podignuće se u srcu svom, i u miru će pogubiti mnoge...

Njegov otac, kao nekakvom telepatijom, već je stajao ispred radnog stola prekrivenog staklom na kome je izložio nekoliko primeraka Malavi papirusa, s rukama koje su, kao u sveštenika, bile položene na ram od orahovine dok je zurio dole u požutele trske, izbleđeli crni rukopis. Osećanje snažne ljubavi, strahopoštovanja i ponosa buknuo je u Nikolasovim grudima kad ga je ugledao. Zaista car lukav i silan!

Dragumis je podigao pogled i proburazio ga bezosećajnim crnim očima.

„Da?“, upitao je.

„Našli su Akilosa“, bubnuo je Nikolas, s uzbuđenjem koje je jedva mogao da podnese. „Počelo je.“

Osmo poglavlje

I

Plavi kamion presekao je put Eleni dok se vraćala u Deltu, nateravši je da nagazi na kočnicu. Trubila je sve dok se kamion nije pomerio unatrag, zatim otvorila prozor širom i pripretila pesnicom, dovikujući neke odabrane arapske fraze zbunjenom vozaču da bi mu dala do znanja šta misli. Bila je u posebnom raspoloženju, zabrinuta. Razgovor s Nikolasom bio je tome uzrok. To, i onaj prokleti samozadovoljni Francuz. Zajedno su podstakli uspomene na njenog pokojnog muža, Pavlosa; a Elena je to mrzela, zato što je svaki put kad bi se to desilo morala još jednom da pretrpi bolan odjek svog gubitka.

Ona je znala za Pavlosa mnogo pre nego što ga je uopšte upoznala; u jednakoj meri su je razljučivali i zabavljali ton, srdžba i duhovitost njegovih članaka koji su ismevali makedonski nacionalizam. Takođe je bila zaintrigirana govorkanjima o zaluđenim ženama koje su se bacale na njega. Ona sama bila je gorda i nezavisna žena i, kao i toliko mnogo takvih, čeznula je da se bespomoćno zaljubi. Konačno su se sreli na suprotnim stranama jedne debate na radiju u Solunu. On ju je od samog početka iznenadio. Očekivala je nekoga oštrog, dogmatičnog, elegantnog, dopadljivog na prvi pogled. Pavlos uopšte nije bio takav. Mada nije baš bio arogantan, ona nikada ranije nije upoznala muškarca tako sigurnog u sebe. Znala je od prvog rukovanja da je u nevolji. Posmatrao ju je nekakvim uzemirujućim pogledom, tada i kasnije, kao da je pred njim potpuno razotkrivena, kao da on razume ne samo sve što ona kaže nego i šta leži ispod toga. Gledao ju je kao da je ona neki film koji je on već odgledao.

U raspravi ju je pregazio, razoružavajući njene najjače argumente humorom, udarajući kao maljem po njenim slabim tačkama. Rastrojena, pokušavala je da mu uzvрати navodeći Keramopulosa u vezi s idiosinkretskim stilom na makedonskoj keramici, pre nego što se setila da je to u stvari rekao Kaliopolitis. Bacila je brz, uplašen pogled na njega i videla ga kako se ceri. Tokom jednog strašnog trenutka njen naučni ugled bio je prepušten nje-mu na milost i nemilost. Taj trenutak - trenutak kad mu je bila prepuštena na milost i nemilost - izmenio joj je život.

Dva puna dana posle debate Elena je tumarala po svom muzeju iz prostorije u prostoriju, ne zaustavljajući se, obgrlivši se kao nekakav zavisnik. Svaki put kad bi pokušala da radi, neka žudnja nalik gladi bi je već za tren omela. Nikada joj nije bilo potrebno da zove muškarce, ali sada je pozvala Pavlosa. Plašeci se da bi mogao da joj se naruga, predstavila se odsečno, izjavila da je pokrenuo neka zanimljiva pitanja u debati. On joj se zahvalio. Zatim ju je hrabrost napustila. Držala je slušalicu uz obraz, želeći da kaže nešto pametno ili ubitačno, ali ne znajući šta. Kada ju je pozvao da izađu na večeru, bila je u stanju da zaplače.

Kako je to bilo? Bilo joj je sve. Sećala se malo pojedinosti, kao da je snaga njene ljubavi bila jednostavno prevelika za njeno sećanje. Ali mogla je da se seti radosti koja je iz toga proizlazila. Čak i sada, ponekad, mogla je da doživi izuzetne trenutke blaženstva kad bi na ulici ugledala nekoga ko liči na njega, kad bi osetila miris njegove marke cigareta u ruci nekog prolaznika, ili kad bi je neki muškarac gledao onako kako je Pavlos to činio, kao onaj naduveni Francuz, siguran da može da je odvede u krevet kad god bi mu se prohtelo.

Pavlosova smrt opustošila je Elenu. Naravno da jeste. Još se nije oporavila od toga. Kako bi i mogla? Tuga nije bila onakva kakvom ju je zamišljala, kao što to nije bila ni ljubav. Ona je ranije zamišljala tugu kao veliki morski

talas koji te podiže u jadu neko vreme, pre nego što te opet spusti dole, manje-više tamo gde si i pre bio. Ali nije bilo tako. Tuga je izmenila materiju od koje je sačinjena tako potpuno kao što zapaljeni ugljenik menja istopljeno sirovo gvožđe.

Da, pomislila je, metafora je uspela: bol ju je pretvorio u čelik.

II

Žena je ubacila koverat kroz otvoreni zadnji prozor Nesima Saaba kada je ovaj zastao da kupi paklo cigareta od uličnog prodavca. On se odvezao u oblačiću pašine natrag u podzemnu garažu svog hotela, zatim ga odneo u svoju sobu da bi ga pročitao. Bio je to razočaravajuće tanak dosije ali opet, on nije očekivao da Noks uopšte i ima dosije. Preleteo je pogledom stranice, štampa je bila jedva čitljiva zbog prečestih fotokopiranja, fotografije skoro potpuno crne.

Brzo je postalo jasno da Služba bezbenosti u stvari uopšte nije bila zainteresovana za Noksa. Oni su bili zainteresovani za drugog čoveka, nekog Ričarda Mičela, s kojim je Noks radio nekoliko godina. Mičel je, izgleda, imao dugačak jezik; optužio je direktora VSA, čoveka s jakim vezama, da prodaje papiruse na crnom tržištu. Nesmotren postupak koji je postigao ono što bi se i očekivalo: njegovo izopštavanje iz društva egiptologa i nemogućnost da ubuduće dobije bilo koju dozvolu za iskopavanja. To je barem objasnilo šta je Noks radio u Šarmu: ubijao vreme dok se prašina ne slegne, sanjajući o blagu na dnu mora. Ali to nije bilo od velike koristi da bi se Noksu ušlo u trag. Poslednji list u dosijeju, međutim, bio je druga priča. To je bio spisak svih Noksovih poznatih prijatelja i saradnika; i uz to je sadržao i njihove adrese.

III

Nur je pozdravila Mohameda na vratima. Izgledala je iscrpljeno. To je značilo da je Lajla imala loš dan.

„Lepo izgledaš“, rekao je, ljubeći je u obraz i pružajući joj buketić klonulih cvetova.

„Kako možeš sebi da priuštiš da ovo kupiš?“, pobunila se, očiju punih suza.

„To je poklon“, rekao je nežno. „Sarif je hteo da ti ih dam.“ Pogledao je mimo nje, niz hodnik, u Lajlinu sobu. „Je li budna?“

Nur je klimnula glavom.

„Ali umorna.“

„Neću dugo.“ Pokucao je nežno na njena vrata, otvorio ih i ušao. Ona se nasmešila kad ga je videla. Kleknuo je kraj njenog kreveta, zavukao ruku u džep, izvukao crnu kraljicu koju je izrezbario i izlakirao. On je voleo da rezbari. U retkim zatišjima od posla na gradilištu, pretraživao bi kante za otpatke u potrazi za parčićima drveta koje bi mogao da napadne svojim nožem za linoleum. Bila je to dobra terapija. Kad ne možeš ništa da učiniš za zdravlje svog deteta, možeš barem da učiniš nešto za njegovu sreću.

Oči su joj se raširile od čuda i oduševljenja. Uzela je lakirani mahagonij, liznula ga samim vrhom jezika, stegla ga čvrsto uz grudi, kao neku lutku. Iz nekog razloga Lajla se okrenula protiv lutaka otkako je saznala za svoju bolest. Čak ni slatkiši joj više nisu bili primamljivi. Kao da je njen život postao suviše ozbiljan za dečje rasonode.

„Čitaćeš mi večeras?“, pitala je.

„Naravno.“

Smestila se udobno, naizgled zadovoljna. Oni su pozvali sve kojih su mogli da se sete i preklinjali ih da izvrše analize. Osećali su se dobro, kao da daju svoj doprinos. Ali sada je opet zavisio od drugih. Sada je čekao. To je bilo nešto najteže za roditelja, da čeka.

Osećao se jadno kad je ponovo izašao. Nur je grizla usnu, ali nije mogla da zaustavi suze. Provodila je život plačući, kopneći iznutra. Mohamed ju je uzeo u naručje, grlio je čvrsto da bi je utešio. Ponekad se osećao tako blizu beznađu da je gotovo žudeo da se desi najgore samo da bi se to završilo. Njegova dobra karijera; njegove lepe žena i ćerka. Sve što je nekad izgledalo tako savršeno. Promrmljao je brižno:

„Da li joj je dovoljno dobro da izađe napolje?“

„Napolje?“ Nurin glas bio je na ivici hysterije. „Gde?“

„Na gradilište.“

Nur ga je odgurnula.

„Jesi li poludeo?“

Mohamed ju je ponovo zagrlio.

„Slušaj me“, rekao je. „Onaj arheolog Ibrahim, o kome sam ti pričao, onaj s mercedesom, koji plaća za naše analize. On ima novca, on ima uticaja. Kreće se u drugačijem svetu od nas. Lajli su potrebni svi prijatelji koje može da stekne u tom svetu.“

„On može da pomogne?“

Mohamed je oklevao. Nur je imala običaj da ga kažnjava za obećanja koja je davao da bi je umirio u teškim vremenima.

„Ko bi mogao znati?“, promrmljao je. „Ali on je ljubazan čovek, plemenit čovek. Kada bude i sam upoznao Lajlu, ko može da zna šta će, u ime Alaha, učiniti?“

IV

„Vidi šta imam!“, rekao je Ogisten veselo, podižući dve plastične kese. „Falafel bagete i pivo, je l'tako? Baš kao u starim danima.“

„Sjajno.“

Ogisten se namrštitio.

„Ne zvučiš baš presrećno.“

„Pomalo sam poludeo od nekretanja“, priznao je Noks.

„Za jedan dan? Ne možeš da preživiš čak ni jedan

dan?“

„To je sve zbog ovih tvojih prokletih stripova o Tintinu“, rekao je Noks, pomažući mu da se raspakuje. „Zar ne možeš da mi nabaviš nešto pristojno za čitanje?“

„Kao na primer?“

„Nešto arheološko. Šta je s tvojim izveštajima s iskopavanja iz pristaništa? Voleo bih da znam šta nalaziš.“

„Svakako“, klimnuo je Ogisten glavom. „Nema problema. Doneću ih kad se vratim sutra uveče. Ali ako patiš...“

„Da?“

„Ovo nalazište koje sam posetio danas, nekropola - proteže se skroz do nivoa vode, i odande još malo. Ali Ibrahim neće da crpi vodu. On hoće da ja malo istražim. Hteo sam da povedem Sofiju, ali ako ti stvarno ludiš...“

Mali drhtaj strepnje i iščekivanja protresao je Noksa.

„Je l' ti to ozbiljno?“

„Zašto da ne? Ona je lepša od tebe, istina, ali nije tako dobar ronilac. Znaš kako opasni mogu da budu zatvoreni prostori.“

„Kako bih uopšte stigao do nalazišta?“

„Na mom motociklu“, rekao je Ogisten, dodajući Noksu hladnu bocu Stele. „Možeš da nosiš moju kacigu. Neko bi trebalo. Niko nas neće zaustaviti, obećavam. Policija u ovom gradu je bruka. Deset godina sam ovde, nijedanput me nisu zaustavili. A ako nas zaustave, *tant pis!** (Fr.: Tim gore. (Prim. prev.)) Još imam dokumenta sa svoje poslednje posete Kireni. Ti libijski kopilani su mi zabranili ulazak pod pravim imenom! Meni! Samo zbog nekog pisma koje sam napisao o onom ludom gizdavcu Gadafiju. Morao sam da uđem kao Omar Malik, vozač autobusa iz Marsa Matruha, možeš li da veruješ? Ako ja mogu da prođem kao vozač autobusa iz Marsa Matruha, možeš i ti.“

Noks je odmahnuo glavom. Nije mogao da veruje da čak i razmišlja o tome. Ali Ogisten je gajio divljenja vredan prezir uobičajenih pravila ponašanja, i njegov stav je bio zarazan.

„A na samom nalazištu?“

„Nema problema. Prepusti svaki razgovor meni. A nije da će ga biti mnogo. Gore je gradilište, seti se. Dole ima bog zna koliko odaja, po sto grobnih komora u svakoj, svaka krcata kostima i artefaktima, i svaki od njih Mansur hoće da smesti u Muzej za dve nedelje. To je kaos. Kopaće ljudi iz Muzeja, s Univerziteta, s obale. Samo jedan stražar na ulazu u stepenište, ali sve što ti treba da bi prošao pored njega jeste standardna VSA propusnica, a ja mogu lično da ti izdam jednu takvu. Neko ime koje se lako zaboravlja. Džon Smit. Čarls Rasel. Mark Edwards. Da! Savršeno. Mark Edwards. Izgledaš tačno kako bi trebalo da izgleda Mark Edwards.“

Noks je odmahnuo glavom nesigurno.

„Ti znaš šta Kairo misli o meni. Ako me otkriju, to bi moglo tebe da uvali u nevolju.“

„Zajebi Kairo“, Ogisten se namrgodio. „Meni je i dalje muka zbog onoga što je onaj kopilan Jusuf uradio tebi i Ričardu. Veruj mi, biće mi zadovoljstvo da ti pomognem. Osim toga, kako će iko saznati? Ja neću da progovorim. A ti?“

„Neko bi mogao da me prepozna.“

„Ne verujem. Ibrahim možda, ali on je dobar čovek, on to ne bi prosledio dalje. Uostalom, on više ne posećuje nalazišta, mogao bi da uprlja odelo. Osim toga, nikoga ne poznaješ. A oni su svi prijatelji, izuzev one sjajne besne Grkinje Elene i njene...“

„Elena?“ Noks je stavio ruku na čelo. „Elena Koloktronis?“ Ogisten se iskrevljio. „Poznaješ je?“

„Ne“, obrecnuo se Noks. „Samo sam slučajno pogodio.“

„Kako je poznaješ?“

„Sećaš se šta se desilo mojim roditeljima i sestri?“

„Naravno. Zašto? Ona je imala nešto sa tim?“

„Njen muž je vozio.“

„Oh. A on...? I on je...?“

„Da.“

„Žao mi je“, rekao je Ogisten. „Žao mi je i tebe i nje. Ali to nije važno. Ona sutra neće biti tu.“

„Siguran si?“

„Ona vodi iskopavanje u Delti. Došla je samo danas da dovede svoju Francuskinju fotografa. Gejl Dima, tako nešto.“

„Fotografa?“ Noks je odmahnuo glavom. „Ne.“

„Onda je u redu“, rekao je Ogisten. Nacerio se i ispružio pivsku flašu da se kucne i nazdravi. „Šta bi moglo da pođe naopako?“

Deveto poglavlje

I

Ogisten je bio u pravu što se tiče ulaska na nalazište sutradan ujutru. Pokazalo se da je to mačji kašalj. Bio je u pravu i što se tiče uzbuđenja koje je Noksa osećao što je ponovo deo pravog iskopavanja. Prošlo je i suviše vremena. Stvarno i suviše. Bio je srećan već samo zato što se našao na terenu. Zvukovi, mirisi, zadirkivanje. Na vrhu, generator je urlao, pokrećući čekrk za tegljenje koji je omogućavao gotovo neprestan protok korpi za iskopavanje isečenih od starih kamionskih guma, punih šuta koji treba da se proseje na dnevnoj svetlosti, zatim pošalje u muzej ili na gomilu zemlje za zatrpavanje; svetiljke i ventilatori bili su rasprostranjeni po nekopolu pomoću miljama dugih belih produživača za struju; a kopači s maskama za disanje i belim rukavicama klečali su u tesnim grobovima, pažljivo deleći artefakte i ljudske ostatke.

Ogisten je sneo svu ronilačku opremu pre nego što je pokupio Noksa. Požurili su dole do nivoa vode, obukli se, pregledajući opremu jedan drugome s velikom pažnjom. Ljudi koji rone tako često kao oni ponekad su površni u svojim bezbednosnim proverama. Ali u zatvorenom lavirintu kao što je ovaj nisi mogao prosto da odbaciš svoj pojas s tegovima i ritneš se do površine ako nešto krene naopako. Nije bilo površine.

Ogisten je podigao kalem najlonskog užeta, pozajmljujući to lukavstvo od Tezeja. Ali nije bilo ničega za šta bi ono moglo da se usidri.

„Ostani ovde“, rekao je, izgubivši se nakratko, vraćajući se s jednom korpom za iskopavanje punom šuta. Vezao je užu za nju, nekoliko puta ga potegao. Kukama su zakačili konopac za spasavanje i vezali se njime jedan za drugog, uključili ronilačke lampe, zatim uronili dole u vodu, a Ogisten je vukao užu za sobom. Njedan od njih nije

nosio peraja. Stavili su tegove da bi hodali. Tako su podizali više taloga, ali bilo je lakše sačuvati orijentaciju.

Skoro najednom našli su ulaz u neku odaju, u kojoj je većina pogrebnih komora još bila zapečaćena. Ogistenova lampa je uhvatila, na jednoj od njih, upečatljiv portret nekog krupnookog muškarca koji je zurio pravo u njih. Ulaz susedne grobne komore bio je istrunuo. Svetiljke su im obasjale nešto metalno. Ogisten je pažljivo izvukao jednu pogrebnu svetiljku koju je tutnuo u torbu.

Obišli su još tri odaje. Hodnik je nastavio da zavija i račva se. Uže se zaplelo. Ogisten ga je trgnuo da ga oslobodi. Voda je postajala sve mutnija. Ponekad se kovitlala toliko da su jedva mogli da vide jedan drugog. Noks je proverio svoj vazduh. Sto trideset bara.

Bili su se dogovorili da rone po trećinama; jedna trećina na jednu stranu, jedna trećina natrag, jedna trećina za bezbednost. Pokazao je Ogistenu. Ogisten se okrenuo, pokazujući put kojim su došli. Uže je bilo nekako labavo. Namotao ga je. Nastavio je da namotava. Onda se okrenuo Noks, a beonjače u masci su mu bile razrogačene od blage panike. Noks se namrštio i raširio ruke. Ogisten je podigao slobodan kraj narandžastog užeta koji je trebalo da bude uvezan oko drški korpe za iskopavanje, a koji se nekako oslobodio.

II

Ibrahim je pored dece osećao nelagodu. Jedinac, nije imao ni sestriće ni bratance, niti ikakve izgleda na očinstvo. Ali Mohamed se strašno potrudio da smesti njega i njegovu ekipu na ovom iskopavanju. Ibrahim je teško mogao da odbije obilazak njegovoj ćerki, mada je on mislio da je ludost dovoditi bolesno dete u tako prašnjavo, smrću ispunjeno mesto.

Jedan od Mohameovih ljudi pronašao ih je dole u jednoj grobnoj odaji.

„Poziv za vas“, progundao je. „Glavna kancelarija.“

Mohamed je napravio grimasu.

„Izvinite“, rekao je Ibrahimu. „Moram da se pozabavim ovime. Ali odmah ću se vratiti. Možete li da pridržite Lajlu za trenutak?“

„Naravno.“ Ibrahim se napregnuo kad mu je Mohamed dodao zavežljaj ćebadi i povoja, ali sirota devojčica bila je laka kao perce. On se nervozno nasmešio sagnuvši glavu. Ona mu je uzvratila smešak. Izgledalo je da se ga se plaši, bolno svesna da on mora da je smatra gnjavažom.

Upitala je:

„Ovaj čovek, dakle, nije bio Egipćanin?“ Afte u ustima su je prisiljavali da guta slogove i trza se od bola pri svakoj reči. Ibrahim se trzao s njom.

„Tako je“, rekao je Ibrahim. „On je bio Grk, sa severa preko mora. Tvoj otac je veoma pametan čovek. On je znao da je ovaj čovek Grk zato što je u njegovim ustima našao novčić koji se zove obol. Grci su verovali da dušama to treba da bi platili splavara po imenu Šaron da ih preveze u čamcu na vesla preko reke Stiks u zagrobni svet.“

„Zagrobni svet?“, upitala je Lajla. Oči su joj bile razrogačene od čuda, kao da je koža bila povučena oko njih. Ibrahim je progutao pljuvačku, skrenuo pogled. Za trenutak je osenio da će zaplakati. Tako mlada devojčica; tako okrutna sudbina.

Ruke su počele da mu se zamaraju kada se Mohamed najzad vratio. Pri pogledu na Lajlu lice mu je zasijalo, zračeci takvom ljubavlju da se Ibrahim osenio izgubljenim, posramljenim, kao da nema prava na svoje mesto na svetu, na vazduh koji diše i prostor koji zauzima, na svoj lagodan život.

Povukao se korak nazad u zaštitu senke.

„One analize za koje smo mogli da vam pomognemo“, promrmljao je Mohamedu. „Gde bih ja mogao da ih obavim?“

III

Noks i Ogisten su se pogledali zabrinuto, ali oni su bili iskusni ronionci, nisu paničili. Proverili su vazduh; obojica su imala po dvadeset minuta, dvadeset pet ako ga ne traće. Ogisten je pokazao napred. Noks je klimnuo glavom. Morali su da nađu put kojim će izaći, ili barem neki vazdušni džep gde bi mogli da sačekaju dok se talog ne spusti i oni budu ponovo u stanju da vide.

Stigli su u ćorsokak. Noks je podigao merač do svojih ronilačkih naočara da bi proverio pritisak vazduha koji se neumoljivo padao. Držali su ruke na zidovima da bi se upravljali kroz zaslepljujuću izmaglicu. Prilikom noćnih ronjenja u Šarmu njegove kolege su pričale ubedljivo i rečito o nultoj vidljivosti. Sa svom nečistoćom koju su podigli, ovo je bilo neopisivo gore. Noks je jedva mogao da vidi svoje merače, čak i kad ih je držao tik ispred maske.

Udarili su u još jedan ćorsokak. Možda onaj isti. Lako je moglo biti da su išli u krug. Šesnaest bara. Počeli su da plivaju, sada potpuno okrenuti naopako, pošto su sasvim izgubili osećaj za pravac; strah je rastao, disanje se ubrzavalo sagorevajući dragoceni kiseonik, tako da ga je malo ostalo, svega pet bara, duboko u crvenoj zoni rizika, a onda ga je Ogisten šćepao za rame i uneo mu se u lice, istrjavši svoj regulator, pokazujući očajnički na svoja usta, Noks mu je dodao svoju bocu, ali koja je spala do nivoa poslednjih nekoliko udisaja i, stigavši do još jednog raćvanja, Ogisten je pokazivao desno, Noks, siguran da su desno išli prošli put, cimao ga je nalevo, borili su se oko toga, Ogisten navaljujući da idu desno, Noks odlučujuć da mu poveruje, obojica plivajuć ravnopolje, udarajuć i šćtirajuć jedan drugog, grebuć se o grube zidove i tavanicu, Noks gušćeć se pošto mu se boca ispraznila, s pritiskom u grudima, udarajuć u još jedan zid, Ogisten vukuć ga i trzajuć naviše uz stepenice i onda izbijajuć na otvoren vazduh, ispljunuvši svoj regulator, udišuć sa zahvalnošću, dvojica muškaraca su ležala jedan uz

drugog, dok su im grudi pumpale kao pomamni mehovi.

Ogisten je spustio glavu na stranu da bi pogledao u Noksa, već sa bleskom u očima, kao da je pomislio na nešto smešno, ali još ne može to da izgovori. „Postoje stari ronionci“, konačno je zadahtao. „Postoje hrabri ronionci.“

Noksa su od smeha zbolele grudi.

„Mislim da bi trebalo da nabaviš pumpu, ortak.“

„Mislim da si u pravu“, složio se Ogisten. „I nikome ne pričamo o ovome, u redu? Barem ne godinu, dve. Ja bi trebalo da budem profesionalac.“

„Ni reči“, klimnuo je Noks glavom. Podigao se umorno, otkopčao svoje odelo, ispustio ga zajedno s praznom bocom na kameni pod.

„Gledaj!“, rekao je Ogisten. „Korpa je nestala.“

Noks se namrštitio. Ogisten je bio u pravu. U olakšanju što se izvukao živ, zaboravio je šta je prvobitno izazvalo nevolju.

„Šta, do đavola?“ Čučnuo je na mestu gde je bila korpa za iskopavanje. On je bio pretpostavio da se Ogistenov čvor prosto razvezao. „Ne misliš da je ovo Hasanovo delo, zar ne?“

Neki žalostan izraz raširio se preko Ogistenovog lica.

„Ne“, rekao je. „Plašim se da je prostije od toga.“

„Šta?“

„To je bila korpa za iskopavanje puna šuta,“ primetio je Ogisten. „A šta je Mansurov prioritet broj jedan?“

Noks se trgnuo i zatvorio oči.

„Misliš na raščišćvanje lokaliteta od šuta?“

„Ovo je tvoj srećan dan, prijatelju moj.“

Tihi koraci primicali su se hodnikom. Noks je podigao pogled i ugledao vitku, tamnokosu, privlačnu mladu ženu koja se pojavila iz senki, s digitalnim fotoaparatom na uzici oko vrata.

„Vaš srećan dan?“, upitala je. „Jeste li našli nešto?“

Ogisten je poskočio i prišao, postavljajući se između nje i Noksa.

„Gledaj!“, rekao je, vadeći pogrebnu svetiljku, mašući

rukom prema vodi. „Odaja za odajom zapečaćenih pogrebnih komora!“

„Fantastično!“ Virila je pored Ogistena i pogledala u Noksa. „Ja sam Gejl“, rekla je.

On nije imao izbora osim da ustane.

„Mark“, odvratio je.

„Drago mi je što smo se upoznali, Mark.“

„Takođe.“

„Kako ide fotografisanje?“, pitao je Ogisten, dotakavši je po ramenu.

„Dobro“, rekla je Gejl. „Mansur je doneo dole svoje osvetljenje iz Muzeja da bih mogla da fotografišem predvorje, ali postaje pretoplo da se nastavi. Malter, znate. Ne želimo da ispuca.“

„Stvarno ne.“ Obgrlio ju je rukom oko ramena, pokušavajući da je odvрати od Noksa. „Slušaj“, rekao je. „Koliko razumem, sama si u gradu, zar ne? Možda bismo mogli da večeramo zajedno? Mogu da ti pokažem Aleksandiju.“

Oči su joj zablistale.

„To bi bilo sjajno, da.“ Zvučala je tako oduševljeno da je pocrvenela i osetila se obaveznom da objasni šta je htela da kaže. „To je samo zato što u mom hotelu nema ništa da se jede, oni pak ne dozvoljavaju gostima da ponesu hranu u svoju sobu, a ja stvarno mrzim da jedem sama u restoranima. Osećam se tako upadljivo, znate. Kao da svi gledaju u mene.“

„A zašto ne bi gledali?“, upitao je Ogisten galantno. „Tako lepu devojkicu. U kom hotelu si odsela?“

„U Vikontu.“

„Tom užasnom mestu! Ali zašto?“

Slegnula je ramenima bespomoćno.

„Pitala sam taksistu za nešto u centru, a jeftino.“

„Shvatio te je doslovno“, nasmejao se Ogisten. „Večeras, onda. U osam sati, u redu? Ja ću doći po tebe.“

„Sjajno.“ Pogledala je pored njega u Noksa, koji je stajao u senci. „I ti ćeš doći, zar ne?“

On je odmahnuo glavom.

„Žao mi je. Mislim da neću moći da stignem.“

„Oh.“ Pogladila se po kukovima i napravila izraz lica kao da sleže ramenima. „Pa, onda“, klimnula je glavom, „vidimo se kasnije.“ I vratila se hodnikom pomalo pompeznim hodom, kao da je osećala, sasvim ispravno, da je posmataju.

Deseto poglavlje

I

Vrativši se u Ogistenov stan, Noks je sedeo na kauču i pokušavao da ubije vreme. To nije bilo lako. Tintin je bio dovoljno loš i za prvi put. Hodao je uokolo po dnevnoj sobi, izašao na terasu. Izgledalo je da je prošla čitava večnost dok sunce nije zašlo. A i dalje nije bilo nikakvog traga od Ogistena. Telefon je zazvonio u sedam i trideset. Noks se nije usuđivao da odgovori, i pustio je da telefonska sekretarica istandrče poruku.

„Ja sam“, vikao je Ogisten, dok je glasna muzika bubnjala u pozdini, zajedno s bučnim smehom i zveckanjem čaša i flaša. „Podigni slušalicu, molim te!“

Noks je to i uradio.

„Gde si ti, do davola? Rekao si da ćeš se vratiti pre mnogo sati.“

„Slušaj, prijatelju“, odgovorio je Ogisten. „Teška situacija na poslu.“

„Poslu?“, pitao je Noks suvo.

„Trebalo da pozoveš onu devojkicu fotografa u moje ime. Gejl Dima. Onu iz *Vikonta*. Objasni joj da sam usred krize. Gasim požar.“

„Ona je u gradu sasvim sama“, pobunio se Noks. „Ne možeš da je izradiš.“

„Tačno tako“, složio se Ogisten. „Zato i treba da uradiš to u moje ime. Uostalom, ako ona čuje ovu buku, možda će se upitati da li joj govorim celu istinu.“

„Zašto je ne pozoveš da ti se pridruži?“

„Imam planove. Znaš onu Beatris koju sam ti pomenuo?“

„Zaboga miloga! Obavi sam svoj prljavi posao.“

„Tražim to od tebe kao prijatelj, Danijele. Kako si ti ono beše to sročio? Da: u nevolji sam. Potrebna mi je pomoć.“

„U redu“, uzdahnuo je Noks. „Preпусти to meni.“

„Hvala.“

„I srećno s tvojom krizom“, rekao je Noks zajedljivo. Podigao je telefonski imenik, prelistao ga na brzinu tražeći hotel *Vikont*. Osećao se loše zbog te devojkice, kriv u tuđe ime. On je bio puritanac što se toga tiče. Kada pozoveš devojkicu da izađete, posebno onu koja tako očigledno žudi za društvom, pojaviš se. Senka jedne duge večeri pružila se pred njim. Nikog s kim bi razgovarao, ništa da čita, ništa da gleda na TV-u. Nek se nosi, pomislio je. Nek se nose Hasan i njegovi koljači. Otišao je u Ogistenovu sobu po čistu košulju i kačket za bejzbol. Zatim je ostavio poruku pored telefona, sišao na ulicu, i viknuo da zaustavi taksi.

II

Ibrahim nikako nije mogao udobno da se smesti kod kuće te večeri. Nadlaktica ga je svrbela na mestu odakle je medicinska sestra uzela krv za test koštane srži. Stalno je mislio na razrogačene smeđe oči one sirote devojkice. Stalno je mislio na njenu nepriliku, njenu hrabrost. Naposletku nije više mogao tu da sedi. Prošao je dugim putem do svoje radne sobe i iskopao jednu knjigu s polica, onu iz koje mu je otac čitao kad je bio dete. Onda je pošao do auta.

Mohamedov stan je bio na devetom spratu. Liftovi su bili pokvareni. Kada se Ibrahim konačno popeo, morao je na minut da stavi ruke na kolena, brekćući da uhvati vazduh. Kakav li napor to mora biti za dete invalida! To ga je navelo da pomisli na svoje detinjstvo i obrazovanje sa svim preimućstvima, sve olakšano očevim bogatstvom. Čuo je, iznutra, suzbijenu ozlojeđenost bračnog para na čija je pleća svaljeno suviše napora, roditelje koji pokušavaju da ne dopuste da njihovo voljeno dete to načuje. Iznenada se osetio posramljeno; kao uljez. Taman se spremao da ode kada su se vrata neočekivano otvorila i

pojavila se jedna žena, kose pokrивene maramom, obučena zvanično, kao da ide u neku posetu. Izgledala je isto toliko iznenađena što ga vidi kao i on što vidi nju.

„Ko ste vi?“, zahtevala je da zna. „Šta radite ovde?“

„Izvinite“, rekao je, „imam nešto za Mohameda.“

„Šta?“

„Samo jednu knjigu.“ Izvukao ju je iz torbe. „Za njegovu ćerku. Vašu ćerku.“

Žena je pogledala u Ibrahima zbunjeno.

„To je za Lajlu?“

„Da.“

„Ali... ko ste vi?“

„Zovem se Ibrahim.“

„Arheolog?“

„Da.“

Grickala je donju usnu zamišljeno. Zatim se vratila unutra u stan.

„Mohamede“, rekla je. „Dođi ovamo. Tvoj prijatelj arheolog je došao u posetu.“

Mohamed se pojavio iz sobe sa strane, sagnuvši glavu pod niskom gredom iznad vrata.

„Da?“, upitao je sa zebnjom. „Ima problema na lokalitetu?“

„Ne“, rekao je Ibrahim, pokazujući knjigu malo više. „Samo... moj otac je imao običaj da mi čita odavde. Mislio sam da bi možda i vaša ćerka...“ Otvorio je knjigu, brzo prelistao stranice otkrivajući veličanstvene ilustracije, slike Aleksandra iz istorije i mita.

„Ali ona je divna“, zinuo je Mohamed. Bacio je pogled na ženu, koja je oklevala, a zatim klimnula glavom. „Lajla priča o vama cele večeri“, rekao je Mohamed, prilazeći da uhvati Ibrahima za lakat. „Znam da bi joj mnogo značilo ako joj je sami date.“

III

Aleksandrija je obično bila među najgostoljubivijim

egipatskim gradovima, ali napetost između zapadnog i arapskog sveta stigla je i dođe, i jedan mladi Egipćanin koji je izašao sa svojom ženom hladno je klimnuo glavom Noksu dok je plaćao taksisti na ulici ispred Gejlinog hotela. U uobičajenoj situaciji on bi to zanemario; ali sad, pošto je bio zabrinut zbog Hasana, to ga je grizlo. Svi ti ljudi. Kako bi mogao da prepozna koji su opasni? Oni koji se smeše, oni koji gledaju mrko?

Gejlin hotel bio je na šestom spratu. Stari lift je zveketao i tresao se dok se peo pored spratova sumornih i mračnih. Povukao je rešetkasta vrata i iskoračio iz njega. Sredovečan, proćelav nastojnik razgovarao je s nekim mladim bradatim muškarcem. Obojica su pogledala u Noksa čak i ne pokušavajući da sakriju svoj prezir.

„Da?“, upitao je nastojnik.

„Gejl Dimu, molim vas.“

„Francuskinju?“

»Da.«

„A vi ste?“

Noks je morao za trenutak da razmisli da bi se setio imena koje mu je Ogisten dao.

„Mark“, rekao je. „Mark Edwards.“

„Sedite, molim vas.“ Nastojnik se opet okrenuo ka svom prijatelju, nastavljajući gde je stao u razgovoru. Noks je seo u plavu fotelju iz koje je vunasto punjenje ispadalo iz pohabanog mebla. Prošao je minut. Nastojnik još nije učinio ni najmanji napor da obavesti Gejl. Prošao je drugi minut. Dvojica muškaraca su i dalje ćaskala, ne gledajući u njegovom pravcu, sasvim jasno pokazujući prezir. Noks nije imao želju da skreće na sebe pažnju, ali došao je trenutak kada bi, ako ne uradi ništa, bio bolje upamćen nego ako uradi nešto; zato je ustao, očistio punjenje fotelje s pantalona i vratio se do recepcije.

„Pozovite je u moje ime“, rekao je.

„Za minut.“

Noks je stavio šaku na pult.

„Pozovite je“, rekao je. „Odmah.“

Nastojnik ga je mrko pogledao ali je podigao slušalicu i okrenuo njen broj. Telefon je zazvonio tupo u dnu hodnika.

„Imate posetioca“, rekao joj je. Vratio je slušalicu na mesto i ponovo otpočeo razgovor sa svojim prijateljem, a da Noksu nije rekao ni reč.

Prošao je još jedan minut. Jedna vrata su se otvorila i zatvorila. Začuli su se brzi koraci na tvrdim drvenim gredama poda. Iza ugla se pojavila Gejl, u sportskim patikama, izbledelim farmerkama i vrećastoj crnoj dukserici.

„Mark“, namrštila se, „šta ti radiš ovde?“

„Žao mi je, Ogisten nije mogao da dođe. Kriza na poslu. Nadam se da nemaš ništa protiv zamene u poslednjem trenutku.“

„Nikako.“ Spustila je pogled na svoju odeću, napravila grimasu. „Idemo li na neko otmeno mesto?“, upitala je.

„Izgledaš lepo“, uveravao ju je Noks. „Izgledaš sjajno.“

„Hvala.“ Nasmešila se stidljivo. „Onda, hoćemo li da pođemo? Umirem od gladi.“

Dopratio ju je do lifta. Nastojnik i njegov bradati prijatelj zurili su kad je on zalupio rešetkasta vrata malo žustrije nego što je bilo neophodno. U liftu je bilo slabo osvetljeno i tesno; unutra je udobno moglo da se smesti najviše dvoje ljudi. Noks i Gejl su stajali rame uz rame dok je lift polako čangrljao šest spratova.

„Šarmantan čovek“, promrmljao je kad su bili toliko daleko da ih nije mogao čuti.

„Momak u Tanti bio je još gori, možeš li da veruješ?“, rekla je Gejl. „Upućivao mi je one poglede, znaš, kao da smatra da žene treba okriviti za sva zla u istoriji sveta. Došlo mi je da ga pitam zašto vodi hotel? Zašto ne vodi neki vojni logor, ili tako nešto? Samo fini mladi momci.“

Noks se nasmejao i opet povukao vrata da se otvore kad su stigli u prizemlje. „Voliš li morsku hranu?“

„Obožavam morsku hranu.“

„Ima jedan restoran u koji sam nekad često odlazio.“

Nisam bio tamo neko vreme, ali pomislio sam da bismo mogli da pokušamo.“

„Zvuči sjajno. Ti onda dobro poznaješ Aleksandriju?“

„Nekada jesam.“ Niz ulazne stepenice, poveo je Gejl daleko od živog i karnevalskog Šari Nabi Danijela, duž mirnijeg puta. S Hasanom za petama, trebalo je da ostane u senci. Stalno se osvrtao, osećajući poglede na sebi, ljude kako se mršte, pažljivije ga zagledaju. U tami iza njih neki čovek u bledoplavoj odeći razgovarao je tiho ali užurbano svojim mobilnim telefonom, prostreljujući ga pogledom.

„Je li sve u redu?“, upitala je Gejl. „Ima li nekih problema?“

„Ne“, rekao je Noks. „Izvini. Samo sam malo rastresen.“ Došli su do račvanja na putu, s minaretom na uglu, što mu je pružilo priliku da svoju veliku nervozu prikrije razgovorom. „Džamija Atarin“, rekao je, pokazujući u daljinu. „Znaš li da su tu našli sarkofag Aleksandra Velikog?“

„Nisam čula da su ga pronašli.“

„Vaš čovek, Napoleon“, klimnuo je glavom Noks. „Kada je poslao svoje ljude da haraju Egiptom i pljačkaju njegove dragocenosti.“

„Da“, nasmešila se Gejl. „Pre nego što ste ih vi, jadni Englezi, ukrali od njega.“

„Sačuvali ih za civilizaciju, hoćeš da kažeš. U svakom slučaju, oni su pronašli taj ogromni sarkofag od konglomerata šljunka i kamenja prekriven hijeroglifima, koje tada niko nije mogao da dešifruje, ali su se meštani kleli u oči da je on Aleksandrov. Aleksandar je bio Napoleonov heroj, pa je on odlučio da se i sam sahrani u njemu, i naredio da ga odnesu u Francusku. Ali onda smo ga mi Britanci skrenuli u Britanski muzej, gde je izložen pored Kamena iz Rozete.“

„Potražiću ga.“

Onaj čovek je i dalje bio na istoj razdaljini iza njih, i pričao ozbiljno mobilnim telefonom. Noks je osećao kako njegova strepnja raste. Poveo je Gejl niz usku stranu puta

da bi video hoće li ga tako izgubiti.

„Naravno“, rekao je, „kada su hijeroglifi konačno dešifrovani, pokazalo se da to uopšte nije bio Aleksandrov sarkofag, nego sarkofag Nektaneba Drugog.“

„Ah.“

On se opet brzo osvrnuo oko sebe, ali put je bio čist.

„Upravo tako“, rekao je, dopuštajući sebi da se malo opusti. „Meštani im prodali rog za sveću. Kako ponižavajuće! Niko nikad nije smatrao da bi se mogao nazreti i trag istine u toj priči. Napokon, Ptolomej svakako ne bi stavio Aleksandra Velikog u odbačeni sarkofag nekog odbeglog faraona kao što je Nektaneb, zar ne?“

„To zaista ne zvuči verovatno.“

„Tako je. Da li znaš dosta o Nektanebu?“

Gejl je slegnula ramenima.

„Nešto malo.“

„Poslednji faraon rođeni Egipćanin. On je porazio Persijance i naručio mnoštvo novih građevina, uključujući i hram u Šakari, gradu mrtvih za Memfis, egipatsku prestonicu tog vremena.“

„Ja nisam baš potpuna neznalica, znaš. Znam za Sakaru.“

„On je takođe naručio ovaj sarkofag“, nacerio se Noks, „mada nikad nije stigao da ga upotrebi. Persijanci su se vratili, i Nektaneb je morao da beži. Tako, kad je Ptolomej zauzeo Egipat dvadeset godina kasnije, i kad mu je bilo potrebno da negde drži Aleksandrovo telo dok mu on gradi odgovarajući mauzolej u Aleksandriji, i Nektanebov hram i sarkofag su stajali prazni.“

„Misliš da ih je on upotrebio za privremeno snalaženje?“ Muškarac koji ih je ranije pratio iznenada se pojavio ispred njih, i dalje pričajući tiho mobilnim telefonom. Zvirnuo je u njihovom pravcu i odmah spustio pogled. Noks je poveo Gejl u jednu pobočnu uličicu, zbog čega se ona namrštila na njega. Ubrzo je zažalio zbog svog izbora. Uličica je bila pusta i mračna, i njihovi koraci su zvonili i odjekivali po pločniku, naglašavajući koliko su

sami. A kada se osvrnuo, opazio je da onaj čovek ulazi u uličicu iza njih.

„Šta se dešava?“, Upitala je Gejl. „Nešto nije u redu?“

„Ništa“, rekao je Noks, uzimajući je za ruku i požurivši napred. „Samo sam gladan, to je sve.“

Ona se namrštila, ne baš ubeđena, ali je slegnula ramenima i ostavila to po strani.

„Pričao si mi o sarkofagu“, podstakla ga je.

„Da“, klimnuo je glavom. Osvrnuo se, i laknulo mu je kad je video da su stvorili izvesno rastojanje između sebe i svog pratioca. „Ptolomeju je svakako bilo potrebno 'krpljenje rupa'. Hoću da kažem, prošlo je nekoliko decenija pre no što je Aleksandra prebacio u Aleksandriju. A to bi objasnilo i kako se sarkofag našao ovde. Mislim, trebalo bi da vidiš tu stvar. To je zver. Ali je savršen za zaštitu Aleksandrovog tela prilikom prevoženja.“

„To ima smisla i s egipatske tačke gledišta“, složila se Gejl. „Znaš da su oni verovali da je Aleksandar sin Nektaneba II?“ Noks se namrštio. „Ne misliš valjda na onu staru priču „*Romansa o Aleksandru?*“ *Romansa o Aleksandru* bio je pravi best-seler antičkog vremena, pun svakojakih poluistina, preterivanja i laži o Aleksandru, uključujući i priču da je Nektaneb posetio makedonski dvor, u kome je zaveo Filipovu ženu Olimpiju i začeo Aleksandra.

„Ima i više od toga. Kada je Aleksandar potukao Persijance kod Isa, on nije prosto sebe učinio *de facto* vladarem Egipta. U očima Egipćana to je dokazalo da je on bio zakoniti Nektanebov naslednik. Jesi li znao da je jedno od njegovih egipatskih prestonih imena bilo 'onaj koji isteruje strance', baš kao i Nektanebovo?“

„Hej!“, pobunio se Noks. „Učinilo mi se da si rekla da ne znaš ništa o Nektanebu?“

„Rekla sam da znam malo“, nasmešila se Gejl. „U Francuskoj se ovo računa kao malo. Možda ne u Engleskoj.“

„Pa, ti dakle misliš da je priča *Romansa o Aleksandru*

pouzdana?“, rekao je, usmeravajući je udesno, još jednom pogledavši iza sebe dok je to činio. Njihova senka je i dalje bila tu; čak i bliže. A onda su se dvojica pojavila iza ugla ispred njih. Ali ta dvojica su nastavila da šetaju, ne obraćajući pažnju na Noksa niti na njihovu senku.

„Pa, očigledno nije istinita“, rekla je Gejl. „Nektaneb nikada nije prišao ni blizu Grčke. Ali svakako mogu da poverujem da je takva priča imala prođu među Egipćanima. Možda ju je Aleksandar čak i podsticao. On je bio neverovatno lukav kad se radilo o umu i srcu. Uvek sam mislila da je to bio jedan od razloga što je posetio Šivu. Hoću da kažem, svi pretpostavljaju da je otišao zato što je Amonovo proročište bilo tako poštovano među Grcima. Ali i Egipćani su ga poštovali; i činili su to vekovima unazad. Da li si znao da su svi faraoni dvadeset osme dinastije putovali u Šivu da bi bili priznati; i da su svi predstavljeni s ovnujskim rogovima, baš kao Aleksandar?“

Konačno su izbili na Korniš. Jedan veliki talas razbio se o stenje, bacajući penu preko visokog zida, ostavljajući put sjajno-crno. Noks je opet bacio pogled iza sebe i video da njihov pratilac odlaže telefon u džep, zatim se osvrće svuda uokolo, kao da je ugovorio sastanak.

„Je li tako?“, upitao je Noks.

Gejl je klimnula glavom žustro.

„Egipćani su bili cepidlake što se tiče legitimnosti svojih faraona. Aleksandar je došao posle Nektaneba, tako da mu je mogao biti sin. Priča o Nektanebu koji je spavao s njegovom majkom bila je samo pogodan način da se to objasni.“ Nasmejala se izvinjavajuće. „Uostalom. Dosta o poslu. Gde je taj tvoj restoran?“

„Baš tamo gore.“ Osvrnuo se poslednji put. Njihov pratilac je išao napred široko se osmehujući nekoj tamnokosoj ženi s dvoje dece, podižući ih, smejući se radosno dok ih je vrteo u krug. Noks je disao lakše. Paranoja i ništa drugo. Onda se podsetio ozbiljno da, samo zato što je ovoga puta ispalo bezopasno, to ne znači da može sebi dozvoliti da se opusti.

Stigli su do restorana, sveg u plišu i s pogledom na obalu. Gejl je pogledala u Noksa užasnuto, zatim spustila pogled na svoju odrpanu odeću. „Ali rekao si mi da nije otmeno.“ Pobunila se.

„Nije. A ti izgledaš divno.“

Napućila je usne, kao da je znala da on laže, iako nije. Ona je imala onu vrstu privlačnosti koju je uvek smatao neodoljivom, zračila je nežnošću i inteligencijom.

Rekla je:

„Obukla sam se ovako grozno samo zato što nikako nisam želela da ohrabrim tvog prijatelja Ogistena. Da sam znala da ćeš to biti ti...“

Smešak zadovoljstva raširio se Noksovim licem.

„Da li to kažeš da mene želiš da ohrabriš?“

„Nisam to uopšte htela da kažem“, pocrvenela je Gejl žestoko. „Samo sam htela reći kako mislim da mogu da ti verujem.“

„Oh“, rekao je Noks, otvarajući joj vrata i prateći je unutra. „Pouzdan. To je skoro isto toliko loše kao biti fin.“

„Gore“, nasmešila se Gejl. „Mnogo gore.“

Popeli su se stepeništem u trpezariju.

„Izbegavaj sve slatkovodno“, posavetovao ju je, pomažući joj da se smesti na stolicu s pogledom na Istočno pristanište. „Kakva su jezera ovde u okolini, čudo je da išta u njima može da preživi. Ali morska hrana će biti dobra.“

„Primila k znanju.“

Odmotao je salvetu kad je seo.

„Pa, kako ti napreduje fotografisanje?“

„Nije loše. Bolje nego što sam očekivala, da budem iskrena.“ Nagnula se napred preko stola, nestrpljiva da se nekome poveri.

„Ja u stvari uopšte nisam fotograf, znaš.“

„Ne?“

„Ja sam zapravo knjiški moljac. Fotoaparati mi samo pomaže da ponovo sastavim fragmente. Možeš da uradiš čudesa s kompjuterskim softverom u današnje vreme.“

„Pa kako si onda dobila ovaj posao?“

„Moja šefica me je prijavila kao dobrovoljca.“

„Ah, Elena. Vrlo ljubazno s njene strane. Dakle, ti radiš s njom u Delti?“

„Da.“

„Na čemu?“

„Na jednom starom naselju“, rekla je oduševljeno. „Našli smo tragove gradskih bedema i naseobina i groblja. Sve od Starog carstva do ranog ptolomejskog perioda.“

„Au! Šta je to mesto?“

„Oh.“ Iznenada je izgledala kao da se koleba; kao da je rekla previše. „Još ga nismo pouzdano identifikovali.“

„Mora da imate neku predstavu.“

„Stvarno ne mogu da govorim o tome“, rekla je Gejl. „Elena nas je naterala da svi potpišemo ugovor.“

„Ma hajde. Neću reći ni živoj duši, kunem se. A upravo si izjavila da sam pouzdan.“

„Ne mogu. Zaista.“

„Onda mi daj nagoveštaj. Samo neki nagoveštaj.“

„Molim te. Stvarno ne mogu.“

„Naravno da možeš. Želiš to. Znaš da želiš.“

Iskrivila je lice:

„Jesi li ikad čuo za izraz zavući glavu u lavlju čeljust? Isto ti je i prevariti Elenu. Ne radi se to dvaput, veruj mi.“

„Lepo“, progundao je Noks. „Pa kako se desilo da radiš za nju? Mislim, to je grčko iskopavanje, zar ne? Ti mi ne deluješ baš kao Grkinja.“

„Elenin stručnjak se razboleo. Bila joj je potrebna zamena. Neko me je preporučio. Znaš kako to ide.“

„Da.“

„Samo me je pozvala jednog popodneva. Bila sam stvarno polaskana. A nisam radila ništa što nije moglo da sačeka. Osim toga, lepo je čitati o Egiptu iz knjiga, ali nije to isto, zar ne?“

„Nije“, složio se Noks. „Dakle, ovo je tvoje prvo iskopavanje?“

Odmahnula je glavom.

„Mrzim da pričam o sebi. Red je na tebe. Ti si podvodni arheolog, je l' tako?“

„Arheolog koji ume da roni.“

„I uz to intelektualni snob?“

Nasmejao se.

„Žestok.“

„Gde si studirao?“

„U Kembridžu.“

„Oh!“ Namrštila se.

„Ne voliš Kembridž?“, pobunio se Noks. „Kako možeš da ne voliš Kembridž?“

„Nije reč baš o Kembridžu. Samo o nekom ko je nekad tamo studirao.“

„Neki arheolog?“, nacerio se. „Odlično! Ko?“

„O, sigurna sam da ga ne poznaješ“, rekla je. „Zove se Danijel Noks.“

Jedanaesto poglavlje

I

„Divno!“, nasmejao se Ogisten, pljesnuvši rukama, kad mu je kasnije Noks prepričao to več. „Baš divno. Šta si ti uradio?“

„Šta sam, do đavola, mogao da uradim?“, progundao je Noks. „Rekao sam joj da nikad nisam čuo za njega i promenio sam temu.“

„I nemaš pojma zašto te ona toliko mrzi? Da je nisi možda jednom kresnuo i posle se nisi javio?“

»Ne.“

„Jesi li siguran? Sa mnom je obično tako.“

Noks se namrgodio.

„Siguran sam.“

„Onda, šta?“

„Ne znam“, slegnuo je bespomoćno ramenima. „Ne mogu ni da zamislim. Osim ako...“

„Šta?“

„O, ne“, rekao je Noks, a obrazi su mu iznenada buknuli. Stavio je ruku na čelo. „O, bože!“

„Šta?“

„Ona se ne zove Gejl Dima, idiote. Zove se Gejl Bonar.“

„Dima, Bonar, u čemu je razlika? I uostalom, ko je ona, ta Gejl Bonar?“

„Ona je Ričardova ćerka“, odgovorio je Noks. „Eto ko je.“ Zatim je dodao tmurno: „Nije čudo što me mrzi.“

Bilo je nekako lepljivo u Gejlinoj sobi, čak i sa širom otvorenim vratima terase. Onaj titraj na Markovom licu kad je pomenula Danijela Noksa, njegovo žurno menjanje teme, i kako mu je bilo neprijatno posle toga. Proklinjala je sebe zbog svoje brbljivosti; do tada se tako lepo provodila. Naravno da su se poznavali. Iskreno rečeno,

bilo bi zapanjujuće da se dva arheologa sličnih godina koja su se obrazovala na Kembridžu nisu sprijateljila.

Neke mržnje su zasnovane na principima. Druge su lične. Kad god bi Gejl pomislila na Noksa, iako ga nikada nije čak ni srela, osetila bi mešavinu te dve, kao zmiје u nedrima. Njena majka je bila pevačica u noćnom klubu. Ona i Ričard Mičel nakratko su se prepustili uživanju i doživeli raskalašnu romansu; ona je ostala trudna i primorala ga na brak koji nikada nije imao šanse, pogotovo zato što je on konačno shvatio da više voli muškarce. Gejl je imala samo četiri godine kada je odustao i pobegao u Egipat. Njena majka, boreći se da uskladi odnose s homoseksualnim mužem i karijeru koja je išla nizbrdo, iskaljivala je sve na Gejl. Uz to je nalazila utehu u zloupotrebi svake supstance koje se mogla dočepati, sve dok, uoči svog pedesetog rođendana, nije pogrešno procenila jedan od lekova za svoje periodične vapaje za pomoć, i otišla do kraja.

Kao dete, Gejl je činila šta je mogla kako bi se izborila s majčinom nesigurnošću, besom i nasiljem, ali to nikada nije bilo dovoljno. Mogla je da poludi od tog napora da nije imala sigurnosni ventil, način da olakša nagomilani pritisak. To je bio po jedan mesec godišnje kada bi se priključivala ocu na nekom od njegovih iskopavanja u Severnoj Africi ili na Levantu; i tada bi uživala u svakom sekundu.

Kada je imala sedamnaest godina, Gejl je trebalo da se priključi njegovoj drugoj sezoni iskopavanja zapadno od Malavija u Srednjem Egiptu. Jedanaest meseci je izučavala koptski, hijeroglif i hijeratski, u očajničkom naporu da dokaže svoju vrednost tako nedvosmisleno da otac ne bi imao drugog izbora nego da je uzme za stalno. Ali, samo tri dana pre nego što je trebalo da poleti, on je neočekivano došao u njihov stan u Parizu. Mama je imala jedan od svojih besnih napada zlovolje, odbila je da mu dopusti da se vidi s Gejl. Ona je morala da kleči ispred dnevne sobe i prisluškuje kroz drvena vrata. Obliznji

televizor bio je preglasan, s povremenim smehom, tako da nije čula sve; ali čula je dovoljno. On je odlagao Malavi da bi razrešio neki hitan lični problem. Sada će se to organizovati tek pošto se Gejl vrati u školu.

Ta sezona se pokazala kao očevo krunski trijumf. Posle samo osam nedelja pronašao je ptolomejsku arhivu, tako važnu da je Jusuf Abas, budući generalni sekretar Vrhovnog saveta za antikvitete, lično preuzeo rukovođenje nad iskopavanjem. I Gejl je trebalo da bude tamo, ali nije. Krasni mladi egiptolog s Kembridža po imenu Danijel Noks pozvan je u ekipu umesto nje. To je bio očevo hitan problem! Svrab u gaćama. Izdaja je bila tako bolna da ga se Gejl klonila od tog trenutka nadalje. Mada je on pokušavao da stupi u vezu s njom i da se izvini, ona mu nikada nije pružila tu priliku. I mada je bila suviše posvećena egiptologiji da bi videla vrednost u bilo kom drugom načinu života, izbegavala je Egipat sve dok on nije već odavno bio mrtav i dok je nije iznenadio Elenin poziv.

Nikada nije upoznala Noksa; nikada nije ni želela. Ali on joj je napisao pismo saučešća, koje je sadržalo dirljiv prikaz očevih poslednjih godina. Tvrdio je da je otac stalno mislio na nju i pričao o njoj, da kada je pao i poginuo penjući se po stenama u Zapadnoj pustinji za njega niko nije mogao ništa da učini, i da su njegove poslednje misli bile upućene njoj, da se njegova poslednja želja odnosila na nju, da je tražio od Noksa da lično s njom stupi u vezu i to joj ispriča. Ona je to smatrala, nerazumnim i duboko uzemirujućim i neizmerno utešnim.

Onda je stigao jedan paket iz Šiva oaze u kome su se nalazili sva očeva imovina i dokumenti. On je sadržao i policijski izveštaj u vezi s nesrećom i transkripte izjava dvojice vođa koji su bili na tom fatalnom usponu. Obojica su posvedočila da je Noks mogao da spase njenog oca da je želeo, ali da je on samo stajao po strani i gledao. Obojica su takođe izjavila da je pad bio na mestu smrtonosan, da mu se telo već ohladilo do vremena kad su oni ili Noks ili bilo ko drugi stigli do njega. Da, dakle, on

nikako nije mogao da prenese nikakve poslednje želje. Sve je to bila laž.

Pre nego što je primila i pročitala taj izveštaj, mrzela je Noksa samo iz principa. Odonda je to postalo i lično.

III

Nesim je kao vojnik naučio da se čuva psihologije straha. Znanje o onome što vam se dešava u telu bio je dobar način da to kontolišete. Srce vam kuca brže, usled čega vam je dah u ustima vreo; ovaj metalan oštar ukus pozadi u ustima, to su samo žlezde koje vam plave sistem adrenalinom u pripremi za borbu ili beg; žiganje u ručnim i nožnim prstima, popuštanje u bešici i crevima, to je krv koja se seli na mesta gde je potrebija.

Stao je uz hotelski prozor da bi okrenuo Hasanov broj, gledajući reku deset spratova ispod sebe.

„Jesi li ga našao?“, upitao je Hasan, kad su mu prebacili vezu.

„Ne još, gospodine. Ali napredujemo.“

„Napredujete?“, ispitivao je Hasan zajedljivo. „Je li to isti onaj napredak o kome si mi pričao juče?“

„Sastavio sam jaku ekipu, gospodine.“

„O, dobro. Ekipu.“

„Da, gospodine.“ I to je bilo tačno, uprkos Hasanovoj prezrivoj primedbi. Stari drugovi, posvećeni poslu, koji su se dokazali i kao pouzdani i kao diskretni. On je svakome dao Noksovo ime, broj njegovih tablica, njegovu fotografiju, i još nekoliko pojedinosti kojima je raspolagao, zatim je postavio neke da osmatraju kuće poznatih Noksovih saradnika, druge da obilaze hotele i stanice. Organizovao je i da prate Noksov mobilni, tako da će, ako ga ikad bude uključio, moći da odrede njegov položaj u okviru sto metara. Takođe je stavio pod kontrolu njegove razne bankovne račune i kreditne kartice. Sve je moguće u Egiptu ako imaš novac.

„Slušaj“, rekao je Hasan. „Ja ne želim napredak, ja

želim Noksa.“

„Da, gospodine.“

„Javi se sutra. I da imaš dobre vesti za mene.“

„Da, gospodine.“ Nesim je spustio slušalicu pomalo drhtavom rukom i seo na hotelski krevet, pognutih ramena. Obrisao je čelo. Na ručnom zglobu su mu malje ostale zalepljene za kožu. Još jedan od simptoma. Ceo niz. Premišljao je, za trenutak, da počisti svoj bankovni račun i jednostavno nestane. Ali Hasan je znao previše o njemu. Znao je za njegovu sestru. Znao je za Fatimu i njihovog sina. Osim toga, Nesimovo osećanje časti lecnulo se pri pomisli na bežanje od profesionalne dužnosti samo zato što je teška ili opasna. Zato je, umesto toga, izvukao Noksov dosije tajne službe i zurio još malo u stari, pocrneli tekst. Nije dopunjavao godinama. Neki od ljudi u njemu su promenili adresu ili su napustili Egipat. Druge nisu uopšte mogli da nađu. Ali on je bio Nesimova najveća nada u uspeh, i on se molio da to za njega izađe na dobro.

Dvanaesto poglavlje

I

Ogisten i Noks su se uputili na lokalitet odmah, nestrpljivi da počnu, nadajući se da će im pumpa obezbediti dovoljno čistog prostora da istražuju. Obojica su znali i suviše dobro da crpljenje vode s nekog antičkog lokaliteta u Aleksandriji nije lako. Krečnjačko tlo stene bilo je izuzetno porozno i zadržavalo je vodu kao džinovski sunder. Čim počnu da ispumpavaju, dakle, taj sunder će početi da ispušta svoje rezerve, nadoknađujući ono što izvuku dok se konačno ne povрати ravnoteža. Oni nisu mogli da se nadaју da će u tome nadvladati, pogotovu ne s izvorima koje su imali na raspolaganju. Mogli su samo da kupe malo vremena.

Od časa kad su stigli na lokalitet bilo je očividno da nešto ozbiljno nije u redu. Motor pumpe je dahtao kao hronični pušač koji juri za autobusom. Požurili su dole. Pečat je očigledno popustio. Voda je curila i prskala niz nagib poda rotonde na makedonski grob, gde su svetiljke sijale kao jezero svetlosti pod mutnom vodom.

Ogisten je potrčao natrag uz stepenište da bi ugasio motor pumpe. Noks je isključio kablove za struju, skinuo cipele i pantalone, pokupio sve svetiljke i ventilatore, zatim ih umotao na stepenicama izvan vode. Pumpa se zaustavila; sadržaj cevi je zaklokotao i povukao se. Noks je sačekao da se utiša, zatim ponovo priključio kablove i osvetlio nastali krš.

Ogisten mu se pridružio na najvišoj stepenici, odmahujući glavom s nevericom. „*Merde!*“ (Fr.: Sranje! (Prim. prev.)) Mansur će me olešiti.“

„Možemo li da unesemo pumpu ovde?“

„Ja sam samo ugovorio da ta zver stigne“, progundao je Ogisten. „Ne znam kako ona radi.“ Ali onda mu je izraz

iznenadnog nadahnuća prešao preko lica. Nestao je i vratio se sa četiri korpe za iskopavanje, dobacio dve Noksu, zatim uzeo druge dve da bi skupljao vodu.

„Ne misliš valjda ozbiljno!“, pobunio se Noks.

„Imaš li bolju ideju?“, obrecnuo se Ogisten, već se probijajući niz hodnik do nivoa vode. Noks je uradio isto to. Teške korpe su mu naprezale rame i laktove i ostavljale crvene masnice na prstima. Cerili su se jedan drugome dok su izbacivali tovar i trčali natrag gore. Posle nekoliko takvih tura, drugi kopači su počeli da uskaću. Videli su šta se desilo, i sami počeli da grabe kante. Uskoro su se svi u ekipi latili posla. Posle desetak tura Noks je osećao da su mu noge kao od gume. Zastao je da se odmori u glavnoj odaji, po strani od ostalih. Uprkos njegovoj prvobitnoj sumnjičavosti, Ogistenova ideja je urodila plodom. Nivo vode već je bio opao toliko da su visoke stepenice između prednjeg dvorišta i predvorja i između predvorja i glavne odaje sada igrale ulogu zidova brane, obrazujući tri zasebna rezervoara. Spustivši se na bok da bi u hladnoj vodi pokvasio dlanove i prste koji su brideli, Noks je zapazio nešto čudno. Nivo vode u glavnoj odaji bio je niži nego u predvorju, a takođe i niži nego na stepenica-ma koje su ih razdvajale.

Namrštio se, zaboravivši na umor, zatim izašao u prednje dvorište. „Ima li neko šibice?“, upitao je.

II

Kad je Gejl stigla na lokalitet, zatekla je ludnicu. Ona još nije bila završila fotografisanje u glavnoj odaji, pa je njena prva reakcija bila zebnja da je možda propustila priliku. Ritnula se da zbacii cipele, zavrnila pantalone i zakoračila unutra da bi osmotrila izbliza. Njen pratilac od sinoć već je bio unutra i bacao slomljena palidrvca u čoškove.

„Zabušavaš, a?“, upitala je.

„Gledaj!“, rekao je, pokazujući predvorje. „Vidiš li

kako je nivo vode tamo viši?“

Gejl je odmah shvatila šta to znači.

„Pa, kuda ona otiče?“

„Tačno tako“, složio se Noks nestrpljivo. „Ovo mesto bi trebalo da je isklesano u čvrstoj steni.“ Bacio je svoja poslednja palidrvca u udaljene ćoškovce, a zatim su on i Gejl zajedno posmatrali kako se ona polako približavaju.

„Stvarno sam se lepo provela sinoć“, promrmljala je Gejl.

„I ja.“

„Možda bismo mogli to da ponovimo ponekad.“

„Voleo bih to“, rekao je. Ali onda je napravio grimasu. „Slušaj, Gejl, prvo moram nešto da ti kažem.“

„To je o Noksu, zar ne?“, rekla je ona. „On je tvoj prijatelj, je l' tako?“

„Ovo stvarno nije mesto za takav razgovor. Mogu li da navratim u *Vikont* kasnije?“

Ona se nasmešila spremno.

„Ići ćemo na večeru posle toga. Ja ću častim ovog puta.“

Čulo se pljuskanje u predvorju, zatim se pojavio Mansur, vodeći Elenu sa sobom.

„Šta se dešava?“, ljutito je zahtevao da zna Mansur.

Gejl se okrenula ka svome pratiocu, očekujući da on objasni, ali on je samo pognuo glavu, zgrabio svoju korpu i pobegao, ostavljajući Elenu i Mansura da zure za njim otvorenih usta.

„Ko je, do đavola, to bio?“

„Ogistenov drugar ronilac“, objasnila je Gejl. „Mislim da je pumpa možda delimično njegova ideja.“

„A!“, rekao je Mansur. „Nadam se da ne misli da sam ljut na njega. Ja hoću da prozborim dve-tri reči s onim prokletim Ogistenom.“ Odmahnuo je glavom, s mešavinom zabavljenosti i razdraženosti.

„Za šta služe ove šibice?“, upitao je.

„Niko odavde nije praznio vodu“, objasnila je Gejl, pokazujući na razliku u nivou vode. „Samo smo hteli da znamo kuda ističe.“

„I“

„Izgleda da se sastaju u podnožju stuba.“ Čučnuli su oko njega, svetiljkama obasjavajući desetine srebrnih tragova vazdušnih mehurića koji su kuljali odozdo. „Akilos od trideset trojice“, promrmljala je Gejl, kad joj je iznenada pala na pamet jedna pomisao. „Da bude najbolji i da ga slave iznad ostalih.“

„Natpis iznad vrata?“, namrštio se Mansur. „Kakve to veze ima?“

„Grci su voleli svoje igre rečima, znate.“

„Ispljuni to, devojko“, rekla je Elena.

Gejl je napravila grimasu, strahujući da bi mogli da pomisle da je luda. „Samo hoću da kažem, ne mislite li da bi natpis mogao da znači da su ostali - ostalih trideset dvojica, zapravo - slavljani *ispod*. Akilosa.“

Mansur se nasmejao i uputio joj čudan pogled iskosa.

„Ti si fotograf?“

Ona je porumenela, svesna da Elena zuri u nju streljajući je pogledom.

„Zapravo, bavim se jezicima.“

„Dovešću Ibrahima dole“, klimnuo je glavom Mansur.

„On treba ovo lično da vidi.“

II

Noks je našao Ogistena pored vode, kako oblači ronilačko odelo.

„Je li te Elena prepoznala?“, upitao je Noksa.

„Mislim da nije. Je li te Mansur uhvatio?“

„Ne baš.“ Ogisten je lako zatresao rukom kao da se oprljio. „Mada, bilo je blizu. *Uf!* Mislim da sam izmakao za dlaku.“

Glavom je pokazao prema vodi.

„Mudar čovek bi se sklonio s puta neko vreme. Hoćeš da istražuješ?“

„Hajdemo“, složio se Noksa.

I pored toga što se pokvarila, pumpa je odradila dosta

posla tokom noći, tako da im je voda dosegala samo do članaka. Uskoro su otkrili kakav je to lavirint, takav međusobno povezan kompleks prolaza i odaja da su se pogledali s olakšanjem, svesni koliko su imali sreće što su se odatle izvukli živi. U jednoj odaji udaljeni zid je bio islikan obrisima *pogrebne komore*, ali nije bio izdubljen, Noksu je bio potreban jedan trenutak da shvati zašto. Na tavnici se nalazila iskrzana rupa, kao da je radnik slučajno provalio kroz nju u neki drugi prostor.

„Hej, drugar“, rekao je, osvetljavajući lampom.
„Pogledaj ovo.“

Ogisten mu je prišao.

„Šta, do davola?“, namrštio se.

„Napravi mi lopovske.“

Ogisten je rukama napravio stremen, podižući Noksa u novu odaju. Ona je bila taman dovoljno visoka da može da stane a da ne udari glavom. Pipnuo je šakom zid ispred sebe, sagrađen od krečnjačkih blokova vezanih malterom koji se zdrobio u prah.

„Pomozi mi, proklet da si“, rekao je Ogisten. „Hoću i ja da vidim.“

Noks je pružio ruku svom drugaru. Kada su se obojica našla gore, krenuli su u istraživanje. Uska staza vodila je udesno. Na njenom kraju bio je otvor koji je vodio u jednu paralelnu stazu oivičenu drugim zidom od kamenih blokova, zatim u treću sa spoljnim zidom od čvrste stene. Dakle: jedna jedinstvena odaja od nekih šest kvadratnih metara, visoka dva metra, podeljena unutrašnjim zidovima u tri prolaza povezana na jednom kraju koja su tako formirala veliko slovo „E“. Išli su zajedno do kraja centralnog prolaza. Stepenište s pet stepenika vodilo je naviše, zatim skretalo pod pravim uglom u drugo stepenište koje je nestajalo u tavnici. Odozgo su se čuli tupi udarci, koji su otresali prašinu sa zidova.

„Bože!“, promrmljao je Noks. „Šta je to bilo?“ Ogisten je lupio pesnicom o tavanicu. Onda je shvatio i široko se

nasmešio. „Rotonda“, rekao je. „Ovo mora da je originalno stepenište. Da. Makedonci su kopali suviše duboko, stigli su do nivoa vode. Dakle? Podigli su ove krečnjačke zidove kao potporne, postavili su novi pod; prekrili su ga mozaikom. *Parfait!** (Fr.: *Savršeno. (Prim. prev.)*) Graditelji nekropole provalili unutra slučajno pet vekova kasnije.“

IV

Glavna odaja bila je potpuno isušena do trenutka kada je Ibrahim stigao na lokalitet. Spuštanje pod zemlju teških dizalica nije bilo lako, pa je Mansur umesto toga pozvao Mohameda. Dvojica muškaraca gurnuli su šiljke gvozdene poluge pod jedan kraj podnožja stuba i podigli ga. On je, popuštajući, ispuštao škripave i praskave zvukove, buneći se posle svih tih vekova tokom kojih je bio pričvršćen za pod. Podigli su ga desetak centimetara, dok su im se od napora grudi napele i ruke nabrekle, a gvozdene poluge se savijale u luk.

Ibrahim i Elena se se spustili na kolena da bi prostor pod njim osvetlili lampama. U podu je bila okrugla, crna rupa, možda metar u prečniku. Podnožje stuba bilo je preteško čak i za Mohameda i Mansura. Mansur je prvi popustio, kriknuvši u znak upozorenja, onda i Mohamed, puštajući ga da se skrši nazad, dižući uvis prašinu koja se lepila Ibrahimu u nozdrvama i grlu, nateravši ga u kašalj.

„Pa?“, upitao je Mansur, pljesnuvši rukama.

„Postoji okno“, rekao je Ibrahim.

„Hoćete li da pomerimo postolje stuba?“, upitao je Mohamed.

„Je li to moguće?“

„Biće mi potrebna pomoć i još nešto opreme, ali jeste.“

Ibrahim je osetio da ga svi gledaju s iščekivanjem, ali

je i dalje oklevao. Nikolas mu je obećao 20.000 dolara, ali dosad su primili samo pola, ostatak je sledovao po zadovoljavajućem završetku radova. Katerina je veoma naglasila reč „zadovoljavajućem“, pojašnjajući da bi nemogućnost da se prijavi neko ovakvo otkriće bila smatrana veoma nezadovoljavajućom. A i nije mogao to da drži u tajnosti, naročito ne sada kada je Elena saznala. Iznenada mu se u svesti pojavila slika Mohamedove ćerke kojoj život visi o koncu.

„Sačekajte me za trenutak“, rekao je. „Treba da telefoniram.“ Dao je znak Eleni da pođe s njim uz stepenice, zatim pozvao Dragumis kompaniju, zapušivši uvo šakom da bi prigušio buku građevinskih radova. Unjkava narodna muzika je svirala dok je čekao da mu daju vezu. Razdražljivo je trljao greben nosa. Muzika je naglo prestala.

„Da? Ovde Nikolas.“

„Ovde Ibrahim. Iz Aleksandrije. Rekli ste da vas pozovemo ako nešto nađemo.“

„I?“

„Ima nečega ispod makedonskog groba. Možda neko okno.“

„Okno?“ Ibrahim je mogao da čuje uzbuđenje u Nikolasovom glasu. „Kuda ono vodi?“

„Gotovo je sigurno nikuda. Tako nešto retko vodi negde. Ali treba da pomerimo osnovu stuba da bismo se uverili. Samo, vi ste naglasili da hoćete odmah da budete obavesteni.“

„Tačno tako.“

„Ja ću da organizujem da se postolje sada pomeri. Pozvaću vas opet čim...“

„Ne“, rekao je Nikolas neopozivo. „Ja moram tada da budem tamo.“

„Ovo je hitno iskopavanje“, pobunio se Ibrahim. „Nemamo vremena za...“

„Sutra popodne“, insistirao je Nikolas. „Biću kod vas do jedan. Ne radite ništa do tad. Razumete?“

„Da, ali zaista, skoro je sigurno da to nije ništa. Vi ćete preći sav taj put i neće biti ničega i...“

„Biću tamo“, obrecnuo se Nikolas. „To je rešeno. U međuvremenu, niko tamo ne ulazi. Hoću stražare. Hoću čeličnu kapiju.“

„Da, ali...“

„Samo uradite tako. Pošaljite Katerini račun. I hoću da govorim s Elenom. Je li ona tu?“

„Da, ali...“

„Dajte mi je.“

Ibrahim je bespomoćno slegnuo ramenima.

„Hoće da razgovara s tobom.“

Ona je klimnula glavom, uzela telefon i odmakla se malo, ponovo leđima stvarajući zid, da on ne bi mogao da je čuje.

V

Nikolas je spustio slušalicu posle razgovora s Elenom i zavalio se u stolicu, pomalo teško dišući. Pa, ovo je *baš bio* telefonski poziv. Danijel Noks u Aleksandriji! I uz to na njegovom lokalitetu! U najosetljivijem trenutku. Ustao je i otišao do prozora, šakama snažno trljajući donji deo leđa koji je iznenada postao neobjašnjivo ukočen.

Otvorila su se vrata njegove kancelarije. Ušla je Katerina sa svežnjem dokumenata. Nasmešila se kada ga je videla šta radi s kičmom.

„Šta se dešava?“, našalila se. „Jeste li se čuli s Danijelom Noksom ili tako nešto?“ Uputio joj je pogled koji bi oljuštio luk.

„Oh!“, rekla je, spuštajući dokumente na njegov radni sto i brzo se povukavši.

Nikolas je ponovo seo. Malo ljudi je ikad uspelo da mu se uvuče pod kožu kao što je to učinio Danijel Noks. Tokom šest nedelja, pre deset godina, taj čovek je upućivao niz skandaloznih kleveta protiv njegovog oca i njegove kompanije, a oni su svi stajali okolo i uradili su...

nisu uradili baš ništa. Njegov otac je tom čoveku garantovao imunitet, a njegov otac je bio zakon, tako da je to bilo to; ali Nikolas je još buktao od poniženja. Zanjihao se napred i zvrtnuo Katerini.

„Žao mi je, gospodine“, izbrbljala je ona pre no što je stigao da progovori. „Nisam mislila da...“

„Zaboravi na to“, rekao je odsečno. „Treba da budem u Aleksandriji sutra popodne. Je li naš avion slobodan?“

„Mislim da jeste. Proveriću.“

„Hvala. A onaj Egipćanin preko koga smo kupili papiruse. On sređuje i druge vrste poslova, zar ne?“ Katerini nije morao da objašnjava na kakve poslove je mislio.

„Gospodin Munim? Da.“

„Dobro. Nabavi mi njegov broj, molim te. Imam posao za njega.“

Trinaesto poglavlje

I

Ibrahim je okupio svoj vrhunski tim u rotondi da bi najavio posetu njihovog finansijera. Pokušavao je da zvuči oduševljeno zbog toga. Pokušao je da prikaže kao da je to bila njegova zamisao. Zamolio je ljude da budu na usluzi ako bude potrebno da nešto pokažu i objasne, i obećao čaj i kafu i kolače, i koktel posle toga u Muzeju, zatim ih sve delikatno podsetio da taj čovek plaća njihove dnevnice i predložio je da od toga naprave događaj. Ukratko, učinio je sve da to preokrene u nešto dobro. Kada je završio, pozvao ih je da pitaju šta imaju. Niko nije rekao ni reč. Oni su bili arheolozi; prezirali su sponzore. Sastanak je prekinut i svi su se vratili svom poslu.

II

Bilo je kasno poslepodne. Hosni je dremao u vozačevom sedištu svog pohabanog zelenog sitroena kada se jedan crni hromirani motocikl zaustavio ispred stambenog bloka, s dvojicom muškaraca na njemu. Vozač je bio u farmerkama, beloj majici i kožnoj jakni; saputnik u svetlim pamučnim pantalonama, plavoj dukserici i crvenoj kacigi koju je skinuo da bi razgovarao s vozačem. Hosni je ščepao svoju fotografiju Noksa, ali nije mogao sa sigurnošću da ga prepozna s takve daljine, pogotovu ne s tako male fotografije. Dvojica muškaraca su se pozdravila. Saputnik je ušao unutra, dok se vozač okrenuo u uskom krugu i, grmeći, odvezao se dalje. Hosni je brojao spratove. Ogisten Paskal je živeo na šestom. Oko dvadeset sekundi kasnije, kroz svoj dogled je video da se vrata terase otvaraju i saputnik s motocikla je zakoračio napolje, protežući se široko. Hosni je pipajući potražio mobilni telefon, zatim brzo okrenuo Nesimov broj.

„Da?“, upitao je Nesim.

„Ovde Hosni. Mislím da sam ga našao.“

Nesim je žudno usisao vazduh.

„Siguran si?“

„Ne sto posto“, rekao je Hosni, koji je suviše dobro poznao Nesima da bi mu davao lažne nade. „Imam samo njegovu fotografiju. Ali, da, prilično sam siguran.“

„Gde si ti?“

„U Aleksandriji. Kod stana Ogistena Paskala. Znaš? Podvodnog arheologa.“

„Dobro obavljen posao“, rekao je Nesim. „Nemoj da ga izgubiš. I nemoj da dopustiš da sazna da si mu na tragu. Dolazim kod tebe što pre mogu.“

III

Eleni je bilo dosta putovanja od Aleksandrije do Delte, zato se prijavila u čuvenom hotelu *Sesil*. On se nalazio na samo deset minuta hoda od Gejline buvare, ali po svemu ostalom bio je to sasvim drugi svet. Uostalom, ona teško da je mogla da traći dragocene fondove za iskopavanja na ugađanje običnom stručnjaku za jezike, ali što se nje same tiče, bilo je to nešto drugo. Ona je bila ovde kao viši predstavnik Makedonske arheološke fondacije. Dugovala je dostojanstvu te ustanove da putuje s izvesnim stilom.

Provela je prvi deo večeri nadoknađujući zaostali administrativni deo posla. Neverovarno kako je vođenje iskopavanja u Egiptu moglo biti birokratsko. To je već počinjalo da je zamara kada je začula kucanje na vratima.

„Slobodno“, rekla je. Vrata su se otvorila i zatvorila iza nje. Završila je sa sabiranjem kolone cifara, zatim se upola okrenula u stolici i ugledala, ometena i malo uzbuđeno, Francuza iz nekropole kako stoji tu u svojim farmerkama i kožnoj jakni.

„Šta, do davola, ti radiš ovde?“, htela je da zna.

Ogisten je prišao njenom prozoru kao da poseduje to

mesto. Povukao je zavesu da bi osmotrio pristanište.

„Veoma lepo“, klimnuo je glavom. „Ja vidim samo tuđ opran veš.“

„Pitala sam te nešto.“

Okrenuo je leđa prozoru, naslonio se na njen klima uređaj.

„Mislio sam na tebe“, rekao je.

„Šta?“

„Da. Baš kao što si i ti mislila na mene.“

„Uveravam te“, rekla je, „nisam na tebe pomislila ni za trenutak.“

„Je li tako?“, podrugnuo se.

„Da“, rekla je Elena. „Tako je.“ Ali nešto joj je zadrhtalo u glasu, i Ogistenov drski osmeh još više se raširio. Elena se namrgodila. Ona je bila privlačna, uspešna i bogata, sasvim naviknuta da je opsedaju ženskaroši kao što je ovaj. Obično bi se s njima obračunala čak i ne razmišljajući, upotrebivši prezrivu električnu muholovku svog besnog pogleda koji bi sagoreo njihovo zanimanje tako delotvorno da čak nije ni primećivala žestoke varnice dok su se te sitne mušice u samrtnim trzajima prevrtale na pod. Ali sada, kada je taj besni pogled bacila na Ogistena, nije bilo varnice i on nije pao. Jednostavno ga je prigušio tim njegovim glupavim odbrambenim smejuljenjem i nastavio netremice da je posmatra.

„Molim te, odlazi“, rekla je. „Imam posla.“

Ali on nije otišao. Samo je stajao tu, leđima okrenut prozoru.

„Rezervisao sam sto“, rekao je. „Ne bih da te požurujem, ali...“

„Ako ne izađeš“, rekla je hladno, „zvaću obezbeđenje.“ Klimnuo je glavom.

„Ti, naravno, moraš da uradiš kako misliš da je najbolje.“

Osetila je nemir u stomaku dok je privlačila telefon. Bio je to jedan od onih starog tipa, s okruglim

brojčanikom. Okrenula je prvi broj, očekujući da će to njemu biti dovoljno. Ali on se nije ni pomerio. Samo je stajao tu s onim istim prokletim uobraženim smeškom na licu. Brojčanik se oglasio niskim metalnim predenjem dok se vraćao na svoj početni položaj. Okrenula je sledeći broj. Na obrazu je osećala hladnu slušalicu. Stavila je prst u rupu da okrene treći broj, ali onda kao da joj se ruka prosto umrtvila, kao da su joj svi mišići atrofirali.

On joj je prišao i iščupao joj slušalicu iz ruke, vratio je na njeno ležište.

„Verovatno hoćeš da se malo osvežiš“, rekao je. „Biću u prizemlju.“

IV

„Našli smo ga“, rekao je Nesim.

S druge strane nastupio je trenutak tišine. Posle toliko razočaranja, izgledalo je da je ovo Hasana prilično pogodilo.

„Jeste li sigurni?“

„Hosni ga je primetio“, rekao je Nesim. „Odseo je u stanu jednog prijatelja. Dovezao sam se ovde čim sam primio poziv. Izašao je pre petnaest minuta, kao da nema nijedne brige na svetu. Mora da misli da smo prestali da ga tražimo. Ali to je on, nema greške.“

„Gde se sada nalazi?“

„U taksiju. Ide prema Ramli.“

„Pratite ga?“

„Naravno. Hoćete li da ga pokupimo?“

Opet ona tišina. Zatim.

„Slušaj me. Evo šta ja hoću.“

V

Noksa je iznenadila i obradovala toplina s kojom ga je Gejl dočekala te večeri.

„Savršeno pogodeno vreme“, oduševljavala se. „Ibrahim me je zamolio da ja sutra pokazujem i objašnjavam slike u predvorju. Potrebna mi je žrtva da na njoj vežbam.“ Odvela ga je u svoju sobu, prkoseći otrovnom pogledu nastojnika. Vrata njene terase bila su otvorena, propuštajući kakofoniju ulice pod njima, gde su mladi razgovarali i smejali se uzbuđeno u očekivanju večeri, a udaljeni tramvaj zveketao šinama kao prenapregnuta kuhinja. Na radnom stolu bio je otvoren njen laptop, a skinsejver je slikao uvrnute šare na monitoru. Gurnula je miša i pojavila se živopisna zidna slika dvojice muškaraca.

Noks se nagnuo da vidi, mršteći se.

„Šta, do đavola? Je li ovo s lokaliteta?“

„Bočni zid u predvorju.“

„Ali... tamo je samo malter. Kako si uspela da izgledaju ovako?“

Nasmešila se sa zadovoljstvom:

„Tvoj prijatelj Ogisten. On mi je rekao da upotrebim vodu. Mnogo vode. Ne baš onoliko koliko si ispumpao jutros možda, ali...“

On se nasmejao i blago je pljesnuo po ramenu, kao prekor, izazvavši tim dodirrom neočekivanu varnicu od koje su se oboje malo trgli.

„Obavila si sjajan posao“, rekao je on, sabravši se. „Izgleda fantastično.“

„Hvala.“

„Znaš li ko su ovi momci?“

„Ovaj sleva je Akilos. Vlasnik groba.“

Noks se namrštio. Ime Akilos zvučalo je čudno poznato. Ali zašto ne bi? To je bilo uobičajeno ime kod Grka.

„A drugi?“, upitao je.

„Apeles ili Apoles sa Kosa.“

„Apeles sa Kosa?“, upitao je Noks s nevericom. „Ne misliš valjda na onog slikara?“

„Dakle, to je on bio?“

Noks je klimnuo glavom.

„Miljenik Aleksandra Velikog. Nije hteo da mu portret radi nijedan drugi umetnik. Često bi svraćao u njegov atelje i svima dosađivao svojim pogledima na umetnost, sve dok mu Apeles nije rekao da umukne jer mu se rugaju čak i dečaci koji melju boje.“

Gejl se nasmejala.

„Za to je, bogme, trebalo hrabrosti.“

„Aleksandar je voleo ljude koji su bili pomalo drski. Osim toga, Apeles je umeo i da laska, kao i da se ruga. Naslikao je Aleksandra s munjom u rukama, poput Zeusa. Gde je ovo? Da li kažu?“

„Efes, koliko mogu da razaberem, ali možeš i sam da vidiš ove rupe.“

„To bi imalo smisla“, rekao je Nos. „Aleksandar je otišao tamo posle svoje prve pobede nad Persijancima.“ Pružio je ruku pored nje, zatvorio fajl, otvorio drugi, vojnike koji koračaju kroz vodu. „Perga“, rekao je. Brzo ju je pogledao: „Znaš o tome?“

„Ne.“

„Ona je na turskoj obali, preko puta Rodosa. Ako želiš da ideš odatle na jug, moraš da pešačiš preko brda, što je naporan zadatak; ili možeš da ideš obalom. Nevolja je u tome što taj put možeš da pređeš samo kad duva severac, zato što on oduva more dovoljno daleko da bi mogao da se provučesh. Kad je Aleksandar krenuo duvao je jugo, ali znaš Aleksandra, on je prosto nastavio da ide, i vetar se promenio baš na vreme, i potrajao taman dovoljno dugo da bi se provukli on i njegovi ljudi. Neki kažu da je to pružilo osnov za priču o Mojsiju koji prelazi preko Crvenog mora. Uostalom, Aleksandar je prošao kroz Palestinu ubrzo potom, dok je Stari zavet bio još delo u nastajanju.“

Gejl je napravila grimasu.

„To je pomalo suviše maštovito, zar ne?“

„Ne bi trebalo da potcenjuješ uticaj grčke kulture na Jevreje“, rekao je Noks. „Oni ne bi imali ljudskog u sebi kad ne bi bili bar malo zasenjeni Aleksandrom.“ Mnogi

Jevreji su pokušavali da se asimiluju, ali to nije bilo lako, između ostalog i zato što je osnova grčkog društvenog života bila sportska dvorana, a *gymnos* je bila grčka reč za nago, tako da je sve - po definiciji - bilo na videlu. Grci su cenili nabranu kožicu na vrhu penisa kao deo božanske zamisli, i smatrali su obrezivanje varvarskim. Mnogi Jevreji su stoga pokušali da preokrenu rezultat *mohela* presecajući kožu oko osnove mošnica da bi je oslobodili, ili kačevići metalne tegove na ono malo što im je ostalo.

„Ne mislim maštovito zbog toga“, rekla je Gejl. „Ja samo kažem da velike površine vode koje se čudesno isušuju da bi omogućile heroju da prođe nisu baš nepoznate u drevnim mitovima. Kao ni poplave koje su poslate da unište neprijatelje. Kad bih morala na nešto da uložim novac, kladila bih se na Kralja Sargona.“

„Akađanina?“

Gejl je klimnula glavom.

„Hiljadu godina pre Mojsija, dve hiljade godina pre Aleksandra. Postoji izvor koji opisuje kako su se Tigar i Eufkrat isušili za njega. A on već ima ustanovljenu dođirnu tačku s Mojsijem.“

Noks se namršćio.

„Šta hoćeš da kažeš?“

„Majka ga je stavila u korpu i pustila ga niz reku“, rekla je Gejl. „Baš kao Mojsija. Našao ga je čovek po imenu Aki i podigao kao svog sina. Podsećam te, izgubljena i usvojena deca prilično su čest motiv. To je pesnicima bio način da prikažu neku vrstu kosmičke pravde na delu. Uzmi na primer Edipa. Otac ga je ostavio da umre, samo da bi se ovaj vratio da ga ubije.“

Noks je klimnuo glavom.

„Zapanjujuće je kako se iste priče stalno, iznova i iznova, pojavljuju duž celog istočnog Mediterana.“

„Nije tako zapanjujuće“, odvratila je Gejl. „To je bio ogroman jedinstven trgovački prostor, uostalom, a trgovci su oduvek voleli da razmenjuju priče, kao i ogovaranja.“

„I taj region je vrveo od minstrela, naravno. A ti znaš

po čemu su minstreli uvek bili čuveni.“

„Po lutanju“, nacerila se Gejl, podigavši pogled i osvrnuvši se. Pogledi su im se sreli i trenutak se zadržali tako, i Noks je u grudima osetio žmarce od uzbuđenja. Dugo je prošlo otkako je imao ženu da s njom deli život i strast, a ne samo krevet. Suviše dugo. Vratio se blago zbunjen na ekran. „Dakle, ovo su mape Aleksandrovih pohoda?“, upitao je.

„Ne baš“, rekla je Gejl, i sama pomalo usplahirena. „Akilosovog života. Samo se desilo da se to dvoje slučajno podudara.“ Ne gledajući u njegovom pravcu, prikazala je još jednu sliku, utvrđeni grad okružen vodom kome preti ogroman satir, antropomorfni grčki bog, polučovek polujarac. „Ova me je zbunjivala. Mislila sam da to može biti Tir, kad se pogledaju bedemi i voda, ali...“

„To je Tir, svakako“, rekao je Noks.

„Kako možeš da budeš tako siguran?“

„Tir je bio gotovo neosvojiv“, kazao joj je. „Čak je i Aleksandar imao problema s njim. Jedne noći tokom opsade sanjao je da mu se neki satir podsmeva: on ga je jurio i jurio, ali ovaj mu je stalno izmicao, sve dok ga konačno nije uhvatio i probudio se. Njegovi proroci su to protumačili tako što su ukazali da se *satir* to jest *satyros* sastoji od dve reči, *sa* i *Tir*, to jest *Tyros*, što znači 'tvoj' i 'Tir'. Tir će biti tvoj. Samo će biti potrebno vreme i napor. I tako se i pokazalo.“

„Na nesreću stanovništva.“

„Poštedeo je sve koji su potražili utočište u hramovima.“

„Da“, rekla je Gejl nepopustljivo. „Zatim pobio dve hiljade zakivajući ih na krstove.“

„Možda.“

„Nema možda u vezi s tim. Pročitaj svoje izvore.“

„Makedonci su često prikivali za krst kriminalce pošto umru“, odvratio je Noks mirno. „Kao što smo ih mi Britanci vešali. Da bi obeshrabrili ostale.“

„O“, namrštila se Gejl. „Ali zašto bi Aleksandar

smatrao Tirane kriminalcima? Oni su samo branili svoje domove.“

„Aleksandar je poslao glasnike da pregovaraju o uslovima pre nego što je otpočeo opsadu. Tirani su ih ubili i zavitali njihova tela s bedema. Posle toga više nikako nije bilo povratka.“

Bacio je pogled na Gejl, u nedoumici oko nečega.

„Ovo je đavolski raskošan grob za jednog štionošu, zar ne misliš? Hoću da kažem, prednje dvorište, predvorje i glavna odaja. Da ne pominjemo jonske stubove, klesanu fasadu, bronzana vrata i sve to slikarstvo. Mora da je koštao neverovatnu sumu novca.“

„Aleksandar je dobro plaćao.“

„Ne toliko dobro. Osim toga, ovako su se sahranjivali makedonski kraljevi. Izgleda nekako, ne znam, *pretenciozno*, zar ne?“

Gejl je klimnula glavom.

„Sutra popodne podižu osnovu stuba. Možda će nam to dati neke odgovore. Bićeš tamo, zar ne?“

„Sumnjam, nažalost.“

„Ali moraš da dođeš“, rekla je nestrpljivo. „Ne bismo to otkrili da nije bilo tebe.“

„Čak i pored toga...“

„Ne razumem“, požalila se. „Šta se dešava?“

U očima joj je bila tuga; kao i zbunjenost. Noks je znao da ne može više da vrda. Napravio je grimasu kojom joj je dao do znanja da se sprema da pokrene tešku temu razgovora, zatim se uspravio, udaljivši se od nje. „Znaš kako sam ti ranije rekao da ima nešto što treba da ti kažem?“

„To je onaj prokleti Noks, zar ne?“, natmurila se Gejl. „On je tvoj prokleti najbolji prijatelj ili tako nešto.“

„Ne baš.“

„Hajde da ne dopustimo da se on ispreči između nas“, preklinjala je. „Samo sam se nepromišljeno izlanula sinoć. Stvarno. On mi ništa ne znači. Tog čoveka čak nikada nisam ni upoznala.“

Noks ju je čvrsto gledao u oči, sve dok se u njima nije pojavio tračak spoznaje. Onda je klimnuo glavom.
„Da, jesi“, rekao joj je.

Četrnaesto poglavlje

I

Potrajalo je minut dok je Gejl shvatila u potpunosti šta Noks govori. Onda joj je izraz lica zahladneo.

„Izlazi“, rekla je.

„Molim te“, preklinjao je, „Samo mi dopusti...“

„Izlazi. Izlazi smesta.“

„Vidi. Znam kako mora da se osećaš, ali...“

Otišla je do vrata i širom ih otvorila.

„Napolje!“, rekla je.

„Gejl“, pravdao se. „Samo me pusti da ti objasnim.“

„Imao si prilike. Poslao si mi ono pismo, sećaš se.“

„Nije to bilo onako kako misliš. Molim te, samo mi dopusti...“

Ali nastojnik je čuo komešanje. Sada se našao ispred Gejline sobe, šćepao Noksa za ruku, izvukao ga napolje.

„Vi odlazite“, rekao je. „Ja zovem policiju.“

Noks je pokušao da ga otrese, ali on je imao iznenađujuće jake prste koje je osvetnički zabio u Noksovo meso, ne ostavljajući mu drugog izbora osim da pođe s njim ili započne tuču. Stigli su u predvorje. Nastojnik ga je ugurao u lift, pritisnuo dugme za prizemlje, zatim zalupio rešetkasta vrata.

„Nema vraćanja“, upozorio je, preteći prstom.

Lift je cimao naniže. Noks je još bio ošamućen kada je u prizemlju iskoračio napolje i sišao niz ulazno stepenište. Besan izraz na Gejlinom licu nije ga samo zaprepastio, naterao ga je da shvati koliko mu je već duboko bilo stalo do nje. Skrenuo je desno i opet desno, uputivši se niz uličicu sa zadnje strane hotela, pretvorenu, kao i toliko mnogo uličica u Aleksandriji, u improvizovani parking, tako da je morao da se probija između gusto zbijenih automobila.

Setio se, iznenada, pisma koje joj je poslao, svih laži

kojih je bilo puno. Lice mu je buknilo; zaustavio se u mestu tako naglo da mu je čovek koji je išao iza njega udario u leđa. Noks je podigao ruku u znak izvinjenja, počeo da se pravda, ali onda je uhvatio slab miris nekakvog hemijskog sredstva, i iznenada mu se vlažna, vruća krpa našla pritisnuta preko nosa i usta, i okružio ga je mrak. Prekasno je shvatio da je prestao da se brine o Sinaju, i o Hasanu. Pokušao je da se bori, da se izvuče, ali hlороform se već našao u njegovom sistemu, i on se krotko srušio u ruke svog napadača.

II

Bilo je tek pola dvanaest kada je Ogisten doveo Elenu natrag u hotel *Sesil*. Bio ju je pozvao da produže izlazak u noćnom klubu; ona se pravdala težinom posla. On je zahtevao da je ipak otprati do predvorja.

„Nema potebe da se penješ“, rekla je suvo, kada su stigli do lifta. „Sigurna sam da ću biti bezbedna odavde.“

„Pratim te do tvoje sobe“, objavio je galantno. „Nikada ne bih sebi oprostio kad bi se nešto dogodilo.“

Uzdahnula je i odmahнула glavom, ali nije navaljivala. U liftu je bilo ogledalo. Oboje su u njemu proverili sebe, a onda jedno drugo; pogledi su im se susreli u ogledalu i nasmešili su se zbog sopstvene sujete. Morala je da prizna da su upečatljiv par. Otpratio ju je pravo do vrata.

„Hvala“, rekla je, pozdravljajući se. „Lepo sam se provela.“

„Drago mi je.“

Elena je uzela ključ iz torbice. „Onda, vidimo se sutra.“

„Nema sumnje.“ Ali nije se ni pomerio.

„Nisi valjda već zaboravio gde su liftovi?“, upitala je zajedljivo.

Nacerio se.

„Mislim da ti nisi tip žene koja se plaši onoga što želi.“

U pravu sam što se toga tiče, zar ne?“

„Da.“

„Dobro. Onda da razjasnim. Ako mi još jednom zatražiš da odem, stvarno ću otići.“

Nekoliko trenutaka vladala je tišina. Elena je klimnula glavom zamišljeno dok je otključavala vrata i ulazila unutra.

„Pa?“, upitala je, ostavljajući vrata za sobom otvorena. „Ulaziš li, ili ne?“

III

Noks se polako vratio k svesti, osećajući mučninu u utrobi i kako mu usne, nozdrve i grlo gore. Pokušao je da otvori oči. Bile su slepljene i zatvorene. Pokušao je da podigne ruke do lica, ali one su mu bile vezane iza leđa. Pokušao je da vikne, ali preko usta mu je bila zalepljena traka. Kad se setio šta se dogodilo, srce je počelo panično da mu bije a telo mu se protreslo u velikom grču, podižući se s poda u luku. Nešto ga je tresnulo jako iza uva i ponovo je potonuo u mrak.

Bio je oprezniji kada se ponovo osvestio. Pustio je da mu čula sakupe podatke. Ležao je na stomaku. Neka vrsta mekog tepiha s izbočinom na sredini koja mu pritiska rebra. Članci na rukama i nogama su mu bili tako čvrsto vezani da su mu prsti brideli. U ustima mu je bio metalni i lepljiv ukus od posekotine s unutrašnje strane obraza. Zadah ulja za kosu i dima od cigareta izazivao mu je gađenje. Osećao je blage vibracije nekog skupog motora. Neko vozilo ih je brzo mimoišlo, zvuk motora bio je izobličen doplerovim efektom. Nalazio se na podu nekog automobila. Vodili su ga Hasanu. Taj trzaj panike. Povraćanje mu je navrlo u grlo, zaustavivši se tek pozadi u ustima. Udahnuo je duboko kroz nos dok nije potisnuo mučninu. Pokušao je da razmišlja smireno. Nije bilo sigurno da su ga ugrabili Hasanovi ljudi. Možda su to bili

slobodnjaci u potrazi za novcem za otkup. Kad bi samo mogao da ih navede da progovore, mogao bi da uspostavi kontakt, pregovara, ponudi više. Pokušao je da se uspravi u sedeći položaj, ponovo je surovo udaren u teme.

Zaneli su se u levo, počeli da se truckaju preko nekakvog neravnog terena. Noks nije mogao mnogo da uradi da bi se zaštitio. Rebra su mu bila izudarana i puna modrica. Vozili su se, kako mu se činilo, užasno dugo, zatim se naglo zaustavili. Vrata su se otvorila. Neko ga je ščepao ispod miške, izvukao ga napolje i bacio na peskovito tlo. Šutnuli su ga u leđa, nokti su dohvatili traku na obrazu. Strgnuli su mu je s očiju, usput mu iščupavši trepavice i ogulivši mu kožu. Trojica muškaraca stajala su iznad njega, odevena u crne dukserice i balaklave.* (*Tesna kapa koja prekriva lice, vrat i ramena, a nose je vojnici, skijaši i dr. (Prim. prev.)*) Noksu se zgrčila utroba. Pokušao je da kaže sebi da oni ne bi krili lica ukoliko ne misle da će on preživeti. Nije pomoglo. Jedan od muškaraca povukao je Noksa za noge do drvenog stuba zakucanog u zemlju. Sakupio je nekoliko otpalih strukova bodljikave žice i obavio ih oko Noksovih članaka.

Iako je njihov auto bio parkiran ukoso, Noks je mogao da nazre samo njegovu zadnju tablicu. Utisnuo ju je u sećanje. Drugi čovek je škljocnuo otvarajući prtljažnik i izvukao namotano uže koje je bacio na pesak. Vezao je čvor na jednom kraju, obmotao omču oko šipke za vuču, cimnuo jako da se uveri da će izdržati. Napravio je omču za vešanje na drugom kraju, prišao Noksu, namakao mu je oko vrata i zatezao je dok mu se nije usekla u meku kožu grla.

Izgubio je s vidika trećeg čoveka. Sada ga je ugledao na rastojanju od deset koraka, kako sve slika kamerom mobilnog telefona. Noksu je bio potreban minut da shvati značenje ovoga. On je snimao film o ubistvu da bi ga poslao Hasanu. To je objašnjavalo i fantomke. Nisu želeli da snime sebe kako izvršavaju ubistvo. Sada je Noks znao da će umreti. Ritao se i borio, ali je bio i suviše čvrsto

vezan. Vozač je turirao, ubrzavajući rad motora kao neki mladi motociklista koji upućuje izazov. Njegovi zadnji točkovi izbacivali su pesak. Zatim je počeo da ubrzava, uže je šuštalalo dok se lagano otpuštalo. Noks se napeo, vrištao je u svoj tampon preko usta. Čovek s kamerom se približio da bi zumirao snimak vrhunca - uže koje se podiglo, zatreslo i zateglo.

Petnaesto poglavlje

I

„Nadam se da imaš dobre vesti za mene“, rekao je Hasan.

Iako je pričao telefonom, Hasan je sklopio oči kao u molitvi. „Pretrpeli smo neuspeh, gospodine.“

„Neuspeh?“

„Neko drugi ga se prvi dočepao.“

„Neko drugi?“

„Da, gospodine.“

„Ne razumem.“

„Ni mi, gospodine. Otišli smo u hotel. On je opet izašao. Obišao je okolo do zadnje strane i pošao niz uličicu. Još jedan čovek ga je pratio. Nismo pomišljali da je to važno sve dok se jedan crni automobil nije zaustavio a njega ugurali u prtljažnik.“

„Hoćeš da kažeš da ste ih tek tako pustili da ga odvedu?“

„Bili smo s druge strane ulice. Nailazio je tramvaj.“

„Tramvaj?“, upitao je Hasan ledeno.

„Da, gospodine.“

„Kuda su otišli?“

„Ne znamo, gospodine. Kao što sam rekao, naišao je tramvaj. Nismo mogli da prođemo.“ Prokleta stvar je samo stajala tamo dok je on trubio, debeli vozač se kezio na njih, uživajući u njihovoj frustriranosti.

„Ko je to bio? Ko ga je oteo?“

„Ne znamo, gospodine. Radimo sad na tome. Ako imamo sreće, neko ko je čuo šta vam je učinio, i misli da nam ga može prodati po izvesnoj ceni.“

„A ako nemamo?“

„Sudeći prema njegovom dosijeju, on ima dosta neprijatelja. Možda ga je neki od njih otkrio.“

Tišina. Jedan otkucaj. Dva otkucaja. Tri.

„Hoću da ga pronađete“, rekao je Hasan. „Hoću da ga pronađete pod hitno. Jesam li jasan?“

Nesim je progutao pljuvačku.

„Da, gospodine. Kristalno jasan.“

II

Noks se osećao neuporedivo stariji dok se teškim koracima kretao ka severu, prateći tragove guma u pesku. Kada je uže počelo da se odmotava i kad se zateglo, znao je da će umreti. Pouzdano znanje da ćeš umreti suštinski je različito od strepnje da ćeš možda umreti. To čini čudne stvari ljudskom srcu. To vas natera da drugačije razmišljate o vremenu, i svetu, i svom mestu u njemu.

Konopac je bio precizno presečen, zatim ponovo sastavljen tako da su se dva kraja užeta odvojila, i Noks je bubnuo na pesak; bešika mu je popustila, srce se propinjalo kao prestrašeni junac, zapanjeno iznenadnim pomilovanjem. Vozač je obišao u velikom krugu po pesku da bi pokupio svog druga, koji je tu čučao sve vreme, snimajući njegovu reakciju, ono kako je ukvasio pantalone. Tome su se svi smejali grohotom, kao da nikada ništa smešnije nisu videli. Jedan od njih je kroz prozor bacio koverat i onda su se odvezli, ostavljajući ga tu vezanog za stub, natopljenih pantalona, s grlom koje je gorelo od žive rane od užeta.

Trebalo mu je dva sata da se oslobodi raznih konopaca. Dotle mu je već celo telo tresla drhtavica. Pustinjske noći su hladne. Osušio je pantalone što je bolje mogao sipajući po njima prljavi pesak, zatim prišao kovertu. Običan beli, bez ikakvog natpisa.

Kad ga je otvorio, iz njega je ispalo nešto peska. Balast kako bi se sprečio da odleti. Osim toga, ono je sadržalo samo besplatnu kartu *Britiš ervejza* i dve reči:

„Upozoren si.“

Popeo se na malu uzvisinu. Daleko napred farovi kao vrhovi čiode nizali su se u oba smera na nekom prometnom putu. Hodao je sporim, umornim, malodušnim korakom. Lako je biti hrabar kad si suočen samo s pretnjama. Ovo je bilo nešto drugo. A trebalo je uz to da misli i na druge, posebno na Ogistena i Gejl. Nije smeo da rizikuje i dovede ih u opasnost.

Bilo je vreme da ode.

III

Nikolas Dragumis je oduvek bio ranoranilac po svom temperamentu, ali ovoga jutra je ustao ranije nego obično, nestrpljiv kao dete za Božić. Otišao je pravo do svog laptopa da proveri elektronsku poštu. Bilo je tu jedno pismo od Gabara Munima, kao što je obećao. Jedva je čekao da prebaci podatke i dešifruje film pridodat fajlu i, dok je čitao poruku, klimao je glavom s odobravanjem. Njegov otac je ustrajao u zahtevu da Noksa ne bude povređen, i Munim je naglasio da njegovi ljudi nisu povredili Noksa, barem ne u pravom smislu te reči. Malo hloroforma, udarac po glavi, potres za sistem. To se nije moglo ubrajati u povredu. Naprotiv, to će ga naterati da život još više ceni.

Nikolas je pustio film prvi put. Noksa otet; Noksa kako leži bez svesti na podu automobila; izraz užasa na njegovom licu kada su kola ubrzala dok su se udaljavala! Nikolas je likovao. Kad pomisli da je taj bednik nekada zadao njemu i njegovom ocu toliko muke! A pogledaj ga sad! Upišao se u gaće kao neki osmogodišnjak. Pustio ga je opet, zatim po treći put, dok mu se bol u leđima smirivao sa svakim kadrom. Dobar posao za jednu noć. Veoma dobro obavljen posao za jednu noć. Jer ovo će, sem ukoliko Nikolas nije onako dobar poznavalac karaktera kakav je znao da jeste, biti poslednje što će videti od Noksa.

Počelo je da se razdanjuje kada je Noks konačno stigao do druma uz obalu, ali saobraćaj je i dalje bio proređen. Potrčao je na drugu stranu, zatim preko bedema od peščanih sprudova i niz plažu do Mediterana. Sljuštio je sa sebe pantalone i bokserice, oprao ih talasima koji su zapljuskivali obalu, i iscedio ih što je bolje mogao. Okačio ih je preko ramena i hodao plažom, dok su mu se stopala prijatno lepila za prohladan gust pesak.

Sunce je izašlo, narandžasto, obasjavajući kao vatrena kometa penušavu krestu talasa. Stigao je do ozidanog ograđenog prostora turističkih bungalova; jedna kapija se ljuljala na povetarcu. Izgledala je napušteno. Ti posedi su oživljavali jedino vikendima i u vreme odmora. Mnoge od kućica imale su napolju konopce za veš, nekoliko s okačenim kupaćim kostimima, peškirimima i odećom. Ušao je unutra, tumarao među njima dok nije ugledao jednu staru bež galabeju i kapu, još vlažnjikave, možda zbog ranih jutarnjih sati i blizine Mediterana. Ostavio je u zamenu svoje pantalone, uz onoliko gotovine koliko je mogao da priušti. Zatim ih je uzeo i izmakao pre nego što su ga opazili.

Sve je to bilo u redu, upozoriti ga da ode. Ali njemu su bile potrebne bankovne kartice, pasoš i dokumenti, a sve je to ostavio kod Ogistena. Najviše od svega bio mu je potreban njegov džip. Stopirao je podižući palac čitav sat pre nego što se zaustavio jedan trotočkaš. Vozač mu se obratio na grubom arapskom. Odgovorio je isto tako bez razmišljanja, jer su mu misli bile zaokupljene nečim drugim. Razgovarali su o fudbalu; taj čovek je bio zagriženi navijač Itihada. Tek kada je izašao iz njegovog auta Noks je shvatio da ga je ovaj smatrao Egipćaninom. Zbog njegove beduinske odeće i gena, nema sumnje, uz njegov taman ten i jednodnevnu bradu.

Bio je gotovo bez novca, pa je pošao autobusom do Ogistenovog stambenog bloka, pešačeći poslednji kilometar. Bio je na oprezu dok se probijao kroz parkirane automobile inače ne bi primetio dvojicu muškaraca u

belom frilenderu, jednog koji je pušio zavijenu cigaru, drugog skrivenog u senci. Prišao je bliže. Kroz zadnji prozor ugledao je poznatu crvenu vreću za spavanje, crni kofer s laptopom i kartonsku kutiju u koju su bile upakovane stvari iz njegove hotelske sobe na Sinaju. Obrnuo se na peti i požurio na drugu stranu. Nije daleko odmakao pre nego što je shvatio da u stvari nema svrhe da beži. Da je Hasan želeo da ga zarobi ili ubije, ne bi ga pustio prošle noći. Ovi ljudi su sigurno tu da bi se uverili da je stvarno otišao.

Ponovo se okrenuo i pošao odvažno do ulaznih stepenica, leđima okrenut frilenderu, pouzdajući se da će ga egipatska odeća učiniti neprimetnim. Nastojnik je brisao vlažnom krpom crvene pločice od terakote. Noks je zaobišao mokru površinu i usudio se da baci jedan pogled dok je čekao lift. Muškarci su sedeli u frilenderu. Pošao je liftom na sedmi sprat, sišao niz stepenice, čučnuvši ispod nivoa prozora da bi ušao. Ogistenu nije bilo ni traga. Očigledno se negde provodio. Noks je spakovao svoje stvari, zatim napisao kratku poruku u kojoj se zahvalio Ogistenu na gostoprimstvu, obaveštavajući ga da je otišao, obećavajući da će mu se javiti u dogledno vreme. Upravo je završavao kad je spolja začuo korake, zatim ključ koji je grebao u bravi. Posmatrao je sleđen od užasa kako se kvaka okreće i otvaraju vrata i ulazi Nesim s providnom torbom elektronske opreme u levoj ruci.

Šesnaesto poglavlje

13

I

Noks i Nesim su na trenutak zurili kao začarani jedan u drugog, obojica podjednako zapanjeni. Nesim se prvi oporavio i posegnuo u unutrašnjost jakne. Blesak njegovog remena za pištolj podstakao je Noksa na akciju. Nasrnuo je na Nesima, oborivši ga unazad na leđa. Njegov pištolj je odleteo dalje, odskačući, kotrljajući se niz stepenište, padajući strmoglavo šest spratova pre no što je tresnuo u podnožje. Noks je pojurio prema stepenicama. Nesim je bauljao njemu za petama. Potrčali su niz stepenice, preskačući poneki stepenik, odbijajući se o zidove dok su skretali na okretištima, Nesim zaostajući jedva za ispruženu ruku. Noks je stigao do hodnika u prizemlju, gde su pločice još bile klizave od pranja. Usporio je tek toliko da bi zadržao oslonac, ali Nesim je nogom naleteo na njega s leđa i tresnuo u ogradu liftova, izvrnuvši gležanj i glasno opsovavši. Noks je provalio kroz vrata napolje i pojurio prema svom džipu. Usudio se da se osvrne. Nesim je takođe izronio iz ulaza, gadno hramajući. Povratio je svoj pištolj ali ga je držao ravno uz bok. Ovo mesto je bilo suviše javno za tako nešto. Povikao je na svog kolegu, koji je pokrenuo frilender i dovezao se do njega da ga pokupi.

Noks je dotrčao do džipa, uskočio u njega, uključio ga. Motor je upalio iz prve. Udaljio se odmah, uz usku uličicu do glavnog drumu, u koji se uključio tako oštro da su automobili iza njega morali naglo da skreću u stranu i koč, preprečujući put jedan drugom, trubeći kao pobesneli gusani. Brz pogled na retrovizor.

Frilender se borio da se probije kroz tu iznenadnu saobraćajnu gužvu. Noks je iskoristio priliku, skrenuo levo, pa opet levo, gubeći se u lavirintu ulica, neprestano

proveravajući u retrovizorima, ali od njih nije bilo ni traga. Dopustio je sebi da se malo opusti. Zatim je još jednom proverio i oni su bili tu. *Kako su, do đavola, to izveli?* Nagazio je gas, ali ga je frilender, brži i lakši za manevrisanje, nemilosrdno sustizao.

Napred, na raskrsnici, putnički voz je dogmizao pojavivši se na vidiku s njegove strane puta. Saobraćaj je usporio da bi ga propustio. Noks je nagazio gas i skrenuo među vozila koja su nailazila, trubeći žestoko da bi ih naterao da se pomere u stranu. Voz se i dalje primicao. Gotovo da nije bilo mesta da prođe, ali on je držao nogu pritisnutu do daske, i jurnuo preko šina; lokomotiva je zakačila njegov zadnji branik, poguravši ga uz drveni stub neke kapije, ali onda je on prošao i skrenuo naglo u sopstvenu traku, ne obraćajući pažnju na mahanje pesnicama i ljutito trubljenje sirena. Ispred njega bio je samo raščišćen put. Brz pogled u retrovizor. Voz se potpuno zaustavio s druge strane puta. Imaće barem minut, verovatno dva. Skrenuo je za ugao, parkirao se.

Nikako nije moguće da mu je Nesim tek tako ušao u trag. Ne u lavirintu kao što je Aleksandrija. Ako je Ogistenov stan bio pod prismotrom, možda su našli i negov džip. Spustio se na ruke i kolena. Odašiljač je bio zalepljen trakom za šasiju. Povukao je da ga odlepi, skinuo ga i potrčao natrag na ulicu, mahnuo da zaustavi taksi i platio vozaču da ga isporuči u Šeraton u Montaza Beju. Zatim se vratio u džip i odvezao se u suprotnom pravcu.

Nesim nije bio budala. Uskoro će shvatiti da je prevaren. Noks je morao na najbolji način da iskoristi taj kratak predah. Ali Aleksandrija nije bila kao London, sa stotinu izlaza za opasnost. Njegove mogućnosti bile su u osnovi da se uputi na jug prema Kairu, na istok prema Port Saidu ili na zapad prema El Alamejnu. Ali Nesim će imati podršku, to je sigurno. Hasan nije bio škrt; ti će se pravci nadgledati, tragaće za starim zelenim džipom. Dakle, možda bi on trebalo negde da se pritaji dok njihova

prismoatra ne popusti. Ali gde? Bio je kužan; nije se usuđivao da zarazi još nekog prijatelja. Nesim će sigurno proveravati sve aleksandrijske hotele. A nije mogao da ostane na ulici. Svako bi mogao da ga primeti. Morao je da ode u podzemlje.

Rešenje koje mu je palo na pamet, izgledalo je istovremeno tako nečuvveno i tako prikladno da se nasmejao, i skoro naleteo na kamionet ispred sebe.

II

Neprijatno iznenađenje čekalo je Nikolasa Dragumisa kada su se on i njegov telohranitelj Bastijan dovezli s Aleksandrijskog aerodroma do lokaliteta nekropole. Sve što je on želeo u tom trenutku bilo je da odmah podigne podnožje stuba i otkrije šta leži ispod njega, ali Ibrahim je očigledno bio odlučio da od tog čina napravi događaj. Arheolozi su se poređali u vrstu da bi se rukovali s njim i poželeli mu dobrodošlicu, i tu su se nalazili postavljeni stolovi s belim stolnjacima na kojima su bili poređani čaj i šolje i neki odvratni kolači sa šlagom. Očigledno se od njega očekivalo da vodi neobavezan razgovor s tim ljudima. Nije to bila njegova jaka strana, da bude ljubazan s beznačajnim ljudima. Ali on je igrao na veliki ulog, pa je stisnuo zube, prikrio neraspoloženje i potrudio se najbolje što je mogao.

III

Noks se zaustavio kod prvog bankomata koji je video i pokupio sav novac. Hasan je ionako znao da je on u Aleksandriji; nije imalo svrhe pritajiti se. Onda je pošao da pokupuje zalihe: ogromnu nepromočivu torbu, hranu, vodu, podvodnu svetiljku, baterijsku lampu, rezervne baterije, knjige za čitanje. U radnji za automobilsku opremu kupio je zelenu ciradu. Zatim se odvezao do zabranjenih stambenih četvrti glavne železničke stanice,

parkirao se i sakrio džip ispod cirade.

Popakovao je sve druge zalihe u nepromočivu torbu i uvezao je čvrsto oko struka, smeštajući zavežljaj preko stomaka kako bi, ispod odeće, izgledalo da je jednostavno debeo. Onda je požurio na nalazište, blesnuvši svojom VSA propusnicom prema stražaru obezbeđenja na stepeništu, na šta mu je ovaj klimnuo ne promrmljavši ni reč. Dole u rotondi dvojica radnika su učvršćivala čeličnu kapiju preko ulaza u makedonski grob, a nadgledao ih je Mansur, koji je podigao pogled kada je Noks prošao pored njega.

Mansur se namrštio. Učinio mu se poznat.

„Ti!“, pozvao je. „Dođi ovamo.“

Noks je pognuo glavu i požurio dublje u nekropolu.

„Hej!“, glasno je povikao Mansur. „Stani!“

Ali Noks je nastavio da ide, probijajući se pored liftova koji su donosili korpe s ljudskim ostacima u rotundu. Koraci iza njega samo su ga naterali da pođe brže. Nekoliko odaja već je bilo potpuno očišćeno od artefakata, svetiljke su iz njih uklonjene i udvostručene tamo gde je bilo potrebno. On je nameravao da se uvuče u jednu i sakrije u neku praznu grobnu komoru dok ne padne noć. Sada nije bilo prilike za to.

„Hej“, povikao je Mansur za njim. „Zaustavite tog čoveka! Hoću da pričam s njim.“

Noks je dalje žurio, silazeći niz stepenice dok nije stigao do nivoa vode i nije mogao dalje. Otkako su uklonili pumpu, vodostaj je ponovo rastao, tako da je vraćen na stari nivo, a sav vazduh je bio istisnut. Nije imao nimalo vremena. Ušao je u vodu polako, kako je ne bi suviše uzburkao. Mehurići su izlazili iz njegove odeće; nepromočiva torba oko njegovog struka nadula se i pokušavala da pluta. Potera mu se primicala, proveravajući redom svaku odaju. Napunio je dupke pluća vazduhom, pritisnuo levu šaku uza zid, zatim uronio glavu pod crnu vodu i rukom se otiskivao napred duž hodnika, upravljajući se prema sećanju.

Njegova glad za vazduhom postepeno je rasla. Stigao je do treće odaje i doplivao do najvišeg ugla, osetivši olakšanje kad je otkrio da ga njegov unutrašnji kompas nije izneverio. Ritnuo se naviše da izađe iz vode i izvukao se u odaju ispod rotunde, s nepromočivom torbom punom zaliha još uvek vezanom oko struka. Skinuo je natopljenju odeću, odvezao torbu, osušio se, obukao pantalone i majicu. Nije ovo bio *Ric*, tačno je, ali će tu biti bezbedan, barem zakratko. Jedan kubni metar vazduha potrajaće mu dobar sat, ako se ne napreže. Ovde je bilo oko četrdeset osam kubnih metara, što znači da bi mogao da ostane ovde večeras i sutra. Onda će se uputiti nazad pošto kopači odu, sakriće se preko noći u nekoj praznoj grobnoj komori pre no što ode s ostalima na ručak. Ukoliko se neko ne doseti kuda je nestao, naravno.

Pokušao je da se smesti udobno, ali to nije bilo lako. Sam i u mraku, okružen podvodnim grobovima punim ostacima pokojnika, upola iščekujući da neko iskrsne svakog časa; nije čudo što je osećao zebnju. Ali kako je vreme proiazio, počeo je da oseća i drugo. Zavist. Ljutnju. Upravo on je dokučio da ima nečega ispod osnove stuba. A ipak, on je bio ovde, begunac, dok će drugi imati priliku da ga otvore. A bio je tako blizu! Uostalom, nekropola se pružala okolo u velikoj spirali, tako da je makedonski grob bio samo nekoliko metara udaljen od mesta gde je on sada.

Da, namrštio se. Samo nekoliko metara odatle.

Klesanje stene mučan je posao i u najboljim uslovima. Dvaput teži ako vam je jedini pristup bio kroz usko okno. Struja nas je navela da lako zaboravimo kako je osvetljenje bilo težak problem za ljude u starini. Sveće i uljane lampe jele su sav kiseonik, pa je grub sistem provetravanja bio bezvredan. Dve pristupne tačke bile su bolje od jedne, jer su omogućavale da i radnici i vazduh cirkulišu. A kada bi klesanje kamena bilo završeno, a tajnost postajala prva briga, imalo bi smisla zapečatiti zauvek veći prilazni put, možda polaganjem kamena preko njega i

pokrivanjem mozaikom.

Spustio je svetiljku na tlo, zatim otpočeo marljivo pretraživanje zidova, lupkajući ih osnovom svoje lampe, osluškajući odjek, nadajući se da će začuti malo viši ton koji bi mogao da nagovesti prazan prostor iza zida. Radio je to od osnove do vrha, zatim privukao noge pola metra nalevo i krenuo iznova. Ništa. Proverio je zidove i tavanice, zatim stepeništa. I dalje ništa. Stisnuo je zube od razočaranja. Cinilo se da baš ima smisla. Ipak, činilo se da nije bio u pravu.

IV

Nikolasu je bilo dosta ljubaznosti. Više nije mogao da izdrži. Sčepao je Ibrahima za ruku i odvuкао ga na stranu.

„Možda bismo mogli da počnemo“, rekao je stegnuto. „Ja treba da se vratim u Solun večeras.“

„Naravno. Da. Ali voleo bih da upoznate samo još jednu osobu.“

„Koga?“, uzdahnuo je Nikolas.

„Mohameda-el-Dahaba“, rekao je Ibrahim, pokazujući na jednu planinu od čoveka. „On je nadzornik gradilišta.“

„I onda možemo da počnemo?“

„Da.“

„Dobro.“ Prišli su. „*Salaam alekum*“, rekao je Nikolas kratko.

„*Va alekum es salaam*“, odgovorio je Mohamed. „I hvala vam. Hvala vam.“

Nikolas se namrštio.

„Na čemu?“

„Bolesna devojčica o kojoj sam vam pričao“, zasijao je Ibrahim. „Ona je Mohamedova ćerka.“

Nikolas je s iznenađenjem prelazio pogledom levo-desno, s jednog na drugog muškarca.

„Hoćete da kažete da zaista postoji bolesna devojčica?“

„Naravno“, namrštio se Ibrahim. „Šta ste vi mislili?“

„Oprostite mi“, nasmejao se Nikolas. „Poslova sam i suviše s vašim sunarodnicima u Kairu. Pretpostavio sam da je to *bakšiš*“

„Ne“, rekao je Mohamed naglašeno. „Taj novac nama mnogo znači. Vaš novac pruža mojoj ćerki priliku. Čućemo rezultate večeras. Ali kakav god da bude ishod, moja porodica će biti vaš večiti dužnik.“

„Nije to ništa“, rekao je Nikolas. „Stvarno.“ Okrenuo se natrag ka Ibrahimu, bacio pogled na sat. „Sad stvarno moramo da počnemo“, rekao je.

V

Noks je sedeo u mraku naslonjen leđima na jedan od potpornih zidova, razočarano grickajući zglob palca. Jednostavno, bilo je zaista smisljeno da ovo mesto bude povezano s nižom odajom. Ipak, on je proverio svaki kvadratni centimetar odaje do kog je mogao da dopre, sve izuzev onog dela koji je zaklonjen potpornim zidovima.

Namrštio se. Iznad njegove glave moralo je da bude barem dve stope krečnjaka, a ipak su postojali potporni zidovi. Spustio se na kolena, stavio dlanove na jedan od njih, priljubio obraz uz njega, kao da bi da čuje njegove tajne. Zašto bi se, za ime sveta, iko gnjavio da ih zida? Ova odaja je ukopana u čvrstoj steni. Tavanici nisu bili potrebni podupirači. Bilo je desetine odaja u ovoj nekropoli, i desetine nekropola u Aleksandriji. Ni u jednoj od njih Noks nije video ovakve potporne zidove. Dakle, možda to uopšte i nisu bili potporni zidovi. Možda su imali drugu namenu. Možda su nešto krili.

Hodao je gore-dole, pomno ih proučavajući. Svaki je bio sastavljen od po šest redova od šest kamenih blokova. Svaki kameni blok bio je širok nekih trideset centimetara, visok trideset centimetara i dugačak jedan metar. Bili su složeni u redovima naizmenično, a svaki se graničio sa spoljnim zidom samo na jednom kraju. Ako su ovi zidovi

zaista krili nešto, onda će on to naći na ovom spoju. Stari malter između kamenih blokova se zdrobio. Gurnuo je snažno najviši kameni blok. On je zastrugao ali je polako popustio, otkrivajući iza sebe samo čvrst zid. Ostavio ga je zasad i otišao do drugog zida. Ovoga puta, kada je pogurao unazad najviši kameni blok, nazreo je nakratko otvoren prostor iza njega. Pokušao je da pogura dva najviša bloka zajedno, ali bili su preteški. Popeo se uz spoljni zid kao planinar u nekom kamenom odžaku, zatim upotrebio stopala da odgura blokove što je dalje mogao, zakačen pogibeljno između preostalih blokova ispod, i tavanice iznad sebe. Spustio se opet dole, prišao da pregleda šta je otkrio. Tesan otvor koji vodi u kompaktan prostor veličine ostave za metle, s još jednim zidom na suprotnom kraju. Napunio je džepove svime što je moglo da mu ustreba, zatim se provukao kroz otvor naglavačke, padajući teško na ruke, gundajući kad se prizemljio.

Uključio je svetiljku, obrisao dlanove, otišao da ispita udaljeni zid. On je bio sagrađen od cigala, a ne od kamenih blokova, dovoljno malih da bi jedna osoba mogla njima da rukuje s relativnom lakoćom. Noks je osećao da mu se dah ubrzava kad je prislonio dlan na njega. Sta god da je ležalo s druge strane, moralo je da bude povezano s osloncem stuba, koji će Ibrahim podići svakog časa. Prislonio je uza zid uvo sa savijenom šakom, ali nije ništa uspeo da čuje. Bilo bi ludo čak i pomišljati da nastavi. Kad bi ga otkrili, očekivala bi ga ozbiljna zatvorska kazna. Ali bio je tako blizu. Jedna cigla svakako neće naškoditi. Ne, ako bude obazriv.

Izgrebao je mrtvi malter, zatim izvukao jednu jedinu ciglu i položio je veoma pažljivo na tlo. Slušao je napeto pola minuta. Vladala je potpuna tišina. Pokušavao je da proviri, ali rupa je bila premala za oba oka i svetiljku u isto vreme. Umesto toga provukao je svetiljku kroz otvor, zatim zvirkao što je bolje mogao duž obrisa ruke. Ali svetiljka mu je sad bila uperena u pogrešnom pravcu, tako da nije mogao ništa da razabere. Dok je pokušavao da

obrnu ruku na drugu stranu, prsti su mu se nehotice otvorili i svetiljka je iskliznula iz njegovog stiska. Pokušao je opet da je dohvati, ali ona je spiralno padala i sletela pljesnuvši tupo u plitkoj vodi, a njen sjaj je stvarao sablasno bele mreškanje na zidu ispred njega.

Sedamnaesto poglavlje

2

I

Noks nije imao izbora nego da povrati svoju svetiljku. Ibrahim, Mansur i ostali tek što nisu podigli oslonac stuba. Kad bi je našli, sigurno bi bio otkriven. Osim toga, imao je vremena. Ovde je još bilo tiho. Počeo je da rastura zid ciglu po ciglu, smeštajući ih precizno na zemlju, stari malter je još uvek ležao na njima, tako da će on moći zid da prezida tačno kako ga je našao. Kada je napravio dovoljno mesta, provukao je glavu kroz otvor, hvatajući prodoran zadah amonijaka. Bio je to nizak, zasvođen hodnik s vlažnim podom, kao neki viktorijanski odvodni kanal s otpadnom vodom. Zidovi su mu bili čak i izgrebani linijama da bi izgledao kao da je sagrađen od cigala, a ne uklesan, možda da sakrije polaz kroz koji je on upravo provalio, ali moguće zato što su stari narodi smatrali zidanje otmenijim od klesanja.

Pružio je ruku dole za baterijom, ali nije mogao da je dohvati ukoliko se ne nasloni na zid, u koji se nije mogao pouzdati da će izdržati njegovu težinu. Uklonio je još dva reda cigala, zatim opkoračio ono što je preostalo. Vodu je osećao oštro na golim stopalima kad se sagnuo da nađe i ponovo uzme svoju svetiljku. Slušao je napeto. Ništa osim tišine. Sada je bio tu. Bio bi prosto zločin da ne baci brz pogled.

Pljuskao je kroz hodnik, odgurujući paučinu, dok je u mašti zamišljao jegulje i noćna stvorenja oko svojih golih gležnjeva. Došao je do jedne tesne odaje ispod raspuklog okna, čiji je otvor bio preprečen nekakvom kamenom pločom. Oslonac stuba, nesumnjivo. Vratio se drugim putem i došao do jednog mermernog portala sa starogrčkim natpisom na okviru.

Zajedno u životu; zajedno u smrti. Kelonimus.

Kelonimus. Ime mu je bilo poznato, kao i Akilos. Ali nikako nije mogao da se priseti, a vreme je bilo kratko, pa je prošao ispod njega stižući do podnožja širokog kamenog stepeništa koje se, uspinjući se, širilo kao lepeza. A na vrhu...

„Isuse Hriste!“, promrmljao je Noks.

II

„Šta se događa?“, zahtevao je da zna Nikolas, dok je poveća gomila viših arheologa i drugih gostiju silazila niz stepenice do rotonde.

„Kako to mislite?“, namrštio se Ibrahim.

„Svi ovi ljudi?“, rekao je Nikolas. „Niste valjda ozbiljno pozvali sve njih?“

„Samo da posmatraju. Iz predvorja. Ovo je veliki trenutak za sve nas.“

„Ne“, rekao je Nikolas. „Vi, ja, vaš arheolog, Elena. To je sve.“

„Ali ja sam već...“

„Ozbiljno to mislim. Ako hoćete ostatak vašeg novca od finansiranja Dragumis kompanije, smesta ćete izbaciti te ljude.“

„Nije to tako jednostano“, pobunio se Ibrahim. „Trebam nam Mohamed da podigne oslonac stuba. Treba nam devojka da fotografiše. Trenuci kao što je ovaj ne dolaze često, znate.“

„Dobro. To dvoje. Niko drugi.“

„Ali ja...“

„Niko drugi“, rekao je Nikolas naglašeno. „Ovo nije cirkus. Ovo bi trebalo da bude ozbiljno iskopavanje.“

„Dobro“, uzdahnuo je Ibrahim. I okrenuo se potištena srca da razočara gužvu uzbuđenih kopača.

III

Noks je zinuo od čuda dok je prelazio svetlom preko odaje kao reflektorom iznad bombardovanog grada. Borio se da poveruje svojim očima. S njegove leve strane u krečnjaku bila je uklesana terasa. Na svakoj od dve police stajalo je po šesnaest zlatnih larnaksa ili pogrebnih kovčega - ukupno trideset dva. I na policama i po podu nalazile su se prevrnutе i popadale staklene posude, rasipajući svoj sadržaj dragog i poludragog kamenja. Takode na podu, bezbrojni dragoceni predmeti: mačevi i koplja i štitovi i amfore od srebra i keramike. U suprotnom zidu bio je umetnut beli mermer, a u njega uklesan jedan dugačak natpis, mada suviše daleko da bi on mogao da razabere šta piše.

Ali Noksa je očarao levi zid. To je bio ogroman mozaik, oivičen s gornje strane malterom ofarbanim tirkiznom bojom koja je predstavljala nebo, a koji je uokvirivao glavnu temu kao neki trag krede oko leša. Trideset tri muškarca, očevidno vojnici, premda nisu svi bili naoružani, okupljena u dva preplićuća grozda, jednom u prednjem planu, drugom dalje pozadi. Izgledali su izuzetno opušteno i veselo. Neki su međusobno razgovarali, prebacivši ruke jedni drugma preko ramena. Drugi su se rvali na pesku ili igrali kockama. Ali središnja figura mozaika klečala je u centru: očevidni vođa grupe, vitak, naočit muškarac crvenosmeđe kose koji je posmatrao sa zida pogledom u kome se ogledala namera. Obe ruke su mu bile sklopljene oko drške mača, zabijenog duboko u pesak. Noks je trepnuo. Nije bilo moguće da neko proučava grčko-rimsku istoriju a da ne produbi znanja o mozaiku. Ipak, on nikada nije video ništa nalik ovome.

Sa sobom nije imao fotoaparat, izuzev onog u mobilnom telefonu. Koji čak nije ni uključio od Sinaja, brinući se da bi to moglo dovesti Hasana pravo do njega, ali nije bilo ni najmanje verovatno da će on otkriti signal

ovako duboko pod zemljom. Ušao je pažljivo na prstima u odaju, fotografišući mozaik, pogrebne kovčege, grobne priloge rasturene po podu, natpis. Toliko je bio obuzet tim poslom da se, tek kada je čuo zvuk struganja i čupanja iza sebe, zakasnelo setio podizanja oslonca stuba.

Osamnaesto poglavlje

⌘

I

Bastijan i tri krupna egipatska radnika obezbeđenja držali su kopače podalje od makedonskog groba dok su Mohamed i Mansur navaljivali na oslonac stuba kao što su to učinili i dan pre toga, gurajući vrhove svojih poluga ispod jednog kraja i podižući ga uvis. Išlo je lakše ovoga puta. Podigli su ga desetak centimetara, tek dovoljno da Ibrahim proturi unutra hidrauličnu dizalicu, koju su napumpali dovoljno visoko da bi tu podvukli platformu za ručna kolica. Zatim su ponovili ovaj postupak na drugom kraju, i jednostavno odgurali oslonac pozadi uza zid.

U podu je postojao debeo crn otvor, baš kao što je Ibrahim nakratko uspeo da nazre. Svi su se skupili uokolo. Mansur je osvetlio svojom lampom. Pojavio se bleštav odsjaj sa pet metara dubine.

„Voda“, rekao je Mansur. „Ja ću ići prvi.“ Okrenuo se Mohamedu. „Veži uže u omču. Ti ćeš me spustiti, važi?“

„Da“, složio se Mohamed.

II

Noks nije imao vremena za finese. Rukom je poklopio sijalicu na svojoj lampi da je priguši, ali da ostavi tek toliko svetlosti da vidi šta radi, zatim je strgnuo sa sebe majicu kako bi mogao njome da obriše svoje tragove u prašini dok se povlači iz odaje i silazi niz stepenice. Ali Mansura su već spuštali niz konopac, i on je bleskao lampom svuda oko sebe i niz prolaz, tako da je Noks morao da se pogne i povuče nazad da ga ne bi opazili.

„Postoji neki hodnik“, povikao je Mansur kad je pljusnuo u plitku vodu i iskoračio iz konopca. „Pogledaću.“

„Nel“, rekao je Ibrahim. „Sačekaj.“

„Ali samo ću...“

„Sačekaj nas.“ 27

Svetlost lampe izgubila se na trenutak. Noks je reskirao da još jednom baci pogled, video je uže kako se gmižući vraća gore. Ali onda je Mansur, s očiglednim razočaranjem, ponovo osvetlio lampom hodnik, ne pružajući Noksu priliku da izmakne. Sad su spuštali nekog drugog, Gejl, koja se obrtala tamo-amo na konopcu. Mansur se okrenuo da joj pomogne da siđe. Noksu je ovo bila jedina prilika. Potrčao je duž hodnika do svog zida, trudeći se iz sve snage da ne pravi talase.

Ali Gejl je uzbuđeno kriknula.

„Tamo ima nekog!“, povikala je.

Noks je zakoračio kroz rupu u zidu kad je Mansur osvetlio lampom niz hodnik.

„Nema nikoga“, nasmejao se. „Kako bi i moglo biti?“

„Mogla bih se zakleti“, rekla je Gejl.

„Samo tvoja mašta“, rekao je Mansur. „Mesta kao što je ovo mogu da te na to navedu.“

Noks je samo upola slušao, srce mu je i dalje bubnjalo dok je mahnito preslagao svoj zid s unutrašnje strane. Nije se usuđivao da upali svetiljku, pa je morao da radi pipajući i uz ono malo svetla koje je do njega dopiralo od Mansura, Gejl i drugih koji su se okupljali jedan po jedan. Ali kada su se svi našli dole, njegov zid je bio presložen tek tri četvrtine.

„U redu“, rekao je Ibrahim. „Vodi dalje.“

Noks se sledio. Sad više nije mogao da učini ništa izuzev da se stisne pozadi u senkama i da se moli. Svetlost lampi treperila je i bleskala, a onda postala skoro zaslepljujuća. U njegovom zidu i dalje je bila zjapeća rupa. Morali su da je primete. Ali nekako su jedan za drugim prošli pognutih glava, gledajući u zemlju da bi bili sigurni gde da zgaze. Ibrahim, Mansur, Elena, Gejl, i zatim, zaprepašćujuće, Nikolas Dragumis. *Nikolas Dragumis!* Po-drugljivo smaknuće od prošle noći iznenada se pokazalo u

sasvim drugom svetlu.

Oni su zastali, kao što je i on, da bi osvetlili i pročitali natpis na arhitravu. 28

„Pogledajte!“, rekla je Elena uzbuđeno, gurkajući Nikolasa laktom. „Kelonimus!“

Njena boja glasa, kao i prisustvo Nikolasa Dragumisa, podstakli su Noksovo sećanje, i on je najzad shvatio zašto su mu imena Kelonimus i Akilos bila tako poznata.

III

Ibrahim je prvi ušao u onu odaju. Stajao je tu u nemom strahopoštovaju dok su drugi stizali za njim i zauzimali svoja mesta na najnižem stepeniku. On je zurio uokolo skoro kao omamljen. Tek kada je Nikolas zakoračio u odaju uspeo je da se pribere.

„Stanite!“, rekao je. „Niko ne ulazi.“

„Ali...“

„Niko ne ulazi“, ponovio je. Osetio je, iznenada, kako ga preplavljuje talas autoriteta. On je ovde bio viši predstavnik Vrhovnog veća za antikvitete, a ovo je bio - u šta niko ne bi mogao ni na tren da posumnja - nalaz od istorijske važnosti. Dao je rukom znak Mansuru. „Moramo odmah da obavestimo Kairo“, rekao je.

„Kairo?“, žmirnuo je Nikolas. „Je li to zaista neophodno? Svakako ovo ne mora da se tiče...“

„Tićaće se koga god ja kažem.“

„Ali...“

„Vi ste naš finansijer, i mi cenimo vašu podršku. Ovo nije više vaša stvar. Je li to jasno?“

Nikolas je morao na silu da se nasmeši.

„Kako god vi kažete.“

„Gejl. Ti ćeš fotograisati, je l' tako?“

„Naravno.“

„Mansure. Ti ostani s njom.“

„Da.“

„Daću uputstva Mohamedu i stražarima iz obezbeđenja da ne puštaju više nikoga dole. Organizovaću da se nekropola raščisti. Kada budeš smatrao da je Gejl snimila dovoljno fotografija, ponovo namesti oslonac stuba iznad okna. Onda se postaraj da se lokalitet isprazni i zapečati otvor za stepenište. Siguran sam da će Mohamed naći načina za to. Zapečati čvrsto, zapamti. Da niko ne ulazi niti izlazi. Razumeš?“

„Da, gospodine.“

„Reći ću Mahi da organizuje dvadesetčetvoročasovno obezbeđenje. Ti nećeš otići dok oni ne stignu. Onda dovedi Gejl u moju vilu. Dovezi je ti lično. I ne ispuštaj njen fotoaparatus iz vida.“

„Da, gospodine.“

„Što se mene iče, ja idem da obavestim Vrhovni savet da smo otkrili najvažnije antičko nalazište u savremenoj istoriji Aleksandrije.“

IV

Noks je tiho završio preslaganje zida pre nego što su Ibrahim i ostali otišli. Ali Gejl i Mansur su ostali da snime fotografije, i on se nije usuđivao da se pomeri, strahujući da bi ga i najmanji zvuk mogao odati. Osećajući sve bolnije grčeve u butinama i listovima, čekao je sve dok Mansur konačno nije bio zadovoljan, i dok nisu otišli.

Nije bilo vremena za gubljenje. Ako ne izađe brzo, biće zapečaćen unutra sa svim ostalim leševima. Očistio je to područje od svih tragova svog prisustva, zatim se provukao natrag u odaju ispod rotonde, vraćajući kamene blokove tamo gde ih je i našao. Svukao se go i nagurao sve u svoju torbu, spustio se u vodu, udahnuo duboko, zatim se uputio natrag prema stepenicama, vukući torbu za sobom. Imao je sreće. Niko tu nije čekao. U stvari, cela nekropola bila je sablasno mračna i tiha. Obrisao se, navukao pantalone i majicu, napunio džepove svime što je vredno, zatim nagurao ostatak duboko u jedan prazni

lokulus. Zatim je požurio u rotundu. Metal je piskao i zvečao kad je on stigao do nje. Pogledao je uvis i ugledao dnevnu svetlost, već delimično pomračenu dnom plavog kontejnera, dok je drugi već postavljan do njega da bi upotpunio zaštitni poklopac. Noks je koračao teško uz stepenice, osećajući kako mu mišići u butinama otkazuju poslušnost, i izronio baš kada je kontejner smeštan na svoje mesto. Svi su zurili u neverici kada se on uspravio i potrčao prema kapijama.

„Zaustavite ga!“, dreknuo je Mansur. „Neka ga neko zaustavi!“

Na izlazu s lokaliteta dvojica stražara obezbeđenja su mu preprečila put. Noks je spustio jedno rame, pretvarao se da će krenuti desno, zakoračio u stranu nalevo, zavrtevši jednog od stražara ukrug, provalivši na ulicu, jureći između vozila, izmakavši ispred jednog minibusa, odmičući od čopora muškaraca koji su ga gonili i vikali ljudima da ga zaustave, drali se u svoje telefone. Krenuo je prečicom niz jednu uličicu prema džipu, s trojicom za petama. Neki prodavac je iskočio da bi mu preprečio put, ali on se probio iz njegovog labavog stiska, osvrnuo se brzo i video da se ona trojica primiču. A sad su se ispred njega pojavila i dva vojnika koja su se mašila pištolja. Ovo je brzo postajalo gadno, ali bilo je prekasno da sada stane. Izmakao je levo, dok su ga grudi bolele, u kuku ga peklo i probadalo, a noge mu otežale od mlečne kiseline. Prebacio se preko nekog zida, provukao se ispod neke kapije, zatim utrčao u mračnu uličicu gde je ostavio džip, povukavši ciradu tek toliko da bi se uvukao ispod nje, otključao i otvorio vrata, popeo se unutra, pružio se preko prednjih sedišta, pohlepno hvatajući dah dok se istovremeno trudio da bude tih, slušajući besne korake kako hitaju uz uličicu iza njega, moleći se da ga nisu videli.

Devetnaesto poglavlje

31

I

Ibrahim je nestrpljivo pozdravio Gejl i Mansura kada su konačno stigli u njegovu vilu.

„Pojavio se problem na nalazištu“, objasnio je Mansur. „Neki uljez.“

„Uljez?“

„Ne brini. Ne u blizini makedonskog groba.“

„Jeste li ga uhvatili?“

„Još ga traže. Neće daleko odmaći.“ Podigao je svoj mobilni telefon. „Pozvaće kad budu imali vesti.“

„Dobro. A lokalitet?“

„Zapečaćen. Stražari su na mestu, takođe. Biće dobro za sada. Šta je s Jusufom?“

„On je na sastanku“, rekao je Ibrahim.

„Sastanku?“, namrštio se Mansur. „Zar ga nisi zvao da izađe?“

Ibrahimu su buknuili obrazi.

„Znaš kakav je on. Pozvaće me uskoro.“ Okrenuo se ka Gejl. „Mogu li da vidim tvoje fotografije?“

„Naravno.“

Prebacila je svoje slike na laptop, otvarala ih jednu po jednu. Svi su se okupili oko kuhinjskog stola da razgledaju.

„Demotski“, promrmljao je Ibrahim potišteno, kada mu je ona pokazala natpis. „Zašto je morao da bude na demotskom?“

„Gejl zna demotski“, dobrovoljno se prijavila Elena. „Ona radi na projektu Sorbonskog rečnika.“

„Izvršno“, zasijao je Ibrahim. „Dakle, ti možeš ovo da nam prevedeš?“

Gejl se suvo nasmejala. Demotski je bio gruba osnova, što je Ibrahimu moralo biti dobro poznato. Pitati je

može li da prevede ovo bilo je kao pitati nekoga da li govori engleski, a zatim brbljati na primitivnom anglosaksonskom.

æ

Stari Egipat je imao samo jedan glavni govorni jezik, ali taj jezik je bio zapisivan velikim brojem različitih pisama. Prvi su bili hijeroglifi, stilizovani piktogrami poznati iz hramova, grobova i holivudskih filmova. Oni su se prvi put pojavili oko 3100. g.p.n.e. Prvi egiptolozi su pretpostavljali da je taj jezik slikovni, i da svaki simbol predstavlja jedan pojam. Ali, pošto je pronađen Kamen iz Rozete s istovetnim tekstom ispisanim hijeroglifima, demotskim pismom i na starogrčkom, Tomas Jang i potom Žan Fransoa Šampolion zaključili su da su ti piktogrami imali fonetsku kao i simboličku vrednost; da su bili, ukratko, slova koja su mogla da se kombinuju na mnoštvo načina da bi obrazovali reči i shodno tome bogat rečnik; i takođe, da je taj jezik imao sopstvenu sintaksu i gramatiku.

Hijeroglifi, premda izgledaju fantastično na zidovima hramova i palata i u zvaničnim dokumentima, bili su suviše komplikovani za svakodnevnu upotrebu. Zato se skoro od početka pored toga razvijalo i jedno jednostavnije i ekonomičnije pismo. Ono je bilo poznato kao hijeratsko, i postalo je jezik književnosti, poslovanja i administracije u Starom Egiptu, zbog čega se obično nalazilo na jeftinijim materijalima kao što su drvo, papirus i ostraka. Zatim, oko 600. g.p.n.e., iz njega je evoluirao treći pisani jezik po imenu demotski, u kome se hijeratski sveo na niz ureza, crtica i tačaka, poput nekakve egipatske stenografije. Da bi bilo još gore, on nije imao ni samoglasnike ni razmake između reči, njegov vokabular je bio obiman i prosto narodni, njegovo pismo je znatno variralo od regiona do regiona, i evoluiralo je uveliko tokom vekova, tako da je to bila u stvari porodica srodnih jezika, a ne samo jedan jezik. Da bi se njime ovladalo bile su potrebne godine posvećenosti i skup rečnika veličine Folksvagenove bube. U zavisnosti od toga koliko je ovaj natpis pripadao

glavnom jezičkom toku, i koji izvori će joj biti dostupni, dešifrovanje bi moglo da potraje satima ili danima, ili čak nedeljama. Gejl je sve to ukratko sažela iskosa sevnuvši očima na Ibrahima.

„Da, znam“, rekao je, imajući pristojnosti da pocrveni. „Ali ipak.“

Gejl je uzdahnula, mada je zapravo osetila radost zbog izazova. U onoj odaji je bilo suviše mračno da bi ranije mogla da razabere mnogo od natpisa. Ali njen fotoaparata je imao zapanjujuću rezoluciju, i njene fotografije su bile oštre, uprkos prašini i paučini, što je demotske znake činilo jasno čitljivim. Zumirila ih je opet. Nešto u vezi s natpisom ju je mučilo, ali nije mogla da dokuči šta.

„Pa?“, upitao je Ibrahim.

„Mogu li da dobijem minut nasamo?“

„Naravno.“ I poterao je sve napolje da bi joj omogućio malo mira.

II

Noks je ležao potpuno nepomično preko prednjih sedišta džipa. Čopor progonitelja se okupio baš ispred njega, i sad su raspravljali o planovima i hvatali dah. Znoj mu je hladio celo telo, nagoneći ga da drhti uprkos dnevnoj vrelini. Džip se iznenada nagnuo kad je neko seo na njegovu haubu. Čuo je ljude kako se grohotom smeju, pale cigarete, ogovaraju i šale se, koreći jedan drugog da su suviše spori i suviše matori. Džip je škripnuo kad se neko drugi naslonio na njega. *Bože!* Koliko će još proteći dok se neko od njih ne doseti da proveriti ispod cirade? A on nije mogao da učini ništa osim da nepomično leži. Ništa izuzev da pravi planove.

Ali koje planove? Flasan, Nesim, Dragumisi, policija i vojska, svi su mu bili za petama, a i bog zna ko još. Nije smeo da rizikuje da uključi mobilni telefon da bi pregledao fotografije kako Nesim ne bi ušao u trag signalu. Osim

toga, on će jedva biti u stanju da išta vidi na svom sićušnom ekranu mobilnog telefona i, uostalom, trebalo bi da ih izbriše što je pre moguće, jer ako bi ih pronašli, dokazali bi da je on bio u nižoj odaji i time bi zaradio deset godina zatvora. Idealno bi bilo da može da ih prebaci na svoj laptop, ali on se nalazio pozadi u Nesimovom frilenderu, zajedno s ostatkom njegovih stvari, a on ionako nije imao USB ulaz, tako da je jedini način da na njega prenese fotografije bio da ga pošalje elektronskom poštom na svoju adresu na hotmejlu. Ali ništa od toga neće se desiti dok on leži u svom džipu sa svojim progoniteljima na haubi.

Skrenuo je misli na nešto drugo: imena Kelonimus i Akilos. Kada su on i Ričard pronašli ptolomejske arhive u Malaviju, pregledali su ih i videli da ima previše toga da se prevede. Umesto da to rade, oni su ih konzervirali, katalogizirali i predali ih Vrhovnom savetu za antikvitete na čuvanje i kasnije proučavanje. Njihov omiljeni metod bio je da skupe sve fragmente nekog određenog papirusa i fotografišu ih, zatim dodele fragmentima i fotografiji jedinstveno ime fajla, zasnovano na onome gde su bili otkriveni ili, ako ih je suviše mnogo nađeno na jednom mestu, imenu mesta ili osobe iz teksta. A dva imena koja su često iskrsavala bila su Akilos i Kelonimus. Originale je odavno uzeo Jusuf Abas iz VSA na „čuvanje“, tako da bog sveti zna gde su se oni sad nalazili; ali Noks je imao njihove fotografije na CD-ima. Nažalost, i oni su bili u prtljažniku Nesimovog frilendera, verovatno pod prismotrom na parkingu nekog od vrhunskih aleksandrijskih hotela; a on nije baš bio u poziciji da ide da njuška od hotela do hotela u nadi da će razbiti prtljažnik i ugrabiti ga. Ne. Bio mu je potreban neki drugi način.

Džip se nagnuo kad je čovek ustao s haube. Koraci su se odvukli dalje i utihnuli. Noks je čekao dok tišina nije potrajala nekoliko minuta, zatim se iskobeljao napolje i svukao ciradu. Nije imao vremena za gubljenje. Čekali su ga telefonski razgovori koje je trebalo da obavi.

III

Uprkos tome što je netremice zurila u natpis, Gejli je ipak bilo potrebno nekoliko minuta da shvati šta joj je smetalo. Ali konačno je dokučila. Poslednji red teksta bio je nezavršen, i pisan je sleva nadesno. A demotski, kao i arapski, pisao se zdesna nalevo.

Natpis u makedonskom grobu bio je na grčkom. Ono malo reči teksta na slikama u predvorju bilo je na grčkom. Posveta na okviru bila je na grčkom. Stitonoše su bile Grci. Bogovi kojima su se obraćali bili su grčki. Ovo je izgledalo kao demotski, ali nije se čitalo tako, barem ne u početku. Dakle, možda je tekst jednostavno bio suviše osetljiv da bi se ispisao na običnom grčkom. Možda je onaj koji ga je pisao koristio umesto toga demotsko pismo. Sifre, uostalom, nisu bile nepoznate drevnim narodima. Sam Aleksandar je koristio zagonetke da bi sakrio osetljive poruke. Pouke Sinova svitanja, jedan od svitaka s Mrtvog mora, koristio je šifru za posebno osetljive reči. Valerije Prob je napisao celu raspravu na temu tajnih pisama. Ona su bila jednostavna, jer su ljudi verovali da se ne mogu prozreti. Ali Gejl nije.

Prepisala je natpis u blok, usput proveravajući obrasce. Ako je ovo bilo jednostavno transkribovanje drugim pismom, i ako su iste reči šifrovane više nego jednom, onda bi to svaki put stvaralo istovetne nizove. Nije dugo prošlo pre nego što je napravila prvi prodor, zatim drugi, i treći. Treći niz je izgledao posebno koristan: sastojao se od deset slovnih znakova koji su se pojavljivali ni manje ni više nego četiri puta. To je svakako morala da bude jedna reč. I uz to važna. Šta je mogla da označava? Lično ime, možda. U mislima je pretresla sva imena na koja su naleteli u predvorju. Akilos, prekratko. Kao i Kelonimus i Apeles, Bilip i Timoleum. Osetila je nalet uzbuđenja kada je pomislila da isproba Aleksandar, ali to je takođe ispalo kratko. Opet se pokunjila. Ustala je, vrtela se po maloj sobi, osećajući da je nešto propustila,

mrgodeći se u skoro fizičkom naporu da natera mozak da smisli odgovor.

Kada se to napokon desilo, obrazi su joj buknuili i osvrnula se, kao da se boji da bi njena početnička greška mogla da bude otkrivena. Jer Aleksandar, ime pod kojim ga je svet poznao, bilo je u stvari latinsko ime. Za Grke on je bio poznat kao Aleksandros. Opet je sela i upotrebila slova u „Aleksandros“ da bi počela prebacivanje alfabeta, zamenjujući demotske simbole odgovarajućim grčkim slovima gde god su se u tekstu pojavljivala. To joj je dalo dovoljno da pretpostavi koja reč stoji uz prvog Aleksandrosa - Makedonija. Sad, kada je pola alfabeta bilo rastumačeno, ostalo je usledilo brzo. Starogrčki je bio njena jaka strana; prevodila je u bloku, tako potpuno zaokupljena tim zadatkom da je izgubila pojam o vremenu i prostoru, sve dok iznenada nije prozvano njeno ime, koje ju je vratilo u stvarnost. Podigla je pogled i videla da Ibrahim, Nikolas, Mansur i Elena stoje u polukrugu, gledajući je s iščekivanjem, kao da joj je neko upravo postavio pitanje, a oni čekaju njen odgovor.

Ibrahim je uzdahnuo i rekao:

„Objašnjavao sam Nikolasu koliko demotski može da bude težak. Mi želimo da za ovo zna što je moguće manje ljudi, pa bismo veoma voleli da ti sama radiš na tome. Koliko misliš da će ti biti potrebno? Jedan dan? Dva? Nedelju dana?“

Mora da je to bio najradosniji, najsvetliji trenutak u Gejlinom profesionalnom životu.

„Zapravo“, rekla je veselo, podižući blok, „to je već obavljeno.“

Dvadeseto poglavlje

I

Nesim je bio u hotelskoj sobi, raspravljao o planovima s Hosnijem, Ratibom i Samijem. Međutim, nije bilo velikog žara u njihovom razgovoru. Noks je nestao s radara, i svi pokušaji da ga opet ulove bili su bezuspešni.

Bilo je kasno popodne kad je zazvonio telefon: Badr, Nesimova veza u telefonskoj kompaniji, koji je čekao da Noks upotrebi svoj mobilni telefon. „Uključio ga je“, rekao je uzbuđeno. „Poziva.“

„Koga?“

„Nikoga. Zapravo, šalje slike na jedan imejl.“

„Gde?“

„Blizu železničke stanice.“

„Ostani na vezi“, rekao je Nesim. „Kaži mi da li se kreće.“ Hosni, Ratib i Sami već su ustali. Nesim im je klimnuo glavom. „Imamo trag“, rekao je. „Polazimo.“

II

„Pa?“, rekao je Ibrahim uzbuđeno. „Nemoj nas držati u iščekivanju.“

Gejl je klimnula glavom. Pročistila je grlo i počela naglas da čita:

„Ja, Kelonimus, sin Hermiasa, brat Akilosa, graditelj, pisar, arhitekta, vajar, ljubitelj znanja, putnik po brojnim zemljama, odajem počast vama, Velikim Bogovima, što ste mi dopustili da donesem na ovo mesto pod zemljom ovu trideset dvojicu štitonoša, junaka Velikog Pobednika, Aleksandra od Makedonije, Sina Amonovog. Ja se sada zaklinjem da ću skupiti na jednom mestu trideset trojicu koji su poginuli izvršavajući poslednju želju Aleksandra, da

mu se podigne grob nadomak počivališta njegovog oca. I da bi ispunili njegovu želju, Akilos i ova trideset dvojica su sazdali takav grob i opremili ga prilozima pri-kladnim sinu Amonovom"

Gejl nije istinski obratila pažnju na tekst sve dotad. Bila je suviše zauzeta prevođenjem. Ali još dok je čitala, shvatila je kako je on eksplozivan. Podigla je pogled i videla na svim licima isto zaprepašćenje kakvo je, znala je, moralo biti i na njenom.

„Nastavi“, rekla je Elena žudno.

„I da bi ispunili tu želju oni su ugrabili njegovo telo s Belog zida da bi ga proneli kroz crvenu zemlju velike suše do ulaza u mesto pripremljeno pod zemljom. I pored tog mesta, Ptolomej, koji sebe naziva Spasilac, uhvatio je ove ljude u zamku tako da su oni uzeli sebi život radije nego da ih on podvrgne mučenju. I stoga ih je Ptolomej, da se osveti, razapeo na krst da se njima hrane strvinari. Akilos i trideset dvojica dali su živote da bi poštovali želje Aleksandra, sina Amonovog, prkoseći Ptolomeju, sinu ničijem. Ja, Kelonimus, čovek od Makedonije, brat Akilosa, preklinjem vas, Veliki Božovi, da primite ove heroje u vaše carstvo kao što ste primili Aleksandra.“

Pogledala je opet uvis da bi pokazala da je završila. Uzbudeni izrazi lica su se povukli pred nekom vrstom zapanjene neverice. Dobrih pet sekundi niko nije progovorio.

Nikolas je prvi prekinuo tišinu.

„Da li ovo...“, počeo je s oklevanjem. „Da li ovo znači ono što ja mislim da znači?“

„Da“, klimnuo je glavom Ibrahim. „Verujem da znači.“

III

Onog trenutka kada su fotografije poslate, Noks je izbrisao slike iz svog mobilnog telefona, zatim ga potpuno isključio i zatutnjao džipom pre nego što Nesim dobije priliku da ga uhvati. Samo još jedan telefonski poziv i biće u poslu. Parkirao je blizu Pompejevog stuba, kupio sebi kartu i ušao unutra. To mesto je bilo zidom omeđen zatvoren prostor od oko jednog hektara, gusto okružen stambenim zgradama. Sam stub je zauzimao ponosno mesto na malom brežuljku u središtu, ali zapravo je ceo ograđeni prostor bio istorijska znamenitost, zato što je nekad bio lokacija čuvenog Serapisovog hrama.

Noks je uvek gajio veliku naklonost prema Serapisu, dobroćudnom i inteligentnom božanstvu koje je nekako sjedinilo egipatske, grčke i azijske religiozne mitove u jedinstvenu teologiju. Prema jednoj tezi, on se prvi put pojavio u grčkoj svesti dok je Aleksandar ležao na umoru u Vavilonu. Jedna delegacija njegovih ljudi otišla je u Serapisov hram da upita treba li Aleksandra dovesti u hram, ili ga ostaviti tamo gde je. Serapis je odgovorio da bi za njega bilo bolje da ostane gde je. Izaslanici su poslušali, i Aleksandar je umro ubrzo potom, što je bilo bolje. Neki su, međutim, uveravali da je kult Serapisa imao svoje korene u crnomorskom gradu Sinopu, dok su drugi ipak tvrdili da je Serapis egipatski, zato što su Apisovi bikovi žrtvovani vekovima i sahranjivani u ogromnim podzemnim odajama poznatim Grcima kao Serapion, sažetak od „Oziris-Apis“ ili „mrtvi Apis-bik.“

Noks se osvrnuo kako bi se uverio da niko ne gleda, zatim se sakrio od pogleda iza postolja Pompejevog Stuba. Proverio je ručni časovnik, dvaput duboko udahnuo, uključio mobilni i počeo da bira broj.

„Kako to misliš, izgubio si ga?“, drao se Nesim.

„Isključio je telefon.“

Nesim je tresnuo svoju tablu s instrumentima tako jako da je odrao kožu sa zgloba prstiju.

„Koje je bilo poslednje odredište?“

„Kao što sam rekao, blizu železničke stanice.“

„Ostani na vezi“, naredio je Nesim, hujeći kroz ulice.

„Ako obavi još jedan poziv, hoću odmah to da znam.“
Prošlo je pet minuta dok nisu stigli na stanicu. Nesim je vozio uokolo neko vreme, ali nije bilo traga od Noksa niti njegovog džipa.

Onda je Badr ponovo progovorio.

„Opet ga je uključio. Obavlja još jedan poziv.“

„Gde?“

„Južno od vas“, rekao je Badr. „Mora da je pored samog Pompejevog Stuba.“

Nesim i njegovi ljudi sagnuli su se da bi gledali kroz prozor dok se voze. Prolazeći pored jedne pobočne ulice, on je uhvatio pogledom mermerni stub koji je štrčao u visinu, udaljen tek kilometar ili nešto više. „Dolazimo“, rekao je.

Tutnjao je niz put, presekao saobraćaj kod Saria Jusefa, zatim duž jednog širokog bulevara, sa smeđim kamenim zidom njemu zdesna i Pompejevim stubom na drugoj strani. Zaokrenuo je i zaustavio se uz pločnik. Četvorica muškaraca iskočila su napolje i pojurila unutra do kućice gde se prodaju karte.

„Je li ovo jedini ulaz?“, upitao je ženu dok je pružao novac.

„Da.“

„Ostani ovde“, naredio je Hosniju, kad su on i ostali ušli na lokalitet. Onda je upitao Badra mobilnim telefonom. „Da li je on još uvek na vezi?“

„Da“, potvrdio je Badr. „Vi ste tačno iznad njega.“

„Onda ga imamo“, oduševio se Nesim.

Dvadeset prvo poglavlje

41

I

Nikolas je odveo Ibrahima na stranu.

„Da li imate kupatilo na spratu?“, upitao je, potapšavši se po stomaku. „Sve ovo uzbuđenje je izgleda učinilo nešto čudno mom varenju.“

„Naravno“, rekao je Ibrahim, pokazujući mu na stepenice. „Prva vrata sleva.“

„Hvala vam.“ Nikolas je požurio gore i zaključao se unutra. Zatim je izvadio mobilni telefon da bi pozvao i ukratko izvestio oca o buri događanja i prepričao suštinu natpisa.

„Šta sam ti kazao?“, rekao je Dragumis.

„Bio si u pravu za sve“, priznao je njegov sin.

„I devojka je dešifrovala? Mičelova ćerka?“

„Da. Bio si u pravu i što se nje tiče.“

„Hoću da je upoznam.“

„Urediću to kada budemo gotovi“, rekao je Nikolas.

„Ne. Sada. Večeras.“

„Večeras. Jesi li siguran?“

„Ona je shvatila da postoji donja odaja u makedonskom grobu“, rekao je Dragumis. „Ona je shvatila da je natpis šifra, i odgonetnula ga. Ona će naći ono što tražimo. Osećam to u svom srcu. Ona mora biti na našoj strani kad se to dogodi. Razumeš?“

„Da, oče. Postaraću se za to.“ Primio je dalja uputstva, zatim prekinuo vezu i pozvao Gabara Munima u Kairu.

„Dragi moj Nikolase“, oduševio se Munim. „Nadam se da ste bili zadovoljni...“

„Više nego zadovoljan“, rekao je Nikolas. „Slušajte. Potrebno mi je da se nešto obavi smesta.“

„Svakako. Šta god želite.“

„Verujem da je naš prijatelj u VSA na sastanku“, rekao je Nikolas. „Kad izađe, imaće na svom radnom stolu poruku da pozove Ibrahima Bejumija u Aleksandriji. Gospodin Bejumi će mu tražiti hitan sastanak. Ja želim da naš prijatelj povede i treću stranu na taj sastanak, i da gleda s blagonaklonošću na ono što ona traži. Njeno ime je Elena Koloktronis.“ Izgovorio je ovo slovo po slovo. „Možete da našem prijatelju date do znanja da će biti *veoma* velikodušno nagrađen, kao i vi. Vi znate da sam ja čovek od reči.“

Prigušen smeh zadovoljstva dokotrljao se telefonskom vezom.

„Zaista, znam. Smatrajte to učinjenim.“

„Hvala vam.“ Obavio je još nekoliko telefonskih razgovora, zatim pustio vodu u klozetu, oprao ruke i sišao opet dole.

„Bolje?“, pitao je Ibrahim, sačekavši ga u dnu stepenica. Nikolas se nasmešio.

„Mnogo bolje, hvala.“

„Nikad nećete pogoditi šta se upravo dogodilo. Jusuf Abas mi je odgovorio na poziv. Pozvao me je u Karo na hitan sastanak.“

„Šta je tu iznenađujuće?“, namrštio se Nikolas. „Zar nije to ono što ste hteli?“

„Da, ali on je pozvao i Elenu. A niko od nas ne može da odgonetne kako je on uopšte znao da je ona u zemlji.“

II

Nesim nije mogao da opazi nikakav neposredan znak da je Noks u Serapionu. Malo je bilo znakova da ima bilo koga, zapravo, izuzev dvojice turista Korejaca, koji su fotografisali jedan drugog ispred Pompejevog stuba, i jedne mlade porodice koja je uživala u skromnom pikniku. Rukom je dao znak Ratibu i Samiju da se rašire i prečešljaju taj prostor. Išli su polako, proveravajući svaku

od raznovrsnih jama, rezervoara i odaja. Ali stigli su do crvenog zida od cigala na drugom kraju a da njemu nije bilo ni traga. 4€

Badr je još bio na vezi.

„Jesi li sasvim siguran da je on ovde?“ Upitao je Nesim ledeno.

„Mora da ste prošli pravo pored njega. Ne razumem.“ Nesim je pogledao Ratiba, a onda Samija. Oni su slegli ramenima i odmahnuili glavom. Onda je pokazao na stub, predlažući da se nađu u podnožju. On je stigao prvi. Jedna smeđa papirna kesa lepršala je na lakom povetarcu. On ju je oprezno gurnuo stopalom, pažljivo je otvorio. Unutra je bio mobilni telefon. Podigao ga je i okrenuo, mršteći se, pitajući se šta to znači.

U tom trenutku se začulo zveckanje slomljenog stakla na daljoj strani zida. Tek kada je alarm njegovog automobila počeo da zavija, Nesim je shvatio da je tamo ostavio svoj frilender sa svim Noksovim stvarima u prtljažniku. Jedan stari motor je zatutnjao i odjurio pre nego što je bilo ko od njih stigao da reaguje. Nesim je zatvorio oči i uhvatio se za čelo. Mrzeo je Noksa. *Mrzeo* ga je. Ali nije mogao a da mu se pomalo i ne divi.

III

Nikolas je povukao Elenu na stranu da joj objasni kako je organizovao njen sastanak s Jusufom Abasom, i šta ona treba da pokuša da postigne na njemu. Jusuf je bio pohlepan, ali oprezan. Kad bi Elena mogla da mu obezbedi izgovor da joj dopusti da istraži Šivu, i tako da sebi zaradi debelu proviziju, on bi to uradio. Ali to bi trebalo da izgleda zakonito. Niskobudžetno epigrafsko istraživanje, recimo, samo za nju i devojku.

„Devojku?“, namrštila se Elena. „Možemo li joj verovati?“

„Moj otac misli da možemo. Pa? Možeš li da se pobrineš za Jusufa?“

„Preпусти ga meni.“

Nikolas je prišao do Gejl koja je prebacivala fotografije na Ibrahimov laptop da bi ih pokazali Jusufu. Kada je završila, on joj je zatražio da porazgovaraju, zatim je izveo napolje u Ibrahimovu bašticu.

„Moj otac želi da se sretne s vama“, rekao joj je.

„Vaš otac?“ Gejl je izgledala malo uznemireno. „Ne razumem. Ja ne znam čak ni ko je on.“

„On je osnivač i finansijer Makedonske arheološke fondacije“, objasnio je Nikolas. „Tako da je on vaš pretpostavljeni. On je takođe i osoba koja je predložila Eleni da vas angažuje.“

„Ali... zašto?“

„Poznavao je vašeg oca“, rekao je Nikolas. „Veoma ga je poštovao. I pratio je vašu karijeru godinama. Kada je Eleni ustrebala zamena, on se prirodno setio vas.“

„To je bilo... veoma plemenito s njegove strane.“

„On je veoma plemenit čovek“, klimnuo je Nikolas glavom ozbiljno. „I on želi večeras da večera s vama.“

Gejl se namrštila.

„On je u Aleksandriji?“

„Ne. U Solunu.“

„Ali... Ne razumem.“

Nikolas se nasmešio.

„Jeste li ikad ranije leteli privatnim avionom?“, upitao je.

Dvadeset drugo poglavje

4E

I

Noks je jurio sporednim ulicama Aleksandrije s povraćenom imovinom nagomilanom visoko na sedištu pored njega. Dobar je bio osećaj nadmudriti Nesima. Čovek može da beži samo do svog ponosa. Vozio je na istok prema Abu Kiru, udaljavajući se od svojih progonitelja. Onda se parkirao da bi proverio šta je dobio.

Baterija u njegovom laptopu bila je stara i imala je snage za još samo jedan sat. Pregledao je na brzinu svoje CD-e s fotografijama, proveravajući imena fajlova, ali nije mogao da nađe ni traga od Akilosa ni Kelonimusa. Razočarano se namrštio. Ili ih je Nesim ostavio kod njega u stanu ili ih je izvadio iz automobila. Baš baksuzluk! Prošao je minut-dva pre no što mu je na pamet palo još jedno moguće objašnjenje.

Na uglu je bila telefonska govornica. Nije se usuđivao da telefonira Riku direktno. Umesto toga je pozvao zajedničku prijateljicu u Šarmu koja je radila u susednom centru za sportove na vodi, i zamolio je da ga dovede.

Rik je došao na telefon minut kasnije:

„Hej, drugar“, rekao je. „Jesi li zaboravio moj broj ili tako nešto?“

„Možda ga prisluškuju.“

„Ah. Hasan, uh?“

„Da. Slušaj. Da nisi ti pozajmio neke od mojih CD-a s fotografijama?“

„Bože, drugar, žao mi je. Samo sam vežbao svoj grčki.“

„Nema problema. Ali su mi potrebni. Možeš li ikako da mi ih doturiš?“

„Neće mi biti teško. Ovde se ništa ne dešava. Gde

hoćeš da se sastanemo?“

„Ras-el-Sudr?“

„Misliš na onu rupčagu južno od Sueca?“

„Baš tu“, rekao je Noks. „Tamo ima jedan hotel po imenu *Bič In*. Šta misliš, kad možeš da stigneš?“

„Daj mi četiri sata. Možda pet.“

„Savršeno. Hoćeš li voziti svoj subaru?“

„Da, osim ako ima nekog razloga da ne dođem.“

„Možda bi trebalo prvo da proveriš ima li uređaj za praćenje. I postaraj se da te ne prate. Ti tipovi su ozbiljni.“

„I ja sam, drugar“, uveravao ga je Rik. „I ja sam.“

II

Mohamed i Nur su se čvrsto držali za ruke dok su čekali telefonski poziv u kome će im saopštiti rezultate testova koštane srži. Oni su angažovali privatnu zdravstvenu organizaciju s medicinskim centrima u Aleksandriji, Kairu, Asijutu i Port Saidu da bi to olakšalo rasprostranjenim prijateljima i porodici. Naročito porodici. Koštana srž je nasledna. Sanse da se nađe podudaranje znatno su veće među rodbinom. Oni su testirali još šezdeset sedmoro ljudi, iscrpevši sve fondove koje im je Ibrahim učinio dostupnim. Dr Serag-Al-Din je obećao da će se javiti s rezultatima pre jednog sata. Čekanje da zazvoni telefon bilo je skoro najmučnije iskustvo u Mohamedovom životu. Nur se trgla kada joj je on suviše čvrsto stegao ruku. Izvinio se i pustio je. Ali njoj je bio potreban taj dodir isto koliko i njemu, i za nekoliko trenutaka ruke su im se ponovo našle.

Lajla je bila u krevetu. Oni su odlučili da je ne obaveste o ovom postupku dok ne bude okončan. Ali ona je bila oštroumno dete, osetljivo na atmosferu oko sebe. Mohamed je sumnjao da ona i suviše dobro razume šta se sprema: presuda na život ili smrt koja će joj ubrzo biti izrečena.

Telefon je zazvonio. Pogledali su se. Nur je iskrivila lice i počela da plače. Mohamedovo srce počelo je da bubnja kad je podigao slušalicu.

„Da?“, upitao je. Ali to je bila samo Nurina majka, nestrpljiva da čuje jesu li nešto saznali. On se od razočaranja ugrizao za usnu i dodao slušalicu. Nur je se otarasila s obećanjima da će je pozvati istog trenutka kad saznaju. Mohamed je prekrstio noge. Bešika mu je bila puna, ali se nije usuđivao da ode u toalet.

Telefon je ponovo zazvonio. Mohamed je duboko udahnuo. Ovoga puta to je bio dr Serag-Al-Din. Rekao je:

„Gospodine El- -Dahab. Nadam se da ste vi i vaša žena dobro.“

„Odlično smo, hvala. Jeste li dobili naše rezultate?“

„Naravno da sam dobio vaše rezultate“, rekao je vedro. „Zašto inače mislite da bih zvao?“

„Pa?“

„Ostanite sa mnom za trenutak. Izgleda da sam se izgubio u vašem dosijeju.“

Mohamed je sklopio i stegao pesnice. *Hajde, ti pasji sine. Kaži nešto. Bilo šta.*

„Molim vas“, preklinjao je.

Čulo se šuškanje papira. Dr Serag-Al-Din je pročistio grlo.

„Da“, rekao je. „Evo nas.“

III

Bio je sumrak kada su Ibrahim i Elena stigli u Kairo na sastanak s Jusufom Abasom. Veliki čovek ih je čekao u kitnjasto ukrašenoj konferencijskoj sali, i razgovarao je telefonom. Pogledao ih je zlovoljno, zatim im neodređeno mahnuo da sednu. Ibrahim je podešavao svoj laptop dok je čekao da Jusuf završi raspravu o sinovljevom domaćem zadatku iz matematike. On je osećao da mu je poslovanje sa šefom izuzetno naporno, pogotovu zato što je on sam

bio čovek istančanog ukusa, a Jusuf je postao groteskno debeo otkako je organizovao udar i svrgnuo s položaja svog energičnog, popularnog i visokopoštovanog prethodnika. Čak je i posmatrati ga kako se bori da ustane sa stolice bio općinjavajuć prizor, kao da gledate neki drevni bojni brod koji diže jedra. On bi se pripremao za to nekoliko trenutaka pre određenog vremena, spremajući mišiće kao kad vetar puni razvijena jedra, i užad bi zaškripala i sidro bi se dizalo i da, da, da, pokret! Upravo sad, njegove nadlaktice počivale su kao divovski puževi golaći na lakiranim orahovom stolu, ali bi on svaki čas podigao prst do grla, kao da su za njegovu debljinu krive žljezde, a ne neprestano proždiranje obilnih obroka. A kad bi mu se ljudi obraćali sa strane, on bi, da bi ih video, pomerao oči a ne glavu, pri čemu bi zenice kliznule u svoje uglove, ostavljajući utisak prave pravcate karikature sumnjivog poštenja.

Konačno je završio razgovor i okrenuo se Ibrahimu.

„Takva hitnost“, rekao je. „Pretpostavljam da postoji neki razlog.“

„Da“, rekao je Ibrahim. „Postoji.“ I okrenuo je laptop da bi pokazao svom pretpostavljenom Gejline slike donje odaje, objašnjavajući usput kako su one pronađene.

Jusufove oči su zasijale kad je ugledao grobne kovčege. „Jesu li ovi... zlatni?“, pitao je.

„Nismo još imali vremena da obavimo analize“, rekao je Ibrahim. „Meni je bio prioritet da zapečatim nalazište i obavestim vas.“

„Tačno tako. Tačno tako. Dobro ste uradili. Veoma dobro.“ Olizao je usne. „Ovo je izvanredno otkriće. Vidim da ću morati lično da nadgledam iskopavanje.“

Elena se nagnula napred. Ne mnogo, tek toliko da je zapazi.

„Da?“, upitao je.

„Mi smo oboje svesni naše izuzetne sreće što ste mogli da odvojite vreme od svojih ostalih obaveza za ovaj sastanak, gospodine generalni sekretaru, jer znamo da ste

vi čovek s posebnim zahtevima što se vašeg vremena tiče.“ Njen arapski je bio pompezan i trapav, primetio je Ibrahim, ali su njen stav i laskanje bili besprekorni. „Drago nam je da vi, kao i mi, smatrate da je ovo otkriće od istorijskog značaja, i oduševljeni smo što ćete vi biti uključeni u njegova tekuća iskopavanja. Međutim, deljenje ovih uzbudljivih novosti s vama nije bio jedini razlog što smo gospodin Bejumi i ja bili nestrpljivi da održimo ovaj sastanak. Postoji još nešto što zahteva vašu mudrost i vaše hitno razmatranje.“

„Još nešto?“, upitao je Jusuf.

„Natpis“, rekla je Elena.

„Natpis? Kakav natpis?“ Zurio je u Ibrahima. „Zašto mi niste rekli za taj natpis?“

„Mislim da jesam, generalni sekretaru.“

„Da li mi vi to protivrečite?“

„Naravno da ne, generalni sekretaru. Izvinite.“ Ponovo je otvorio fotografiju natpisa.

„Oh, to“, rekao je Jusuf. „Zašto ne kažete da govorite o tome?“

„Izvinite, generalni sekretaru. Moja greška. Primetićete da su slova demotska, ali natpis je zapravo grčki.“ Klimnuo je glavom prema Eleni. „Jedna saradnica gospođe Koloktronis ga je dešifrovala. Mogu da objasnim kako to ide, ako vas zanima. Inače, evo prepisa prevoda.“

Jusufove usne su se pomerale dok je čitao tekst, oči se razrogačile kad je shvatio njegovo značenje. Ovo nije bilo iznenađujuće, promišljao je Ibrahim. Memfis je bio poznat Egipćanima kao Beli zid. Reč pustinja* (*Engl.*: desert. (*Prim. prev.*)) je poticala prvobitno od Dеш Ret: Crvena zemlja. Kelonimus je pominjao Aleksandra kao „sina Amonovog“, tako da je prebivalište njegovog oca, sledi iz toga, bilo Amonovo proročište u Šiva oazi, gde je, kako su nagoveštavali stari izvori, Aleksandar tražio da bude sahranjen. Natpis je, shodno tome, tvrdio da je jedna grupa štitonoša ukrala Aleksandrovo telo u Memfisu ispred nosa Ptolomeju i prenela ga preko Zapadne pustinje

u grob koji su bili pripremili nadomak Amonovog proročišta u Šiva oazi. Međutim, Ptolomej ih je progonio, i oni su se radije ubili nego da mu padnu u ruke. Svi izuzev Kelonimusa, Akilosovog brata, koji je izbegao zarobljavanje, i koji je kasnije doneo ostatke svih svojih drugova natrag u Aleksandriju da bi ih sahranio, kako bi ispunio svoju zakletvu.

Kada je Jusuf završio, dvaput je trepnuo.

„Da li je ovo... da li je ovo verodostojno?“, upitao je.

„Prevod je ispravan“, odgovorio je Ibrahim obazrivo. „Sam sam ga proverio. A mi verujemo i da je istinit. Uostalom, kao što ste videli s fotografija podzemne odaje, ovaj čovek Kelonimus uložio je izuzetan trud da bi ispoštovao ove ljude. On ne bi to učinio samo radi varke.“

„Ali to bi bilo ludilo“, namrštio se Jusuf. „Zašto bi ti ljudi odbacili svoje živote zbog tako rizičnog poduhvata?“

„Zato što su verovali da je Aleksandrova poslednja želja bila da ga sahrane u Šivi“, odgovorila je Elena. „Ptolomej je u osnovi izneverio tu želju kada je počeo da gradi grob u Aleksandriji. Morate se setiti, Aleksandar je bio bog za te ljude. Oni bi rizikovali sve da izvrše njegova naređenja.“

„Valjda ne tražite od mene da poverujem da je Aleksandar sahranjen u Šivi, gospođo Koloktronis“, uzdahnuo je Jusuf.

Ibrahim je znao na šta njegov pretpostavljeni misli: ranih devedesetih prošlog veka druga Grkinja arheolog objavila je svetskim medijima da je otkrila Aleksandrov grob u Šiva oazi. Premda je njena tvrdnja brzo i u potpunosti odbačena, Šiva i Aleksandar postali su nešto kao predmet stalnog podsmeha u arheološkim krugovima.

„Ne“, priznala je Elena. „Aleksandrovo balsamovano telo bilo je izloženo u Aleksandriji vekovima pošto je sačinjen ovaj natpis: niko to ne poriče. Međutim, svakako je moguće da su oni ugrabili telo i uputili se ka Šivi, gde je čekao spremljen grob.“ Jusuf se zavalio u stolicu i

pogledao u Elenu strogo.

„Dakle“, primetio je, „sad postaje jasna *prava* svrha vašeg prisustva ovom sastanku: vi niste ovde zato što se brinete za propisno iskopavanje ovog aleksandrijskog otkrića. O, ne. Vi ste ovde zato što verujete da negde u Šivi postoji grob opremljen - kako je to beše formulisalo Aleksandrovo tajno pismo? Da, 'prilozima prikladnim Sinu Amonovom'. I vi želite moju dozvolu da ih potražite, nema sumnje.“

„Aleksandar je bio najuspešniji osvajač u istoriji“, rekla je Elena. „Jedan od najvećih egipatskih faraona. Zamislite šta bi nalaženje njegovog groba značilo za ovu zemlju. Zamislite kakve počasti bi zapale generalnom sekretaru čije je prosvećeno vođstvo to omogućilo. Vaše ime bi s pravom bilo poštovano uz velike rodoljube ove nacije.“

„Nastavite.“

„A nemate šta da izgubite. Znam da je verovatnoća da nešto nađemo izuzetno mršava. Znam da su sredstva Vrhovnog saveta neopravdano oskudna. Ali nešto treba da se preduzme. Nešto malo. Niskobudžetno epigrafsko istraživanje antikviteta, recimo, vođeno s dopuštenjem VSA. Samo ja i moja koleginica. Bilo šta obimnije samo bi izazvalo govorkanja. Znete kako je to sa Šivom i govorkanjima.“

Jusuf se namrštio.

„Svako brdo u Oazi pretraženo je po sto puta“, primetio je on. „Ako taj grob zaista postoji, i ako je ležao skriven dvadeset tri stoleća, da li zaista očekujete da ga nađete za nekoliko nedelja? Da li znate koliko je *prostrana* Šiva nizija?“

„Neće biti lako“, priznala je Elena. „Ali вреди pokušati. Pomislite na drugu mogućnost. Kada sadržaj Aleksandrove šifre procuri, svi lovci na blago na svetu sličće se u Šivu. Ako mi prethodno nađemo grob, možemo to da predupredimo, ili barem da objavimo da u tome nema ničega. I jedno i drugo bilo bi bolje od zlatne groznice.“

„Biće zlatne groznice samo ako se pročuje“, istakao je Jusuf.

„Ali *pročue* se“, nije popuštala Elena. „Svi znamo da hoće. To je u prirodi ovakvih stvari.“

Jusuf je klimnuo glavom za sebe.

„Siva je teritorija dr Sajeda“, rekao je kiselo, kao da je prilično ozlojeđen na svog kolegu. „A dr Sajed ima sopstvene mušice. Biće vam potrebna i njegova dozvola.“

„Naravno“, klimnula je glavom Elena, „Pored ostalog, koliko sam shvatila, on ima izuzetnu zbirku materijala koji se na ovo odnosi. Možda biste mogli i sami s njim da razgovarate, zatražite mu da nam omogući pristup. Znam, naravno, da to neće uticati nimalo na *vašu* odluku, koja će biti doneta jedino za veću dobrobit Egipta, ali biste možda mogli *njemu* da date do znanja da su naši finansijeri ostavili na stranu veoma bogate nadoknade za sve naše savetnike iz VSA, uključujući i vas, svakako.“

„Ja ne mogu da se složim s ekspedicijom neograničenog trajanja“, rekao je Jusuf. „Siva je mala. Kakvo god pokriće da ima vaša priča, ljudi će naposljetku primetiti šta radite. Vaše prisustvo će podstaći radoznalost i doprineti upravo onakvom ishodu kakav težite da izbegnete.“

„Šest nedelja“, predložila je Elena. „To je sve što tražimo.“

Jusuf je položio šake na stomak. On je voleo da u svemu njegova reč bude poslednja.

„Dve nedelje“, objavio je. „Dve nedelje počevši od sutra. Onda ćemo ponovo razgovarati, i ja ću odlučiti da li da vam dam još četrnaest dana ili ne.“

IV

Nesim je koračao tamo-amo po svojoj hotelskoj sobi, želeći da telefon zazvoni, da jedan od njegovih stražara spazi Noksa pre nego što opet pođe na teren. Za to postoji

dobra šansa. Sama činjenica da je Noks izašao iz skrovišta da bi povratio svoje stvari nagoveštavala je da on traga za nečim, da ima neku nameru, da je spreman da preuzme rizik da bi to ostvario. Ipak, uprkos svemu tome, Nesim nije imao pravu nadu. Bilo je nešto u vezi s Noksom zbog čega se i protiv svoje volje osećao unapred osuđenim na poraz i nedorastao situaciji.

Zaustavio se u pola koraka, iznenada prepadnut mogućnošću da Hasanu prizna još jedan neuspeh. Morao je da pokaže da nešto preduzima. Morao je da pokaže da je *aktivan*. On je dosad organizovao lov među svojimima. Ali vreme za tajnost je prošlo. Otvorio je rajsferslus na pojasu gde je držao novac, proverio stanje gotovine, okrenuo se Hosniju, Ratibu i Samiju.

„Prihvatite se telefona“, rekao im je. „Hiljadu dolara svakome ko nađe Noksov džip. Dve ako je on u njemu.“

Ratib je napravio grimasu:

„Ali svi će znati da smo to bili mi“, pobunio se. „Mislim, kada Noks negde iskrсне mrtav.“

„Imaš li bolji predlog?“, obrecnuo se Nesim. „Ili bi možda voleo da ovoga puta sam objasniš Hasanu zašto još nismo našli Noksa?“

Ratib je spustio pogled.

„Ne.“

Nesim je uzdahnuo. Stres je uticao na njega. A Ratim je imao pravo.

„U redu“, rekao je. „Samo ljude koje poznajete. Po jednog u svakom gradu. I recite im da ne brbljaju, ili će i sami odgovarati Hasanu.“

Njegovi ljudi su klimnuli glavom i mašili se svojih mobilnih telefona.

V

Do trenutka kada je Dragumisov avion dodirnuo tle u Solunu te noći, Gejl je zaključila da bi se mogla navići da ovako putuje, uprkos grizi savesti koju je osećala što je

toliko ugljenika ispušteno zbog tako mušičavog putovanja. Bela kožna sedišta, tako udobna da je zastenjala od zadovoljstva, prozor veličine TV-a širokog ekrana, batler pri ruci da pripremi jela i pića, kopilot koji se vratio da se dogovori s njom kako bi joj najviše odgovaralo da se organizuje povratni let sutradan ujutru. Službenik na carini je izašao da je ljubazno pozdravi (svaki prijatelj gospodina Dragumisa, gospođice Bonar...), a plavi bentli sa šoferom hujeći ju je odvezao visoko u brda iznad Soluna, tako da je mogla samo da se zavali u sedište i divi se noćnom nebu.

Stigli su do ozidanog imanja kojim su patrolirali stražari. Mahnuli su im da prođu i produže do belo okrečene palate osvetljene kao *son et lumiere*. A onda, kao kruna svega, sam Dragumis je izronio iz ulaznih vrata da je pozdravi, s rukama prekrštenim iza leđa.

Posle svega što je o njemu zamišljala na ovom putovanju, za nju je predstavljalo iznenađenje i olakšanje da vidi kako je nizak i sitan. Nije se obrijao; izgledao je narodski, kao tipičan Grk. Samo za trenutak pomislila je da će biti u stanju da se nosi s njim lako, da nema čega da se boji. Onda se približila i shvatila je da je pogrešila.

Dvadeset treće poglavlje

55

I

Noks je presekao preko cele zemlje da bi došao do Ras-el-Sudra. Put ga je vodio kroz Tantu, najveći grad u Delti. Neko mu ga je pomenuo nedavno, ali nije mogao da se seti ko. Tek kada je izašao i našao se na drugoj strani, setio se Gejline usputne primedbe o njenom nastojniku iz Tante. Skrenuo je i zaustavio se sa strane da bi promislio. Nije dosad mnogo razmišljao o Eleninim iskopavanjima u Delti. Suviše toga se dešavalo. Ali možda je to bila greška. Posebno sad kada se Nikolas Dragumis pojavio na sceni.

Nije bila tajna da Eleninu Makedonsku fondaciju finansira Dragumis kompanija. A Dragumise, znao je Noks, nije zanimalo Egipat, samo Makedonija. Ako su oni finansirali neko iskopavanje u Delti, dakle, tragali su za nečim makedonskim. I možda je to baš bilo povezano s onim što su oni otkrili u Aleksandriji. Svakako ne bi škodilo saznati nešto više.

Uputio se natrag u grad, našao jedan bar i telefonski imenik, zatim telefonirao svim hotelima u gradu tražeći Elenu. Pogodio je u petom pokušaju.

„Ona nije tu“, saopštio mu je noćni službenik.
„Aleksandrija.“

„A šta je s njenom ekipom?“

„Sa kim hoćete da razgovarate?“

Noks je prekinuo poziv, pribeležio na brzinu adresu hotela, i požurio natrag u džip.

Filip Dragumis je poveo Gejl kroz lukove i preko uglačanih podova s mozaicima do radne sobe s veličanstvenim uljima i tapiserijama na zidovima. Načinio je mali, neopažen pokret rukom i Gejl se našla na žutoj tapaciranoj stolici a da nije bila sasvim sigurna zašto.

„Prvo neko piće“, rekao je. „Zatim ćemo jesti. Crno vino? Ono je s mog imanja.“

„Hvala.“ Osvrnula se uokolo dok je on otvarao bocu i sipao dve čaše. Jedan uljani portret divljeg crnobradog muškarca s velikim ožiljkom oko levog oka zauzimao je počasno mesto iznad ogromnog kamina. Portret Filipa II, oca Aleksandra Velikog. Pogledom je prelazila sa slike na Dragumisa, i obrnuto, i shvatila je, blago užasnuta, da je on namerno povlačio neku vrstu paralele između Filipa i sebe samog, nagoveštavajući da je beleg oko njegovog levog oka bio neka vrsta stigme, kao da je on Filipova reinkarnacija.

„Ne verujete valjda u to zaista?“, izlanula se, pre nego što je uspela da se savlada.

On se nasmejao glasno i neusiljeno.

„Postoji izreka: kada mudar čovek posluje s Kinezima, on govori mandarinski.“

„A kada posluje sa sujevernima...“, predložila je Gejl.

Ponovo se osmehnuo. Pokazao je glavom sledeću sliku, prelepu mladu tamnokosu ženu u odrpanoj seljačkoj odeći.

„Moja žena“, rekao je. „Lično sam je naslikao. Po sećanju.“

Gejl se nasmešila nesigurno.

„Daleko ste dogurali“, rekla je. „Ja jesam. Moja žena nije.“ Klimnuo je kratko i oštro. „Sahranjena je napolju. Volela je pogled s ovog brda. Imali smo običaj da šetamo dovde gore. Zato sam kupio ovu zemlju i ovde sagradio svoj dom.“

„Žao mi je.“

„Kad sam bio mlad, prosto sam tražio nevolju. Išao sam od sela do sela propovedajući makedonski politički cilj. Atinska tajna policija htela je da popriča s mnom. Kao što možete da pretpostavite, to nije bila zajednička želja. Kada nisu uspeli da me pronađu, umesto mene posetili su moju ženu. Zahtevali su da im kaže gde sam. Ona je odbila. Prosuli su benzin po njenom stomaku, grudima i

rukama. Nije im ništa rekla. Onda su ga zapalili. I dalje nije htela ništa da im kaže. Onda su prosuli benzin po našem sinu, bebi. Konačno je progovorila. Moja žena je ostavljena tako sa užasnim opekotinama, ali bi ipak možda preživela da je valjano lečena. Moja žena je umrla zato što sam ja odabrao da propovedam umesto da radim, gospođice Bonar. Onog dana kad sam je sahranio odlučio sam da prestanem da se igram politike i postanem bogat.“

„Žao mi je“, rekla je Gejl bespomoćno.

Dragumis je zahroptao, kao da hoće da potvrdi koliko su reči neprikladne. Onda je rekao.

„Poznavao sam vašeg oca.“

„To mi je rekao i vaš sin. Ali ja nisam bila tako bliska s njim, znate.“

„Da. Znam. Uvek sam se osećao loše zbog toga.“

Gejl se namrštila.

„Zašto biste se vi osećali loše zbog toga?“ Dragumis je uzdahnuo. „Trebalo je da vi idete u Malavi s njim, zar ne?“

„Da.“

„Ali onda je on to odložio?“

„Imao je neki hitan lični posao.“

„Da“, složio se Dragumis. „Sa mnom.“

„Ne“, rekla je Gejl. „S jednim mladićem po imenu Danijel Noks.“

Dragumis je napravio neodređeni pokret, kao da bi da kaže da je to jedno isto.

„Znate li mnogo o Noksu?“, upitao je.

„Ne.“

„Njegovi roditelji su i sami bili arheolozi. Stručnjaci za Makedoniju. Često su posećivali ovaj deo sveta. Očaravajuć par, divna ćerka. Oni su tesno saradivali s Elenom, znate. Pre deset godina posetili su jedno od iskopavanja u planinama. Elenin muž ih je pokupio s aerodroma. Nažalost, na putu do lokaliteta...“

Gejl ga je pogledala.

„Svi oni?“, upitala je.

Dragumis je klimnuo glavom.

„Svi oni.“

„Ali... kakve veze to ima s mojim ocem?“

„To je bila nesreća. Strašna nesreća. Ali nisu svi u to poverovali.“

„Mislite... *ubistvo*? Ne razumem. Zašto bi iko želeo da ubije Noksove roditelje?“

„Ne Noksove roditelje. Eleninog muža. Pavlosa.“

„Ali ko bi želeo da ga ubije?“

Dragumis se nasmešio.

„Ja, gospodice Bonar“, rekao je. „Ja.“

III

Ras-el-Sudr bio je naftni grad koji je pokušavao da bude i turističko odmaralište. Noks se muvao u blizini parkinga *Bič Ina* kako bi se uverio da Rika ne prate. Kada je bio zadovoljan, pošao je da se sastane s njim.

„Baš mi je drago što se vidimo, drugar“, nacerio se Rik.

„I meni.“

„Zanimljiva vremena, eh?“ Klimnuo je glavom prema obližnjem baru. „Hoćeš na piće? Moći ćeš sve da mi ispričaš.“

„Naravno.“ Seli su za sto u senkama, gde ga je Noks uputio u sve što se desilo otkako je pobegao iz Šarma.

„Ne mogu da verujem“, rekao je Rik. „Taj kopilan Hasan ti je stavio omču oko vrata? Ubiću ga.“

„U stvari“, rekao je Noks, „ne verujem da je to bio Hasan. Hasan ne bi presekao konopac.“

„Nego ko?“

„Jesam li ti ikad ispričao šta se desilo u Grčkoj?“

„Misliš s tvojim roditeljima? Samo si mi ispričao da je bila automobilska nesreća. Nikada mi nisi rekao da je u vezi s tim postojala neka priča.“

„Krivudav drum, stari automobil, maglovita noć u planinama. Tragedija kakva se događa stalno, zar ne?“

Jedina nevolja je u tome što je vozač bio tip po imenu Pavlos. Muž one žene Elene, o kojoj sam ti pričao. Novinar. Vrlo otvoren. Lovac na skandale. On je vodio kampanju protiv vrlo moćne i bogate porodice po imenu Dragumis, i zahtevao je istragu o njihovom poslovanju, tako nešto.“

„I ti si mislio da su ga ubili da bi ga učutkali?“

„Jesam u to vreme“, klimnuo je Noks glavom.

„Pa šta si uradio povodom toga?“

IV

Gejl je užasnuto pogledala Filipa Dragumisa.

„Vi ste ubili Pavlosa?“

„Ne“, uveravao ju je. „Kunem vam se ženininim grobom da nisam imao ništa s tom pogibijom, niti sa pogibijom Noksove porodice. Samo sam hteo da kažem da su neki ljudi verovali da sam ja imao motiv da to uradim.“

„Zašto? Kakav motiv?“

„Morate da razumete nešto, gospođice Bonar. Ja sam makedonski rodoljub. Celo ovo područje nekada je bilo Makedonija. Onda je Bukureškim mirom rasparčano i predato Srbiji, Bugarskoj i Grčkoj. Ja sam za svoj životni poziv odabrao da poništim tu ogomnu nepravdu. Ali drugi, kao što je Pavlos, veruju da ovaj region s pravom pripada Grčkoj. Oni pokušavaju da me zaustave. Pavlos je bio vešt u insinucijama. On je hteo da se o mom životu i poslovima povede istraga, ne zato što je smatrao da sam korumpiran, nego zato što je znao da će to ostaviti neizbrisivu lžagu. Kada je on poginuo, pozivi na istragu umrli su s njim. Dakle, možete da shvatite zašto su ljudi verovali da sam ja odgovoran. Ali ja nisam bio odgovoran, uveravam vas. Ja čak nikada nisam smatrao Pavlosa svojim neprijateljem, samo protivnikom, a između ta dva postoji razlika kao između neba i zemlje. Čak i kad bih bio nasilan čovek, što nisam, nikada ne bih odobrio nasilje protiv Pavlosa. A istina je da nisam imao ni potrebe.“ Nagnuo se bliže. „Mogu li da se pouzdam u vas da nećete

nikada reći Eleni ono što ću vam sad obelodaniti?“

„Da.“

„Dobro. U to vreme Pavlos je uradio nešto nepromišljeno. Imao sam dokaz o tome. Puštanje te informacije bilo bi... *problematično* za njega. O tome smo mi razgovarali. Uveravam vas, on za mene više nije predstavljao pretnju.“

„Tako vi kažete.“

„Tako ja kažem.“ U njegovom ophođenju osetio se tračak nestrpljenja. „Recite mi nešto, gospođice Bonar. Vi ste tesno sarađivali s Elenom Koloktronis ove poslednje tri nedelje. Da li zaista verujete da bi ona radila za mene ako bi mislila da sam kriv za ubistvo njenog muža?“

Gejl je promislila za trenutak, ali postojao je samo jedan odgovor.

„Ne.“

„A morate da razumete, gospođice Bonar, da je Pavlos bio za Elenu sve. Verujte mi: da je ona mislila da sam ja odgovoran za njegovu smrt, postarala bi se da ceo svet sazna za to.“

„Progovorila bi otvoreno?“

„O, ne“, zagroktao je Dragumis. „Ubila bi me.“

Nasmešio se na Gejlinu zapanjenu reakciju.

„To je činjenica“, rekao je otvoreno. „To bi bio zub za zub. Krvna osveta još uvek je moćan pokretač u ovom regionu. A kada uzmete u obzir kako ga je ona bezuslovno volela...“ Odmahnuo je glavom. „Deo mene je strahovao da će ona nešto učiniti. Za toliko mnogo bola treba oduška. Ali vidite, ona je znala istinu o tome. Njen muž je bio neobuzdan i nesmotren vozač koji nikad nije popravljao auto. Ne. Eleni je bilo slomljeno srce, ali ona nije predstavljala problem. Prijatelj vašeg oca, Noks, predstavljao je problem.“

„Noks? Kako?“

„On je verovao da sam ja ubio njegovu porodicu da bih učutkao Pavlosa“, rekao je Dragumis. „On je mislio da ne treba da se izvučem s tim. Nije teško razumeti njegovo

stanovište. Tako je on sam preuzeo Pavlosovu kampanju. Pisao je beskrajno lokalnim političarima, novinama, TV stanicama. Štrajkovao je ispred vladinih zgrada i policijskih stanica. Sprejom je pisao 'Istraga o Dragumis' ogromnim slovima ispred mog centralnog biroa.

Štampao je to na balonima sa helijumom, bacao letke s visokih zgrada, kaćio zastave preko ograda na sportskim događajima koje je prenosila televizija, pozivao radio emisije i..."

„Noks? Noks je radio sve to?“

„O, da“, klimnuo je glavom Dragumis. „To je bilo impresivno, posebno kada uzmete u obzir da je verovao da sam ja sasvim sposoban za ubistvo. I pokvaren takođe. Ljudi su počeli s njim da saosećaju, kao što možete da zamislite. Naveo ih je da govorkaju. Tražio sam od njega da prestane. Odbio je. Namerno je pokušavao da me natera da učinim nešto pre nagljeno, kao da bi to dokazalo da je u pravu. Počeo sam da se brinem za njega. Radio je to samo zato što je bio bolestan od tuge. A bilo je onih koji su saosećali s mojim ciljem, koji su želeli da ga učutkaju. To je stiglo do tačke kada ja više nisam mogao da mu garantujem bezbednost. A ako bi se njemu nešto dogodilo... možete da zamislite. Meni je bilo potrebno da on nestane, ali on je odbijao da me sasluša. Tako sam potražio nekoga koga bi saslušao.“

„Mog oca“, rekla je Gejl.

„On je bio blizak prijatelj Noksovih. A i ja sam ga poznavao. Zamolio sam ga da dođe. On u početku nije bio voljan da to uradi. Malavi tek što nije krenuo, kao što znate. Ali ja sam ga ubedio da je to pitanje života i smrti. Doleteo je. Postigli smo *dogovor*. On će povesti Noksa i ubediti ga da ćuti. Ja ću pustiti glas da Noksa ne smeju da pipnu. Vaš otac je posetio Noksa u hotelu. Noks mu je izgleda održao govor o tome kako se treba suprotstaviti tiranima. Vaš otac ga je ljubazno saslušao i krišom mu u vino ubacio kapi za spavanje. Dok se on probudio, njih dvojica su već bili zarobljeni na sporom brodu za Port

Said, i vaš otac je imao vremena da razgovara s njim i urazumi ga. Eto zato se, gospođice Bonar, ja osećam loše povodom vašeg udaljavanja od oca. Vidite, to se nikada ne bi dogodilo da ga ja nisam zamolio da se umeša.“

V

U baru *Ras-el-Sudra* Rik je polako klimao glavom dok mu je Noks prepričavao svoju kavgu s Dragumisima i kako je došao u Egipat s Ričardom Mičelom.

„A ja, eto, mislio da si ti samo još jedan tihi Britanac“, rekao je on. „Imaš li još nekog međunarodnog kriminalca na tragu, ili je ovo cela banda?“

„To je cela banda. Barem koliko ja znam. Ali pogodi koga sam video ovog popodneva?“

„Tvog čoveka, Dragumisa?“

„Njegovog sina. Nikolasa.“

„A on je isto tako loš?“

„Gori. Mnogo gori. Ja oca ne volim baš mnogo, ali čovek mora da se divi onome što je postigao. I uz to, on ima svoje principe. Kada da reč, on je održi. Sin je samo klippan s nasledstvom, znaš?“

„I suviše dobro. Dakle, ti misliš da je ovo linčovanje u pustinji sinovljeva lična osveta?“

„Verovatno.“

„I nećeš da pustiš to tek tako, zar ne?“

„Ne.“

Rik se nacerio.

„Izvršno. Dakle, kakav je naš plan?“

„Naš plan?“

„Ma hajde, drugar. U manjini si. Ne bi ti škodila neka pomoć. A Šarm je mrtav, kao što ti rekoh.“

Noks je klimnuo glavom.

„Ako ozbiljno misliš, to bi bilo fantastično.“

„Sjajno. Dakle, koji je naš sledeći potez?“

„Krećemo prema Tanti.“

„Tanti?“

„Da“, rekao je Noks, proveravajući svoj časovnik. „I malo smo tesni s vremenom, pa kako bi bilo da ti objasnim kad stignemo tamo?“

VI

Dragumis je poveo Gejl do svoje trpezarije. Bila je to prostrana odaja s dugačkim stolom od orahovine koji se pružao po sredini. Na jednom kraju bilo je postavljeno za dve osobe i osvetljeno svećama. Jedan sluga je čekao pored kolica da servira hranu, taman paprikaš s mesom u kome su plivali nepoznati začini.

„Oprostite na mom prostom ukusu“, rekao je Dragumis. „Nikada nisam stekao prefinjeno nepce. Ako uživete u kulinarskim umećima, morate da večerate s mojim sinom.“

„Sigurna sam da će biti ukusno“, rekla je Gejl, nesigurno bockajući viljuškom. „Izvinite, gospodine Dragumis, ali radoznala sam. Da li sam prešla ovoliki put avionom samo da bismo razgovarali o mom ocu?“

„Ne“, rekao je Dragumis. „Dovezao sam vas dovde avionom da bih vas zamolio za pomoć.“

„Pomoć?“, namrštila se. „U čemu?“

Dragumis se nagnuo napred. Svetlost sveća mu je obasjavala oči iskosa, dajući utisak da su njegove tamnosmeđe zenice posute zlatnim tačkicama.

„Aleksandrova šifra govori o grobu u Šivi punom zlata, kako priliči sinu Amonovom.“

„Vi znate za to?“

„Naravno da znam“, rekao je Dragumis nestrpljivo. „On takođe kaže da su se štitonoše ubile pre nego što je Ptolomej imao prilike da... *sazna* od njih gde je bio grob.“

„Da.“

„Jeste li ikad čuli za takav grob? Grob u Šivi pun zlata kakav priliči čoveku kao što je Aleksandar.“

„Ne.“

„Onda on tek treba da se otkrije.“

„Ako je ikada postojao.“

„Postojao je“, zaključio je Dragumis. „Postoji. Kažite mi, gospođice Bonar: otkriti ga, zar to ne bi bilo nešto? Možete li zamisliti kakvi bi predmeti mogli biti smatrani prikladnim za takvog čoveka, najvećeg osvajača u istoriji? Oružje iz trojanskih ratova koje mu je poklonjeno? Njegov lični primerak Homera, s posvetom Aristotelovom? Budite iskreni: zar ne *žudite* da baš vi budete ona koja će ga otkriti? Slava. Bogatstvo. Divljenje. Nikada više nećete morati da se u mračnim jutarnjim časovima upitate šta je vaša svrha na ovom svetu.“

„Vi ne razumete kako to ide“, rekla je Gejl. „Ibrahim Bejumi prijavljuje sve to generalnom sekretaru VSA. Šta će se dalje desiti zavisi od njih. A to neće uključiti mene.“

„Možda niste čuli. Elena je takođe bila na tom sastanku.“

„Da, ali...“

„I ona je ubedila generalnog sekretara da je ona najbolja osoba da vodi to istraživanje.“

„Šta? Ali... kako?“

„Elena ima dara za pregovaranje, verujte mi. Međutim, ona nema toliko dara za druge strane arheologije. Zato sam vas pozvao ovde. Želim da vi idete u Šivu s Elenom. Želim da vi nađete taj grob za mene.“

„Ja?“

„Da. Vi imate dar, kao što je imao i vaš otac.“

„Vi precenjujete moj...“

„Vi ste otkrili donju odaju, zar ne?“

„U stvari to je bio...“

„I vi ste dešifrovali natpis.“

„Neko drugi bi dešifrovao...“

„Mene skromnost ne impresionira, gospođice Bonar“, rekao je on. „Uspeh me impresionira. Elena ima mnogo vrlina, ali njoj nedostaje mašte, empatije. To je vaš dar. To je dar koji je potreban našem cilju.“

„Vašem cilju?“

„Mislite da je staromodno imati cilju?“

„Mislim da je 'cilj' reč koju političari koriste za krvoproliće“, rekla je Gejl. „Mislim da arheologija ne treba da postoji zbog ciljeva. Mislim da ona treba da postoji zbog istine.“

„Vrlo dobro“, klimnuo je glavom Dragumis. „Šta je s ovom istinom? Moji dedovi, obojica, rođeni su u Velikoj Makedoniji.“

Do vremena kada su postali muškarci, jedan je bio Srbin drugi Grk. Ljudima kao što ste vi, ljudima bez ciljeva, možda se čini da je izvrsno što porodice kao što je moja mogu da budu rasparčane i isporučene kao robovi. Ali jedna grupa ljudi u sebi snažno oseća da to nije dobro. Možete li pogoditi, možda, ko su ti ljudi?“

„Pretpostavljam da mislite na one ljude koji sebe nazivaju Makedoncima“, odgovorila je Gejl slabašno.

„Ja ne tražim da vi promenite mišljenje, gospođice Bonar“, rekao je Dragumis. „Ja vam jednostavno postavljm ovo pitanje: ko zaista treba da odluči šta je neka osoba? On sam ili neko drugi?“ Zastao je da joj pruži priliku da odgovori, ali ona je osećala da nema šta da kaže. „Ja verujem da postoji legitimna nacija Velike Makedonije“, nastavio je on. „Verujem da je ta nacija nezakonito podeljena između Bugarske, Srbije i Grčke. Verujem da je makedonski narod bio nepravedno potlačen vekovima, da je trpeo decenije etničkog čišćenja, da ga još proganjaju zato što Makedonci nemaju pravo glasa, nemaju moć. Stotine hiljada u ovom regionu slažu se sa mnom, kao i milioni drugih širom sveta. Oni dele kulturu, istoriju, religiju i jezik jedni s drugima, ne sa državama kojima su bili dodeljeni. Oni sebe zovu Makedoncima, ma kako im svetsko mnjenje govorilo da se zovu. Ja verujem da ti ljudi zaslužuju ista prava na slobodu, religiju, samoodređenje i pravdu kakvo vi uzimate zdravo za gotovo. Ti ljudi su moj cilj. Oni su razlog zašto ja tražim vašu pomoć.“

On je skrenuo pogled prema njoj. Bilo je nečeg skoro likujućeg u njegovom netremičnom zurenju, njegovoj

samouverenosti. Ona je pokušala da izbegne njegov pogled, ali nije mogla da odoli.

„I vi ćete mi je pružiti“, rekao je.

Dvadeset četvrto poglavlje

I

Noks je bio nestrpljiv da sakrije svoj džip negde gde ga Nesim neće lako naći. Skrenuo je naniže uskim seoskim putem, odmah južno od Tante, dok ga je Rik pratio u svom subaruu. Zatim su vozili u konvoju petnaestak minuta dok nisu na mesečini ugledali obris napuštene seoske kuće u polju s izdžikljalom travom, koja je služila kao stecište muva. Savršeno. Skrenuo je naglo i išao izlokanim zemljanim putem do dvorišta od izlomljenog betona. Duž suprotne strane pružao se niz staja bez krova, blatnjavih podova, čoškova punih đubreta koje je naneo vetar, ulaza preprečenih nizom valova delimično napunjenih kišnicom. S njegove leve strane nalazila se niska, ružna dvorišna zgrada od betonskih blokova sa širokim gvozdenim vratima, koja su škripala po betonu kada su oni širom otvorili vratnice. Bila je prazna, izuzev oštrog zadaha prosutog benzina i mokraće, i belih mrlja izmeta slepih miševa i ptica po podu. Noks se parkirao unutra, preneo sve što bi mu moglo zatrebati u subaru, zatim je pokrio džip ciradom.

„Spreman si sad da mi objasniš?“, podsticao ga je Rik kad su se uputili prema Tanti.

„Svakako“, rekao je Noks. „Jesam li ti ikad pričao o mojoj ekspediciji u Malavi?“

Rik je prezirno dunuo.

„Jesi li ikad prestao?“

„Onda se sećaš osnovnog“, rekao je Noks, otvarajući svoj laptop i proveravajući CD-e koje je Rik doneo dok su razgovarali.

„Richard Mičel i ja smo pronašli arhivu ptolomejskih papirusa. Predali smo ih na čuvanje Jusufu Abasu, sada generalnom sekretaru VSA. Njemu se toliko dopalo to što je video da je preuzeo celo iskopavanje.“

„I onda si ti zapazio neke od tih papirusa na crnom tržištu.“

„Tačno. Sad, za ptolomejske papiruse nema velikog tržišta, čak ni za one s dobrim poreklom. Ali za ukradene papiruse? Hoću da kažem, većina uobičajenih kupaca jesu akademske ustanove. Oni ne bi ni pipnuli ništa sumnjivo. Ali Filip Dragumis se interesuje za sve makedonsko, posebno ako ima neke veze s Aleksandrom.“

„A ti misliš da ovi papirusi imaju?“

„Gornji grob u Aleksandriji sagrađen je za štitonošu u aleksandrijskoj vojsci po imenu Akilos“, rekao je Noks. „Donja odaja je s posvetom čoveka po imenu Kelonimus. Oba ova imena pojavljuju se u onom istom kompletu papirusa iz Malavija. Mi smo ih fotografisali i čuvali na jednom od CD-a koje si pozajmio. Gledaj.“ Okrenuo je laptop kako bi Rik mogao da vidi spisak imena fajlova, među kojima su prevladavali Akilos i Kelonimus. „A Nikolas i Elena su juče prepoznali Kelonimusovo ime. U to mogu da se zakunem.“

„U redu. Dakle, ima veze između papirusa iz Malavija i aleksandrijske grobnice. Ali to ne objašnjava šta mi radimo u Tanti.“

„Dragumis kompanija finansira istraživanja u blizini. Oni nisu ljudi koji će sponzorirati iskopavanje s malim šansama za uspeh, niti u stranoj zemlji. Oni nešto traže.“

Stigli su do *MAF* hotela, parkirali preko ulice da bi motrili na njegov glavni ulaz.

„Mislim da je sve to deo onoga što je Nikolasa dovelo u Aleksandriju, ma šta to bilo, što znači da to mora da je važno. Hoću da znam šta je to. Ali ne mogu jednostavno da pozovem telefonom i pitam. Svi iz ekipe s iskopavanja potpisali su ugovor o poverljivosti, tako da niko neće o tome da govori, pogotovu ne meni.“

„Ah“, rekao je Rik, klimnuvši glavom prema hotelu. „Ali oni odsedaju ovde, zar ne?“

„Tačno. I za jedan sat ili tako nešto, krenuće na dnevni posao. A mi ćemo ih pratiti.“

II

Elena se probudila rano, dok je kroz otvoren prozor Ogistenovog stana uplovljavala sunčeva svetlost, a odozdo dopirali zvuci: paljenje automobila, zalupljivanje vrata, porodične prepirke. Kada se sinoć kasno vratila u Aleksandriju, imala je čvrstu nameru da raskine s Ogistenom, pre nego što njihov flert preraste u nešto ozbiljno. Ali onda se on pojavio na vratima njene hotelske sobe da je izvede na večeru, i nasmešio joj se onim osmehom, i njoj se na tren zgrčio stomak i obuzela ju je takva vrelina da je odmah shvatila da se zavaravala.

Ležala je tu, zureći u njega s ljubavlju. Bilo je čudno - i skroz nepravedno - kako muškarci mogu da izgledaju lepo čak i kad su u potpunom haosu. Njegova kosa bila je kao meduza, sa zmijolikim pramenovima preko celog njegovog lica. Tanak trag pljuvačke curio mu je s ugla usana i flekao jastuk. A ipak ga je želela. Po prvi put u deset godina, osetila se bespomoćnom pred požudom. I kad pomisli da ona i Gejl polaze za Šivu kasnije tog jutra! Morala je na najbolji način da iskoristi preostalo zajedničko vreme.

Povukla je pamučni čaršav da bi ga bolje pogledala. Pružila je ruku dole, počela nežno da ga golica između butina, tek malo iznad kolena pa sve do mošnica. On se naduo, odvio, bubnuo uvis na njegov stomak. Bezobrazno cerenje raširilo mu se preko lica, mada su mu oči i dalje bile zatvorene. Ni reč nije izgovorena. Poljubila ga je u čelo, nos, obraz, usta. Dah mu je bio kiselkast, ali nimalo neprijatan. Zagrljaj im je postajao intimniji. Oboje su bili suviše žudni da bi čekali. On se okrenuo na stranu, petljao po noćnom stočiću da nađe kondom koji je rascepao i otvorio zubima, i odmotao znalački jednom rukom. Iskrivio je lice kada je ušao u nju, oslanjajući se svom težinom na obe ruke, držeći se visoko. Upola se povukao, zadirkivao je, nateravši je da čezne za njim i povuče ga opet unutra. Pronašli su zajednički ritam. Ona

je ispružila vrat da bi mogla da vidi mesto gde su se spojili, njegovu dugu tešku crnu senku kako se izvlači iz nje i gura polako opet unutra. Zaboravila je kako očaravajući prizor jebanje može da bude, tako nemilosrdno životinjski, tako daleko od romantičnih rituala koji su ga okruživali. Ponovo ju je odgurnuo natrag i zurili su napeto jedno drugom u oči dok to za nju nije bilo previše, i ona se uvila i kriknula dok je svršavala, i srušili su se zajedno na pod. Ležali su tu oko pola minuta, umotani jedno oko drugog, cereći se, hvatajući dah.

On je skočio lako na noge.

„Kafu?“, pitao je.

„Čokoladu.“

Pošao je nag u kuhinju, bacajući kondom u prepunu kantu za đubre. Jedna biserna nit mu je visila s penisa kao jo-jo. Obrisao ju je kuhinjskim ubrusom, pogledao u frižider.

„*Merde!* Nema mleka.“

„Vrati se u krevet“, žalila se ona. „Moram uskoro da idem da kupim Gejl s aerodroma.“

„Trebam mi kafa“, protestovao je on. „Potrebni su mi kroasani.“ Navukao je jučerašnje pantalone i košulju. „Samo minut, obećavam.“

Posmatrala ga je kako izlazi. Nešto nalik sreći nadimalo joj je grudi. Sve ove godine zadovoljavanja želje mekušcima i kicošima. Hriste, ala je bio dobar osećaj ponovo imati pravog muškarca u svom životu.

III

Ostati budan predstavljalo je naporan posao. Rik je upravo kupio dve šolje turske kafe za Noksa i sebe u prvom kafeu koji je podigao kapke, kada su četiri muškarca i tri žene u planinarskim čizmama, pamučnim pantalonama i košuljama raskopčanim oko grla sišli niz hotelske stepenice, zevajući i vukući ruksake. Pridružio im se izvestan broj Egipćana koji su se okupljali tokom

poslednjih dvadesetak minuta. Po egipatskom zakonu, prilikom svakog iskopavanja trebalo je da se uposli i lokalno stanovništvo. Svi oni su se ukrkali na dva kamiona s ravnom prikolicom, stiskajući se napred i opružajući pozadi. Jedan od muškaraca brzo je prebrojao ljude, zatim su se truckavo uputili drumom prema Zagazigu.

Rik im je dao dvadeset sekundi, zatim krenuo za njima. Praćenje ljudi u Egiptu bilo je lako. Bilo je tako malo puteva da ste mogli sebi da priuštite da dosta zaostanete. Skrenuli su prema Zifti, spustili se seoskim putem. Rik je čekao dok nije ostao samo oblak prašine, zatim se zaputio za njima. Vozili su se još dva ili tri kilometra pre no što su ugledali parkiran jedan od kamiona. Nikoga nije bilo na vidiku.

„Hajde da se izgubimo odavde pre nego što nas otkriju,“ predložio je Noks.

Rik je okrenuo volan i krenuli su odatle.

„Kuda sada?“

„Ne znam za tebe“, zevnuo je Noks. „Ali ja nisam spavao dva dana. Glasam da nađemo neki hotel.“

IV

Dan je proticao kukavno sporo za Mohameda el-Dahaba, ali sad je bilo kasno popodne, i vreme je bilo skoro isteklo. Koraćao je napred-nazad ispred onkološkog odeljenja Aleksandrijskog medicinskog istraživačkog instituta. S vremena na vreme usisavao je vazduh u pluća; a povremeno mu je disanje postajalo tako kratko i plitko da je mislio da će se onesvestiti. Čekati telefonski poziv s rezultatima testova bilo je već dovoljno bolno, ali ništa prema ovome. Otišao je do prozora, zurio slepo u prizor grada u noći, pristanište. Toliko miliona ljudi, od kojih ni za koga nije mario. Neka ih Alah uzme sve a ostavi mu Lajlu. Dr Serag-Al-Din im je saopštio dobre vesti. Našao je HLA poklapanje. Bašira. Rođaka u trećem kolenu Nurine

majke, koja je i sama bila na pragu smrti kada se njen kairski stambeni blok srušio pre mnogo godina. Mohamed o tome nije uopšte razmišljao u to vreme, bilo mu je potpuno svejedno da li će ona živeti ili umreti. *Ali da je poginula...* Zatvorio je oči, prineo pesnicu ustima. Nije mogao da podnese ni da razmišlja o tome.

Ali poklapanje koštane srži nije samo po sebi ništa značilo. Bilo je važno samo ako profesor Rafai sada Lajli odobri mesto u bolnici i termin za presađivanje koštane srži. Mohamed je bio ovde da bi saznao njegovu odluku.

„Insha' Alah, insha' Alah“, mrmljao je Mohamed iznova i iznova. Ova mantra mu je malo koristila. Kad bi samo Nur bila ovde, neko ko razume. Ali Nur nije bila u stanju da se s ovim suoči. Ona je bila kod kuće i negovala Lajlu, prepadnutija čak i od njega. „Insha' Alah“, mrmljao je. „Insha' Alah.“

Vrata odeljenja za onkologiju širom su se otvorila. Izašla je jedna punačka mlada medicinska sestra s ogromnim kestenjastim očima. Mohamed je pokušao da pročita njen izraz lica, ali to je bilo van njegove moći.

„Hoćete li poći sa mnom, molim vas?“, rekla je ona.

Dvadeset peto poglavlje

٧٤

I

Stopala Karima Baraka bila su izranjavljena i bolna. Suviše trupkanja ovim jadnim putevima u tesnim čizmama s probušenim petama. Proklinjao je sebe što se odazvao Abdulahovim pozivima, i što se složio s njegovim uslovima. Sto dolara za svakog ko nađe taj bedni džip! Izgledalo je suviše dobro da bi bilo istinito. Ali kada je Abdulah odredio koje oblasti da pretraže, njemu je dodelio ovo parče seoskog imanja koje je i bog zaboravio. Kako su se drugi cerili! Kao da bi se iko parkirao ovde! Nije znao zašto prosto nije odustao. Ali ti dolari su mu zapeli u grlu, pogotovu zato što je, da bi ponudio sto dolara nagrade, Abdulah sigurno očekivao da će zaraditi pet ili deset puta toliko za sebe, što je promućurnom mladom čoveku kao što je on pružalo dobru priliku. Ali prvo mu je bilo potrebno malo sreće.

Bio je sumrak kada je ugledao seoski put i rasklimatane građevine udaljene nekih dvesta metara. Koliko su ga bolele noge, moglo je isto tako da bude i dvesta kilometara. Osetio je iznenadnu žudnju za ogromnom činijom tetkinog *kušarija* s dodatkom prženog luka, pohlepno proždranog s velikim komadima *ajš baladija*, a potom prijatnim zagrljajem svog madraca. Nikako džip ne bi mogao da bude tamo dole. Dovoljno je! Namrgodio se i okrenuo, hramajući bolno dok se vraćao putem kojim je i došao. Ali jedva da je prešao dvadeset koraka kada je pored njega zatandrkao minibis pun učenica. Jedna od njih je uhvatila njegov pogled i stidljivo se nasmešila. Imala je lepu kožu i ogromne kestenjaste oči i sočne crvene usne. Zureći za njom, zaboravio je potpuno na *kušari* i krevet i bolna stopala. Ovo je bilo ono što je

stvarno želeo - lepu smernu mladu ženu koju bi nazvao svojom. A uprkos svim svojim romantičnim snovima, bio je dovoljno realan da zna da je nikad neće imati dok ne zaradi neku ozbiljnu sumu novca.

Okrenuo se i bolnim, teškim korakom uputio ka zgradama na napuštenom seoskom imanju.

II

Mohamed je osećao da mu je teško čak i da hoda dok je pratio medicinsku sestru. Morao je da se podseti kako se to radi, korak po korak. Ona ga je povela u veliku kancelariju gde je profesor Rafai kuckao po pregradama belog ormančića. Mohamed ga je viđao često prilikom njegovih redovnih obilazaka pacijenata, ali nikada mu nije odobreno da razgovaraju u njegovoj ambulanti. Mohamed nije znao kako to da protumači. Neki ljudi uživaju da prenesu lepe vesti; drugi smatraju svojom dužnošću da saopšte loše.

Rafai se okrenuo Mohamedu s profesionalnim osmehom koji nije ništa odavao.

„Sedite, sedite“, rekao je, rukom pokazujući okrugli stočić u uglu. Izvukao je smeđu fasciklu, došao da mu se pridruži. „Nadam se da niste dugo čekali.“

Mohamed je progutao pljuvačku. Zar Rafai stvarno nije razumeo? Ipak, iznenada, Mohamed nije želeo ništa drugo osim da se vrati napolje i da još malo sačeka. Kada je nada sve što čovek ima, on se žestoko bori da je zadrži.

Rafai je otvorio smeđu fasciklu, zvirkao kroz svoje polumesečaste naočare u papire u njoj. Namrštio se kao da je pročitao nešto što mu ranije nije bilo poznato.

„Vi razumete šta bi transplantacija koštane srži podrazumevala?“, upitao je ne podižući pogled. „Razumete šta tražite od mene, čemu da podvrgnem vašu ćerku?“

Bilo je to neko tupo osećanje, katastrofa. Mohamed je osećao da mu je hladno i da mu je muka, ali u isto vreme je bio neizmerno smiren. Pitao se turobno kako će ovo

saopštiti Nur, da li će Lajla razumeti šta to znači.

Rafai je produžio bezosećajno:

„Mi ovaj postupak zovemo presađivanjem koštane srži, ali to navodi na pogrešan trag. U uobičajenoj hemoterapiji mi ciljamo samo na kancerogene ćelije koje se brzo dele; ali u ovom postupku mi namerno trujemo celokupan čovekov organizam da bismo uništili sve njegove brzo deljive ćelije, kancerogene kao i ostale. To uključuje i koštanu srž. Transplantacija nije lečenje. Transplantacija je neophodna zato što mi razaramo sve te brzodeleće ćelije, pacijent bi umro bez nove srži. To je traumatično i izuzetno bolno iskustvo, i nema garancije na uspeh. Do odbacivanja dolazi i pored savršenih podudaranja. I čak ako se nova srž primi, oporavak je sveobuhvatan i dugotrajan. Analize, stalno analize. To nije lečenje od nekoliko dana. Ožiljci ostaju celog života. A onda, tu su neplodnost, slepilo od katarakte, sekundarni kanceri, komplikacije s jetrom, bubrezima, plućima, srcem...“

Mohamed je tada nešto shvatio: Rafai nije bio tu zato što je zadatak bio težak; on je bio tu zato što je uživao da pokaže moć. Mohamed je pružio ruku i spustio Rafaijevu fasciklu.

„Kažite šta morate da kažete“, zahtevao je. „Kažite otvoreno. Gledajte me u oči.“

Rafai je uzdahnuo.

„Morate razumeti da mi ne možemo da obezbedimo presađivanje koštane srži svakom pacijentu kome je to potrebno. Mi raspoređujemo svoja sredstva na osnovu kliničkih nalaza, prema tome ko će od toga najverovatnije imati najviše koristi. Bojim se da je limfoma kod vaše ćerke toliko uznapredovala...“

„Zato što niste hteli da obavite analize na vreme!“, povikao je Mohamed. „Zato što niste hteli da obavite analize!“

„Morate razumeti da svi ovde vole vašu...“

Mohamed je ustao.

„Kada ste ovo odlučili? Da li ste odlučili pre nego što

smo obavili analize? Jeste, zar ne? Zašto nam niste rekli? Zašto ste nas puštali da prolazimo kroz to?“

„Grešite“, rekao je Rafai. „Mi nismo doneli konačnu...“

„Mogu li ja nešto da učinim?“, molio je Mohamed. „Bilo šta? Preklinjem vas. Molim vas. Ne možete ovo da uradite.“

„Žao mi je.“ Rafai se nasmešio uljudno. Razgovor je bio završen.

Mohamed nikada ranije nije razumeo neuspela samoubistva; ona koja se uobičajeno nazivaju vapajima za pomoć. Ali u trenutku spoznaje shvatio je da je neke razgovore jednostavno suviše teško otpočeti a da se nekakvim postupkom ne pokaže kakva je snaga osećanja koja su pokrenuli. On nije mogao da se suoči s Nur i Lajlom s ovim vestima. To je prevazilazilo njegove moći. Zato je podigao Rafaija uvis za revere sakoa i tresnuo ga o zid ambulante.

III

Put u Šivu nije mnogo pomogao da se Gejl pripremi za samu Oazu. Ona se nalazila na sedam sati vožnje duž ravne, otrcane, kućama pretrpane mediteranske obale, zatim prema jugu kroz ravnu i praznu pustinju, gde milju za miljom nije bilo ničeg da se vidi osim povremene servisne stanice ili krda divljih kamila. Ali onda su se popeli na jednu uzvisinu i nemilosrdna praznina iznenada je razbijena svetlucavim belim slanim jezerima i srebrnozelenim voćnjacima. Zaustavili su se na Šivinoj tržnici kada je mujezin pozivao vernike na molitvu, a sunce iščezavalo iza tamnoružičastih ruševina tvrđave Sali.

Gejl je otvorila prozor, udahnula duboko. Raspoloženje joj se popravilo. Ulice ovde bile su široke, prostrane i prašnjave. Bilo je malo automobila ili kamiona. Ljudi su išli pešice, vozili bicikle ili unajmljivali kola s magarećom vučom. Posle meteža i gužve u Aleksandriji, Šiva je izgledala božanstveno opuštenu i zadovoljnu. Šiva

je istinski bila na kraju puta. Iza nje nije bilo ničega osim velikog Mora peska. Oaza nije imala nikakvu drugu svrhu osim sebe same.

71

Unajmili su sobe u hotelu u voćnjaku urminih palmi. Njihove sobe bile su nedavno okrečene, čiste i uglačane, s blistavim prozorima i sjajnim kupatilima. Gejl se istuširala i presvukla, a onda joj je Elena pokucala na vrata i krenule su u posetu dr Ali Sajedu, predstavniku Vrhovnog saveta za antikvitete u Šivi.

IV

Noks i Rik su se sagnuli na prednjim sedištima subara kada je jedan od kamiona s ravnom prikolicom te večeri krenuo i farovi mu blesnuli preko šumarka u kome su oni bili skriveni. Dobar jednodnevni san napunuo je Noksove baterije; kao i bateriju njegovog laptopa. Ponovo ga je otvorio kada se kamion odvezao, vratio se na svoje proučavanje papirusa iz Malavija.

„Pretpostavljam da drugi mora da je već otišao“, rekao je Rik. „Mislim, ne mogu da iskopavaju po mraku.“

„Hajde da im damo deset minuta. Samo da bismo bili sigurni.“

Rik je napravio grimasu, ali je pristao.

„Kako ti napreduješ?“, pitao je.

„Nije loše.“ Noksov monitor laptopa bio je star i zamućen. Fotografije su snimljene da bi se katalogizirale, a ne da bi se dešifrovale. Osvetljenje je bilo neujednačeno, blago rečeno. Većina papirusa bila je sasvim nečitljiva. Ipak, mogao je i pored toga da razabere pojedine reči, pa čak i fraze. Često su bile nejasne, skoro namerno, kao recimo „I onda se desilo nešto što me dovelo u Malavi.“ Drugde, autor je više puta upućivao na „prosvetljenog“, „nosioca istine“, „učenog“, „čuvara tajne“. A na drugim mestima... „Ne znam ko je ovo napisao“, rekao je Noks Riku, „ali nije bio mnogo pristojan.“

„Kako to misliš?“

„Ptolomejski faraoni su se svi zvali Ptolomej, pa su se međusobno razlikovali po kulturnim imenima. Na primer, prvi Ptolomej bio je poznat kao Soter, što je grčka reč za spasioca. Ali ovde se on pominje kao Sotades.“

„Sotades?“

„Skaredan aleksadrijski, grčki pesnik i dramski pisac. Pisao dosta homoseksualnih erotskih stihova, izmislio palindrom, zatim zapao u nevolju jer se podsmevao Ptolomeju Drugom Filadelfu što se oženio svojom sestrom. Kad već to pominjem, Filadelfos u stvari znači 'Ljubitelj sestre', ali ovde se on pominje kao 'ljubitelj greha'. Ptolomej Euergetes, 'dobročinitelj', jeste 'zločini telj'. Filopator, 'koji voli oca', jeste 'koji stvara laž'. Epifan, 'oličenje boga', jeste 'oličenje prevare'. Shvatio si smisao?“

„Nije baš najveći svetski satiričar, zar ne?“

„Ne. Ali samo *pominjati* Ptolomeje na taj način...“

Rik se nagnuo napred u sedištu, gledajući iskosa kroz vetrobran u osvetljenu noć, nestrpljiv da krene.

„Dosad mora da su otišli“, promrmaljao je okrećući ključ za paljenje. „Hajde da uđemo.“

„Još pet minuta.“

„U redu“, progundao je Rik, ponovo gaseci motor. Nagnuo se preko Noksa da pogleda laptop. „Šta si još otkrio?“

„Mnogo imena mesta. Tanis, Buto, Busiris, Mendes. Svi važni gradovi u Delti. Ali mesto koje se daleko najčešće pojavljuje je Likopolis.“

„Likopolis. Grad vukova, zar ne?“

„To je bilo grčko ime za antički Asijut“, klimnuo je glavom Noksa. Asijut se nalazio nekih pedeset milja južno od Malavija, gde su nađeni papirusi, tako da je to okvirno imalo smisla. Ali nešto mu je kuckalo u sećanju, a to nije bio Asijut.

Još jedan par farova spustio se niz seoski put. Obojica su se sagla. „Izgleda da si bio u pravu“, nacerio se Rik, a beli zubi su mu zasijali. Drugi kamion se potpuno zaustavio kada je stigao do drumu, čekajući da prođe neki

automobil. Mogli su da čuju škljockanje žmigavca i zadirivanja umornih radnika u zadnjem delu, zadovoljnih što je završen još jedan dug dan. Onda je kamion izašao na drum za Tantu i nestao s vidika.

„Dobro“, rekao je Rik, ponovo uključujući motor: „Hajde da to uradimo, važi?“

„Da.“

Mesec je bio dovoljno sjajan da su vozili samo s pozicionim svetlima, pošto nisu želeli da javno obznanjuju svoje prisustvo, ali ni da izgledaju preterano tajnovito. Stigli su do drveća gde je ranije bio parkiran kamion. Stub zariven u zemlju obaveštavao je na arapskom i engleskom da je to zabranjeno područje, rezervisano za iskopavanja Vrhovnog saveta za Antikvitete u saradnji s Makedonskom arheološkom fondacijom. Pošli su malo unazad, sakrili subaru u niskom šipražju, zatim krenuli u istraživanje.

Rik je izašao u kupovinu dok je Noks spavao, i sad mu je dodao lampu, mada je još bilo suviše svetlo da bi mu ustrebala. Svež povetarac je šušкао i šaputao u granju. Neka ptica je huknula. Mogli su da vide nepomičan mrk sjaj nekog udaljenog naselja i žute farove kako se mimoilaze na drumu. Čizme su im gacale po blatu dok su prelazili preko polja. U uglu sa suprotne strane naišli su na nalazište u fazi iskopavanja, košnicu konopcima ograđenih jama dimenzija četiri puta četiri metra odvojenih pregradnim zidovima od balvana, zatim niz ispražnjenih grobova, svaki dubok po metar, kojima je sadržaj uklonjen, a dno skriveno u senci od mesečine, sa sveže iskopanom zemljom sa strane. Trebalo im je jedva petnaestak minuta da ih sve pregledaju.

„Nije baš Dolina kraljeva, zar ne?“, promrmljao je Rik.

„Ne možeš očekivati da oni budu...“

„Sššš!“, Rik je iznenada čučnuo, s prstom na usnama. Noks se okrenuo da pogleda šta je to Rik ugledao. Nekoliko sekundi kasnije video je i on: mali narandžasti blesak među drvećem. „Dvoje ljudi“,

prošaputao je Rik. „Na dužnosti zajedno.“ Rukom je pokazao na jedan prazan grob, čije je dno bilo u mraku.

Noks je klimnuo glavom.³

Sišli su unutra i posmatrali preko ivice jame kako dvojica muškaraca u tamnozelenim uniformama i kapama idu prema njima: unajmljeno privatno obezbeđenje pre nego vojska ili policija, ali s crnim kožnim futrolama s pištoljima za pojasom. Jedan od njih je držao povodac ogromnog nemačkog ovčara, koji je zarežao i ogolio očnjake kao da je nanjušio neki miris, ali nije još sasvim siguran od čega. Njegov drug je bio dovoljno radoznao da uključi džepnu lampu kojom je sevalo uokolo dok su se on i njegov drug približavali, razgovarajući o nekom filmu s televizije koji su obojica ranije gledali.

Rik je razmazao zemlju po rukama i pozadi po vratu, dajući znak Noksu da uradi ti isto, zatim su ležali u grobu nepomično licem okrenuti ka zemlji dok su dvojica stražara prilazila pravo prema njima; nemački ovčar je postajao sve uzbuđeniji, ali su ga povukli i opsovali ga. Svetlost džepne lampe blesnula je na dnu groba, zatim iščezla. Još uvek upaljen opušak cigarete sleteo je pored Noksovog obraza. Jedan od muškaraca, dok je razgovarao sa pratiocem, otkopčao je rajsfešlus na pantalonama i pomokrio se na zemlju iznad njih, prskajući uokolo, a njegov je drug lascivno opisivao neku glumicu koja mu se sviđala. Onda su se dvojica muškaraca okrenula i teškim korakom se odvukla dalje, vukući uznemirenog psa za sobom.

Rik se prvi pomerio.

„Jebiga, ovo je bilo blizu“, promrmljao je.

„Trebalo bi da odemo odavde“, složio se Noks.

„Do mojega!“, rekao je Rik. „Dvojica ljudi i jedan nemački ovčar čuvaju prazno polje? Hoću da vidim šta oni stvarno štite.“

„Oni su imali pištolje, drugar“, rekao je Noks.

„Tačno tako“, nacerio se Rik. „Ovo postaje zanimljivo.“

„Neću da budeš povređen“, rekao je Noks. „Ne zbog

mene.“

„Zajebi to. Nisam se ovako zabavljao godinama.“ I krenuo je pre nego što je Noks stigao da mu dalje prigovori, držeći se nisko pri zemlji, koristeći svoje iskustvo da bi pronašao najskriveniji put. Noks ga je sledio, zahvalan što ima takvog prijatelja.

Mesec je pravio sablasne senke među drvećem dok su se peli blagom ali dugačkom uzvisinom. Noks je ispred ugledao nešto sivo; pokazao to Riku. On je klimnuo glavom i dao rukom znak Noksu da ostane gde je. Nestao je za trenutak, pa se ponovo pojavio iz senki.

„Dve zgrade“, šapnuo je. „Jedna velika, druga mala. Sagrađene od betonskih blokova. Nema prozora. Čelična vrata. Katanci. Ali oba stražara su ispred male. U nju treba da uđemo.“

„Mislio sam da si rekao da je to betonska zgrada bez prozora. Kako ćemo, do đavola, ući unutra?“

Rik se nakezio. „Videćeš.“

V

Doktor Ali Sajed je živeo u impresivnoj dvospratnoj kući na kraju uske uličice oivičene drvoredom. Tamnoputi čovek snežnobeke kose, obrva i doterane brade sedeo je napolju, s velikom čašom u jednoj ruci, okruglim naliveperom u drugoj, uz sto prekriven papirima.

„Hola!“, povikao je veselo. „Vi mora da ste prijateljice mog generalnog sekretara.“

Spustio je čašu na papire da ih vetar ne bi oduvao, zatim doskakutao do njih. Šiva se nalazila na drevnom putu robova, i on je očevidno imao crnačke kao i arapske krvi, što je izgleda namerno naglašavao otvorenim sandalama, kaki šortsem i zlatno- ljubičastom košuljom kratkih rukava.

„Vi mora da ste gospođa Koloktronis“, rekao je Eleni, rukujući se s njom. „I Gejl Bonar“, rekao je, okrećući se k njoj. „Da! Očeve oči.“

Gejl je bila zapanjena.

„Molim?“

„Vi ste ćerka Rićarda Mićela?“

„Da, ali...“

„Dobro! Kada mi je Jusuf rekao da očekujem Elenu Koloktronis i Gejl Bonar, pomislio sam u sebi: a da, prepoznajem to ime! Kad vaš otac umre u njegovom strašnom padu, ja vam poslao mislim veliki paket papira i stvari. Primili ste to, verujem?“

„To ste bili vi? Da. Hvala vam.“

Ali je klimnuo glavom.

„Vaš otac je bio moj veoma dobar prijatelj. Ostajao sa mnom često. Vi ste dobrodošli zbog vas same, naravno. Ali ćerka tako dobrog ćoveka je hiljadu puta dobrodošla.“

„Hvala vam.“

„Mada moram reći da sam iznenađen što je Jusuf Abas meni preporučio tako toplo ćerku Rićarda Mićela.“ Podigao je jednu obrvu. „Ne bi moglo biti da on ne zna ko je bio vaš otac, zar ne?“

„Ne znam“, pocrvenela je Gejl.

„Možda bi trebalo da mu kažem lićno sledeći put kada prićamo.“ Ali onda je video njen izraz lica i dotakao joj lakat. „Naravno, vi znate da se ja šalim. Nikada ne bih uradio tako nešto. Vi ćinite ćast i ukras ste mom skromnom domu. Unutra! Unutra!“

Gejl i Elena su se pogledale brzo kad su pošle za njim. One nisu očekivale tako raskošnu dobrodošlicu.

Lupio je šakom o grub, žuti spoljni zid.

„Karšif“, objavio je. „Blato i so. Jako kao stena, samo s jednom slabom stranom. Ponovo se pretvara u blato kada padaju kiša!“ Podboćio se i nasmejao grohotom. „Srećom ne padaju kiša često kao u Šivi. Ne od 1985! Sad je Šiva sva jedan betonski blok.“ Lupio se po grudima. „Ja, ja volim starinsko.“

Njegova ulazna vrata otvarala su se u dugaćak hodnik. Uramljene fotografije tiskale su se za prostor. Još više ih je bilo nagomilano po podu. Male površine druge

boje, ostatak prethodnih kačenja, pokazivale su da ih je često menjao. Nije se stideo da se fotografiše, to je bilo sigurno. Pojavljivao se na slici za slikom: kako raspravlja o iskopavanju na lokalitetu; u lovu s jednim armijskim oficirom, držeći belu gazelu s ranom od puške na glavi; u planinarskoj opremi na pola puta uz neku liticu; u razgledanju u Parizu, Sent Luisu, Granadi, i gradovima koje Gejl nije mogla da prepozna; kako se rukuje s velikodostojnicima, slavnim ličnostima i poznatim egiptolozima. Ne toliko ego-zid koliko ego-kuća.

Stigli su u kuhinju, sa širokim kaminom pod otvorenim noćnim nebom. Kada su ušli, ogroman požuteli frižider je škljocnuo i počeo glasno da zveči. Ali ga je šutnuo i zvečanje je postalo prigušenije.

„Neko piće?“, predložio je. „Možda ne znate, u Šivi nema alkohola. Naši mladići suviše uživaju u labgiju, alkoholu koga pravimo od urmi; a labgi ih navodi da suviše uživaju jedan u drugom, zato - nema više alkohola! U tom pogledu, međutim, *moja* kuća je oaza!“

Gejl je uznemiravao njegov razmetljiv dobronamerni humor, izgledalo joj je kao da im se on u sebi krišom smeje. Otvorio je frižider i u njemu otkrio džunglu svežeg voća i povrća, piva i belog vina. Pripremio je prstom Gejl.

„Vaš otac mene nauči loše navike. Strašna stvar, ljubav prema alkoholu. Svaki put kada mi ponestane ja moram da izmislim VSA posao u Kairu. A ja *mrzim* Kairo. To znači da moram da ukažem poštovanje mom generalnom sekretaru, i - verujte mi - to je privilegija koja je tim veća što je retka.“

Sipao im je pića, poveo ih natrag u hodnik, otključao plava vrata, gurnuo ih da se otvore, lako kucnuo da uključi svetlo i stao u stranu. Talas slasno hladnog vazduha pirnuo je napolje. Soba je bila velika i pokrivena tepisima. Jedna jedina teška stojeća mašina klima-uređaja stajala je šišteći ispod zatvorenih, zabravljenih prozora s navučenim kapcima. Kompjuter, skener s ravnim ekranom i štampač u boji bili su smešteni na dva

stola s arhivom pored tri siva čelična ormančića za kartotke i belo ofarbane police pretrpane knjigama iznad zaključanih ormančića sa staklenim vratancima. Gejl je primetila ravne linije zidova. Barem nije bilo opasnosti da se ova soba ponovo pretvori u blato.

„Razumem da ste ovde da istražite naše stare lokalitete, da?“ Ali je mahnuo rukom. „Moja zbirka vam je na usluzi. Ako je objavljeno o Šivi i Zapadnoj pustinji, ovde je. I ako nije objavljeno, takođe.“

„Izuzetno ste ljubazni“, rekla je Elena.

Na to je odmahnuo rukom:

„Svi smo mi ovde arheolozi. Zašto bismo imali tajne jedan od drugog?“

„Imate li fotografije?“

„Naravno.“ Otvorio je gornju fioku ormančića s kartotekom, izvukao jednu veliku mapu, raširio je. Linije koordinatne mreže pružale su se sa severa na jug i s istoka na zapad, dajući svakom kvadratu jedinstven referentni broj koji je odgovarao fasciklama u ormančiću označenim brojevima, u kojima su se nalazile zrnaste, crno-bele fotografije iz vazduha, kao i neki snimci u boji sa samih lokaliteta.

Dok je on objašnjavao svoj sistem Eleni, Gejl je tumarala duž polica, prstom prelazeći preko snopova isečaka iz novina o zlatnim mumijama iz Baharije, letopisima Karge, Dakle i Farafre, o geologiji pustinje. Dva cela niza bila su posvećena Šivi, police su bile tako krcate da je morala jako da vuče da bi iskopala primerak prvog izdanja Kibelove *Posete Šivi*. S velikom nežnošću je okretala žute stranice koje su se krunile. Volela je čudljivu osobenost takvih knjiga, pre nego što je nauka učinila da čudljivost i osobenost izađu iz mode.

„Znate ove?“, promrmljao je Ali, iznenada se našavši pored nje.

„Ne sve njih“, priznala je. „U stvari...“

On se nasmejao, ali bilo je nečeg nežnijeg, ljubaznijeg, iskrenijeg u tom smehu. Sagnuo se da

otključa i otvori niži ormančić. Unutra, žičane police bile su pretrpane hrpama sivih i potamnelih fascikli sa zasebnim listovima papira. Sveske i časopisi bili su naslagani u posebne gomile. Pronašao je i izvadio jednu debelu zelenu fasciklu, pružio je njoj.

„Vi znate za Šivin manuskript? Letopisi naše oaze koje su vodili muslimani od...“, odmahnuo je rukom da bi označio oduvek. „Ove primedbe crvenom olovkom su moje. Naći ćete da su vredne, mislim.“ Spustio je fasciklu, vratio se svojim knjigama. „Ah! Da! Ahmed Fakri. Veliki čovek. Moj učitelj i veoma dobar prijatelj. Čitali ste njegova dela?“

„Da.“ Bilo je to jedino istraživanje koje je dotad uspela da obavi.

„Izvršno. Ah! A ovo! *Putovanja po Africi, Egiptu i Siriji od godine 1792. do 1798.* V.Dž. Braunija. Prvi Evropljanin koji je posetio Šivu posle nekoliko vekova - ili barem pisao o tome. On je mislio o nama da smo gadan, prljav narod. Mi smo bacali kamenje na njega zato što se pretvarao da je čovek vere. Dokle je svet došao! Evo ga Belconi, cirkuski snagator, miljenik svih. I Frederik Horneman. Namac, naravno, ali je pisao na engleskom.

Njegovo putovanje finansiralo je Londonsko afričko društvo, da vidim, da, 1798.“

„Zar nema ničeg savremenijeg?“

„Svakako, svakako. Mnogo knjiga. Primerci dnevnika sa svih iskopavanja. Ali verujte mi, kada su ti ljudi iz starine dolazili u posetu, naši spomenici i grobovi bili su u mnogo boljem stanju. Sad mnogi nisu ništa više osim prašine i peska. „Moje ime je Ozimandias, kralj nad kraljevima.“ Uzdahnuo je, odmahnuo tužno glavom. „Toliko mnogo izgubljenog. Čitate na nemačkom, da?“

„Da.“

„Dobro. Nikad se ne zna ovih dana. Čak i ugledni univerziteti izgleda dodeljuju doktorate ljudima koji jedva da govore sopstveni jezik. Evo je J.S. Evald Falsovo *Siiva: Die Oase des Sonnengottes in der Libyschen Wuste.* Kejoovo *Voyage a Meroe*, to morate da pročitate. A onaj

zločinac Droveti! Morao sam da otputujem u Turin da vidim njegove *Kanone kraljeva. Turin!* Gori čak i od Kaira! Pokušali su da me ubiju svojim tramvajima!“

„Kada možemo da počnemo?“, upitala je Elena.

„Kada vi biste voleli?“

„Večeras.“

„Večeras!“, nasmejao se Ali. „Zar se vi nikada ne odmarate?“

„Imamo samo dve nedeje.“

„Ne večeras, žao mi je“, rekao je Ali. „Imam planove. Ali ja sam ranoranilac. Dobrodošli ste ovde u bilo koje doba posle sedam.“

„Hvala vam.“

VI

Rik i Noks su kružili okolo niz vetar da nemački ovčar ne bi nanjušio njihov miris. Prošlo je još devedeset minuta dok stražari nisu opet pošli u svoj obilazak. Istog časa kad su otišli, Rik je požurio na čistinu i preko nje do male građevine. Pregledao je dva moćna katanca na njenim vratima, izvukao iz džepa poduži komad zakrivljene debele čelične žice, zatim krenuo brzo da ih otključava.

„Gde si, do đavola, to naučio?“, promrmljao je Noks. „Austalijske specijalne jedinice, drugar“, nacerio se Rik, stavljajući katance u džep i uvodeći ga unutra. „Oni te ne uče da štrikaš.“ U podu se nalazio jedan veliki otvor, s drvenim merdevinama pričvršćenim za jedan zid. „Ima šesnaest minuta do drugog nalazišta,“ rekao je Rik. „Merio sam vreme. Još šesnaest za povratak ukupno je trideset dva. Treba da izađemo odavde najviše za dvadeset pet. U redu?“

„Bolje da požurimo“, složio se Noks, a adrenalin je pumpao kad je prvi počeo da silazi. Merdevine su zaškripale, ali su izdržale, i on je uskoro krckao gazeći po ulomcima kamena. Rik mu se priključio trenutak kanije. Hodali su jedan uz drugog niz uzan prolaz, i Rik je svetlom

uhvatio sliku na zidu. „Isuse Hriste!“, promrmljao je. „Mislilo sam da je Volverin izašao iz *Marvelovih* stripova.“

„Ne Volverin“, ispravio ga je Noks. „Bog vuk. Vepvavet.“

Rik ga je čudno pogledao.

„Šta je bilo?“, upitao je. „Video si duha?“

„Ne baš.“

„Onda, šta? Jesi li ukapirao gde smo, ili tako nešto?“

„Mislim da jesam. Da.“

„Hajde onda, ortak. Ispljuni.“

Noks se namrštio.

„Šta znaš o Kamenu iz Rozete?“ upitao je.

Dvadeset šesto poglavlje

⌘

1

„Gazda! Gazda!“

Nesim je ošinuo Ratliba pogledom. Otkako su ponudili nagradu od hiljadu dolara, telefoni su im se usijali do zvonjenja. Noksov džip je uočen svuda od Marsa Maruta pa sve do Asuana, kao i sam Noks. Nesim je čeznuo za nekakvim ishodom, pa makar i da otkazu ovu prokletu potragu i da se malo smiri. Ali što je više vreme odmicalo, to su mu se nade sve više srozavale.

„Da?“, upitao je.

„To je Abdulah, gazda“, rekao je Ratlib. „Znate. Iz Tante. Kaže da je jedan iz njegove ekipe pronašao džip.“

„Gde?“

Ratib je odmahnuo glavom. „Dečko neće da kaže dok ne dobije svoje pare. I hoće više. Dečko traži hiljadu. A sada to traži i Abdulah.“

Nesim se namrgodio. Sam novac mu nije bio predstavljao problem. Uostalom, bio je Hasanov. Ali učenjivanje jeste. *Ipak, ako je ovo stvarno...* Proverio je opasač s novcem da vidi koliko ima kod sebe.

„Kaži mu da hoćemo dokaz“, rekao je. „Kaži mu da pošalje fotografije. Ako je to istina, obojica mogu da dobiju po sedamsto pedeset.“

Ratib je odmahnuo glavom. „Dečko odbija da se vrati“, rekao je. „Misli da će Abdulah da ga prati i da onda on neće ništa dobiti.“

Nesimov smeh podsećao je na lavež. On sam je dvaput sreo Abdulaha, i oba puta je instinktivno posle toga proveravao džepove da se uveri ima li i dalje novčanik.

„Pitaj ga da tačno opiše šta je video.“

Ratib je klimnuo glavom i poslušao.

„Kaže da je bio pokriven zelenom ciradom.“
Prepričavao je. „Kaže da je provirio unutra. Kaže da je video kutiju s kompaktnim diskovima i knjige.“

Nesim je zgrabio mobilni od Ratiba.

„Koje knjige?“, zahtevao je da zna.

„Ne znam“, odgovorio je dečko. Zvučao je prestravljeno, zaglibio se do guše; to je prevazilazilo njegove sposobnosti. „Bile su na stranom jeziku.“

Prisećanje na Noksovu sobu u hotelu, arheološke knjige koje je odneo.

„Da li su imale slike?“

„Da.“

„Kakve?“

„Ruševine“, rekao je dečko. „Znate. I one ljude koji kopaju u pustinji.“

Nesim je stegao pesnicu.

„Ostani tu gde si“, naredio mu je. „Dolazimo.“

II

„Kamen iz Rozete?“, namrštio se Rik, okidajući nekoliko puta svojim digitalnim fotoaparatom pre nego što su krenuli dalje. „Znam ono što bi od mene očekivao da znam. Zašto?“

„A to je?“

Rik je slegnuo ramenima.

„To je veliki komad monumentalne stele. Crni bazalt, tako nešto.“

„Stena bogata kvarcom“, ispravio ga je Noks. „Trebalo bi u stvari da bude svetlucavosiva s ružičastim žilicama. Crnilo potiče od previše voska i londonske prljavštine.“

„Na njoj su natpisi na tri jezika“, rekao je Rik. „Hijeroglifi, demotski i grčki. A našli su je u Rozeti Napoleonovi ljudi, 1799. Je l' tako?“

„Da.“

Stigli su do druge slike, slične prvoj. Rik je snimio dve fotografije, blesnuvši zaslepljujuće u mraku.

„Shvatili su da bi ona mogla da sadrži ključ za dešifrovanje hijeroglifa, pa su tragali za ostalim fragmentima. Vrednim svoje težine u dijamantima, kako je neko izjavio.“ Iskosa je pogledao Noksa. „Je l' to i mi tražimo? Izgubljene delove Kamena iz Rozete?“

»Ne.“

„Oni nisu ništa našli; uostalom, kamen prvobitno i nije poticao iz Rozete; tamo je prenet samo kao građevinski materijal.“ Zidovi su sad bili crni od gara; veliki ožiljci su se urezali u pečenu glinu. „Paklenski požar“, promrmljao je Rik dok je fotografisao.

„Pričao si mi o Kamenu iz Rozete“, rekao je Noksa.

„Da. Napravljene su kopije. Nastala je trka da se to dešifruje. Žan Fransoa Šampolion je načinio prvi pomak. Objavio je rezultate negde dvadesetih godina devetnaestog veka.“

„Godine 1822.“ U petak, dvadeset sedmog septembra, tačnije rečeno. Mnogi taj datum smatraju rođenjem savremene egiptologije.

Rik je slegnuo ramenima.

„To je uglavnom to.“

„Nije loše.“ Rekao je Noksa. „Ali znaš šta još nisi pomenuo?“

„Šta?“

„Sam natpis. Šta tu piše.“

Rik se žalosno nasmejao.

„U pravi si. Šta kažeš na to?“

„Nisi jedini. Tako veliki spomenik, takva ikona, a teško da iko zna šta tu piše.“

„Pa šta piše?“

Noksa je blesnuo džepnom lampom ispred sebe. Beli mermer portala sijao je blede, a s obe strane ležali su sablasni vukovi.

„Poznat je kao Memfiski dekret“, rekao je on dok su

išli dalje. „Napisan kao posveta stupanju na presto Ptolomeja Petog 196. g.p.n.e. Zlatno doba Ptolomeja dotad je već bilo konačno i neopozivo prošlo, naravno zahvaljujući Ptolomeju Četvrtom.“

„Onom raspusniku“, klimnuo je glavom Rik, kleknuvši da fotografiše vukove.

„Tačno. Seleukidski kralj Antiohije Treći mislio je da je on mekušac i zreo za čerupanje. On je oteo Tir, Ptolomes i najveći deo egipatske flote.“

„Poštedi me detalja“, rekao je Rik. „Prolazi nam vreme, ne zaboravi.“

„U redu“, rekao je Noks kad su krenuli dalje. „Odigrala se jedna velika bitka kod Rafije. Egipćani su pobedili. U zemlji je ponovo uspostavljen mir. To je trebalo da bude dobra vest.“

„Ali?“

„Porezi su već bili preterani. Ptolomej je morao da ih još poveća da bi finansirao svoj rat i proslave pobede. Nemiri su se proširili. Ljudi su napuštali svoja imanja. Buknuli su masovni ustanci širom Egipta. Ptolomej je ubijen, a njegov naslednik, Ptolomej Peti Epifan, bio je još dete. Jedna grupa pobunjenika napala je vojne postaje i hramove u delti Nila. Epifanovi ljudi pošli su za njima. Pobunjenici su našli utočište u jednoj citadeli.“

„Tako je“, rekao je Rik, pucnuvši prstima. „Mislili su da će biti bezbedni. Pogrešili su.“

„Veoma su pogrešili“, složio se Noks, dok su se spuštali niz dva stepenika do drugog ulaza. „Prema Kamenu iz Rozete, Epifanovi ljudi su je na juriš zauzeli i sve ih posekli mačevima.“

„Divno.“

„Znaš li gde se sve to desilo? U mestu zvanom Likopolis, u nomi Buzirit.“

„Nomi Buzirit? Nije li to manje-više tu gde smo mi sada?“

„Tačno tako“, klimnuo je Noks glavom kada su stigli do portala. „Dobrodošao u citadelu drevnog Likopolisa.“

Rik je prvi ušao, držeći lampu daleko ispred sebe.

„O, bože!“, promrmljao je kada je video šta je unutra. I okrenuo se i odvratio pogled, kao da će mu pozliti.

III

„Dođite“, nasmešio se Ali Sajed. „Ovo nije veče koje treba protračiti u biblioteci.“

Gejl i Elena pošle su za njim do stola ispred kuće. Veče je bilo sveže, pirkao je povetarac. Ptice su u daljini cvrkutale. Gejl je slušala dok su Elena i Ali prijateljski čavrljali, pretresajući veze, zajedničke prijatelje, nerazjašnjene lokalitete koje su oboje posetili.

Posle izvesnog vremena, on se okrenuo ka Gejl.

„Vaš jadni otac“, rekao je. „Mislim na njega često. Moj uvaženi generalni sekretar nije ga mnogo poštovao, kao što možda znate. Što se mene tiče, ja radim samo s ljudima koje poštujem. Nijedan čovek nije više voleo ovu zemlju.“

„Hvala vam.“

On se nasmešio i okrenuo opet ka Eleni.

„Sad mi kažete šta vi to radite u Šivi. Jusuf je misteriozno nagovestio da ste otkrili nešto zanimljivo u Aleksandriji.“

„Moglo bi se tako reći.“

„I to ima veze sa Šivom?“

„Da.“ Elena je iz torbe izvukla komplet Gejlinih fotografija. „Izvinite, ali Jusuf je zahtevao da mu obećam da neću reći ni reč.“

„Naravno“, klimnuo je glavom Ali. „Neću ni pisnuti.“

„Hvala.“ Dodala mu ih je, objasnila kako su nađene, šta znače, zatim glasno pročitala prevod Aleksandrove šifre.

„Grob prikladan Aleksandru“, promrmljao je Ali dok je prelistavao slike. „I vi se nadate da ćete ga naći u roku od dve nedelje?“

„Nadamo se da ćemo za dve nedelje učiniti napredak“, rekla je Elena. „Dovoljan da nam se odobre još dve.“

„Kako?“

9

„Tekst nam daje nekoliko tragova.“ Prstima ih je brojala jedan po jedan. „On kaže da se grob mogao videti iz Amonovog proročišta; da je bio nadomak nekog brda; da se njegov ulaz nalazio ispod peska; da je bio iskopan u tajnosti. Sutra ujutru, s vašim dopuštenjem, sastavićemo spisak svih brda na koje se pruža pogled s Proročišta. Onda ćemo ih posetiti.“

On je podigao obrve.

„Znate li koliko će to lokaliteta biti?“

„Možemo da odbacimo nekoliko. Ovo mesto je građeno u tajnosti; to isključuje sve što je blizu drevnih naselja ili trgovačkih puteva. Njima je sigurno bila potrebna slatka voda.“

„Ovo je oaza od hiljadu izvora.“

„Da. Ali mnogi su slani, a većina slatkovodnih je naseljena.“

„Možda su iskopali sopstveni izvor.“

„I mi ćemo ga potražiti“, složila se Elena. „Imamo spisak karakteristika za kojima ćemo tragati. Na primer, kao što dobro znate, klesana stena može se prepoznati po brazdama koje su ostale od oruđa. Svaka znatna količina takve stene biće interesantna. Kopanje u pustinji tegoban je posao. Pesak je tako sitan i suv, curi kao tečnost. Makedonski vojnici bili suiskusni inženjeri. Možda su koristili privremenu branu. Vaše fotografije iz vazduha mogle bi nam pomoći da nađemo njene obrise. Takođe imam dopremljeno nešto opreme za daljinsko detektovanje. Cezijumski magnometar; letelicu s daljinskim upravljačem za još fotografija iz vazduha.“

Ali je i dalje prelistavao fotografije. Gejl ga je posmatrala dokono, kad je primetila kako mu se izaz lica zaledio. Sabrao se gotovo istog trenutka, bacajući pogled uokolo s glumljenom ravnodušnošću, zatim požurio da pregleda ostale fotografije pre nego što ih doda natrag

Eleni.

„Pa“, rekao je, „Želim vam sreću.“

Sjajna svetla treperila su između stabala urminih palmi. Jedan kamion s prikolicom s ciradom protutnjao je prilaznim putem i zaustavio se uz škripu kočnica. Ali se pridigao.

„Jusuf je nagovestio da će vam biti potrebni vodiči“, rekao je. „Bio sam slobodan da stupim u vezu s Mustafom i Zainom u vaše ime. Oni su najbolji u Šivi. Oni znaju sve.“

„Hvala vam“, rekla je Elena. „,To će nam biti veoma korisno.“

„Nema problema. Moramo da radimo zajedno, zar ne?“ Vrata kamiona su se otvorila, dvojica muškaraca iskočila su napoље. Ali se okrenuo ka Gejl i rekao:

„Pomislio sam na njih istog trenutka kada mi je Jusuf rekao vaše ime.“

Gejl se namrštila.

„Zašto?“

„Zato što su oni bili vodiči kod vašeg oca onog strašnog dana, naravno.“ I, samo za trenutak, s lica mu je nestala sva toplina. Zurio je u nju s gotovo kliničkom objektivnošću, radoznao da vidi kako će reagovati. Ali onda se sabrao i smešak mu se vratio, I ponovo je bio savršeni domaćin, koji pršti od dobronamerne energije i svima pruža dobrodošlicu.

IV

Noks je osvetlio lampom uokolo da vidi šta je nagnalo Rika da ustukne. Svuda po podu ležali su kosturi, neki od njih sićušni, mnogi još uvek obučeni u odrpane fragmente odeće, zajedno s nakitom i amuletima.

„0, čoveče“, napravio je grimasu Rik. „Šta se, do đavola, ovde desilo?“

„Opsada, seti se“, rekao je Noks, ravnodušnije nego

što se osećao. „Muškarci su se borili. Žene, deca i starci su potražili sklonište. Podzemni hram je izgledao savršeno. Dok se nisu našli zatvoreni unutra, a neko zapalio vatru između njih i njihovog jedinog izlaza.“

„Hriste bože! Umreti tako!“

Noks je klimnuo glavom, sebi koliko i Riku, i protiv svoje volje se prisativši jednog događaja tokom osvajačkih pohoda Aleksandra Velikog. Samarija se digla na pobunu, i ubila svog makedonskog guvernera. Aleksandar je za kaznu razorio grad, pogubio svakog pobunjenika koji mu je dopao šaka, a zatim gonio ostalih dvesta do jedne napuštene pećine. Umesto da uđe unutra za njima, on je naložio vatru na ulazu i sve ih ugušio. Njihovi ostaci su nedavno otkriveni zajedno s pečatima i pravnim dokumentima, i smatraju se najstarijim tajnim skladištem svitaka s Mrtvog mora ikada pronađenim. Noks nije nikada obraćao mnogo pažnje na taj događaj, gotovo neznan izgređ tokom Aleksandrovih pohoda. Ali iznenada je osetio žalost za svim tim ljudima koji su stali na put Aleksandrovoj slavnoj ratnoj mašini.

Rik ga je potapšao po nadlaktici:

„Nema vremena za sanjarenje, drugar. Ostalo nam je svega deset minuta.“

Noks je na silu odvojio pogled od nabacanih leševa da bi se osvrnuo uokolo po ostatku prostorije. To je, u suštini, bio grčki hram pod zemljom, s jonskim stubovima koji su bili umetnuti u spoljne zidove i ispred pronaosa. Drvena staza je postavljena na betonske blokove da bi omogućila kopačima da se kreću brzo a da nešto ne oštete. Noks je ušao u pronaos, trem sa zidovima u kojima su bile uklesane pastoralne scene, bršljen, voće i životinje, zatim u naos, glavnu prostoriju kojom je dominirala bela mermerna statua Aleksandra na propetom konju.

„Gledaj!“, rekao je Rik, pokazujući suprotan ugao. „Stepenice.“

One su se spuštale u kriptu, s jednim sarkogafom uz dalji zid i grčkim natpisom uz njega.

„Kelonimus“, pročitao je Noks. „Čuvar tajne, osnivač vere.“

„Kelonimus?“, namrštio se Rik. „To je tvoj prijatelj sa papirusa, je l' tako?“

„I iz Aleksandrije“, složio se Noks. Oko zidova su se nalazila kamena korita, puna krečnjačkih i zemljanih ostraka. Noks je izvukao jednu, iskosa pogledao izbledeli natpis. „Molba bogovima“, rekao je.

„Dakle, ovo je hram? Hram Kelonimusu?“

Noks je odmahnuo glavom.

„Aleksandru. Ono gore je njegova kulturna statua. Ali Kelonimus mora da je bio osnivač ili prvosveštenik ili tako nešto.“ Čučnuo je. „Dakle, šta mi to imamo?“, upitao je retorički. „Neki starac u Malaviju piše o svom detinjstvu u Likopolisu. On poštuje Aleksandra, Akilosa i Kelonimusa. Prezire Ptolomeje, odbacujući ih kao lažljivce i prevarante. A zašto su Epifanovi ljudi bili tako nemilosrdni kada su na juriš osvojili citadelu? Svi su posečeni ili odvedeni da budu pogubljeni.“ Bacio je pogled na Rika. „Zar to ne miriše na nešto više od obične pobune? Hoću da kažem, pobunjenicima s juga obećano je pomilovanje. Dakle, zašto su svi ovi ljudi morali da budu pobijeni?“

„Znali su nešto“, zaključio je Rik. „Trebalo je da budu ućutkani.“

„Čuvar tajne“, klimnuo je glavom Noks. „Mora da je to bila neka paklena tajna.“

„Imaš li neku ideju?“

Noks se namrštio kad mu je sinulo moguće rešenje.

„Ptolomeji nikada nisu istinski prirasli Egipćanima za srce“, rekao je. „Trpeli su ih samo zato što su direktno nasledili Aleksandra. Zato su se oni tako žestoko trudili da se povežu s njim. Širili su glasine da je Ptolomej Prvi bio Aleksandrov brat, znaš, i sagradili mauzolej u kome su počivali pored njega. Zamisli šta bi se dogodilo da je zakonitost njihovog nasledjivanja dovedena u pitanje.“

„Zamišljaću to kasnije, ako nemaš ništa protiv“,

rekao je Rik, lupnuvši po svom časovniku. „Moramo da bežimo.“

Noks je klimnuo glavom. Požurili su uz stepenice, zatim natrag duž staze i hodnika do drvenih merdevina. Rik se peo prvi, više žureći nego pazeći da bude tih, Noks trudeći se da drži korak.

„U redu“, promrmljao je Rik, kada su stigli do gore. „Uradimo to.“ Otvorio je čelična vrata, izveo Noksa napolje, zakatančio ih za njima. Podalje s njihove leve strane, treptanje džepnih svetiljki, režanje psa. „Savršeno odmereno vreme“, nacerio se Rik.

Ali onda je drugi stražar iskoračio iza drveta pravo pred njih, zakopčavajući rajsferšlus. Svi su zapanjeno pogledali jedni u druge.

„Trči!“, povikao je Rik. „Trči!“

Dvadeset sedmo poglavlje

9

I

Noks i Rik su naglavačke pojurili među drveće, pruživši ruke ispred sebe da bi se zaštitili od granja koje ih je šibalo po licu.

„Stanite!“, povikao je stražar. „Stanite ili ću pucati.“ Odjeknuo je pucanj. „Stanite!“, viknuo je ponovo.

Ali oni su nastavili da idu, probijajući se kroz šumu dok nisu stigli do neke oranice, zatim potrčali preko nje otprilike u pravcu subarua; stopala su im uranjala duboko u vlažnu zemlju i čizme su im otežale od pilepljenog blata. Iza njih nemački ovčar je lajao besno i uzbuđeno. Noks je počeo da oseća probadanje u kuku. On nije bio tako fizički spreman kao Rik, i počeo je da zaostaje. Osvrnuo se. Dobro su odmakli od gonitelja, ali prokleti nemački ovčar ih je pratio po njuhu.

„Samo nastavi“, povikao je Rik ispred njega, osećajući da Noks posustaje. „Subaru nije daleko.“

Trčali su još jedan minut pre no što su se opet osvrnuli. Noć je postala tmurna, ali on je uspeo da nazre siluete stražara na jednoj niskoj kosi. Jedan od njih je stao da bi naciljao u Noksa, ispaljujući nekoliko rafala koji su prasnuli pored njega, nateravši ga da se saplete na tvrdu zemlju. Slabine su mu se bunile dok se podizao uvis, trčanje je sada bio stvarno mukotrpan posao, i on se borio za svaki dah, u kuku ga je okrutno probadalo, a Rik je izmicao sve dalje.

Stražari mora da su shvatili da ga oni sami neće uhvatiti, pa su pustili s uzice nemačkog ovčara, zatim stali i podsticali ga uzvicima. On je prilazio poskakujući po mekoj zemlji, dahćući kada ga je dostigao otpozadi, zarezavši i šćepavši ga za nogu. Noks se trgnuo, ritnuo se

da bi ga otresao, ali je posrnuo i pao, i ovaj se odmah bacio na njega, skačući mu pravo na grlo, balaveći pljuvačkom dok ga je on očajnički gurao, pokušavajući da drži na odstojanju oštrem zubi koji su škljocali samo na nekoliko centimetara od njegovog lica. Dvojica stažara su se približavala, dahćući teško posle duge potere. Noks je mislio da je gotov, ali onda je začuo tutnjavu motora, farovi su bljesnuli, i subaru je dojurio do njega. Rik je iskočio napolje i jurnuo vrišteći na zbunjenog psa, koji je skočio s Noksa i povukao se taman dovoljno dugo da se obojica muškaraca uzveru natrag u automobil. Međutim, pas se povratio brzo i skočio uvis na Noksova vrata, lajući besno. Stražari su ih skoro sustigli. Rik je ubacio u rikverc, pritisnuo gas do daske. Pojurili su unazad, skrećući u luku u polje, zatim su prebacili u prvu i dalje menjali brzine. Prasnuli su hici iz pištolja. Noksov prozor se zatresao i vetrobran je postao neproziran. Rik je pesnicom izbio staklo da bi napravio rupu kroz koju će gledati dok juri natrag do puta, zatim prema drumu za Tantuu. Noks se osvrnuo, ali njihovi progonitelji su se najzad izgubili u mraku. Privatni stražari obezbeđenja koji pucaju iz pištolja teško da će biti željni da stupe u vezu s vlastima, ali možda su imali kolege koji su izašli da motre na subaru.

„Bolje bi bilo da odemo po džip“, dahćući je izgovorio Noks.

„Misliš li da je to mudro? Zar ne bi trebalo samo da se za kratko pritajimo?“

Noks je odmahnuo glavom.

„Kelonimus se stalno pominje kao čuvar tajne. Hoću da znam kakva je to tajna. Kladam se u jedan prema deset da je odgovor u tom prokletom natpisu iz donje odaje u Aleksandriji. Onog na demotskom.“

„Ali ja sam mislio da ti ne znaš demotski.“

„Ne znam“, priznao je Noks. „I zato treba da posetimo jednog prijatelja.“

„Ah! Pa, gde je on?“

„Jesi li ikad bio u Farafri?“
„Farafri!“, pobunio se Rik. „Ali do tamo treba preći
pola Egipta.“ 100
„Onda nemamo vremena za gubljenje, zar ne?“

II

Karimu su se izbečile oči kada je Nesim otkopčao rajsfeslus na kaišu i izvadio svežanj novčanica od pedeset dolara. On nikad nije video toliko gotovine. Nikada nije očekivao čak ni da je to moguće. Posmatrao je, kao u transu, kad je Nesim izbrojao petnaest novčanica za Abdulaha, zatim još petnaest koje je pokazao Karimu, mučeci ga Tantalovim mukama.

„Odvedi nas do džipa“, rekao je.

Karim se popeo pozadi u frilender, čiji je zadnji prozor bio razbijen i zakrpljen plastičnim zaklonom. Počela je da pada kiša, što je otežavalo Karimu da se snađe i pronade put u nepoznatoj okolini. On nikada u svom životu nije bio tako uplašen, niti toliko uzbuđen. Bio je prestravljen mogućnošću da je možda nekako napravio ogromnu grešku, ili da se vlasnik džipa možda vratio po njega u toku proteklog sata. A Karim je mogao da izgubi i više od nagrade, znao je to. Jedan pogled na Nesima bio je dovoljan da bi prepoznao da će on i njegovi ljudi želeti na nekome da daju oduška svom razočaranju.

Stigli su do seoskog puta i vozili se njime do dvorišta. Parkirali su se i trupkali kroz blato do čeličnih vrata spoljne zgrade, zatim ih širom otvorili. Za trenutak Karim unutra nije ništa video i srce mu je ludački poskočilo, ali onda se džip ukazao na vidiku, i on je grčevito progutao pljuvačku s olakšanjem.

Jedan od ljudi je podigao ciradu da bi proverio registarske tablice.

„Njegov je, nema sumnje“, objavio je.

„Dobro.“ Nesim je ponovo otkopčao opasač, izbrojao

Karimovu gotovinu. „Sada se gubi odavde“, upozorio ga je. „I ne vraćaj se.“

Karim je žustro klimnuo glavom. Stezao je novčanice čvrsto dok je gacao natrag niz put, brzo kao mu je đavo za petama. Osvrnuo se jednom i video kako Nesim dodaje svetiljke i pištolje, zatim opet i video ga kako sa svojim ljudima koristi frilender da napravi zasedu. Neko je očigledno bio u smrtnoj opasnosti, ali Karima nije bilo briga. Osećao je radost, njegov život je tek počinjao.

III

Počela je da pada kiša. Udari vetra su brisali kroz razbijene prozore i probušen vetrobran dok su se Noks i Rik približavali Tari.

„Hoćeš li da sačekamo dok prođe?“, upitao je Noks.

„Ma ne“, odgovorio je Rik, zvirkajući iznad glave. „Ne bi trebalo dugo da potraje.“ Očigledno je znao da proceni vreme, jer je oluja prošla brzo. Okrenuli su grejače na najjače, uživajući u slatkoj toplini naspram svojih natopljenih pantalona. Presekli su južno od Tante, skrenuli s glavnog puta.

„Gde je, do đavola, to mesto?“, mrmljao je Rik, dok su tragali za napuštenom farmom.

„Pravo ispred nas“, rekao je Noks, s više pouzdanja nego što je osećao. Jedan mladić je neočekivano izronio iz mraka pred njima, zureći u njih širom otvorenih usta i razrogačenih očiju. Bilo je tako mračno pod natmurenim nebom da su skrenuli sa staze i vozili uporedo; morali su malo da se vrate da bi se ponovo popeli na nju. Kišnica je napunila rupčage po putu; stalno su upadali u njih, žestoko se truckajući dok im je lančanik škripao, farovi plesali po drveću i stajama. Rik se zgrbio nad volanom, zureći napeto ispred sebe, mileći po putu.

Noks je bacio pogled na svog prijatelja.

„Šta je, drugar?“, upitao je.

„Onaj dečko pored koga smo prošli“, promrmljao je

Rik. „Imam neko loše predosećanje.“

„Hoćeš da se vratimo?“

Omahnulo je glavom. 102

„Nećemo odmaći ni deset milja s ovakvim vetrobranom; pogotovu kada izađemo na glavni drum.“

„Onda uspori.“

„Pa šta ti misliš, jebote, šta radim?“

Napetih nerava, otvorivši četvore oči, probijali su se dalje niz put do seoskog dvorišta. Kišnica se skupila u plitkim lokvama na betonu, i s njih se jasno reflektovala svetlost. Ispred njih je bila blatnjava zemlja. Obojica su na njoj opazila sveže tragove stopala.

„Sranje!“, opsovao je Rik. Zgazio je na pedalu za gas i zatutnjao, zaokrenuvši silovito, škripeći gumama, tresnuvši Noksa jako u vrata.

Nesimov beli frilender grunuo je iz drveća, s farovima koji su bleštali punim sjajem, zaslepljujući ih obojicu. Rik je pokušao da ga mimoide, ali je izgubio ubrzanje po mokroj stazi, i umesto toga klizajući se uleteo čeonu pravo u njega, dok su se haube gužvale, stakla krckala, a vazdušni baloni se naduvali prikovavši ih za sedišta. Noksu je bio potreban jedan trenutak da se sabere; trenutak koji nije imao. Vrata su se uz trzaj otvorila, bokser ga je tresnuo u slepoočnicu, omamivši ga. Cimnuli su ga za okovratnik, vukli grubo preko betona, suviše ošamućenog da bi se odupirao, u ušima mu je bručalo kao u crkvenom zvoniku dok se nije našao unutar dvorišne zgrade, kao i Rik, a čelična vrata se zatvorila kao zamka iza obojice. Nesim ga je šutnuo u leđa i opkoračio ga, ciljajući naniže njemu u grudi.

„Ko je tvoj prijatelj?“, pitao je, uperivši svetiljku u Rika, koji je stenjao i trljao čelo, razmazujući kapi krvi po kosi. Pokušao je da se podigne na kolena, ali brzo se ponovo srušio, teško povraćajući, zbog čega su se Egipćani nasmejali.

„Nije prijatelj“, promumlao je Noks, i dalje

beznadežno dezorijentisan. „Vozač. Ne zna ništa o ovome. Pustite ga.“

„Svakako“, obrecnuo se Nesim.

„Kunem se“, rekao je Noks. „On ništa ne zna.“

„Onda ovo nije njegov srećan dan, zar ne?“

Noks se s mukom podigao na jedan lakat, rasturena čula su počela da mu se vraćaju.

„Dobre pare, zar ne“, pitao je, „zarađuju se kada radiš za Al-Asjutija?“

Crvene mrlje su istog časa buknule na Nesimovim obrazima.

„Ti ne znaš ništa o mom životu“, rekao je.

„A ti znaš dovoljno o mom da bi ga okončao, zar ne?“

„Sam si ovo sebi natovarilo na vrat“, skresao je Nesim.

„Mora da si znao šta će se desiti.“

Rik se uz muku uspravio, ovoga puta uspešno.

„Šta se događa?“, nerazgovetno je izgovorio. „Ko su ovi ljudi?“

„Ne brini za to“, rekao je Noks.

„Oni imaju pištolje“, rekao je Rik, zvučeći prestrašeno i zbunjeno. „Zašto imaju pištolje?“

Noks se namrštiio na prijatelja. Nekako njegova boja glasa nije zvučala sasvim iskreno. Možda je to bila samo kontuzija, ali možda je pokušavao da uljuljka Nesima i ove druge da bi ga shvatili olako. Uostalom, oni nisu imali pojma o njegovoj prošlosti. Ako je hteo nešto da preduzme, onda je bilo na Noksu da mu kupi neko vreme. Vreme i možda mrak. Inače je jedino svetlo na ovom mestu dolazilo od raznih džepnih lampi, i kad bi on mogao da ih navede da ih sve upere u njega...

Zapiljio se u Nesima.

„Načuo sam da si rekao onoj devojci u Šarmu da si nekad bio padobranac“, rekao je. „Ti, jebeni lažovu.“

„To nije bila laž.“

„Padobranci imaju časti“, podsmehnuo se Noks.

„Častan čovek se ne prodaje onima koji siluju i ubijaju.“

Nesim je revolverom tresnuo Noksa snažno preko

obraza, oborivši ga. „Častan čovek ne odbija dužnosti samo zato što mu se ne sviđaju“, rekao je napeto.

„Čast!“, obrecnuo se Noks, ponovo se s mukom dižući na kolena. „Ti i ne znaš šta ta reč znači. Ti si samo kurva koja se prodaje za...“

Ovoga puta Nesim je tresnuo Noksa još jače, tako da se srušio ošamućen na pod, obrazom zagrebavši po grubom betonu.

Ali to se spremalo, i on je ošamućeno gledao Rika kako stupa u akciju. Jedan jedini udarac pesnicom oborio je prvog čoveka. Lakat je presamitio drugog, Rik mu je iščupao pištolj dok je padao, ustrelivši trećeg kroz butinu pre nego što je okrenuo pištolj prema Nesimu, koji je i dalje stajao kao sleđen iznad Noksa.

„Baci to!“, dreknuo je Rik. „Jebote, baci ga!“ I Nesimov pištolj i lampa su zveknuli na beton. „Na kolena“, povikao je. „Svi vi. Na jebena kolena. Odmah!“

Egipćani su poslušali, čak i ranjenik, cvileći žalosno od užasa dok su se na njegovim bež pantalonama pojavljivale crvene mrlje.

„Ruke iza glave, jebo vas!“, grmeo je Rik, besan delimično zbog njihovog ophođenja prema Noksu, ali više zbog toga što su ga naterali da strahuje za svoj život. Egipćani mora da su pročitali svoju sudbinu u njegovom izrazu lica. Sva boja im je iscurila iz lica. Jedino je Nesim pokazivao prkos, uspravivši se kada je Rik naciljao u greben njegovog nosa.

Noks se setio kako mu se malopre na obrazima pojavio stid, kako se uvredio na optužbu da mu nedostaje časti.

„Ne“, rekao je, grabeći Rikovu ruku tren pre nego što je povukao obarač. „Mi nismo takvi.“

„Ti možda nisi“, odvratio je Rik besno, pokušavajući da ga otrese. „Ja jesam.“

„Molim te, drugar“, rekao je Noks.

„A šta, jebote, predlažeš da uradimo?“, prodrao se Rik. „Pustiš li ih, poći će odmah za nama. Ovo je jebena

samoodbrana, drugar. Ništa više.“

Noks je spustio pogled na Nesima: njegov izraz lica nije ništa odavao, ali Noks je bio siguran da Rik greši. Ako ga puste, njegov lični kodeks mu ne bi dozvolio da pođe za njima. Ali što se tiče ostalih... Sagnuo se da podigne Nesimov pištolj, osvrnuo se uokolo da bi dobio neku ideju. Dvorišna zgrada bila je mala, bez prozora i sagrađena od betonskih blokova. Njena vrata su bila od čvrstog čelika s jakim šarkama. Dohvatio je ciradu sa džipa, bacio je na pod ispred Nesima, zatim mu naciljao u grudi:

„Svlači se“, naredio je.

„Ne“, namrgodio se Nesim.

„Uradi to“, rekao je Noks „Ako ne za sebe, onda za svoje ljude.“

Nesimova vilica se stegla, ali osvrnuo se na svoje ljude, i izgledalo je da malo popušta. Počeo je nevoljno da otkopčava košulju, dajući znak svojim ljudima da rade to isto, bacajući odbačenu odeću na ciradu. Kada su ostali u gaćama, Noks je proverio kako bi bio siguran da nemaju ništa sakriveno, zatim napravio zavežljaj od cirade i bacio ga u prtljažnik džipa.

„Možeš li da se snađeš s njima sam?“, upitao je.

Rik se obrecnuo.

„Zar nisi gledao?“

Noks je odvezao džip do subarua i frilendera. Subaru je bio neupotrebljiv; ali Frilender je upalio u trećem pokušaju, premda je zvečanje u motoru ukazivalo da je potpuno upropašćen. S mukom ga je ubacio u rikverc, truckajući se do dvorišne zgrade. Rik je izašao otpozadi, zalupivši čelična vrata stopalom, omogućujući Noksu da se doveze tik uz nju i podigne ručnu kočnicu. Možda nije bilo savršeno, ali bi trebalo da ih zadrži nekoliko sati, a dotad će Noks i Rik već preći pola Egipta.

Požurili su do džipa. Rik je preuzeo volan, zagrmevši motorom nepotrebno brzo kao da bi da sagori svoj zaostali bes, nijednom ne pogledavši u Noksovom pravcu. Što se tiče Noksa, on je zurio kroz vetrobran, teško potresen

otkrićem da je njegov prijatelj bio spreman da ubije one ljude. Tišina je postala upadljivo nelagodna, i Noks je počinjao da se plaši da među njima možda nikada neće biti isto kao pre.

Prvi je progovorio Rik.

„Mislio sam da si rekao da su ovi tipovi ozbiljni“, promrmljao je.

„Šta da ti kažem, drugar?“, nacerio se Noks. „Mislio sam da jesu.“

Dvadeset osmo poglavlje

107

I

Gejl i Elena su držale Alija za reč, i stigle su u njegovu kuću tačno u sedam. Našle su ga kako već radi napolju, s papirima ispod čajnika punog šivanskog čaja i s nekoliko šolja, kao da ih je očekivao. Pozdravio ih je srdačno; zatim ih uveo u biblioteku i ostavio ih.

Elena je počela s fotografijama iz vazduha; Gejl s knjigama. Kada je izvukla svoj prvi tom, on je izašao lakše nego prethodne večeri, kao da su knjige na polici bile manje gusto poredane. Pogledala je pažljivije. Da. Jasno se sećala jednog toma s crvenim kožnim koricama koje su joj umrljale prste. Izvukla je jedan savremeni naučni tekst, proverila bibliografiju na njegovoj polici. Dva standardna naslova na temu Šive su nedostajala. A ovo je trebalo da bude kompletna zbirka. Onda se setila onog čudnog izraza na njegovom licu prethodne večeri dok je pregledao fotografije.

„Elena“, promrmljala je, oklevajući.

Elena je ljutito podigla pogled

„Da?“

„Ništa“, rekla je Gejl. „Izvini.“

Poznajući Elenu, znala je da će ona odmah krenuti da se suoči s Alijem, i njihova saradnja će pući. Umesto toga, zabeležila je naslove koji nedostaju. Zvaće Ibrahima čim joj se ukaže prva Prilika, i zatražiti mu da pošalje primerke pravo na njen hotel.

II

Noks je čvrsto spavao na suvozačevom sedištu džipa

kada ga je Rik protresao da ga probudi.

„Šta?“, upitao je on krmeljavo.

„Kontrolni punkt“, progundao je Rik.

„Prokletstvo“, rekao je Noks. Punktovi za proveru bili su tako retki u Aleksandriji i Delti da je prestao da brine o njima. Ali u Srednjem i Južnom Egiptu i u pustinjским regionima, oni su bili sasvim uobičajeni. Polako su se zaustavili. Dvojica vojnika umornog izgleda obučena u debele uniforme da ih zaštite od jutarnje svežine prilazila su im teškim korakom. Jedan od njih je kucnuo na prozor džipa.

„Pasoši“, rekao je na engleskom, kada je Rik spustio staklo, očigledno obojicu smatrajući strancima. Noks je još imao Ogistenova dokumenta na ime Omara Malika, ali ako bi ih sad iskoristio, samo bi izazvao sumnju. Dohvatio je svoj britanski pasoš, pružio ga. Vojnik je zevnuo kad ga je uzeo zajedno s Rikovim da bi ih odneo u svoju stražarsku kućicu radi provere.

Drugi vojnik je u međuvremenu ostao da stoji pored džipa. Zapalio je sebi cigaretu, trupno nogom, zatim bacio pogled kroz zadnje staklo. Noks se prekasno setio zavežljaja od cirade u kome se nalazila odeća i druge stvari Nesima i njegovih ljudi, uključujući i njihove pištolje.

Vojnik je otvorio zadnja vrata i nagnuo se unutra. „Šta je ovo?“, upitao je, spuštajući ruku na zavežljaj.

„Samo neka odeća“, rekao je Noks, trudeći se iz petnih žila da zvuči opušteno.

Vojnik je povukao zadnja vrata da bi preturao unutra. Izvukao je jednu jaknu, podigao je uz sebe da proveru svoj odraz u staklu, onda je bacio natrag i uzeo nekoliko košulja, zatim par pantalona, proveravajući džepove, izvukavši skup mobilni telefon i cereći se ulagivački na Noksa, kao da hoće da nagovesti da neki poklon ne bi škodio. Noksu su se osušila usta. Ako ovaj mamlaz pronađe ijedan pištolj, biće im đavolski teško da to objasne.

Rekao je:

„Izvinite, ali to su naše stvari.“

Vojnik je zagroktao razdražljivo i bacio pantalone i telefon natrag u cirađu, zatim zalupio vrata nepotrebno jako. Njegov kolega u kućici završio je razgovor i vraćao se napolje. Noksovo srce je od zebnje divlje lupalo, ali vojnik im je pružio pasoše a da nije ni trepnuo, i mahnuo je njemu i Riku da prođu. Oni su nastavili da se smeškaju sve dok nisu dobrano odmakli.

„Šta kažeš?“, rekao je Rik. „Možda je Hasan digao ruke od tebe.“

„Čisto sumnjam, drugar“, rekao je Noks. „Mislim da samo ne želi da vlasti znaju da je u lovu.“

„I to je nešto.“

„Aha“, složio se Noks. Osvrnuo se na zavežljaj pozadi. „Ali cenim da bi trebalo da bacimo ovo đubre pre nego što nas uvali u nevolju. Šta kažeš?“

„Cenim da si u pravu“, klimnuo je Rik glavom.

III

Nikolas je došao u Ibrahimovu kancelariju da bi razgovarao o jednom delikatnom poslu. Otac mu je dao zadatak da nabavi izvesne artefakte iz Makedonskog groba za njegovu zbirku: barem jedan zlatni pogrebni kovčeg, uz dodatak probranog oružja. To je bilo potpuno moguće, posebno sada kad je Jusuf lično preuzeo nadzor. Bilo je to samo pitanje smišljanja ubedljivih izgovora i organizovanja razmene. Ali Ibrahim je i dalje bio uključen u iskopavanje, i moraće da se pogađa i s njim, pogotovu zato što Jusuf zahteva da ima uverljivog žrtvenog jarca u slučaju da se njihova razmena razotkrije.

„Ne uznemiravam vas, zar ne?“, upitao je.

„Ni u čemu što ne može da sačeka“, nasmešio se Ibrahim. „Samo šaljem neke knjige u Šivu za Gejl. Mada ne mogu da verujem da dr Sajed nema ta izdanja.“

Nikolas se smestio za sto u uglu.

„Siguran sam da vi mora da znate koliko smo mi u

Dragumis kompaniji zadovoljni ishodom našeg partnerstva“, počeo je.

„I mi smo zadovoljni.“

Nikolas je klimnuo glavom i izvukao debeo koverat iz džepa svog sakoa.

„Moja porodica ima običaj da nagrađuje uspeh.“ Spustio je koverat na sto na sredinu između njih, nasmešio se Ibrahimu da bi mu nagovestio da ga uzme.

Ibrahim se namrštio na svežanj novčanica u njemu.

„Za mene?“, upitao je.

„U znak našeg poštovanja i zahvalnosti.“

Ibrahim je sumnjičavo začkiljio.

„A šta biste vi želeli za taj novac?“

„Ništa. Samo nastavak našeg partnerstva.“ Nikolas je, zapravo, nosio minijaturnu kameru na grudima, čije je sočivo bilo maskirano kao drugo dugme odozgo. Svi u VSA primaju mito, ali to ga ne čini zakonitim. Ako Ibrahim uzme ovaj *bakšiš* kao dobar dečkić, film će biti iskorišćen da bi ga pritiskali, korak po korak, dok ne bude potpuno kompromitovan. Ako ne uzme, ima mnogo drugih načina koje će Nikolas ispitati i iskoristiti.

Ibrahim je oklevao, zatim odgurnuo koverat natrag preko stola.

„Ako želite dalje da doprinesete našem partnerstvu“, rekao je, „mi imamo bankovni račun otvoren u tu svrhu, kao što, siguran sam, već znate.“

Nikolas se tvrdo nasmešio i uzeo novac natrag.

„Kako vi mislite da je najbolje.“

„Ima li još nešto? Ili mogu da se vratim...“

Spolja se začula buka. Vrata su se naglo otvorila i Mohamed je utrčao unutra.

„Žao mi je, gospodine“, rekla je Maha, s ustrajnom borbenošću viseći na njegovoj ruci. „Nisam mogla da ga zaustavim.“

„U redu je, Maha“, rekao je Ibrahim. Namrštio se na Mohameda. „Kakvo je ovo ponašanje?“

„Lajla“, rekao je Mohamed, dok su mu suze tekle niz

lice. „Rekli su ne. Rekli su ne. Neće da sprovedu tretman.“

„Dragi moj prijatelju“, trgnuo se Ibrahim, s nelagodnošću se dižući sa stolice.

„Tako mi je žao.“

„Njoj nije potrebno sažaljenje. Njoj je potrebna pomoc.“

„Žao mi je. Ne vidim šta ja još mogu da učinim.“

„Molim vas. Pitao sam sve druge. Vi ste joj poslednja nada.“

Nikolas je ustao i povukao se unazad. Razgovor o bolesti uvek mu je bio neprijatan. Knjige koje je Ibrahim sakupio za Gejl bile su spuštene na ugao njegovog radnog stola. On je podigao jednu i dokono listao stranice.

„Pretpostavljam da mogu da se raspitam oko“, govorio je Ibrahim. „Ali ja ne poznajem nikoga u bolnici.“

„Preklinjem vas. Morate nešto da učinite.“

Knjiga je bila puna crno-belih crteža. Nikolas je okrenuo jedan crtež brda i jezera po imenu Bir al-Hamaam. U njemu je bilo nešto neobično poznato. Spustio je knjigu i izabrao drugu. I ona je imala sliku Bir al-Hamaama, ovoga puta fotografiju. Zurio je u nju i konačno shvatio zašto su mu te slike bile poznate, i veliki sladostrasan drhtaj protresao mu je celo telo.

„Nikolase? Nikolase?“, upitao je Ibrahim zabrinuto. „Je li vam dobro?“

Nikolas se stresao i pribrao. Ibrahim ga je gledao čudno. On se nasmešio i rekao.

„Izvinite. Bio sam miljama daleko, to je sve.“ Osvrnuo se i video da je Mohamed otišao. „Gde je vaš prijatelj?“, upitao je.

„Morao je da ode“, rekao je Ibrahim. „Njegova žena je izgleda u strašnom stanju. Obećao sam da ću učiniti šta mogu. Ali šta *mogu* da učinim? Jadna devojčica!“

Nikolas se namrštilo zamišljeno. „Kad bih ja mogao da joj pomognem, vi biste bili zavalni, zar ne?“

„Svakako“, rekao je Ibrahim. „Ali ja zaista...“

„Dobro“, rekao je Nikolas, tutnuvši Gejlinu knjigu pod

mišku. „Onda pođite sa mnom. Da vidimo šta možemo da udesimo.“

Dvadeset deveto poglavlje

I

Pokazalo se da je Amonovo proročište jedna humka od stenja neka četiri kilometra izvan grada Šive. Uprkos svojoj nekadašnjoj slavi, nije bilo parkinga, nikakvog obaveštenja o pravu korišćenja, nikakvog naplaćivanja ulaza. Kada su Gejl, Elena i njihovi vođiđi stigli sutradan rano ujutru, bili su sami, izuzev nekog sasušenog starca koji je sedeo uza zid s druge strane i ispružio drhtavu ruku u nadi da će dobiti milostinju. Gejl se mašila novčanika.

„Samo ćeš ih ohrabriti“, upozorila je Elena. Gejl je oklevala, zatim mu ipak dala jednu novčanicu. On se nasmešio sa zahvalnošću.

Dve mlade devojke s crnim pletenicama do struka prišle su im nudeći narukvice domaće izrade nanizane na nadlaktice. Zain ih je mrko pogledao i one su otrčale kikoćući se.

Gejl je isprva bila pomalo nesigurna što se tiče Mustafe i Zaina. Ali ubrzo je smekšala prema njima. Njihovo poznavanje Šive bilo je zadivljujuće. A bilo je i nečeg dirljivog u njihovom prijateljstvu: stara tradicija homoseksualnog braka teško je izumirala u Šivi; lokalne pesme i poezija još su slavile takve veze. Nije mogla a da se ne zapita.

Mustafa je bio krupan, kože grube kao kora drveta, tamne od izlaganja suncu koliko i po prirodi, ako je suditi po bleđim trakama oko vrata i ispod kaiša za sat. On je bio neobjašnjivo fizički spreman i okretan, uprkos tome što je pušio bez prestanka. Imao je poseban odnos sa svojim prastarim i ćudljivim kamionom.

Nijedan merni instrument niti brojčanik nisu više

radili, i svaki ukras je odavno nestao, od kugle na menjaču do gume na pedalama i patosnice ispod nogu.

Zain je bio žilav, bič od čoveka, i mada nije prešao četrdesetu, kosa i brada bile su mu prošarane srebrnim nitima. Dok je Mustafa vozio, Zain je skoro opsesivno mazao uljem i glačao neki nož tankog sečiva sa drškom od slonovače koji je držao sklopljen ispod svoje odeće. Svaki put kada ga je odlagao, glatko i neumrljano sečivo ogrebalo bi se o korice tako da mu je odmah bilo potrebno čišćenje, i on bi ga opet izvukao i pregledao i mrmljao Šivanske psovke.

Strme zavojite stepenice vodile su ispod poprečne grede naviše u središte Proročišta, čiji je kostur zidova bio nalik na drveni brod koji je istrulio u mulju širokog rečnog rukavca i kasnije se isušio. Gejl je za trenutak, stojeći tu, osetila tiho strahopoštovanje. Nema mnogo mesta na svetu za koja biste mogli da budete sigurni da je u njima, u tom istom prostoru, boravio sam Aleksandar. Ovo je bilo jedno od njih. Proročište je bilo cenjeno širom Mediterana tokom Aleksandrovog vremena; takmac Delfima, možda čak i iznad njega. Legenda kaže da ga je posećivao Herkul, a Aleksandar je tvrdio da je Herkul njegov direktni predak. Za Perseja se smatralo da je takođe tamo putovao, a Persej je bio povezan s Persijskim carstvom koje je sad Aleksandar prisvajao. Kimon, Atinski vojskovođa, tajno je otposlao poslanstvo u Šivu da pita hoće li njegova opsada Kipra biti uspešna. Proročište je odbilo da odgovori, izuzev što je reklo da je osoba koja je postavila to pitanje već s njim. A kada su se izaslanici vratili u flotu, saznali su da je Kimon umro baš tog dana. Pindar je napisao odu Proročištu; i pošto mu je zatražio najveću sreću koja je dostupna ljudima, ubrzo je umro. Ali događaj koji je imao možda najveći uticaj bilo je osvajanje Egipta od persijskog kralja Kambisa. On je poslao tri vojske: jednu u Etiopiju, drugu u Kartaginu i treću preko pustinje u Šivu. Ova treća vojska nestala je bez traga, i Proročište je zbog ovoga steklo strahopoštovanje poklonika.

„Jesu li ovde silazili sveštenci?“, upitala je Gejl. „Prvosveštenik je pozdravio Aleksandra s *o pai dios*“, klimnula je glavom Elena. „Sine Božiji. Da li znaš da je Plutarh nagovestio da je on umesto toga rekao *o pai dion*? Ha! Svešteniku bi bila potrebna jaja od volframa da bi se obratio Aleksandru s 'moj dečače'.“

„Osim ako nije govorio u ime samog Zevsa.“

„Da. Pretpostavljam.“

„Kako je Proročište radilo?“

„Sveštenici su nosili statuu, fizičku manifestaciju Zevsa - Amona u zlatnom čamcu ukrašenom dragim kamenjem, dok su mlade device monotono pevale“, rekla je Elena. „Prvosveštenik je naglas čitao pitanja molilaca, a Amon im je odgovarao krećući se napred ili nazad. Nažalost, Aleksandru je odobreno lično primanje, tako da mi ne znamo zasigurno šta je pitao i šta mu je rečeno.“

„Mislila sam da je pitao za očeve ubice.“

„Po jednom predanju“, priznala je Elena. „Priča kaže da je on upitao da li se sa svim ubicama svog oca već obračunao, a da je Proročište odgovorilo da je pitanje besmisleno zato što je njegov otac božanstvo i stoga ne može biti ubijen; ali sa svim ubicama Filipa Drugog se obračunao kako treba, ako je to bilo ono na što je mislio. Verovatno apokrifno, naravno. Pouzdano znamo samo da je Amon postao Aleksandrov omiljeni bog, da je tu slao izaslanike kada je Hefaiston umro, i da je tražio da tu bude i sahranjen.“ Pokupila je malo zemlje između prstiju, proučavala je za trenutak, bacila je.

„Mora da je bio strašan udarac za sveštenike Proročišta“, rekla je Gejl. „da misle da će dobiti Aleksandrovo telo. Zatim da saznaju da ono ide u Aleksandriju.“

Elena je klimnula glavom.

„Ptolomej je ublažio njihovu tugu. Prema Pausaniju, on im je poslao stelu s izvinjenjem i velikodušne darove.“

Gejl se pela dokle god je bilo bezbedno da ide, zatim pogledala svuda uokolo. Pejzaž ovde nije bio kao u Evropi,

gde su brda i planine potisnute geološkim procesima tokom vremena. Čitava ova oblast nekada je bila ravnica od peščara na velikoj visini, ali većina toga se obrušila. Brda koja su ostala jednostavno su bila poslednja preostala. Okrenula se prema severu, s Al-Dakrurom na desnoj strani, velikim slanim jezerom i gradom Šivom na levoj. Ispred nje, vazduh je bio tako proziran da je mogla da vidi kroz dvogled tamne obrise grebena kilometrima daleko. Pesak između njih probijale su nikotinski smeđe stene, neke ne veće od malih automobila, druge visoke kao tornjevi.

„Gde da počnemo?“, zakukala je.

„Svi veliki zadaci samo su veliki broj malih zadataka“, primetila je Elena. Raširila je mapu na ravnom tlu, spustila po jedan kamen na svaki ćošak. Onda je postavila stativ, ušrafila fotoaparata i teleobjektiv, i započela pomno proučavanje, povukavši liniju od šivanskog Brda mrtvih, povlačeći fotoaparatom po horizontu, zatim ga vraćajući, pre no što ga je podesila do u dlaku tačno kako treba. Svaki put kad bi našla neku novu stenu ili brdo, ona ih je fotografisala, zatim bi pozvala Mustafu i Zaina da ih prouče kroz sočivo. Oni su se neko vreme prepirali dok se ne bi složili o imenu i ubeležili to u mapu. Svako obeležavanje značilo bi da ga treba posetiti i istražiti.

Gejl je sela na jednu uzvisinu od kamenja i zurila preko pustinje, dok joj je povetarac udarao u leđa, šibajući je vlasima kose preko očiju. I shvatila je, gotovo iznenađeno, da je srećna.

II

Nikolas je zamolio Ibrahima da ga odveze do njegove vile. Bilo mu je potrebno neko povučeno mesto kao baza za delovanje, a njegov hotel nije bio pogodan za to.

„Ne biste možda mogli da me izvinite na nekoliko minuta?“, upitao je, kada su stigli. „Imam da obavim neke... *osetljive* razgovore.“

„Svakako.“

Kao i uvek, prvo je pozvao oca. On je bio na sastanku. Nikolas je tražio da ga pozovu da izađe.

„Da?“, upitao je Dragumis.

„Našao sam.“

„Siguran si?“

„Siguran sam da sam našao to mesto. Da li ima nečega unutra...“ Objasnio je šta se dogodilo, kako je video slike u knjigama koje je Gejl tražila da joj Ibrahim pošalje.

„Kazao sam ti da će ona biti ta“, rekao je Dragumis.

„Da, oče, jesi.“

„Pa? Kakav je naš plan?“

Nikolas je ispričao ocu dokle je stigao. Pretresli su njegove planove i prečistili ih; odlučili o ekipi, opremi koja će im biti potrebna, oružju i logističkoj podršci.

„Ja ću preuzeti operacionu odgovornost, naravno“, rekao je Nikolas.

„Ne“, rekao je Dragumis. „Ja ću.“

„Jesi li siguran?“, upitao je Nikolas brižno. „Znaš da ti ne možemo garantovati bezbednost izvan...“

„Misliš da bih ovo propustio?“, upitao je Dragumis. „Celog života sam stremio ovome.“

„Kako želiš.“

„I, dobar posao, Nikolase. Ovo je dobro obavljeno. Ovo je veoma dobro obavljeno.“

„Hvala ti.“ Nikolas je morao da obriše oči. Nije se često dešavalo da mu otac čestita; samim tim, još mu je više značilo. Završio je razgovor i sedeo tu sav zajapuren od zadovoljstva. Zatim je strogo odmahnuo glavom kako bi se ponovo usredsredio. Nije bilo vremena da likuje. Ništa još nije postignuto, i neće ni biti ukoliko se ne baci na posao. Sledeći poziv uputio je Gabaru Munimu u Kairu.

„Da?“, upitao je Munim. „Verujem da je sve obavljeno kako ste želeli.“

„Kao i uvek“, složio se Nikolas. „Ali ima još nešto što bih hteo da uradite za mene. Dve stvari, zapravo.“

„Biće mi zadovoljstvo.“

„Naš zajednički prijatelj. Voleo bih da on pozove svog kolegu dr Ali Sajeda iz Šiva oaze na hitan sastanak.“ Nikolas nije mogao a da ne posumnja da je dr Sajed namerno sakrio knjige od Gejl, što je nagoveštavalo da je i on uočio vezu. To je značilo da je trebalo da ga izvuku iz Šive dok oni obavljaju posao.

„Koliko hitan, tačno?“

„Sutra, ako je moguće.“

Munim je usisao vazduh.

„Neće biti lako, ali videću šta mogu da učinim. A drugo?“

„Da nemate možda nekakvog uticaja na Aleksandrijskom institutu za medicinska istraživanja?“

III

Elena je vozila natrag u grad kada ju je Nikolas pozvao mobilnim telefonom.

„Trebalo da se sastanemo.“ Reкао je. „Koliko brzo možeš da dođeš u Aleksandriju?“

„Pobogu, Nikolase, tek što sam stigla ovde.“

„Ovo ne može da čeka, Elena. Nešto se dogodilo. Moj otac želi da to raspravi s tobom.“

„Tvoj otac? On dolazi u Aleksandriju?“

„Da.“

Elena je duboko udahнула. Filip Dragumis ne napušta severnu Grčku zbog hira. Ako on dolazi ovamo, to mora značiti nešto zaista važno.

„Dobro“, rekla je. „Gde?“

„U Ibrahimovoj vili.“

„Kada?“

„Sutra ujutru. U devet sati.“

„Biću tamo.“ Zalupila je telefon, već praveći planove. Ako sad krene, biće tamo na vreme da provede noć s Ogistenom. „Trebalo da se vratim u Aleksandriju“, rekla je Gejli.

„Aleksandriju?“, namrštila se Gejl. „Floćete li... biti

dugo odsutni?“

„Kako ja to da znam?“

„Želite li da ja i momci počnemo da tražimo?“

Elena se namrštila. Gejl je imala uznemirujuću naviku da dolazi do otkrića bez njene pomoći.

„Ne,“ rekla je. „Ne radite ništa dok se ja ne vratim.“

„Kako želite.“

IV

„Hoćeš da kažeš da ti je Noks ponovo izmakao?“, upitao je Hasan s nevericom kada je Nesim završio svoj raport.

„Imao je sa sobom jednog prijatelja“, rekao je Nesim.

„Prijatelja?“

„Naći ćemo ih“, rekao je Nesim, trudeći se da zvuči optimističnije nego što se osećao.

Njegovo samopouzdanje bilo je krajnje uzdrmano onim što se dogodilo. To se desi čoveku kada se situacija potpuno preokrene, kao i kad provede celu noć u naporu da se izvuče iz dvorišne zgrade, ili kad luta polugo preko oranica s ranjenim drugom. Ali, na Nesimovo iznenađenje, u čitavom tom fijasku najviše ga je pogodilo ono što je Noks rekao o njegovom pomanjkanju časti. Nesim je bio dovoljno star i mudar da bi znao da uvrede ne bole ukoliko nemaju u sebi prizvuk istine, i zato sada nije mogao da prestane sebi da postavlja bolna pitanja: *Kako je došlo do ovoqa ? Šta je on radio u službi čoveka kao što je Hasan? Da li je za njega novac zaista toliko važan?*

„Motrićemo na sve njegove prijatelje i poznanike“, rekao je. „Objavićemo još jednu nagradu. Samo je pitanje vremena dok ga ponovo nađemo.“

„To mi stalno govoriš“, rekao je Hasan.

„Žao mi je“, rekao je Nesim. „On je u ovome bolji nego što smo mogli da zamislimo. Ali sada znamo. Sada smo spremni. Sledeći put ga imamo.“

„Sledeći put? Kako mogu da budem siguran da će biti

sledećeg puta?“

„Još jedna nedelja. To je sve što tražim.“

„Možeš li da mi navedeš jedan dobar razlog zašto da te ne otpustim i unajmim njega umesto tebe?“

„Morali biste prvo da ga nađete“, promrmljao je Nesim u pola glasa.

„Šta si rekao?“

„Ništa.“

Nastupila je ledena tišina. Zatim:

„Mislim da je vreme da raspravimo to oči u oči, zar ne?“

„Oči u oči?“, upitao je Nesim turobno.

„Da“, rekao je Hasan. „Oči u oči.“

V

Mohamed je bio zapanjen kada je video profesora Rafaia kako izlazi iz taksija zalupivši vrata iza sebe. On više nije očekivao Lajlinog onkologa; a svakako ne na svom gradlištu.

„Gde možemo da budemo nasamo?“, zahtevao je da zna Rafai, drhteći od ljutine.

„Nasamo?“

„Da razgovaramo.“

Mohamed se namrštio zbunjeno.

„Sada?“

„Naravno sada! Mislite li da sam došao da zakažem sastanak?“ Mohamed je slegnuo ramenima, poveo Rafaia u svoju kancelariju u brvnari. „Ne znam kako to radite“, povikao je Rafai kada su se vrata zatvorila. Skinuo je svoje naočare u obliku polumesece, budući njima kao skalpelom Mohamedovo lice. „Šta vi mislite, ko ste vi? Ja zasnivam svoju odluku na kliničkim nalazima. *Kliničkim nalazima!* Mislite li da me možete zastrašiti da promenim mišljenje?“

„Žao mi je što sam se onako ponašao u vašoj ambulanti“, namrštio se Mohamed, „ali ja sam se već izvinio. Bio sam pod ogromnim pritiskom. Ne znam šta

drugo još...”

„Mislite li da je ovo u vezi s tim?“, povikao je Rafai.
„Ovo nije u vezi s tim.“

„Onda šta?“

„Samo vaša ćerka!“ drao se Rafai. „Stalno samo vaša ćerka! Mislite da je ona jedina koja je bolesna. Mladi dečko po imenu Saad Gama čeka na transplantaciju koštane srži. Pravi poznavalac islama. Hoćete li njemu da objasnite da moramo da odložimo njegovo lečenje zato što vi imate uticajnije prijatelje? Hoćete da kažete njegovim prijateljima da on mora da umre da bi vaša ćerka mogla da živi? Mislite da oni ne mare za njega?“

„Profesore Rafai, u ime Alaha, o čemu vi govorite?“

„Ne poričite! Nemojte da me vređate poričući! Znam da ste to vi uradili, mada kako to da imate uticaja... Pa, kazaću vam: Saadova krv je na vašim rukama! Vašim, ne mojim.“

Mohamed se ohladio. Upitao je ošamućeno:

„Šta to govorite? Da li govorite da ćete dati da se Lajli obavi transplantacija?“ Rafai ga je besno prostrelao pogledom. „Govorim da neću zbog ovoga da dovodim svoje odeljenje u opasnost.“

„Ali njena transplantacija?“, navaljivao je Mohamed.
„Lajli će se obaviti transplantacija?“

„Recite svojim prijateljima u Kairu da se drže podalje od mene i mog osoblja. Ako operacija prođe loše, nećemo da snosimo odgovornost, čujete li? Kažite to vašim ljudima.“ Izjurio je iz kancelarije.

Mohamedeove ruke su se tresle kao da je paralizovan, toliko da nije bio u stanju da čvrsto drži telefon kada je pokušao da pozove Nur.

V

Nikolas je pričao telefonom sa svojim telohraniteljem, Bastijanom, kada je Ibrahim pokucao i ušao, donoseći šolju kafe i tanjir kolača koje je spustio na ugao radnog

stola. Nikolasa to nije omelo u razgovoru, samo je počeo da govori uvijeno i okrenuo leđa.

„Organizovali ste kupovine?“

„Vasileos doleće s vašim ocem. On je ukratko obavешten šta nam je potrebno.“

„I kada ćeš ti biti u vili?“

„Već sam na putu. Ne bi trebalo da potraje duže od petnaest minuta.“

„Dobro. I postaraj se...“, Iza njega, Ibrahim je tiho zabrektao, zinuviši od čuda. Nikolas se okrenuo i video ga kako drži otvorenu jednu od Gejlinih knjiga, zureći zapanjeno u sliku Bir al-Hamama. Nikolas je zatvorio oči, ljut na samog sebe. „Neka bude deset minuta“, rekao je Bastijanu na najprostijem grčkom. „Imamo problem.“ Prekinuo je poziv, iščupao knjigu iz Ibrahimovih ruku. „Ima nešto što treba da vam kažem“, rekao je.

„Šta? Ali da li ste videli sliku...“

„Brzo“, rekao je Nikolas, zgrabivši Ibrahima za ruku i gurajući ga kroz kuhinju.

„Šta je?“, upitao je Ibrahim. „Šta se dešava?“

Nikolas je otvarao i zatvarao sve fioke redom dok nije pronašao ono što traži. Podigao ga je uvis i njegova dvadeset pet centimetara duga oštrica opasno je blesnula.

Ibrahim je pobledeo.

„Šta... Šta radite s tim?“

Nikolas je držao nož postrance levom rukom da bi Ibrahim pogledom pratio njegov preteći sjaj. Onda ga je udario pesnicom desne ruke, oborivši ga na leđa. Kleknuo je i pritisnuo mu oštro sečivo na grlo pre no što je uspeo da se oporavi.

„Moj kolega Bastijan dolazi“, rekao je. „Vi ćete biti dobri i tihi dok on ne stigne, zar ne?“

„Da“, složio se Ibrahim.

VII

Noks je preuzeo volan dok je Rik pokušavao da

uhvati malo sna. Bila je sredina popodneva kada je stigao do Farafre i čušnuo Rika da bi ga probudio.

„Stigli smo, drugar.“

„Uvek tako“, progundao je Rik iznervirano. „Najlepši prokleti san.“

Noks nije svraćao u Išakovu kuću nekoliko godina, ali Kasr al-Farafra bila je mala, i nije je bilo teško naći. On je jedva čekao da vidi starog prijatelja. Poznavali su se odavno, još od njihove prve sezone u Malaviju. Sitan i neverovatno inteligentan čovek, Išak je najveći deo vremena provodio u dokolici u svojoj mreži za ljuljane, lenjo zureći u nebo. Ali dajte mu da prevede neki demotski tekst, i u Egiptu nije bilo boljeg.

Nažalost, kada su se parkirali ispred njegove kuće, sve je bilo zabravljeno. Pokucali su na ulazna vrata, ali nije bilo odgovora. Otišli su nekoliko kuća niže do Centra za informacije, koji je služio i kao njegova kancelarija, ali ni tamo nije bilo nikoga. „Mora da je negde napolju, na iskopavanju“, rekao je Noks, proveravajući koliko ima sati. „Uskoro će se vratiti.“

„Hajde da onda pogledamo one proklete slike“, promrmljao je Rik.

„Ja ih nemam.“

„Ti šta?“

Noks ga je pogledao. „Ne misliš valjda da sam toliko blesav da putujem preko pola Egipta s laptopom na kome ima dovoljno dokaza da mi natovare deset godina?“

„Pa, kako će, do đavola, tvoj drugar da ih prevede?“

„To je na internetu, drugar. Išak je priključen.“

Seli su u senku jedne urmine palme da sačekaju. Obuzela ih je tromost. Kada su se muve navrzle na njih, nisu čak imali snage ni da ih oteraju.

Mladi momčić u galabeji koji je gurao stari bicikl, deset puta veći nego što mu treba, pažljivo im se pribižio. „Tražite Išaka?“, upitao je.

„Da. Zašto? Da li znaš gde je on?“

„Otišao za Kairo. Sastanak. Veliki sastanak. Svi

pustinjski arheolozi treba da budu tamo.“

„Da li je rekao kada će se vratiti?“

„Sutra“, slegnuo je ramenima dečak. „Dan posle.“

„Do mojega“, promumlao je Rik. „Šta sad?“

„Ne znam“, rekao je Noks. „Pusti me da razmislim.“

„Ja ne verujem tom kopilanu Kelonimusu. Sve ostalo je na grčkom. Zašto je on, do đavola, morao da se prebaci na demotski u svom prokletom natpisu?“

Noksu se opustila vilica; okrenuo se da pogleda svog prijatelja.

„Šta?“, upitao je Rik. „Šta sam rekao?“

„Mislim da si prosto bubnuo i provalio šifru“, rekao je Noks.

Trideseto poglavlje

I

Mohamed je još bio ošamućen od sreće kad je zazvonio telefon.

„Da?“, upitao je.

„Ovde Nikolas Dragumis. Sećate se, ja sam pomogao da finansirate analize za...“

„Naravno da se sećam, gospodine Dragumis. Šta mogu da učinim za vas?“

„Verujem da bi trebalo da ste čuli neke dobre vesti.“

„To ste bili vi? Vi ste moj prijatelj iz Kaira.“

„Da.“

„Hvala vam! Hvala vam! Ja sam vaš dužnik, gospodine Dragumis. Ja sam vaš dužnik zauvek. Kunem se, sve što ikad poželite...“

„Sve?“, upitao je Nikolas suvo. „Da li stvarno tako mislite?“

„Kunem se životom.“

„Nadam se da neće doći do toga“, rekao je Nikolas. „Ali kažite mi: imate li na vašem gradilištu bager?“

II

Za Gejl je bilo malo posla tog popodneva. Mada je unajmila Mustafu i Zaina na sledeće dve nedelje, dala im je slobodan dan, zatim otišla u Alijevu kuću u nadi da će još malo istraživati, ali našla ju je zaključanu, s porukom na vratima na kojoj je pisalo da je pozvan u Kairo. Vratila se u hotel i lenčarila tokom popodneva u ležećoj ljuljašci, pre nego što se osvežila hladnim tušem i iznajmila klimavi

bicikl na kome je okretala pedale spuštajući se prema obližnjem izvoru slatke vode. Vozila je jedno kratko rastojanje bez okretanja pedala i prošla pored kola s magarećom zapregom na kojoj su se vozile tri šivanske žene mumificirane tamnoplavim izvezenim pamučnim haljinama zvanim *tarfotet*. Jedna je podigla svoju kapuljaču i uputila Gejl stidljiv, a ipak blistav osmeh. Nije joj moglo biti više od četrnaest godina.

Gume na biciklu bile su ispumpane. Okretanje pedala bio je težak posao po drumu čija je površina bila lepljiva od sunca. Osetila je olakšanje kada je videla ispred sebe izvor, malo duboko jezerce ograđeno kamenom, s vodom tako bistrom da se kroz nju providelo sivkasto stenje, a po njoj plutale jarko zelene alge. Nekoliko *zaggalaha* je sedelo uokolo, pošto su završili posao s urminim palmama za taj dan, i posmatrali je s očiglednim zanimanjem. Ona je jedva čekala da zapliva, ali nije mogla to da uradi dok su zurili u nju, pa je umesto toga otišla u voćnjak da bi zajedno s mladim čuvarom popila šolju gorkog šivanskog čaja.

Sunce je tonulo iza velikog slanog jezera i brda u pozadini, horizont je buknuo narandžasto i ljubičasto pre nego što su boje izbledele i još jedan dan otišao. Gejl se setila mlade šivanske devojke na kolima s magarcem, udate tek što je ušla u pubertet da bi ostatak života provela skrivena od sveta, s pogledom svedenim na najuže proreze za oči, i doživela je otkrovenje; živo poimanje promene iskalilo se u njoj u poslednjih nekoliko nedelja. U tom trenutku je spoznala da više nikad ne bi mogla da potraži utočište od života u fizičkoj i intelektualnoj udobnosti Sorbone, sastavljajući tajanstvene rečnike mrtvih jezika. Takav rad bio je neizmerno vredan, ali bio je za korak udaljen od stvarnosti; kao senke na zidu. Ona nije bila akademski tip. Ona je bila arheolog, ćerka svog oca.

Bilo je vreme da nađe mir.

III

Rik i Noks su našli hotelsku sobu s priključkom za modem i tu su s interneta preneli fotografije donje odaje. Ali dešifrovanje nije bilo Noksova jaka strana, i on je napravio mali napredak. U međuvremenu, Rik je pregledao ostale fotografije donje odaje.

Kada su stigli do mozaika, on se namrštio i rekao:

„Zar nismo ovo već videli?“

„Kako to misliš?“

Otišao je po svoj digitalni fotoaparatus, premotao ga do slike Vepvaveta koji drži barjak Aleksandra. Noks je odmah video. Linije neba u mozaiku i na slici bile su istovetne. Na mozaiku, ona je opisivala obrise dve grupe vojnika. Na slici, ona je ovičavala konture Vepvaveta i njegovog *šedšeda*. Prizor Aleksandrovog lica dao je Noksu inspiraciju koja mu je potrebna da protumači šifru. Kada je to bilo završeno, on je nažvrljao tekst, a zatim ga preveo za Rika.

„Grob ispunjen priložima primerenim Aleksandru“, promrmljao je Rik. „Isuse Hriste!“

„Nije čudo što je Dragumis u potrazi za njim“, klimnuo je glavom Noks. „A oni su dobili i prednost na startu. Treba da krenemo.“

„Gde?“

„Prebivalište Amona, Aleksandrovog oca. Šiva.“

„Šiva!“, nasmejao se Rik. „Prokletstvo, mogao sam da pretpostavim.“ Ali bio je uzbuđen koliko i Noks napretkom koji su učinili.

Proverili su u turističkom vodiču iz džipa. Siva nije bila tako daleko, ne onoliko koliko su vrane preletele; ali moralo se preći preko nemilosrdne pustinje. Da bi se stiglo do nje propisnim putevima trebalo je voziti celog dana na sever do Aleksandrije, zatim duž obale do Marse Matruha, pa opet na jug. Trima stranicama kvadrata, sve u svemu možda 1400 kilometara. U drugom slučaju, mogli su da krenu starim karavanskim drumom. To bi uštedelo dobrih

1000 kilometara, ali je značilo mnogo rizičnije putovanje.

„Šta ti misliš?“, upitao je Rik.

„Pustinja“, rekao je Noks bez oklevanja. „Barem Nesim i njegovi ljudi neće moći da nas nađu.“

Rik se nacerio.

„Nadao sam se da ćeš to reći.“

Prvi zadatak bio je dobijanje dozvole. Cela pustinja je bila istačkana vojnim postajama na kojima nije imalo šta da se radi osim da se prepire s ono malo smelih turista koji bi se odvažili da prelaze pustinju. Kretanje bez propisne dozvole bilo je traženje nevolje. Ali sad kada se Noksov pasoš pokazao kao čist na kontrolnom punktu, to je bilo samo pitanje *bakšiša* i vremena.

Lokalni vojni zapovednik zamolio je za nekoliko sati da sredi dokumentaciju. Noks i Rik su to iskoristili da nakupuju zalihe: gajbice vode i korpe hrane, još jednu rezervnu gumu, kante ulja i benzina. Onda su krenuli da bi najbolje iskoristili svežinu noći, dok traje.

IV

Ogisten je otvorio ulazna vrata u umrljanom belom krevetskom čaršavu obmotanom oko struka kao sarong. Po tome kako je obesio lice, Elena je odmah znala. Osetila je izuzetan mir kad se progurala pored njega i otišla u spavaću sobu. Devojka je imala plavu kosu, frizuru sa šiljcima i bronzanu alku provučenu kroz gornju usnu. Imala je ravne grudi s velikim bradavicama i obrijan pubični breg.

„Ti si dakle njegova žena?“, upitala je, saginjući se da dohvati paklicu marlboro lajta u mekom pakovaju i plastični upaljač.

Elena se okrenula. Ogisten se spremao da kaže nešto, kada je video njen izraz lica i pomislio da je bolje da čuti. Požurila je niz stepenice, hodala žustro do automobila. Nije joj bilo žao što ga nije upozorila na svoju posetu. Između neupućenosti i znanja, svaki put je birala znanje.

Ali sa svakim korakom bivala je sve bešnja. Na semaforu je počeo da joj zvoniti mobilni telefon.

Prepoznala je Ogistenov broj. Otvorila je prozor i zavitala telefon napolje, gledala ga kako varniči i odskaje po kamenu. Saobračaj je bio gust. Stegla je volan i vrisnula, privlačeći radoznale poglede s trotoara. Presekla je put jednom kamionu, mahnito jureći, i skrenula na put za Kairo. Nije na umu imala nikakav cilj. Želela je samo da auto tera dok se ne raspadne. Nije to bilo zbog Ogistena. Ogisten nije bio ništa, sada je shvatala, samo ekran na kome je projektovala uspomene na Pavlosa. Pavlos je bio njen čovek, jedini muškarac koga je ikad istinski volela. Deset godina žudi da bude s njim. Deset godina njen život je sranje.

Cisterna s duplom prikolicom približavala se brzo s druge strane dvosmernog kolskog puta. Ruke su joj se zgrčile na volanu, zaokrenula je prema njemu. Udarila je u središnju prikolicu, odbila se u vazduh, morala da se izvije oko volana. Vozač cisterne zatresao je pesnicom i zatrubio kao upozorenje. Ne sada. Ne još. Izgubila je više od muža kada je izgubila Pavlosa. Izgubila je čast. Dragumis je stizao avionom. Biće daleko od domaćeg terena. Biće ranjiv. Govorili su da se sve može kupiti u sporednim kairskim uličicama. Kairo je bio na samo dva sata vožnje odavde. Bilo je vreme da se ta stara izreka stavi na probu.

Elena je imala da izravna dug u krvi.

Trideset prvo poglavlje

I

Kiša je padala cele noći. Putevi su bili klizavi i crni. Retka vozila bacala su uvis kapljice koje su blistale kao dijamanti u Mohamedovim farovima. Nije stigao još ni do aleksandrijskih predgrađa, a strah i potresenost stezali su mu kičmu kao udlaga. Vozio je pogrbljen nad volanom, gledajući u sat i brzinomer. Nije se usuđivao da kamionom s prikolicom i ovim teretom ide brzinom od preko sedamdeset kilometara na čas, ali nije se usuđivao ni da zakasni. Nikolas je bio nepokolebljiv u zahtevu da on stigne do Šive do zalaska sunca te večeri.

Prošle su godine otkako je upravljao vozilom te veličine i težine, ali osećaj mu se vratio prilično brzo; naročito kada je izašao na autoput za Marsa Matruh, gde je drum postao širok, ravan i jednostavan za vožnju. Izvadio je Lajlinu sliku iz novčanika i stavio je na komandnu tablu da bi se podsetio zašto ovo radi. Jedan policijski auto pojavio mu se u bočnom retrovizoru. Usporio je kad su se našli bok uz bok. Mohamed nije odvajao pogled s druma pred sobom, i on je najzad ubrzao. Srce mu se smirilo.

Dotakao je Lajlinu fotografiju. Ako sve prođe dobro, njena intenzivna hemoterapija i tretman radioterapije počće sutra. Njeno stanje bilo je tako teško da nije bilo vremena za gubljenje. Dr Rafai i njegov medicinski tim namerno će i sistematski puniti njen organizam otrovima. Za otprilike dve nedelje, ako bude volja Alahova, oni će izvaditi srž iz Beširine karlice, ukloniti fragmente krvi i kosti i ubrizgati je Lajli. Ako to uspe, Lajla će početi s mesecima analiza, lečenja, rehabilitacije. Proći će najmanje godinu dana pre nego što budu pouzdano znali. Dotad,

on nije imao izbora nego da učini šta Nikolas želi; zato što mu je Nikolas sasvim jasno dao do znanja da ono što mu je dato može isto tako lako da mu bude oduzeto.

Mohamed je imao bager na gradilištu. Pokazalo se da je teško naći kamion s ravnom prikolicom za njegov transport. Svi njegovi uobičajeni snabdevači bili su izašli, ali on je uporno telefonirao, zovući prijatelje i prijatelje prijatelja dok ga najzad nije pronašao. Onda je još ostalo da sredi papirologiju, da ga pokupi i doveze do svog gradilišta, natovari i osigura bager, potpuno sam, jer je Nikolas čvrsto zahtevao da niko drugi ne sazna šta on namerava.

A tokom sveg tog vremena Mohamed je mozgao zašto bi Nikolas želeo takvu opremu u Šivi. Ni od jednog odgovora nije se bolje osećao. Sunce koje je izlazilo bacalo je njegovu sopstvenu senku daleko ispred njega na crni autoput. Mohamed se uvezao u nju kao u neku strašnu slutnju.

II

Noks je zurio kroz vetrobran džipa u pesak koji se pružao pred njim. Pustinja je bila najlepša rano ujutru i kasno popodne, kada je ugao sunčevih zraka stvarao kontrast tamnih i svetlih senki u zlatnim dinama, a vrelina bila manje žarka. Ali tokom dana, kada je sunce bilo visoko, pejzaž je postajao jednoličan i ravan, izuzev onih oblasti koje su bile pokrivenne slojem soli kristalizovane iz nekog davno iščezlog mora, gde je bilo toliko zaslepljujuće da je morao da žmirka da bi zaštitio oči.

Put kojom je vozio bio je korišćen od drevnih vremena, stari karavanski put od Nila do Šive. S obe strane ležale su kamilje kosti; i prazne kante benzina, probušene gume, bačene flaše od vode. Možda su bile ovde nedelju dana; možda decenijama. Zapadna pustinja ne reciklira kao druga mesta. Ona zamrzava kao vremenska kapsula. Usne su mu gadno ispucale od dehidracije; jezik

mu se stalno lepilo za gornje nepce. Otpio je još jedan dobar gutljaj iz flaše s vodom koju je držao stisnutu između nogu, promućkao ga po ustima pre nego što proguta. Za nekoliko sekundi, međutim, usta su mu bila suva kao i ranije. Osvrnuo se preko ramena da se ponovo uveri da imaju dovoljno zaliha.

Na jednom od svojih putovanja s Ričardom, kada su išli tragom istraživača Kluba Zerzura koji su iscrtali mape Zapadne pustinje i Gilf Kabira, Noks je bio naišao na ostatke jednog čoveka u beduinskoj odeći kako sedi kraj pepela ugašene vatre u podnožju jedne dine, koji je izgleda umro naprasno do srčanog udara; i njegovu hromu kamilu u blizini, koja je, nesposobna da hoda, stradala zajedno s njim.

„Šta je ono?“, namrštio se Rik, pokazujući ispred sebe.

Vetrobran džipa bio je tako gadno zamrljan da je Noks morao da nagne glavu kroz prozor da bi jasno video. Nisko na horizontu bio je taman obris, kao kiša, izuzev što nije bilo oblaka na nebu, a kiša je bila poslednje o čemu ćete brinuti ovde, u Zapadnoj pustinji.

„Nevolja“, promrmljao je Noks.

III

Elena je bila u žestokom raspoloženju kada je stigla u Ibrahimovu vilu odmah posle svog izleta u Kairo.

„Kasniš“, rekao je Nikolas ljutito, uvodeći je u kuhinju, gde je Filip Dragumis sedeo za stolom i raspravljao o planovima s Kostisom, svojim dugogodišnjim šefom obezbeđenja, i nekolicinom iz njegove grupe, u borbi očeličenih veterana iz raznih balkanskih sukoba. „Rekao sam ti da budeš ovde u devet.“

Od samog pogleda na Dragumisa Eleni je torba o ramenu postala teža. Ali ovo nije bio pravi trenutak.

„Imala sam nešto da obavim“, rekla je. „Čemu žurba, uostalom?“

„Moramo da budemo u Šivi pre mraka.“

„U Šivi!“, pobunila se ona. „Naterali ste me da vozim celim tim putem samo da bih se odmah vratila dole.“

„To je za tvoje dobro“, rekao je Nikolas, klimnuvši glavom prema sigurnosnoj kameri. „Snimljena si kako dolaziš. Sutra ujutru ćeš biti snimljena kako odlaziš. A Ibrahim će se zakleti da si u međuvremenu stalno bila ovde.“

„Onda kako...“

„Postoji i zadnja kapija“, rekao je Nikolas. „Mi smo montirali kameru na njoj tako da ne pokaže ništa.“ Bacio je pogled na časovnik. „Ali treba da krenemo. Mogu li da dobijem tvoj mobilni, molim te?“

„Zašto?“

„Zato što, ako koristiš mobilni telefon dok putujemo, mogu mu ući u trag“, rekao je s naglašenim strpljenjem. „Nema mnogo smisla imati alibi ako ćeš ga oboriti jednim telefonskim pozivom.“

„Pa kako ćemo onda komunicirati?“

„Imamo mobilne telefone u kolima“, rekao je Nikolas. „Samo mi ga sad predaj, molim te.“

„Nemam ga“, priznala je Elena, pomalo smeteno. „Bacila sam ga.“

Namrštio se.

„Bacila si ga? Zašto?“

„Kakve veze ima? Sad, o čemu se sve ovo radi? Bolje bi bilo da je nešto dobro.“

„Verujem da ćeš i ti misliti da je dobro“, zarežao je Dragumis. Ona se namrštila na njega. Dao joj je znak rukom da mu se pridruži za stolom. On je otvorio dve knjige o Šivi da ona vidi, i postavio ih pored fotografije mozaika.

„Hriste bože!“, promrmljala je Elena.

„Da. Najzad smo ga našli. Sada sve što treba da uradimo jeste da ga odnesemo kući.“

Pogledala ga je užasnuto. Osim što je svim srcem podržavala makedonski politički cilj, ona je bila i arheolog.

Lokaliteti i artefakti bili su za nju svetinja.

„Da ga odnesemo kući?“

„Naravno. Sta misliš, zbog čega smo sve ovo radili?“

„Ali... ovo je ludo. Nikada se nećete izvući s tim.“

„Zašto da ne?“

„Kao prvo, možda i ne bude tamo.“

„Ako nije, nije“, slegnuo je Dragumis ramenima. „Ali jeste. Ja to znam ovde, iznutra.“

„Ali takvo iskopavanje može da potraje mesecima. Godinama.“

„Mi imamo jednu noć“, nacerio se Nikolas. „Večeras. Bager će nas čekati tamo. Eneja i Vasileos donose drugu opremu i kamion s kontejnerom. Jedan od naših brodova upućen je u Aleksandriju. Pristaće do jutra, i biće dovoljno vremena da se utovari ono što budemo našli, ma šta to bilo. Veruj mi, naši kapetani su obučeni da izvedu tu varku sa zapečaćenim kontejnerima. Za nekoliko dana on će se vratiti u Solun, i onda možemo to da objavimo.“

„Objavite? Ne možete! Svi će znati da smo ga ukrali.“

„Pa? Neće moći to da dokažu. Naročito kada ti budeš potvrdila da je MAF došao do tog otkrića u planinama Makedonije. Ljudi će ti, kao uvaženom arheologu, poverovati na reč.“

„Ne mogu da verujem“, pobunila se Elena. „Rugaće mi se ceo svet.“

„Ne vidim zašto“, rekao je Nikolas. „Ako je moguće da je za Aleksandra bio pripremljen grob u Šivi, zašto ne u Makedoniji?“

„Imamo objašnjenje za Šivu. Šifru Aleksandar.“

„Da“, rekao je Dragumis. „I šta ona tačno kaže? Da su štitonoše pripremile grob za Aleksandra u prebivalištu njegovog oca; i da su prešli pustinju da bi ga tamo odneli. To se odnosi na Sivu, svakakao. Amon je bio Aleksandrov božanski otac i Siva leži s druge strane Zapadne pustinje. Ali to se odnosi i na Makedoniju. Filip je bio Aleksandrov smrtni otac. A štitonoše bi morale da pređu Sinajsku pustinju da bi stigli do nje.“

Eleni je zinula od čuda. Nije mogla da opovrgne tu logiku, ali ipak je bila zapanjena i prestrašena.

„Ali ljudi će znati“, rekla je slabašno.

„Mi se tome svakako nadamo“, nacerio se Nikolas.

„Kako to misliš?“

„Šta ti pretpostavljaš, kakva će biti reakcija kada međunarodni pritisak natera Atinu da pokuša da nam ga otme? Možeš li da zamisliš to negodovanje? Makedonija to nikako neće otrpeti.“

„Biće rata“, rekla je Elena ukočeno.

„Da“, složio se Nilcolas.

Elena se okrenula ka Dragumisu.

„Mislila sam da ste vi miroljubiv čovek“, rekla je.

„I jesam“, složio se on. „Ali svaka nacija ima prava da se brani. I mi nismo ništa drugačiji.“

IV

Mesto gde se Gejlin otac stropoštao u smrt bilo je na istočnoj ivici Šiva nizije, na nekih tri sata vožnje od grada Šive. Oni su išli putem za Bahiriju najviše stotinak kilometara, zatim skrenuli na sever. To je bio divan, premda pomalo jeziv prizor. Visoki grebeni štrčali su iz velikog Mora peska. Nije bilo nikakvog zelenila. Jedna bela zmija kliznula je dalje od njih u podnožju strme dine. Osim toga, Gejl nije zapazila nikakav trag života, čak ni pticu.

Od mesta gde su parkirali do podnožja visoke, okomite litice trebalo je pet minuta veranja. Jedna kamena humka obeležavala je tačno mesto. Njegovo puno ime, Ričard Džosaja Mičel, bilo je nažvrljano grubo na najvišem kamenu. On je oduvek mrzeo da ga zovu Džosaja. Znajući to, njegovi najbliži prijatelji su ga povodom toga nemilosrdno zadirkivali. Ona ga je podigla, upitala svoje vodiče da li je neki od njih odgovoran za natpis. Oni su odmahnuili glavom, pretpostavili da to mora da je bio Noks. Gejl ga je vratila kako ga je i našla, ne

znajući šta da misli.

Dok je ona tu stajala, Mustafa je objasnio kako su oni i Noks požurili dole i našli njenog oca već hladnog, a svuda okolo bila je krv; kako su se ponudili da pomognu Noksu da ponese njegovo telo natrag u kamion; kako je on zarežao na njih.

Ona se osvrnula i pogledala mesto gde su se parkirali:

„Mislite *onaj* kamion?“, upitala je.

„Da.“

Osetila je malu slabost.

„Telo mog oca bilo je u vašem kamionu?“

Mustafa je izgledao malo pokunjeno. Ispričao joj je koliko su on i Zain poštovali njenog oca, kakva je to tragedija bila, koliko nepotrebna. Gejl je gledala uvis dok je on govorio. Prednja strana stene uzdizala se okomito i visoko iznad njih. Od toga je osetila peckanje u nožnim prstima, ošamućenost, pomalo mučninu. Nikad nije dobro stajala s visinama. Zakoračila je unazad, spotakla se, možda bi pala da je Zain nije zgrabio za ruku i povratio joj ravnotežu.

I dalje je osećala vrtoglavicu dok su se ona i Mustafa peli na prednju stranu stene. Zain je izabrao da ostane uz kamion, u slučaju da naiđu pljačkaši. Gejl je frknula tiho kada je to čula. Pljačkaši! Na pedeset milja nije bilo nikoga. Ali nije mogla da mu zameri. Zbog sve veće vrućine i strmine penjanje je bilo daleko teže nego što je bila predvidela. Nije bilo staze, samo niz strmih grebena u steni, suviše peskovitih da bi pružili siguran oslonac. Mustafa je predvodio, plešući uzbrdo u svojim otrcanim japankama, ne obazirući se na svoju debelu odeću i težak zavežljaj, pet puta glomazniji od njenog. Svaki put kada bi otišao dovoljno daleko napred, on bi čučnuo kao žaba na neku rudnu žilu kako bi popušio jednu od svojih smrdljivih cigareta, i gledao je prijazno dok se mučila da ga sustigne. Ona je postajala sve ozlojeđenija. Zar on nije znao da muškarci njegovih godina ne bi trebalo da mogu

tako bespoštedno da gutaju katran i da i dalje budu u formi? Zar nije shvatao da bi trebalo da bude fizička olupina? Mrko ga je pogledala. On joj je veselo odmahnuo. Stopala su je bolela i pored kožnih čizama; listovi i zglobovi su joj drhtali od naprezanja, usta su joj bila lepljiva od žeđi.

Najzad ga je sustigla, stropoštala se na zemlju, izvadila flašu s vodom, pohlepno nategla i progutala veliki gutljaj, upitala ga plačno:

„Jesmo li već skoro stigli?“

„Deset minuta.“

Pogledala ga je iskosa, sumnjičavo. Svaki put je rekao to isto.

V

Peščana oluja udara relativno slabo u početku. Rik se zavalio u svom sedištu s osmehom olakšanja.

„Ovo nije tako gadno“, rekao je.

„Ako ne postane gore.“

Napolju je bilo još uvek dovoljno svetlo da bi Noks mogao da vidi put, uprkos žestokim udarima peska o njegova vrata i prozor. Peščane oluje se većinom svrstavaju u dve široke kategorije. Jedna je u stvari oluja prašine: stotine stopa visoka, zaklanja sunce i dezorijentiše, ali nije posebno okrutna. Druga - kao ova - jeste prava peščana oluja, žestok vetar koji kupi zrnca peska s dina i ispaljuje ih kao sačmara tanad.

Nije prošlo dugo pre nego što je Rik zažalio zbog svog likujućeg samopouzdanja, jer ih je vetar gurao tako jako da su škripali napred-nazad na svojim amortizerima, dok su karoserija i prozori bili pod naletom neprestane baražne paljbe, bučne i silovite, za koju se činilo da će sigurno provaliti krhka stara stakla. Vidljivost se toliko pogoršala da je Noks jedva mogao da nazre put. Stalno je skretao ukoso u meki pesak koji se gomilao pod njihovim točkovima, ili pak preko zalutalih oštrih kamenčića koji su

predstavljali pretnju njihovim gumama, pa je morao da pređe u prvu brzinu i uspori toliko da su gotovo mileli.

„Zar ne bi trebalo da se zaustavimo?“, upitao je Rik.

Noks je odmahnuo glavom. Ako se zaustave makar na minut, vetar će doduvati toliko peska ispod njihovih guma da će tonuti u tako stvorene rupe sve dok se ne zaglave. Onda će se nanos nagomilavati uz njihov bok dok ne budu potpuno zatrpani a vrata im ne budu priklještena, tako da će potpuno zavisiti od toga hoće li ih neko spasti. A ovdje nije bila velika verovatnoća za to.

Vetar je postao neverovatno žestok. Ljuljali su se opasno napred-nazad. Točkovi s leve strane iznenada su propali, upravo kada je naišao silovito snažan nalet vetra, tako da im se na trenutak činilo da će ih oduvati na bok.

„Bože!“, promrmljao je Rik, hvatajući se za ručku na vratima, kada su tresnuli nazad na četiri točka. „Jesi li već prošao kroz neku ovakvu?“

„Jednom“, rekao je Noks.

„Koliko dugo je trajala?“

„Sedam dana.“

„Zajebavaš se sa mnom.“

Noks je sebi dopustio slab smešak. Nije često viđao Rika uspaničenog.

„U pravu si“, priznao je. „Pre će biti sedam i po.“

VI

Opori miris duvanskog dima zagolicao je Gejl u grlu i naterao je da se zakašlje. Mustafa je podigao ruku u znak izvinjenja, zatim japankom uvaljao opušak u prašinu. Gejl je nakapala vodu na dlan, prešla rukom preko čela, nevoljno se digla na noge.

„Koliko još?“, upitala je.

Mustafa je klimnuo glavom nestrpljivo.

„Deset minuta“, rekao je.

Stegla je vilice. Neka bude prokleta ako mu pruži to zadovoljstvo da ga moli da joj da još vremena da se

oporavi. Pratila ga je umorno uz vododerinu u kosini brda. Posle kratkog vremena ona se iznenada zakrivila, i pružio se pogled na desetine kilometara zlatne pustinje. Činilo se da je beskrajna.

„Vidite“, rekao je Mustafa, „Deset minuta.“

Hvala bogu, popeli su se na vrh. Gejl se primakla nekoliko centimetara do ruba. Strmen se obrušavala pod njom pravo do stena na dnu, žutosmeđih litica rascepljenih crnim senkama. Jedan greben se pružao preko ponora dok ne stigne opet do sigurnog zagrljaja vododerine. Ali bio je smešno uzak, više kao kamenovi po kojima treba gaziti nego kao staza.

„Vi ste prešli preko ovoga?“, upitala je.

Mustafa je slegnuo ramenima. Zbacio je svoje japanke, prešao brzo preko, s levom rukom uza zid litice, petama se ukopavajući u oskudne oslonce. Odronio je jedan kamenčić. Ona je položila ruku uza zid litice i nagla se da ga posmatra kako pada. Udario je u izbočinu stene i odbio se od litice. I dalje je padao. I dalje. Jedva je mogla da vidi kamenu humku daleko u dubini.

Mustafa je stigao na drugu stranu.

„Vidite“, nasmešio se. „Nije to ništa.“

Odmahnula je glavom. Nikako. Ona nije mogla to da uradi. Ravnoteža joj je bila loša; skočni zglobovi su je boleli. Bilo bi dovoljno teško i u nivou tla. Ali ovde gore...

Mustafa je slegnuo ramenima, vratio se preko. Gejl je osetila žmarce u nožnim prstima samo dok ga je gledala. Spustio je ruke na njena leđa da je ohrabri. Dohvatila je levim stopalom prvu malu izbočinu, prinela desno da mu ga priključi. Čitavu večnost je tražila mesto gde da posle toga spusti nogu. Grčevito je učinila taj korak, a zatim još jedan. Oko nje svet se izobličio i postao neprepoznatljiv. Odvojio se od nje, kao naglo odsečen, u isto vreme kad joj je jurnuo u lice. Želela je da se vrati, ali nije mogla da se pomakne. Zatvorila je oči, pritisla leđa uza zid litice, raširila ruke da uspostavi ravnotežu. Osećala je da su joj prsti na rukama i nogama beskrvni i slabi; kolena su joj

preteći klecala. I u tom trenutku je najzad razumela šta se dogodilo njenom ocu, i Noksov udeo u tome. Suze su joj navrle na oči kada je shvatila koliko je pogrešila u vezi s njim, u vezi sa svime.

„Ne mogu ovo da uradim“, rekla je. „Ne mogu...“

Mustafa ju je zgrabio za ruku, povukao je u sigurnost. „Vidite“, nacerio se. „To je bilo sve što Noks mora uraditi.“

Odmahnula je glavom prema njemu, srušila se u udubinu stenja iz koje nikako nije mogla da padne. Okrenula se na leđa, šakama pokrivajući oči, dok je brisala trag suza s obraza. Očeva polisa životnog osiguranja uključivala je pozamašan bonus za smrt nesrećnim slučajem, dovoljno da Gejl kupi sebi stan. *Stan!* Osetila se bedno. Napregla se da ustane i, nogama slabim i kao od gume, pošla za Mustafom, silazeći dugo, ne izgovarajući ni reč.

Trideset drugo poglavlje

I

Noks i Rik su vozili kroz pešćanu oluju, činilo se, sat za satom. Cviljenje i pištanje i huk stigli su obojicu, besne harpije koje su se kandžama hvatale za karoseriju džipa, pokušavajući da ih se dočepaju. Motor se takođe sve više naprezao, kloktanje i bljuvanje čulo se iz grejača. Ali konačno je oluja počela da se stišava; a onda, kako se činilo, za tek malo više od jednog trena, vetar se potpuno utišao i oni su se probili, a oko njih nije bilo ničega osim otvorene pustinje.

Pre nekog vremena skrenuli su s puta, i nije bilo traga od njega, niti ikakvog obeležja da ih usmeri. Nisu imali ni GPS ni pristojnu mapu prema kojoj bi se upravljali.

„Znaš gde smo?“, upitao je Rik.

„Ne.“

„Šta onda, jebote, sad da radimo?“

„Ne brini“, rekao je Noks. Popeo se na haubu džipa, pogledom pretražujući horizont kroz dvogled. Ljudi zamišljaju pustinju kao jedinstven ravan pejzaž, lišen svake pesonalnosti i prepoznatljivih odlika. Ali uopšte nije tako, naročito kada ste tu bili nekoliko puta. Svaki region ima svoje lične karakteristike i izgled. Neki delovi su kao one američke slane ravnice gde su postavljeni rekordi u brzini. Drugi su kao besna mora s visokim talasima sleđena u dine; i mada se pesak pomera, sami oblici pod njim su besmrtni i nepromenljivi. A ima i brojnih litica i grebena, i na mnoge od njih se Noks već penjao.

Još je bilo izmaglice u vazduhu, ali dalje, prema severu, ugledao je jednu poznatu strminu. Pola sata vožnje, i ponovo su u igri!

„Trebalo da jedemo“, rekao je Riku. „Pusti motor da se odmori.“

Seli su u senku džipa i vodom spirali hladan pirinač i povrće, dok je motor, hladeći se, škripao i stenjao. Kada su završili, poklopili su grejač i ponovo krenuli, stižući do puta tamo gde je Noks i predvideo, zatim nastavili da voze kroz naizgled beskrajnu pustinju. Ipak, ona nije bila beskrajna. U stvari, tek što je pao sumrak stigli su do drumca s oznakama, a zatim su brzo napredovali. Za još jedan sat uvukli su se na Šivin glavni trg.

„Mogao bih da ubijem jedno hladno piće“, promrmljao je Rik.

„Ne ako ga ja prvi vidim“, odgovorio je Noks.

II

Mohamed je dopunio gorivo pedeset kilometara severno od Šive, zatim vozio još pola sata s mobilnim telefonom na sedištu do sebe, čekajući da primi signal. Kada se to najzad desilo, skrenuo je s puta da pozove Nur. Dobro mu je činilo samo da joj čuje glas. Njegova slutnja o sopstvenoj kobi jačala je svakim minutom. Ali onda je Nur pomenula Lajlino ime i Mohamed se izlanuo iznenada koliko ih obe voli, i da ako nešto pođe naopako i ona ga više ne vidi...“

„Ne govori tako!“ Bolna teskoba u Nurinom glasu ga je užasnula.

Udahnuo je vazduh da se smiri, uverio je da je dobro, da će se videti sutradan ujutru. Prekinuo je razgovor, isključio mobilni pre nego što je mogla da ga pozove, proverio koliko je sati. Postigao je odlično vreme. Iskočio je iz kabine; prošetao uz ivicu puta, čučnuo. Pokupio je šaku peska, pustio ga da iscure, posmatrao brdašca koja su mu zaostala na prstima, udoline između njih. Pesak je bio tako vruć od sunca koje je peklo celog dana da mu je koža pocrvenela. Podigao je u savijenu šaku još jednu gomilicu, kao da je verovao da bi, kaznivši sebe sada, mogao da

izbegne bolniju kaznu kasnije.

Beduin u prašnjavom belom kamionu oglasio se sirenom i nagnuo se kroz prozor da bi veselo pitao treba li mu pomoć. Mohamed mu je zahvalio, ali mu odmahnuo da nastavi. Bio je užasno umoran, vreme je izgledalo kao da se kreće dvaput sporije nego obično. Sunce se spuštalo na horizontu i konačno zašlo. Brzo se smračilo. On je nastavio da gleda gore i duž puta do obale. Bilo je tako pravo i ravno da bi se neki Rimljanin rasplakao od sreće.

Kada je video dva terenca i kamion s kontejnerskom prikolicom kako se približavaju, ustao je, očetkao pesak s pantalona, i popeo se natrag u kabinu. Vozila su usporila kad su se približila. Unutrašnje svetlo se upalilo na vodećem terencu. Nikolas se nagnuo kroz prozor i dao znak Mohamedu da se ubaci iza njih. On mu je pokazao dignute palčeve, krenuo. Pratio je konvoj još nekoliko kilometara putem za Šivu, zatim preko peska i duboko u pustinju.

III

Gejl je bila napolju u šetnji kad je spazila Noksa i još jednog čoveka kako klokoću iz boce ledenohladne vode pod platnenom nastrešnicom jednog kafea. Oklevala je, zatim prišla. On je podigao glavu, zapanjio se kada ju je ugledao.

„Gejl“, rekao je s nelagodnošću.

„Danijele“, klimnula je glavom.

„Ovo je Rik“, rekao je Noks, klimnuvši glavom prema svom saputniku.

„Drago mi je.“

„Takođe.“

Okrenula se opet ka Noksu.

„Možemo li da razgovaramo? Nasamo?“

„Svakako.“ Pokazao je rukom prema putu: „Hoćeš da se prošetáš?“ Kada je ona klimnula glavom, on se okrenuo ka Riku. „Nemaš ništa protiv, zar ne, drugar?“

„Ne žuri. Ja ću uzeti nešto za jelo.“

Noks i Gejl su pošli jedno uz drugo.

„Pa?“, upitao je on. „Danas sam bila tamo.“

„Gde tamo?“

„Gde je moj otac poginuo. Mustafa i Zain su me odveli.“

„Ah.“

Okrenula se licem k njemu:

„Hoću da znam šta se desilo, Danijele. Hoću istinu.“

„Siguran sam da su ti oni rekli istinu.“

„Sigurna sam da su mi ispričali šta su videli“, odvratila je Gejl, ponovo krenuvši. „Ali to nije potpuno isto, zar ne?“

On ju je pogledao iskosa.

„Šta to treba da znači?“

„Ostao si s mojim ocem kada niko drugi nije. Ne bi to uradio da ti nije bilo stalo do njega. Zašto si ga onda pustio da padne?“

„Nisam.“

„Jesi. I mora da si imao neki razlog. A ja mislim da znam šta je to bilo. On je već umirao, zar ne?“

„Ne znam o čemu pričaš.“

„Šta je bilo? Sida?“

„To je bio nesrećan slučaj“, rekao je Noks.

Odmahnula je glavom.

„Mustafa i Zain su mi rekli da si se obrecnuo na njih kada su ponudili da ti pomognu s telom. Sva ta krv. Zato mislim da je bila sida.“

„To je bio nesrećan slučaj.“

„A onda si, naravno, dao da ga brzo kremiraju.“

„Rekao sam ti, to je bio nesrećan slučaj.“

„Moraš to da kažeš, zar ne, ili ćeš biti saučesnik u prevari osiguravajućeg društva.“ Noks je otvorio usta, ali se iz njih nije čuo ni glas. U mračnoj sporednoj uličici bilo je teško prorozreti mu izraz lica. Ali ona je ipak ostajala pri svome. „Naterao te je da obećaš da ćeš mi pisati, zar ne? Da mi kažeš da je mislio na mene? Molim te. Prosto

moram da znam.“

Noks je ćutao neko vreme.

„Da.“

Klimnula je glavom nekoliko puta. Mada je u srcu to već znala, ipak je morala da se napregne da prihvati istinu.

„Ispričaj mi“, rekla je. „Ispričaj mi sve.“

„Nije bila samo sida“, uzdahnuo je Noks. „Celo telo mu se rastakalo. Imao je rak. Organi su mu otkazivali. Bilo je to samo pitanje vremena. Vremena i patnje. On nikada nije bio tip čoveka koji će da se krpi u bolnici, ili da nekome bude na teretu. Trebalo bi to da znaš. Hteo je da ode pod sopstvenim uslovima, na mestu koje je voleo. I želeo je da učini nešto za tebe, da se iskupi što je bio loš otac.“

„Loš otac?“, upitala je Gejl turobno. „Je li ti on to rekao?“

„Da.“

„I ti si ga samo pustio da... istera to?“

„Nije mi pružio izbora. U najboljem slučaju, moj izbor je bio da budem tamo ili da ne budem. On mi je bio prijatelj. Izabrao sam da budem tamo.“ Zatim je dodao tvrdoglavo: „Žao mi je ako misliš da je to bilo pogrešno.“

„Ne mislim“, rekla je. „Samo bih volela da sam i ja mogla da budem tamo.“

„Imala si prilike.“

„Da“, složila se. „Ne treba da mi kažeš da sam se loše ponela. Znam to. I žao mi je.“

Setali su u krug. Rik ih je video i mahnuo im. Prišli su da mu se pridruže.

„Krkava piletina i prženi krompirići“, rekao je. „Dakle, ti si ta čuvena Gejl?“

„Gejl, da“, priznala je. „Ne znam za to 'čuvena'.“

„Za mene jesi. Tvoj čovek Noks, ovaj ovde, priča o tebi bez prestanka.“

„Umukni, Rik“, rekao je Noks.

Rik se nasmejao.

„Pa kako napredujete s vašom potragom?“

„Kakvom potragom?“

„Ma hajde, dušo. Priloži prikladni za Sina Amonovog.“

Ona je gledala čas jednog, čas drugog.

„Kako vi, momci, znate za to?“

Noks je slegnuo ramenima i nasmešio se.

„Nisi ti jedina koja se loše ponašala.“

„Kako to misliš?“

„Sećaš se kada su te spustili ispod postolja stuba?“

Iskreveljio se i podrugljivo imitirao njen glas: „Tamo ima nekoga!“

Oči su joj se razrogačile:

„To si bio ti!“, nasmejala se. „Danijele, to je *strašno!*“

„Znam“, nacerio se. „Pa, da li ste imali sreće?“

„Ne smem da pričam o tome. Dala sam reč.“

„Kome?“, podrugnuo se Noks. „Eleni? Nikolasu

Dragumisu?“

„Ne. Jusufu Abasu.“

Noks se glasno nasmejao.

„Tom prevarantu? Taj čovek je pokvarenjak, Gejl.“

„On je na čelu VSA.“

„On je uništio tvog oca.“

„Ne znam“, uzdahnula je Gejl, stavljajući ruke na glavu. „Ne znam više kome da verujem.“

„Možeš da veruješ meni“, rekao je Noks. „Tvoj otac mi je verovao. Ili ako hoćeš da razgovaraš s nekim na položaju, pokušaj s dr Sajedom. Njemu možeš i glavu da poveriš.“

„Jesi li siguran?“

„Kako to misliš?“

Oklevala je; zatim rekla.

„On je video nešto na mojim fotografijama donje odaje. Zaklela bih se da jeste. A onda su neke knjige nestale s njegovih polica.“

Noks se namrštio.

„I ti misliš da ih je on uzeo da bi te sprečio da nešto povežeš?“

„Možda.“

„Veruj mi, Gejl, ako je to tačno, ne bi to radio da spreči tebe. To bi bilo da spreči Jusufa. Hajdemo da ga posetimo.“

Odmahnula je glavom:

„On nije ovde. Pozvan je u Kairo. A kuća mu je zaključana.“

„Onda je baš dobro što imamo Rika“, nacerio se Noks.

„On ima talenat koji možemo da iskoristimo.“

Trideset treće poglavlje

I

Ibrahima je i ona mrvica odvažnosti potpuno izdala otkako mu je Nikolas pritisnuo ono oštro sečivo uz grlo. U mašti je lako biti hrabar. Dopustio je da ga zastrašivanjem nateraju da pozove i javi da je bolestan, zatim da na papiru VSA ispiše i potpiše mnoštvo odobrenja za iskopavanje u Zapadnoj pustinji, čak iako je Zapadna pustinja bila potpuno van njegove nadležnosti. Odonda je bio prisiljen da ostane kraj telefona u slučaju da u Nikolasa posumnjaju i pozovu ga da bi proverili potpis.

Nisu ga ostavili samog. Manolis i Sofronio, Nikolasov pilot i kopilot, bili su sa njim. Oni su zaključali sva spoljna vrata i prozore, stavili ključeve u džep i oduzeli mu mobilni telefon. Sada su ga pratili svuda, do spavaće sobe, čak i u kupatilo. A Sofronio je razumeo arapski dovoljno da prisluškuje njegov razgovor kad bi zazvonio telefon, s prstom pripremljenim da prekine vezu ukoliko Ibrahim nešto pokuša.

Nikolas i njegovi ljudi očigledno su se namerili da opljačkaju neko neprocenjivo istorijsko blago iz Šive. Ibrahim je ceo život posvetio egipatskom nasleđu, a sad je pomagao ovim kriminalcima da ga poharaju. Okrenuo se naglo i pošao prema svojoj kancelariji. Manolis je krenuo za njim.

„Samo idem da uzmem nešto da radim“, uzdahnuo je Ibrahim. Ne obazirući se na to, Manolis je pošao sa njim. Ibrahim je izvukao neke dokumente iz najviše fioke, bacio pogled na brave kada je pošao. Ključ je bio s unutrašnje strane, kao što je i mislio.

Izašao je opet s Manolisom, zatim se podrugnuo samom sebi.

„Moje penkalo“, rekao je.

Manolis je čekao dok se Ibrahim vraćao u radnu sobu, uzeo okruglo crveno nalivpero s radnog stola, podigao ga da Manolis vidi. Srce je počelo da mu lupa nezdravo brzo, a usta su mu se osušila. Njegov život, većinom proveden za kancelarijskim stolom, učinio ga je u fizički beznadežno nesposobnim. Stavio je ruku na vrata kancelarije, rekao sebi da je to pravi trenutak. Um mu je nagonio ruku da zalupi vrata i okrene ključ, kupi sebi neko vreme, omogući mu da se iskupi... ali ruka nije slušala. Izgubio je hrabrost i izašao napolje. Otkucaji srca su usporili. Adrenalin je opao. Osetio je hitnu potrebu da se pomokri. Pognuo je glavu u stidu zbog istine o sebi. Kukavica, promašaj, jedno ništa. Čovekov život je dar od Alaha; kako je on svoj protraćio.

II

Bir el-Hamam. Blizanački vrhovi povezani niskim kamenim grebenom. Strme peščane padine koje su se spuštale kao piramida s obe strane. Slatkovodno jezero u njegovom južnom podnožju, omeđeno trskom i vegetacijom. Mesec u trećoj četvrti svetlucaje na površini vode po kojoj su insekti koji su skakutali i ribe koje su ih lovile stvarali namreškane talasiće. Voćni slepi miševi su kreštali napuštajući svoje pećine u istrošenom krečnjaku da bi se prežderavali u obližnjim voćnjacma.

Nikolas je poređao svoja vozila u polukrug oko podnožja brda da bi sakrio šta rade. A nije ni bilo verovatno da će neko tuda prolaziti. Nalazili su se deset kilometara severno od Šive, a tri od najbližeg puta ili naselja. On je nadgledao istovar opreme, raspodelu lopata, ašova, lampi i oružja. Naredio je Leonidasu da uzme jedan kalašnjikov i popne se na cisternu, kako bi imao bolji pregled: mesečina je Mohamedu obezbeđivala dovoljno svetla da radi. On je bagerom gutao velike količine pustinjskog peska i bacao ih iza sebe, pri čemu se njegovo

vozilo polako naginjalo napred tako da je morao da ide u rikverc da bi izašao i zatim da iskopa za sebe prilazni jarak. Brdo je bilo kao ledeni breg, većina njegove mase bila je skrivena pod peskom. Posle tri sata čitav bager progutala je rupa koju je iskopao. Ali još nije našao ništa.

Nikolas i njegovi ljudi isprva su nestrpljivo posmatali, ali njihovo zanimanje je opadalo kako su proticali sati bez ikakvog uspeha. Svaki čas je Nikolas tražio od Mohameda da zastane, zatim dolazio da proveriti novootkrivene stene. Tokom tih zastoja Mohamed se osvrtao uokolo. Dine su bile tako hladne i bele da bi moglo da se pomisli da su snežni nanosi. Leonidas je sišao sa stražarske dužnosti na vrhu kontejnera, žaleći se kako je tamo zima. Niko nije otišao da ga zameni. Ljudi su se pogrbbili i grejali ruke oko zapaljenih cigareta.

Mohamed je napunio još jednu kašiku, bacio je iza sebe. Pesak je padao u kaskadama niz padine; zvučalo je kao kiša. U glavi mu je kipelo, šuštalalo i mutilo se od umora. Dotad je bio već toliko duboko u sopstvenoj jami da nije mogao a da ne zamišlja da kopa svoj put u pakao. Nikolas je podigao ruku da bi mu opet zatražio da mašina prestane s radom, zatim prišao s ocem da pregleda pešćar. Odmahnuo je glavom razočarano i ljutito šutnuo jedan kamen. Mohamed je pokušao da ne pokaže da mu je drago. Najbolje čemu se nadao bilo je da se povinuje naređenjima i da ne nađe ništa. Nikolas je teškim korakom izašao iz rupe, prišao mu. Mohamed je spustio prozor.

„Dosta“, rekao je Nikolas. „Nema ničega. Moramo da pođemo.“

Mohamed je glavom pokazao na veliki jarak koji je napravio. „Da ga napunimo?“

Nikolas je odmahnuo glavom. „Prvi vetar će se za to pobrinuti umesto nas.“

„Kako želite.“ Mohamed se osvrnuo preko ramena da bi izašao unazad iz jarka. Bio je tako umoran da je zaboravio da promeni brzinu i umesto da krene unazad

poskočio je napred, zakačivši stenu u brdu svojom kašikom. Jedna ploča stvrdnutog peska je pukla i otpala. Odmahnuo je glavom zlovoljno kad je promenio brzinu i udaljio se krećući u rikverc.

Začuo se jedan uzbuđeni uzvik, zatim čitav hor. Svi Grci su se sjatili oko stene, osvetljavajući je lampama. Mohamed je ustao u kabini. Mogao je samo da nazre glatko parče ružičastog mermera veličine ispružene ruke. Srce mu je klonulo. Šta god bilo ono što su ovi ljudi tražili, on im je to upravo našao.

III

U Alijevoj kući bilo je mračno i tiho. Na prozorima su bili spuštene kapci i ulazna vrata su bila zaključana. Rik je izvadio svoju čeličnu žicu i uskoro su se našli unutra.

„Ne sviđa mi se ovo“, rekla je Gejl nervozno.

„Imaj poverenja u mene. Ali je prijatelj. Razumeće. Hajde samo da nađemo te knjige.“

Rik je imao najviše sreće. Ispod Alijevog madraca nalazilo se pet tomova, svi koje su tražili. Uzeli su svako po jedan, brzo prelistavali stranice. Gejl je ugledala obrise na crtežu Bir el-Hamama.

„Gledajte!“, rekla je, spustivši ga na krevet. „Silueta brda. Ista je kao na mozaiku.“

„I na slikama Vepvaveta“, rekao je Noks.

Gejl je zurila u njega iznenađeno:

„Bili ste i tamo?“

„Bili smo svuda, dušo“, nacerio se Rik.

„Čuvar tajne“, promrmljao je Noks. „Dakle, sada znamo šta je to: lokacija groba koji su štitonoše sagradile za Aleksandra, sa svim grobnim prilozima koji su još unutra.“

„Tačna lokacija“, dodao je Rik, pokazujući dve izbočine stene ubeležene tačno između Akilosovih raširenih kolena i Vepvavetovih razmaknutih stopala, i između kojih su bili posađeni i mač i barjak.

Gejl je zabrinuto usisala vazduh. Noks ju je pogledao iskosa.

„Šta je bilo?“, upitao je.

„Pa, ja sam tražila od Ibrahima da mi pošalje primerke ovih knjiga. A onda je Elena pozvana u Aleksandriju. A Ali u Kairo. Ne mislite da neko ... *pokušava* nešto, zar ne?“

„Ne znam“, rekao je Noks tmurno. „Ali mislim da treba da se uverimo.“

Trideset četvrto poglavlje

I

Bili su sitni sati, pa je Noks vozio džip umereno dok nisu izašli iz grada, onda je ubrzao preko utabanog pustinjskog puta. Stari amortizeri su stenjali i cijukali dok su oni odskakali i truckali se. Ledeni vazduh je duvao kroz pukotine na vratima i prazne ventilatorske otvore. Rik je bio pozadi, nagnut se napred između prednjih sedišta, dok je Gejl stiskala ruke ispod miške.

„Mora da smo ludi!“, drhtala je. „Zašto se ne vratimo ujutru?“

„Ne možemo toliko da rizikujemo.“

„Da rizikujemo šta?“, gundala je ona. „Čak i da ljudi znaju za grob, ne mogu tek tako da ga opljačkaju.“

„Veruj mi: Dragumisi će uraditi upravo to, ako je nagrada dovoljno velika.“

„Ali da li je dovoljno velika? Hoću da kažem, oni će sigurno biti otkriveni. Da li bi stvarno rizikovali da ih osudi međunarodna javnost i da provedu život u zatvoru samo zbog nekakvih priloga prikladnih Aleksandru?“

„Možda ne tragaju za tim. Možda tu ima i nešto više.“

„Kao, na primer, šta?“ upitao je Rik.

„Postoji samo jedno zbog čega bi sve stavili na kocku.“

„Hajde, drugar. Ispljuni.“

„Dragumis želi nezavisnu Makedoniju. To će se desiti samo u otvorenom ratu. On to zna. Ali narodi ne idu u rat ni zbog čega. Potreban im je razlog i cilj: nešto veće od njih samih u šta mogu svi da veruju. Jevreji su išli u boj prateći Zavetni kovčeg. Hrišćani su sledili Pravi krst. Kad bi ti bio Makedonac, šta bi sledio?“

„Telo Aleksandra Velikog“, rekla je Gejl tupo.

„Besmrtnog, nepobedivog gospodara sveta“, složio se Noks.

„Ali to nije moguće“, pobunio se Rik. „Aleksadar je bio izložen u Aleksandriji stotinama godina pošto su sve štitonoše pomrle.“

„Da li je?“

„Naravno“, rekla je Gejl. „Julije Cezar ga je posetio. Oktavijan. Karakala.“

Noks je mahnuo nestrpljivo.

„Hvala vam za lekcije iz istorije, ljudi“, rekao je, „ali razmislite o tome za trenutak s druge tačke gledišta. Zamislite da ste Ptolomej koji se upravo ustaljuje u Egiptu. Dolaze vesti da su ove bitange štitonoše pobjegli s Aleksandrovim telom. Tebi je *neophodno* to telo. To je jedino što ti obezbeđuje zakonitost kraljevskog položaja. Krećeš za njima. Ali do trenutka kada ih uhvatiš, nema znaka od Aleksandra, a sve štitonoše su izvršile samoubistvo. Šta, do davo! da radiš?“

„Dvojnika?“, namrštio se Rik. „Ti hoćeš da nagovestiš da je koristio dvojnika?“

„To je svakako moguće, zar ne? Mislim, Ptolomej je već upotrebio mamac jednom kada je poslao Perdiku u pogrešnom pravcu. Svakako da bi mu ta zamisao barem *pala na pamet*.“

„Ali Aleksandar je imao najslavnije lice u klasičnom svetu“, pobunila se Gejl. „Ptolomej nije tek tako mogao da balsamuje dvojnika i nada se da niko neće primetiti.“

„Zašto da ne? Nije postojala televizija, setite se. Nije postojala fotografija. Bilo je samo sećanja i postojala je umetnost, sve to idealizovano. Slušajte, Ptolomej je držao Aleksandra u Memfisu trideset ili četrdeset godina pre nego što ga je preselio u Aleksandriju. To je decenijama zbunjivalo arheologe. Da li stvarno verujete da mu je trebalo toliko dugo da sagradi odgovarajući grobnicu? Ili je Ptolomej otezao preseljenje namerno da bi upriličio veliki državni događaj kada ga sin bude nasledivao?“

Gluposti. Evo *zbog čega*, možda. Možda Ptolomej nije

smeo da rizikuje da odnese telo u neki grčki grad zato što to uopšte nije bio Aleksandar, i morao je da čeka dok svi koji su poznavali Aleksandra dobro budu ili mrtvi ili suviše senilni da bi se setili kako je izgledao.“

„Sanjaš.“

„Da li? Sama si mi pokazala sliku.“

„Koju sliku?“

„U predvorju makedonskog groba, sliku Akilosa s Apelesom s Kosa. Kaži mi ovo: zašto bi Aleksandrov lični portretista traćio vreme na skromnog štitonošu? Da li je to možda bilo zato što je Akilos pozirao kao model za Aleksandra? Hoću da kažem, mi nismo našli njegovo telo u Aleksandriji, zar ne? I videli ste mozaik. Akilos je bio nizak i vitak s crvenkastom kosom. Sada opišite Aleksandra.“

„Ne“, rekla je Gejl slabašno. „Nemoguće.“ Ali telo joj je protresla drhtavica.

Noks joj je to pročitao na licu.

„Šta?“ Upitao je. „Kaži mi.“

„Samo“, rekla je, „uvek mi je izgledalo čudno što je Kelonimus sahranio štitonoše u Kraljevskoj četvrti. Mislim, to je bilo samo srce Ptolomejeve moći. Odneta ih tamo bilo je samoubistvo.“

„Osim ako?“

„Kelonimus je napisao u Aleksandrovoj šifri da se bio zakleo da će ponovo ujediniti trideset trojicu u smrti kao što su bili ujedinjeni u životu. Ako si u pravu, mislim, ako je stvarno Akilos bio sahranjen kao Aleksandar u Aleksandriji, onda je Kelonimus doneo druge štitonoše u tu nekropolu zato što je to bilo najbliže što je mogao. To je bio njegov napor da ih ponovo ujedini.“ Noks je nagazio nogom na gas. Tutnjali su kroz pustinju.

II

Elena je posmatrala s ushićenjem kad je Mohamed očistio mermernu ploču od peska i postavio zub svoje

kašike između gornje poršine mermera i krečnjačke nadvratne grede, zatim je oborio napred. Trgla se kada se ona srušila, kao profesionalac zapanjena takvim bezobzirnim vandalizmom, ali pesak je bio mek i ploča se nije raspukla. Elena je i dalje bila rešena, kao i uvek, na svoju *vendettu*; ali isto tako je morala da vidi šta leži unutra. Na svaki mogući način ovo je bio vrhunac njene karijere.

Svi su uzeli džepne lampe i uperili ih u crni otvor. Stepenište skoro potpuno zatrpano pod kosim nanosom peska spuštalo se u grubo isklesan hodnik, tek dovoljno visok i širok da u njega stanu dvojica rame uz rame. Elena je sledila Nikolasa i Filipa Dragumisa pedeset koraka u brdo pre nego što se hodnik otvorio u izdubljenu odaju. Ali kada su lampama nestrpljivo osvetleli uokolo, ubrzo su shvatili da je prazna, izuzev prašine i ulomaka razbijenih posude za piće; amfora od pečene zemlje; balčaka bodeža; kostiju i perja neke ptice, verovatno zarobljene ovde pre mnogo stoleća. Samo se zbog zidova na neki način isplatio trud koji su uložili da nađu ovo mesto: grub pešćar divno isklesan kao životopis, sa scenama iz Aleksandrovog života u dubokom reljefu, opremljen pravim artefaktima.

U prvoj zidnoj slici njima sleva Aleksandar je bio mucavo dete u kolevci i davio zmije kao Flerkul - i očevidno je tu nekada bilo pravih zmija, premda su se vremenom raspale, i sada su ostale samo sasvim tanke providne kože u njegovim stegnutim pesnicama. U drugoj, on je vodio svog čuvenog konja Bukefala dalje od njegove senke kako bi ga lakše ukrotio. Treća ga je prikazivala s drugim mladim ljudima oko stopala nekog postarijeg čoveka, možda samog Aristotela, koji im je čitao s nečeg što je nekad bio svitak pergamenta, ali što se odavno zdrobilo u fragmente koji su mu ležali pored stopala. Četvrta je prikazivala Aleksandra na konju kako podstiče i vodi svoje ljude u boj. Peta ga je prikazivala kako kopljem s drvenom drškom probada grudi persijskog vojnika naoružanog bronzanom sekirom. Zatim je dolazio slavni

Gordijev čvor. Po legendi, vladavina nad celom Azijom obećana je osobi koja će biti u stanju da ga razveže, mada je bilo nemoguće odvezati ga; zagonetka koju je Aleksandar razrešio svojom uobičajenom odlučnošću, presekavši konopac pravo kroz čvor, predstavljen ovde izrezbarenim deblom drveta, s jednim krajem omčom vezanim oko metalnog jarma kočije, drugim usađenim u otvor u kamenom zidu. Sledeća scena ga je pokazivala kako se savetuje s Amonovim proročištem, dok ga prvosveštenici uveravaju u njegovu božansko poreklo. I tako se nastavljalo, njegove pobede, uzmaci i njegova samrtna postelja, sve prelepo zabeleženo. Završna scena prikazivala je njegovu dušu kako se penje uz planinu da se priključi drugim bogovima, a tu je dočekuju kao sebi jednaku.

Svetlost njihovih baterijskih lampi igrala je među ovim očaravajućim skulpturama, stvarajući senke koje su se protezale i plesale i saginjale se i ustremljivale se unoseći život posle dvadeset tri stotine godina potpune nepomičnosti. Niko se nije usuđivao da progovori. Jer, iako je ovo bio izvanredan nalaz, to nije bilo ono zbog čega su došli, nije bilo ono što im je potrebno. Ili štitonoše nikada nisu stigle tako daleko s Aleksandrovim telom, ili je neko bio tu pre njih.

„Ne mogu da verujem“, promrmljao je Nikolas, stežući pesnicu. „Ne mogu jebeno da verujem. Sav naš trud! Sav naš trud!“ Od razočaranja je kriknuo neartikulisano i šutnuo kameni zid.

Elena nije obraćala pažnju na njegovu zlovolju, i umesto toga je čučnula kraj podnožja planine uz koju se Aleksandrova duša uspinjala. „Postoji i natpis“, rekla je Dragumisu.

„Šta kaže?“

Obrisala je prašinu, držala svetiljku pod uglom da istakne senke kako bi joj bilo lakše da vidi. „Uspni se u skrivena nebesa, Aleksandre“, prevodila je naglas, „dok tvoj narod ovde tuguje.“

„Evo ga još jedan ovde“, rekao je Kostis, pokazujući svetiljkom prema dnu reljefa bebe Aleksandra koji davi zmije.

Ovaj je preveo sam Dragumis.

„Ti ne znaš svoju snagu, Aleksandre. Ti ne znaš šta si niti ko si.“ Bacio je sumnjičav pogled na Elenu. „Da li tebi ovo nešto znači?“

„To je iz *Ilijade*, zar ne?“

Dragumis je klimnuo glavom. „Oba su. Ali zbog čega su oni tu?“

Elena se spustila na bok pored treće scene, prikaza žestoke borbe.

„Štit se sudario sa štitom, a koplje s kopljem. Vapaj je bio silan kad je zemlja pocrvenela od krvi.“

Dragumis je bio pored Gordijevog čvora, on i Kostis su pomerali svetiljke zajedno, da bi bolje videli. „Koji god čovek razveže ovaj čvor koji vezuje ovaj jaram obreće se na mestu gospodara Azije.“

„Ne pričaj o bežanju, niti o strahu“, rekla je Elena, „jer ja ne znam ni za jedno.“

Obilazili su oko zidova, tumačeći natpise. Kada su završili, Elena je pogledala Dragumisa.

„Šta vi mislite?“

„Ja mislim da nam je potrebno više...“

U tom trenutku težak tup udarac sa spoljne strane odjeknuo je kroz prolaz. Pod se zatresao; prašina se stresla sa zidova. Nikolas se osvrnuo, zatim zatvorio oči gnevno kada je shvatio šta je to.

„Mohamed“, promrmljao je.

III

Prilika je iznenadila Mohameda. Grci su svi - do poslednjeg - ušli u brdo. Radoznalost je nadvladala. Pričekao je minut ili dva, upola iščekujući da neko od njih

shvati svoju grešku i vrati se napolje. Kada se to nije dogodilo, hrabrost je počela da mu raste. Kada bi mogao da ih zatvori unutra, mogao bi da ode u Šivu i vrati se s policijom. Oni bi svi otišli na robiju na mnogo godina, i ne bi bili u stanju da naude Lajli ili traže osvetu.

Prva pomisao mu je bila da blokira otvor prolaza jednim od vozila, ali su sva ona bila neodgovarajućeg oblika. Umesto toga odlučio je da ponovo zapečati ulaz mermernom pločom, zatim je zatrpa pod peskom. Podvukao je krak svoje hidraulične kašike ispod nje i pokušao da je podigne. Ali ona je bila preteška, njegovi zadnji točkovi izgubili su uporište, njegov hidraulični mehanizam je pisnuo i zaglibio se, ploča je skliznula sa strane i tresnula bučno u pesak. Proklinjao je sebe. Mora da su oni ovo čuli. Iznutra su se začuli uzburjani krici. Bilo je prekasno da se sad povuče. Vratio se malo unazad, zatim ubrzao napred, koristeći zamah da podigne mermernu ploču. Jedan Grk je stigao do ulaza baš kad ju je istovario i ona tačno ulegla u svoj otvor. Mohamed je osećao pobedničku radost dok je zgrtao sve više peska preko nje. Ružičasti mermer brzo je nestao, zarobljavajući ih sve unutra. On nije mogao da veruje kako je to bilo jednostavno. Nur je bila u pravu; ona je uvek govorila da, ako se suočiš sa svojim demonima, možeš da savladaš svaki...

Prigušen prasak pištolja. Drugi prasak. Mohamed je gledao ukočeno kako kupa peska biva usisana ispred njega, kako se širi i produbljuje. Pojavila se mala crna rupa. Jedan čovek se uzverao kroz pesak. Mohamed je zamahnuo kašikom na njega, ali on ju je izbegao lako, zatim jednostavno uperio svoj kalašnjikov u Mohamedovo lice. Mohamed je sklonio ruke s komandi, podigao ih ukočeno. Drugi čovek je izmileo napolje, zatim treći. On je pomislio na Lajlu, šta će se desiti s njom sada, i osetio očajanje. Još Grka se uspuzalo, kao pacovi. Kostis je otvorio vrata njegove kabine, ugasio motor, oduzeo mu ključeve.

Pojavio se Nikolas, brišući prašinu s rukava i pantalona. Reкао je. „Da iko od mojih ljudi zna kako se upravlja ovom mašinom, ti bi bio mrtav. Razumeš li?“

„Da.“

„Ti imaš ćerku“, rekao je. „Njen život zavisi od naše dobre volje. Da li razumeš?“

„Da.“

„Sarađivaćeš?“

„Da.“

On je klimnuo glavom Kostisu, koji se vratio s parom lisica. Zatvorio je jednu alku oko volana, drugu oko Mohamedovog levog zgloba, omogućujući mu da upravlja komandama, ali ne i da pobjegne. Prikačio je ključ na lanac s priveskom za ključeve na svom kaišu. Onda se namrštio i pogledao iza sebe preko dina.

Prošao je jedan trenutak dok je Mohamed čuo šta je Kostisu privuklo pažnju: slabo krčanje motora iz pravca Šive. Kostis je bacio pogled na Nikolasa, koji je podigao ruku da ih utiša. Zvuk se izgubio za trenutak, ali se onda začuo još jače. Nikolas je napravio grimasu, sluteći nešto. Bili su to rani jutarnji sati. Niko ne bi trebalo da se vozi po pustinji, osim ako nema sasvim određen cilj.

„Hoćete li da mi to proverimo?“, upitao je Kostis.

„Da“, rekao je Nikolas.

Kostis je dao znak Leonidasu, Bastijanu, Vasilosu i Dimitrisu da pođu sa njim. Oni su šćepali oružje i potrćali po svoje terence.

Trideset peto poglavlje

I

U pesku je bilo starih tragova točkova i guma. Noks ih je upotrebio kao što skijaši na vodi koriste brazde koje ostaju iza čamca, truckajući sve troje tako da su odskakali u svojim sedištima. Za Gejl je bilo pitanje ponosa da na to ne stavi primedbu, iako se pojas na suvozačevom sedištu pokvario pre mnogo godina i Noks je zato morao veoma često da zabaci ruku da bi je zadržao u sedištu. Prastari amortizeri džipa su škripali, cijukali i lupali. Noks je zaokrenuo i počeo da tutnji uz jednu dinu, naprežući svoj stari motor poslednjih nekoliko jardi. Kada su prošli krestu uzvisine, ona je ispred njih mogla da vidi sada već poznati obris Bir al-Hamama. Zatim su se našli na nizbrdici, spuštajući se pod tako strmim uglom da su im se dva desna točka za trenutak podigla sa zemlje i visila u vazduhu. Noks je pribio Gejl u sedištu dok nisu doskočili nazad na četiri točka. Ona mu se nasmešila. Ali onda je on bacio pogled u retovizor i namrštio se, ozbiljno zabrinut. Ona se okrenula i ugledala jedan džip terenac kako im brzo prilazi otpozadi, s ugašenim farovima, očigledno ne želeći da se oda.

„Šta, do đavola?“, promumlao je Rik.

„To su oni prokleti Grci“, rekao je Noks. Pojurio je niz dinu, hvatajući zalet da bi se popeo uz sledeći peščani sprud. Preleteli su preko vrha, odskočili niz drugu stranu, tutnjeći dalje udolinom gustog peska.

„Eno ga i drugi“, rekao je Rik, kad se još jedan terenac popeo preko dine s njihove leve strane, zaranjajući niz nasip, prisiljavajući Noksa da zakoči da bi ih izbegao, dok su mu točkovi proklizavali i bacali uvis mlazeve peska

koji su ih skoro zaustavili. Menjao je brzine, okrenuo natrag putem kojim su došli, ali džip se nije mogo meriti s terencima. Oni su ih neumoljivo sustizali, prišavši im uz bok, dajući im znak da se zaustave. Noks je zaokrenuo snažno i presekao ulevo, prisiljavajući vozača da nagazi iz sve snage na kočnice, na tren bojeći pesak u crveno, dok je vozilo pošlo u rikverc i zatreslo se. Tutnjao je uz sledeću dinu, ali nagib je bio strm a pesak mek, i njihove čelave gume izgubile su vučnu snagu i počele da šlafuju.

Noks je prestao da se odupire, pustio da ih sila zemljine teže otkotrlja naniže, zatim obrnuo džip. Jedan terenac ih je čelom lako lupio s desna, tako da su im se oba leva točka digla s peska. Gurnuo ih je još jednom, ovoga puta jače, prevrnuvši ih na bok, zaoravši kratku brazdu u pesku pre no što je tresnuo u njihov krov. Gejl je kriknula i zamahnula rukama uvis da zaštiti glavu, dok je Noks pokušavao da je zadrži u sedištu, ali zamah je bio preveliki za njega, i ona je jako tresnula u vetrobran.

Zaustavili su se. Gejl je osećala vrtoglavicu i mučninu. Suvozačeva vrata su se otvorila. Jedan čovek je stao iznad nje uperivši joj u lice kalašnjikov. Ona je podigla ka njemu beživotan pogled. Dao joj je rukom znak da izađe. Pokušala je da ga poslušna, ali joj udovi nisu funkcionisali. Sčepao ju je za pramen kose i divljački izvukao napolje, ne obraćajući pažnju na njene bolne krike. Noks je ispuzao za njom, napeo se da se baci na ovoga, ali drugi Grk je čekao u zasedi i tresnuo Noksa u potiljak kundakom, tako da se licem stropoštao na pesak.

Rik je izašao sledeći, s rukama preko glave, izgledajući uplašeno. Ali to je bila samo gluma. Njegov prvi udarac pesnicom oborio je prvog Grka pravo na leđa. Rik mu je oteo kalašnjikov, okrenuo ga u krug prema drugom čoveku, prstom već povlačeći okidač. Ali u tome nije sasvim uspeo. Žuti vatreni prasak zaiskrio je iz puščane cevi drugog čoveka, čuo se pucanj automatske puške, Rikove grudi su eksplodirale crveno, i on je bio oboren na leđa na pesak, čvrst stisak je olabavio i kalašnjikov mu je

ispao iz ruke.

„Rik“, kriknuo je Noks, puzeći ka svom prijatelju. „Oh, bože! Rik!“

„Isuse, drugar“, nerazgovetno je govorio Rik, pokušavajući da podigne glavu. „Šta jebote...?“

„Ne govori“, molio je Noks. „Samo izdrži.“

Ali već je bilo prekasno, rana mu je bila preteška. Vrat mu se opustio i glava mu je beživotno klonula.

Noks se okrenuo, s mržnjom u srcu, namerom u očima. Ali Grk s puškom ga je gledao sa savršenim samopouzdanjem. Nemarno je pljunuo na pesak, kao da hoće da pokaže da za njega Rikova smrt nije ništa više od toga, zatim uperio oružje Noksu u grudi.

„Ruke iza glave“, rekao je. „Ili će isto zadesiti tebe i tvoju devojkju.“

Noks je besno zurio u njega, ali nije mogao ništa da učini. U sebi se zakleo da će se osvetiti za Rika; zatim skrstio ruke iza glave, dok mu je drugi Grk vezivao ruke i noge.

II

Ibrahim nije mogao da spava. Ležao je budan, premišljajući satima. Svaki put kad je uspeo da se malo umiri, osetio bi još jedan bolan grč stida. Ceo život je posvetio istraživanju starog Egipta. Da bude saučesnik u skrnavljenju groba - i to takvog groba! To će baciti ljagu na ime Bejumi za svagda. On nije mogao da dopusti da ta mrlja i dalje ostane na njegovoj časti. Nije mogao. Ali svaki put kada bi rešio da nešto preduzme, hrabrost bi ga izdala. On nije bio takav čovek. On nije bio nikakav čovek. A šta bi uostalom i mogao da uradi? Oduzeli su mu mobilni telefon, telefon s noćnog ormančića, priključak za kompjuter. Zaključali su njegova vrata i prozore, uzeli ključeve. Ponovo je ustao, otišao do vrata spavaće sobe, stajao tu s rukom na kvaki. Vratio se po ogrtač. Triput je udahnuo da skupi hrabrost, otvorio vrata.

Manolis je spavao na dušek u hodniku. Ibrahim je stajao nepomično, čekao da mu se srce smiri. Prebacio je levu nogu preko Manolisa. Jedna daska u podu škripnula je ispod tepiha. Ibrahim se sledio.

Manolis je otvorio oči. Ibrahim je mogao da vidi sjajne kolutove njegovih beonjača.

„Šta to radite?“, zagundao je.

„Moj stomak“, rekao je Ibrahim. „Potrebne su mi pilule.“

„Čekajte. Idem s vama.“

„U redu je. Ja...“

„Idem s vama.“

III

Dva terenca su se zaustavila ispred Nikolasa uz škripanje kočnica i štrcanje peska. Bastijan je širom otvorio zadnja vrata i izvukao dve osobe napolje na pesak. Prva je bila neki beživotni stranac umotan u krparu, s grudima raskomadanim metkom, zamrljanim krvlju i limfom. Onda devojka, Gejl, ošamućena i bleđa, s nožnim i ručnim zglobovima vezanim konopcem. Ona se osvrtała, očigledno prestrašena, a pogled joj se prikovao za nekog ko je stajao iza njega.

„Elena!“, povikala je plačno. „Kako si *mogla?*“

„Zato što je rodoljub“, odvratio je Nikolas hladno, pošto Elena nije ništa rekla.

Kostis je izvukao još jednog čoveka iz zadnjeg dela terenca. On je pogledao uvis sa peska. *Noks!* Nikolas je iznenada osetio blagu mučninu kao da je pojeo nešto što mu ne prija. Bilo je nečega u tom čoveku što ga je nagonilo da se oseća baš tako, pomalo bespomoćno.

Noksov pogled je skliznuo pored Nikolasa do mesta gde je stajao njegov otac.

„Dakle!“, rekao je prezrivo. „Običan pljačkaš grobova.“

„Ne baš *običan* pljačkaš grobova“, odgovorio je

Dragumis mirno, „kao što pretpostavljam da dobro znaš.“

„Onda, jeste li ga našli?“, upitao je Noks, i protiv svoje volje.

„Ne još“, priznao je Dragumis.

„Ne još?“, namrštio se Nikolas. „Šta hoćeš time da kažeš, ne još? Tu nema ničega.“

Dragumis je pogledao zlovoljno u svog sina.

„Zar nisi ništa naučio o tom Kelonimusu?“, upitao je nestrpljivo. „Da li stvarno veruješ da je on čovek koji bi odao svoju najveću tajnu prvom uljezu?“ Pokazao je na Gejl, onda rekao svojim ljudima, „Ona razume njegov um bolje no iko. Uvedite je unutra.“

„Ne čini to, Gejl“, rekao je Noks kratko. „Ne daj im ništa.“ Dragumis se okrenuo ka njemu. „Ti znaš da sam ja čovek od reči. Dakle, hajde da vam nešto ponudim. Ako mi vas dvoje pomognete da pronađem ono što tražim, kunem se da ću vas oboje pustiti da slobodno odete.“

„Svakako! Posle svega što smo videli!“

„Verujte mi, Danijele, ako pronađemo šta tražimo, što više vas dvoje budete govorili, to će biti bolje za nas.“

„A ako odbijemo?“

Dragumis je blago, žalosno slegnuo ramenima.

„Da li zaista želite to da stavite na probu?“

Nikolas nije odvajao pogled od Noksa dok je on razmišljao o svom odgovoru. Bilo je jasno da je još kipeo od besa zbog onoga što su učinili njegovom prijatelju, da je samo čekao priliku da se osveti. Okrenuo se da opomene oca, ali ga je otac učutkao oštrim pogledom, kao da je već pet koraka ispred njega. On je slegnuo ramenima i okrenuo se natrag prema Noksu. Ovaj se još borio sam sa sobom, sa svojom savešću; ali onda je bacio pogled na Gejl, lica pepeljastog od straha i išaranog suzama, koja ga je nemo preklinjala da ne učini ništa prenapljeno, i on je trepnuo i uzdahnuo, za trenutak potisnuvši mržnju negde duboko.

„U redu“, rekao je. „Uradićemo šta možemo.“

„Dobro“, klimnuo je glavom Dragumis. Okrenuo se ka

Kostisu. „Odveži im noge. Ali ne i ruke. I strogo drži ovoga na oku“, rekao je, pokazujući na Noksa. „On je opasniji nego što izgleda.“

Kostis je klimnuo glavom.

„Znam“, rekao je.

IV

Ibrahim i Manolis silazili su niz stepenice zajedno. Tepih je bio raskošno debeo, ali Ibrahimu su pete bile ledene. Bacio je pogled naniže, gotovo očekujući da one sijaju beličasto-plavo, kao dijamanti. Sofronio je hrkao na kauču. Kada je Manolis uključio svetlo, on je seo, ošamućen od spavanja, zatim opsovao Manolisa na grčkom i rukom poklopio usta razjapljena u zevanju. Ibrahim je odglumio pretresanje kuhinjskog ormančića, zalupljujući fioke, mrmljajući. Čuo je dvojicu Grka kako se raspravljaju. Njihov grčki je bio tako grlen da nije mogao da razume ni reč, ali kako su ga sumnjičavo gledali...

„Nisu ovde“, rekao je vedro. „Mora da su u mom radnom stolu.“ Krenuo je hitro prema svojoj kancelariji. Sofronio i Manolis su i dalje mrmljali. Bilo je sad ili nikad. Ibrahim se nagnuo svom težinom napred i prešao u trk.

V

„Kreni, proklet bio“, rekao je Kostis, bockajući Noksa u dno kičme svojim kalašnjikovom.

Noks je sevnuo pogledom preko ramena.

„Platićeš za ono što si uradio Riku“, obećao je.

Ali Kostis je samo prezrivo dunuo i bocnuo ga jače. I zaista, Noks nije bio u položaju da preti. Hodajući duž tog mračnog prolaza u utrobu brda, uz treperenje i sevanje džepnih lampi svuda uokolo, primoran da se svaki čas saginje kako ne bi ogrebao glavu o nisku tavanicu, osetio je pouzdano da grob u koji ulazi nije samo Aleksandrov, nego i njegov sopstveni, i Gejlin takođe, ukoliko ne uspe

nekako da preokrene situaciju.

Prolaz se naglo širio. Očigledno su Grci već bili ovde, jer nisu pokazali nikakvo iznenađenje zbog čudesnih skulptura po zidovima. Ali za Noksa su one bile tako izvanredne da je za trenutak skoro zaboravio na svoju nepriliku. Zglobovi su mu još bili vezani, ali ruke su mu bile ispred njega. Uzeo je svetiljku od jednog Grka, zatim otišao do skulpture Aleksandra koji predvodi juriš. Gejl je pošla s njim, a onda i Elena i Dragumis, stvarajući nadrealni utisak da su to četiri profesora na konferenciji koja raspravljaju o nekom tajanstvenom artefaktu.

Gejl se sagla da prevede natpis.

„Onda mu je Palada Minerva dala hrabrost da može da nadvlada sve druge. Vatra je buktala kao letnje sunce s njegovog štita i kacige.“ Okrenula se prema Eleni. „Jeste li i vi to razabrali od ovoga?“, upitala je.

„Uglavnom“, složila se Elena. Zatim je dodala, s trunkom nesigurnosti: „To je iz *Ilijade*, zar ne?“

„Da“, složila se Gejl. „Malo prilagođeno, ali da.“

Elena je klimnula glavom samouvereno.

„On svakako voli Homera“, rekla je. „Svi natpisi su iz *Ilijade*.“

„Nisu svi“, ispravio je Dragumis. Klimnuo je prema suprotnom zidu. „Gordijev čvor nije iz *Ilijade*.“

„Nije“, složio se Noks. Prišao mu je, sagnuo se da pročita natpis. „Koji god čovek razveže čvor na ovom jarmu obreće se na mestu gospodara Azije.“ Dunuo je i okrenuo se ka Dragumis. „Dali ste nam reč, je l'tako?“, upitao je.

„Da“, rekao je Dragumis.

„Dobro“, rekao je Noks. Prišao je slici Aleksandra koji kopljem probada Persijanca i ščepao bronzanu sekiru obema rukama. Bila je hladna na dodir, i iznenađujuće teška.

„Zaustavite ga!“, povikao je Nikolas.

„Budi miran“, rekao je Dragumis razdražljivo.

Noks je odneo sekiru do Gordijevog čvora, spuštajući sečivo snažno, cepajući ivere iz drveta. Udario je ponovo, a

zatim i treći put, a od udaraca su mu brideli prsti i dlanovi. Ali tupo sečivo još je radilo svoj posao, i staro drvo se zatreslo i raspuklo. Jedan kraj je nepomično ležao; drugi je kliznuo kao zmija koja beži u kameni zid, pričvršćena za neku vrstu tega. Začuo se tihi zvuk grebanja, zatim tišina. Stajali su, iščekujući, ali sekundi su otkucavali i ništa se više nije dešavalo.

„Da li je to to?“, iskezio se Nikolas. „Nadam se da ne misliš da...“

I tada je počelo, potmula tutnjava u steni iznad njihovih glava, koja je postajala sve glasnija i glasnija, stresajući prašinu s tavanice, izazivajući sićušne vibracije u podu. Svi su pogledali uvis, a zatim strepeći jedni u druge pitajući se šta je to bilo. Buka je prestala. Ponovo je nastupila tišina. Svi su slegli ramenima i počeli da se opuštaju i...

Zid sa Noksove desne strane iznenada je eksplodirao, krhotine kamena su letele svuda. On doslovno nije imao vremena da reaguje. Ispustio je sekiru i bacio se na zemlju, povukavši Gejl dole sa sobom, priljubljujući njeno lice uz grudi dok su parčići stene udarali i boli njegove noge i leđa, odbijajući mu se od temena, ostavljajući mu oštre krvave ogrebotine.

Završilo se gotovo i pre nego što su shvatili da se uopšte događa. Srapneli su se slegli, gromoglasna buka je zamrla, a u ušima im je odzvanjalo. Ljudi su počeli da mrmljaju i kašlju i guše se od prašine i praha kamena peščara, pažljivo proveravajući da li su povređeni. Jedan od Grka je psovao, ali ne suviše ozbiljno, kao da je iščašio ručni zglob ili izvrnuo nožni. Osim toga i nekoliko posekotina i modrica, izgleda da su imali sreće. Noksu je bio potreban minut da shvati kakva je ovo prilika za njega i Gejl da pokušaju da pobegnu. Ali kada se osvrnuo, prvo što je video bio je Kostis kako se, znajući šta on misli, ceri na njega i drži ga na nišanu svog pištolja.

Noks se podigao, pomogao Gejl da i ona ustane. Neko je ponovo uzeo svetiljku i njome osvetlio mesto gde se

nalazio zid, u čijem je središtu sada bila velika, zjapeća rupa. Iza je bilo crnilo, koje je ukazivalo na još veći prostor, i nazirao se sjaj metalnih predmeta na podu. Primakli su se bliže ivici, koračajući pažljivo po smrvljenom peščaru prekrivenom parčicama tvrđeg kamena, kao što je mermer, koji su im pucketali pod nogama.

Noks je pogledao uvis u kružno okno koje se skoro okomito iznad njega dizalo u brdo pre nego što nestane u tami. Presecanje Gordijevog čvora mora da je pokrenulo odron kamena. Ali onda je prošao kroz njega i obreo se na drugoj strani, i pažnju mu je privuklo nešto drugo. Isklesani prolaz išao je levo-desno u cik- cak, što ga je štitilo od udara obrušenog kamena. Onda je počeo da se širi kao levak. U zidovima su bile usečene niše, a u njima islikane alabasterske statue nimfa i satira, konja koji se propinje, Dionisa na sofi zabačene glave kako pije iz pehara, okružen viticama bršljena i debelim ljubičastim grozdovima, sve u prirodnoj veličini. Prošli su i pored drugih predmeta. Atičkih vaza, smeđih, crvenih i crnih, islikanih scenama iz Aleksandrovog života, suviše grubim da bi bile rad Kelonimusa, možda lični prilozima samih štitonoša. Drvene makete kočije. Nekih grubih keramičkih figurina. Srebrnog vrča za vino i odgovarajućih posuda za piće. Bronzanog kotla. Zlatne zdele koja je sadržala pregršt nebrušenog dragog i poludragog kamenja: rubina, tirkiza, lapis lazulija, ametista, dijamanata, safira. Zlatnog pehara s urezanom šesnaestokrakom zvezdom, i uz njega zlatno zvonce koje je Noksa bolno podsetilo na Rika. A zatim, smeštena u desni zid, nalazila se slika Aleksandra u kočiji sa zlatnim skiptrom, baš kao friz koji je opisao Diodor Sikul kao deo pogrebnog odra, što je omogućilo Noksu da odgovori najzad na pitanje kako su Kelonimus i štitonoše finansirali svoj poduhvat. Oni su imali katafalk. Možda su te štitonoše bile upravo ona jedinica kojoj je Ptolomej stavio u zadatak da ga donese natrag u Egipat, ali su promenili njegove planove kada su

shvatili da je on izdao Aleksandrovu poslednju želju.

Kostis je opet gurnuo Noksa u leđa. Nastavili su dalje. Tad su stigli, pa onda prošli pored nečega što bi se moglo opisati samo kao antička biblioteka: uvezani svici s držačima od slonovače, i natrpani u *loculima* usečenim u zidove od peščara, i knjige u otvorenim srebrnim i zlatnim korpama, u kojim se još na žutom pergamentu i papirusu nazirao rukopis, kao i crteži biljaka, cveća i životinja.

„Moj bože!“, promrmljala je Gejl, gledajući u Noksa divljim pogledom, i suviše svesna istinske i istorijske vrednosti ovog otkrića.

Prolaz se opet širio. Ušli su u jednu veliku odaju s kupolom, dvaput veću od prethodne, čiji se pod svetlucao kao ulomci kvarca, s metalnim predmetima, sa zidovima i tavanicom ukrašenim zlatnim listićima, tako da se svetlost njihovih lampi zaslepljujuće odbijala sa svih strana. A bilo je tu i grobnih priloga, smeštenih na dvanaest oltara - prstenja i ogrlica i amfora i novčića i korpi. Takođe i oružja: štit, mač, kaciga, grudni oklop, kaciga s perjanicom. A u sredini odaje, u srcu svih oltara, u središnjoj tački njihovih svetiljki, stajala je visoka piramida, do koje su se pele stepenice na svakoj strani sve do vrha, na kome je ležao veličanstven zlatan antropoidni kovčeg.

Sada niko nije ni najmanje sumnjao šta je to što su otkrili.

Trideset šesto poglavlje

I

Ibrahim je zalupio vrata svoje kancelarije i okrenuo ključ baš kad je Sofronio jurnuo na njih i udario ih ramenom. Ibrahim je odskočio unazad i glasno viknuo kada su se daske iskrivile i vratnice zatresle. Ali vrata su izdržala. Sofronio je opet nasrnuo. I dalje su držala. Ibrahim je dobio samopouzdanje. Krupnim koracima je prišao radnom stolu, podigao slušalicu, okrenuo 122. Dvapat je zazvonilo pre nego što mu je neko odgovorio. Dao je svoje ime i adresu, počeo da objašnjava svoju situaciju kada se veza iznenada prekinula. Pogled mu je pratio belu žicu do tačke gde je probijala zid i izlazila u glavni deo kuće. Začulo se različito udaranje u vrata, oštro i glasno; čizma, ne rame; dvojica muškaraca naizmenično. Okvir pored dovratnika najzad je počeo da popušta.

Ibrahim je ispustio telefon, povukao se unazad, posmatrajući s mučninom kako s drveta počinju da otpadaju iveri. Nije imao gde da se sakrije. Vrata koja su vodila u glavnu sobu bila su jedini izlaz, izuzev prozora, ali oni su bili zabravljani a ključeve je imao Manolis. Nož i teg za papir stajali su na radnom stolu. Nož je bio od čelika i oštar, ali on je u srcu znao da mu nedostaje odvažnosti da ga u besu upotrebi. Umesto toga zavitlao je teg za papir kroz prozor, zatim skočio na radni sto. Okvir vrata je konačno popustio, od dovratnika je ostala žuta traka ispod premaza laka. Dvojica muškaraca jurnula su unutra. Ibrahim se sagnuo da skoči kroz rupu u sredini razbijenog prozora, ali Sofronio ga je ščepao za gležanj, zadržavši ga da ne može ni da se makne, i on se stopoštao na dugačku, nazubljenu krhotinu. Bio je to čudno tup osećaj, više udarac nego posekotina. Sva snaga mu je

nestala iz udova. Odvukli su ga natrag u sobu, dok mu je brada treskala po radnom stolu i tepihu. Osetio je kako mu se stomak razjapljuje kada se okrenuo na leđa, opazio s izvesnim perverznom ponosom duboku užasnutost na Manolisovom licu kada je pritisnuo rukama obe strane Ibrahimovog stomaka u jalovom pokušaju da zaustavi ispadanje utrobe. Sofronio je prosto zatvorio oči.

Ibrahim je tako ležao dok su ova dvojica raspravljala šta da rade. Manolis je oborio knjige s polica a Sofronio je izašao iz sobe i vratio se s velikom providnom bocom belog alkoholnog pića koje je pljusnuo po papirima, tepihu i drvenom radnom stolu. Sagnuo se da zapali vatru plastičnim žutim upaljačem, zatim su obojica požurila napolje.

Ibrahim se, s nedovoljno poštovanja, setio Prorokovog učenja, da Musliman treba da čuva neoskrnavljenu svoju krv, imovinu i čast. Skoro je uspeo da se u mislima zakikoće tome, što je izgubio sva tri na tako spektakularan način. U prstima ruku i nogu osećao je golicanje kao mehuriće dobrog gaziranog napitka. Dugo je bio gadljivo opčinjen mehanizmom smrti - da li će zaborav uslediti odmah od trenutka kada mu srce stane, ili će se njegov um utišavati kao prastari radio. Vatra je ispunila sobu zagušljivim pretećim oblacima. Oči su mu gorele. Čuo je sirene, dreku i zveket metala, pucnje iz pištolja, a zatim muškarce u maskama i uniformama kako utrčavaju, i kako su kleknuli pored njega. Ali suviše kasno; suviše, suviše kasno. Na svoje iznenađenje, osetio je blagu, ali rastuću euforiju. Naneo je neizbrisivu ljagu svom imenu, svojoj porodici i svom gradu; ali barem će ljudi reći da je učinio sve što može da to ispravi.

II

U odaji u brdu Gejl i svi Grci zajedno su se popeli uz piramidu do vrha. Za trenutak je nastupila tišina puna strahopoštovanja, dok su stajali oko kovčega, uzdignutog

do visine struka na belom mermernom postolju, s poklopcem u bogatom reljefu sa scenama lova i rata. Rukom postrance Noks je obrisao pokoricu peska i prašine koja se nahvatala tokom hiljada godina. Zlato se od bronzе može razlikovati po tome što bronza potamni tokom vekova. Ovo je bilo zlato.

Dragumis je spustio dlanove na njega, kao prvosveštenik.

„Otvorite ga“, naredio je.

Poklopac je bio tako težak da je bilo potrebno da ga svi oni zajedno podignu i pomere na stranu, zatim polože na pod pored kovčega. Svi su žudno pogledali dole, gurajući jedan drugog i istežući vrat da bi bolje videli. Telo nekog čoveka ležalo je unutra, duboko u prašini i ostacima latica i začina, s ogromnom dijademom od rubina oko čela, ruku sklopljenih preko grudi, s mačem na jednoj strani, zlatnim skiptrom na drugoj. On je očigledno nekada bio pokriven zlatnim listićima, ali oni su se na nekim mestima oljuštili, izlažući pogledu pocrnelu, pergamentsku kožu i udove sasušene do samih kostiju. Crno i zlatno, kao i toliko mnogo najopasnijih stvorenja na svetu.

U šarenom, treperavom svetlu Noks je potražio ožiljke na telu koji mogu da posluže kao potpis. Da. Čak i posle svih tih stoleća bilo je moguće razabrati slabe tragove razazanog grla iz Kiropolisa, ubod u ramenu od katapulte kod Gize, bradavicu probodenu multanskom strelom i duboku razderotinu na kuku iz Isa. Naježio se. Osetio je slabost. Nije moglo biti sumnje.

„To je on“, promrmljao je. „To je Aleksandar.“

Dragumisove oči bile su vlažne kada je pogledao oko sebe.

„Onda je vreme da ga odnesemo kući“, rekao je.

III

Bilo je prilično lako odneti poklopac kovčega do

kamiona s prikolicom. To je bilo samo pitanje napora i vremena. Sam kovčeg, međutim, bio je sasvim druga priča. On je bio suviše težak da bi ga podigli, tako da su konopcima vezali oko njega omče kako bi ga spustili pažljivo niz piramidu, koristeći pesak kao sredstvo za podmazivanje na stepenicama i podu prolaza, vukući ga iza sebe, i to svi zajedno, čak i Noks i Gejl, pa ipak svakim potezanjem napredujući jedva nekoliko desetina centimetara. Ali doneli su ga konačno do otvora prolaza, već pretvorenog u rampu od peska koji je Mohamed nabacao. Vezali su debeo konopac za vučnu šipku jednog terenca i pokušali da ga izvezu napolje, ali njegovi točkovi su se samo beskorisno obrtali u mestu. Dovezli su i drugi terenac, i svi zajedno su potegli, i uspeli da ga dovuku do kamiona.

Podizanje i smeštanje u kontejner bilo je još problematičnije. Mohamed je pokušao da ga digne hidrauličnim mehanizmom svog bagera, ali ga je samo nagnuo napred.

Na kraju je Dragumis predložio rešenje. Mohamed je iskopao rov u pesku ispred kovčega. Kamion se vratio unazad u njega, tako da je otvor kontejnera bio ispod kovčega. Zatim su ispunili jaz između njih peskom i povukli kovčeg dole i vukli unutra dok se nije našao iznad prednje osovine, onoliko stabilno koliko je bilo moguće.

Nikolas je obrisao čelo, zadovoljan, zatim pogledao prema ocu tražeći njegovo odobravanje. Ali njegov otac je samo pokazao rukom prema istoku, gde je sunce već počelo da se uspinje na horizontu. Nikolas je klimnuo glavom. Možda će se oni jednog dana vratiti po sve druge dragocenosti u brdu. Za sada su dobili šta im treba, i ne bi se isplatilo biti pohlepan.

IV

Niko nije primetio kada se Elena izvukla iz kontejnera i otišla do terenca da uzme svoju torbu. Prošle noći je

kupila pištolj na najprostiji način, zaustavivši prvi taksi koji je videla u Kairu i gurajući gotovinu vozaču sve dok nije shvatio da je ozbiljna i počeo da poziva telefonom. Dva sata kasnije, trgovac oružjem pokazivao joj je svoju zbirku. Prepoznala je onaj koji hoće pre nego što ga je čak i podigla. Bio je crn i masivan, i ulivao joj samopouzdanje.

Kada ga je uperila u njega, on je žustro klimnuo glavom. Lukav izbor, oduševljavao se. Valter P99. Poluautomatik s dva šaržera. Počeo je da joj objašnjava kako se sklapa. Rekla mu je da se ne gnjavi. Umesto toga, izveo ju je je napolje u uličicu Grada mrtvih i pokazao joj kako radi sigurnosni zatvarač. Ispucala je četiri metka u zid. Od toga je osetila vreo žar u stomaku. Isti takav vreli žar osetila je i sada kada je uzela pištolj u ruku.

Oduzeti tri života. Onda će dug u krvi konačno biti izravnat.

Okrenula se. Mohamed je zatrpavao otvor groba ispod peska. Noksa i Gejl su Nikolas, Leonidas i Bastijan poterali u terence. Drugi Grci su sedeli pozadi u kontejnerskoj prikolici, pušeci pošteno zarađene cigarete. Kostis i Dragumis su stajali zajedno, posmatrajući raspoloženo. Kostis je imao kalašnjikov prebačen preko ramena, ali je izgledao opušteno, kao da ne očekuje nevolju. Elena nije mogla da nađe bolju priliku. Pošla je prema njima, s valterom sakrivenim iza leđa. Ljudi su se okrenuli kada su je videli da dolazi. Dragumis se namrštio, kao da ga zbunjuje njen izraz lica.

„Da?“, upitao je.

Prvo je naciljala Kostisa, povlačeći okidač baš kad je podizao pušku. Metak mu je rascepao rebra. Povratni trzaj joj je zaneo šaku uvis tako da ga je drugi metak probio kroz gornji deo grudi ispod grla, oborivši ga na leđa. Njen osećaj vremena i prostora se rastegao. Njoj s leva, ljudi su vrištali u panici i mašali se oružja. Za njih nije marila. Osećala se neobično neranjiva, zaštićena sudbinom. Kostis je ispuštao čudne prodorne zvuke. Podigao je glavu da pogleda sprema svoj razderani torzo, zatim pokušao da

se zakloni rukama. Opkoračila ga je, nanišanihla mu u nos i još jednom opalila. Zrno je probilo kroz greben iznad njegovog oka. Glava mu je klonula beživotno na pesak.

Okrenula se ka Dragumisu. Lice mu je bilo belo. Izgledao je sleđen. Prišla mu je i prislonila mu cev uz srce.

„Kaži svojim ljudima da budu mirni“, rekla je. Dragumis nije rekao ništa. Podigla je i prislonila mu pištolj na čelo. Kada je videla da drhti, osetila je iznutra veliko zadovoljstvo. Onda je shvatila da on ne drhti od straha, nego od besa.

„Ja nisam ubio Pavlosa“, rekao je.

„Da, jesi.“

Odmahnuo je glavom.

„Imaš moju reč: taj sudar je bio nesrećni slučaj.“

„Nije bio nesrećan slučaj“, uverila ga je. „Veruj mi. Ja znam sve. Znam da si iznajmio kurvu da zavede Pavlosa. Znam da si ih snimio zajedno, da si mu to pokazao. Znam da si pretio da ćeš mi poslati kopiju ukoliko ne prestane da poziva na istragu.“

„Onda takođe znaš da nisam imao potrebe da ga ubijem.“

Elena je mogla da oseti kako joj obrazi bride od suza.

„Da li stvarno veruješ da si mogao da kontrolišes Pavlosa? Nema šanse. Ni ti. Ni ja. Niti iko. Došao je kod mene. Priznao mi sve. Tako sam znala da si ti odgovoran.“

Jedan mišić je igrao na Dragumisovoj slepoočnici.

„Dajem ti reč“, rekao je. „Kunem se Makedonijom. Telom Aleksandrovim. Smrcu moje žene. Nikada nisam naredio da Pavlos bude ubijen.“

„Ne“, rekla je Elena. „Ali ja jesam. Ja sam naložila da ga ubiju zbog tvog jebenog filma.“

Nasmešila se kada je Dragumisu ovo doprlo do svesti, kada mu je pojmió smisao, i kada ju je pogledao po prvi put znajući pouzdano da će umreti; i videvši to, sladeći se time, prostrelila ga je jednom kroz čelo, raznoseći parčiće njegovog mozga i kosti kao zrna kukuruza preko peska. Zatim, misleći na Pavlosa, čeznući za njim, ugurala je

vrelu cev pod nepce, sklopila oči, izgovorila njegovo ime, i povukla orož poslednji put.

Trideset sedmo poglavlje

I

Nikolas se trgnuo i zatvorio oči milisekundu pre nego što je Elena ubila njegovog oca, a zatim i sebe. Kad ih je opet otvorio, njegov otac je ležao na boku, s jednom rukom ispruženom, drugom zavučenom ispod tela, nogu savijenih kao dva kraka svastike. Nikolas je zatekao sebe kako zuri i zuri, nesposoban da prihvati to što vidi. Bilo je nemoguće da takav čovek bude tako brzo i potpuno uklonjen. Zakoračio je preko Eleninog leša da bi stao pokraj njega, čekajući da se pomeri, da ustane, da se obriše, izda naređenja.

Poskočio je kada mu je neko dodirnuo lakat. Okrenuo se i video Leonidasa kako mu govori. Mogao je da vidi kako mu se usne pomeraju, ali nije mogao da shvati smisao njegovih reči. Ponovo je pogledao dole. Polako, njegov mozak je počinjao da se oporavlja. Svi ljudi umiru; ali njihove misije nastavljaju da žive. Očeva misija nastavljala je da živi. Na njemu je bilo da je završi. Ta misao je osnažila Nikolasa. Ponovo je pogledao uokolo. Sunce je već razvedrilo horizont. Otvor groba već je iščezao pod peskom. Njegovi ljudi buljili su u njega s iščekivanjem.

„Iskopajte rupu“, rekao je. „Zakopaćemo Kostisa i Elenu ovde.“ Smirenost i autoritativnost njegovog glasa su ga iznenadili. Ali, s druge strane, zašto bi? Njegov otac je bio reinkarnacija Filipa Drugog, oca Aleksandra Velikog. A šta je onda on? *A šta je onda on?*

„A vaš otac?“, namrštio se Leonidas.

„Misliš li da ću ga ostaviti ovde?“, obrecnuo se Nikolas. „Ponećemo ga sa sobom. On će biti sahranjen s punim počastima.“

„A šta ćemo s ovo dvoje?“, upitao je Leonidas,

pokazavši glavom prema Gejl i Noksu, koje je Bastijan poterao pozadi u jedan od terenaca.

Nikolas je osetio kako ga ponovo obuzima bes, i uvide priliku da mu da oduška. Vilica mu se stegla. Sagnuo se da podigne valter iz Eleninog labavog stiska. Proverio je šaržer. Pet potrošenih. Četiri ostala. Prišao je terencu.

„Izvedite Noksa napolje“, naredio je.

Bastijan je povukao Noksa za ruku, bacajući ga na pesak. Nikolas mu je naciljao u grudi. Devojka je vrisnula glasno, moleći za milost. Bastijan ju je tresnuo u slepočnicu, tako da se stropoštala bez svesti preko zadnjih sedišta.

Nikolas je zurio dole u Noksa.

„Niko ne može da kaže da te nismo pošteno upozorili,“ rekao je.

„Tvoj otac nam je dao reč da će nas pustiti ako vam pomognemo da nađete Aleksandra.“

„Moj otac je mrtav“, rekao je Nikolas.

„Da, ali on...“

Medutim, nije stigao ništa više da kaže, jer ga je Bastijan tresnuo kundakom pištolja u potiljak i oborio ga na pesak.

„Hvala ti“, rekao je Nikolas. Nasmešio se kad je nanišanio u Noksov potiljak i zategao prst na okidaču.

II

Mohamed je protrljao levi ručni zglobov gde su ga našuljile tvrde čelične lisice. On nije prepoznao da se onaj čovek Nikolas sprema da puca, ali je prepoznao Gejl, koja je uvek bila dobra prema njemu tokom iskopavanja nekropole, raspitivala se o Lajli i poželela im da sve prođe dobro; a prepoznao je i ubistvo, i da on saučestvuje u njemu.

Ranije je mislio da je Lajlin život vredan svake cene. Sada je shvatio da nije bio u pravu.

Lisice su bile suviše stegnute da bi oslobodio ruku. I

mada je bio snažan čovek, nije bio dovoljno snažan da istragne volan iz njegovog ležišta. Ali ključ lisica bio je na lancu na Kostisovom kaišu. To mu je barem pružalo mogućnost da se bori. Pokremio je bager, dohvatio menjač, ubrzao napred.

Iznenadnost njegovog juriša zapanjila je Grke. Nikolas se okrenuo i opalio dvaput, ali Mohamed je iskoristio kašiku kao štit i meci su se odbijali od nje fijučući i cvileći, a onda je on krenuo na Nikolasa, tako da je ovaj morao da se baci u stranu, prevrćući se preko glave. Meci su se raspršili; Mohamed se sagnuo kad je preusmerio komande da bi izvadio Kostisa iz peska. Onda je skrenuo niz padinu, koristeći zemljinu težu i nagib da mu pomognu u ubrzanju, bacajući pogled preko ramena i videći Grke kako jure nizbrdo za njim pešice i u terencima. Bager se propeo i trucnuo. Kostis se zanjihao na kašici, ali nije pao. Mohamed je stigao do ravnijeg terena i bacio Kostisa na pesak, zatim se zaustavio pored njega, postavljajući trup bagera između sebe i Grka. Širom je otvorio vrata kabine i protegao se. Nije mogao da dohvati Kostisa. Okrenuo je volan koliko god je bilo moguće, pokušao ponovo. I dalje uzalud, koliko god da se trudio, uspeo je samo da se očeše o njega vrhovima prstiju. Grci su vikali dok su vitlali nizbrdo prema njemu, pucajući nasumice, tutnjeći svojim vozilima. Desnu čizmu je zavukao ispod Kostisove glave, podigao ga dovoljno visoko da bi ga dograbio za pramen kose. Sčepao ga je za bradu, okovratnik, najzad kaiš, alku s ključevima. Četiri ključa. Dva su imala znak BMW. Ostali su bili mali, neobeleženi.

Morao je da podigne Kostisovo telo sa peska da bi dosegnuo prvim ključem do lisica. Bez uspeha. Pokušavao je s drugim kada mu je nešto iza uha eksplodiralo i njegov svet se zacrneo.

III

Nikolas je osetio kako mu u grudima vrište demoni,

ali uspeo je nekako da ih drži prikovane unutra.

„Novi plan“, rekao je čvrsto, kada je stigao i našao Mohameda bez svesti, s mlazom krvi koja je curila iz posekotine na glavi. „Stavite tela u prikolicu. Bacite ih zajedno s bagerom u jezero.“ Vasileos se dovezao u drugom terencu. Pokazao je glavom prema zadnjem sedištu.

„A devojka?“

Nikolas je zavirio unutra. Gejl je ležala onesveščena preko zadnjih sedišta. To ga je iznenada podsetilo da je u haosu potpuno zaboravio na Noksa, i iznenadno ga je obuzela zla slutnja. Osvrnuo se. Svi njegovi ljudi bili su dole s njim, svi do poslednjeg. Bez Kostisa i njegovog oca da ih vode, oni su se izrodili u nedisciplinovanu rulju.

„Gde je Noksa?“, zahtevao je da zna, iako je u srcu već znao odgovor. „Ko je, do đavola, pazio na Noksa?“

Niko nije progovorio. Nisu smeli da se susretnu s njegovim pogledom kada je sevnuo očima u njihovom pravcu. Stegnuo je pesnice kada je pogledao uvis tamo gde je bio Noksa. Od njega nije bilo ni traga, izuzev - barem - konopaca kojima je bio vezan, koji su ležali odbačeni na pesku. Za trenutak je zatvorio oči da bi pustio da ga prođe nalet besa. Ponekad je skoro izgledalo da bog nije na njihovoj strani.

Uskočio je u terenac s Vasileosom i Bastijanom, odvezao se uzbrdo natrag. To mesto je bilo zbrka tragova stopala, koje je bilo nemoguće pratiti. Noksa je mogao da nestane bilo gde. Mogao je da se sakrije ispod peska, da se popne na brdo, da dosad već bude na drugoj strani. Sunce se neprestano dizalo. Dnevno svetlo nije bilo bezbedno. Pogled se pružao u beskraj u pustinji po vedrom danu. Njihova vozila će se isticati kao glineni golubovi. Turisti i posmatrači ptica već kreću iz svojih hotela. Trube za buđenje će se oglasiti u vojničkim barakama. Morali su da krenu smesta.

Nikolas je upola izvukao Gejl sa zadnjeg sedišta, prislonio joj cev valtera na slepoočnicu. „Čuj ovo“, povikao

je. „Devojka će umreti ako nam budeš pravio neprilike. Čuješ li? Bilo kakva neprilika i ćerka tvog starog prijatelja je mrtva.“

Njegov glas je odjekivao brdima, zatim se utišao u muk.

Trideset osmo poglavlje

I

Noks je posmatrao sa svog grebena kad su se Nikolas i nekoliko njegovih ljudi odvezli na sever u kamionu s kontejnerom i jednom od terenaca, ostavljajući druge da natovare Rika, Elenu i Kostisa u ravnu prikolicu, koju su onda uvezli u jezero. Ona je, plutajući, uzorala veliku belu brazdu pre nego što se nakrenula na stranu, podrigujući vazduh i onda potonuvši. Noks je osetio mučninu dok je posmatrao telo svog starog prijatelja Rika kako se tako neceremonijalno predaje dubinama; a uz to i grizu savesti jer je Rik došao ovde samo da bi mu pomogao. Ali ovo nije bilo vreme za kajanje, ili oplakivanje, ili osvetu. To će doći kasnije. Sad je imao da obavi posao.

Vozač Grk je doplivao ležernim prsnim stilom natrag na obalu. Otresao se, prišao mehaničkom bageru, pokrenuo ga i ponovio postupak. Vozač se izvukao kroz prozor dok je kabina nestajala ispod površine. Bio je na pola puta do obale kad se iza njega površina jezera provalila, i krupni Egipćanin je izronio pljuskajući, kašljući i gušeći se. Njegovo oživljavanje potrajalo je samo nekoliko trenutaka, dok ga bager nije povukao ispod površine, još lisicama vezanog za volan. Jedan od Grka izvalio je neki vic. Svi su se smejali dok su se peli u drugi terenac i kretali za svojim drugovima.

Noks je sačekao dok nisu izmakli s vidika, zatim se sjurio niz prednju stranu litice i poskakivao niz peščene dine do jezera, svlačeći se usput.

II

Šok od gušenja povratio je Mohamedu svest ali, činilo se, samo da bi ga obuzeo užasan strah. Bager ga je neumoljivo povlačio na dno. Uspeo je da poslednji put očajnički udahne pre nego što ga je povukao ispod mutne površine. Njegova mašina se zaglibila. Vrata su visila otvorena, a celo vozilo se naginjalo pod opasnim uglom kao da bi moglo da se prevrne na meko dno jezera. Uvuкао se unutra. Malo vazduha je ostalo zarobljeno uz zakrivljeni krov kabine. On je udahnuo, opipavao da nađe i uključi krovno svetlo. Ono je u krug bacalo odbлесак žutog svetla po uzburkanoj vodi, otkrivajući kako je mala njegova zaliha. Ponovo se sagnuo, napregnuo da izvuče i oslobodi ruku iz lisica, ali mu je palac smetao. Pokušao je da otkine volan iz ležišta. Uzalud. Napor je samo sagorevao njegovu mršavu zalihu kiseonika. Ključ je bio u bravi za paljenje. Okrenuo ga je, ali motor nije reagovao. Propeo se da još jednom udahne. Bager se trznuo i još više nakrivio. Dragoceni mehurovi vazduha su otplovili. Setio se da je čitao o nekom planinaru koji je pretesterisao ruku perorezom da bi se oslobodio od odrona kamena. Da. Mogao je to da uradi za Lajlu. Uдахnuo je, zaronio, pipao naslepo po podu tražeći krhotine stakla razmrskanog pucnjima, ali našao je samo zaobljene komade sigurnosnog stakla. Ponovo se podigao.

Komešanje vode, cimanje za rukav. Umalo je umro od straha kada je glava nekog čoveka naglo iskrsla pokraj njega. Čoveka koga je Nikolas hteo da ubije.

„Gde je ključ?“, upitao je on kratko.

„Kod mrtvog Grka“, Mohamed se borio za dah. „Za pojasom.“

Čovek je klimnuo glavom, sagnuo se i nestao.

Bilo je tako malo vazduha da je već postalo veoma loše. Prislonio je obraz uz otvoren metalni krov i pokušao da ostane sabran. Činilo se da je prošla večnost. Vazduh je počinjao da zaudara. Um mu se zamaglio. Glavobolja

mu je bubnjala između očiju. Molio se za Lajlu, da ona nekako uspe da se provuče kroz ovo, da joj život bude dobar kada ova bolest bude iza nje. Šta bi je onda moglo zaustaviti? Svi očevi su ponosni na svoje ćerke, ali koji od njih ima ovakav cilj?

Kabina se ponovo trznula. Slabi krik mu je izleteo kada je još vazduha nestalo u mehurićima. To je bila nevolja s nadom; ona je dolazila po cenu intenzivnog straha. Morao je do kraja da istegne zgلوب u lisicama da bi stigao do preostalog vazduha. Bio je iskvaren, trovao ga je, morao je da diše jače i brže kako bi požnjeo ono malo kiseonika iz njega. Kabina se trznula i neumoljivo naginjala na stranu. Njegove poslednje zalihe vazduha otplovile su u mehurićima. Pokrivao je usta šakom dokle god je mogao, ali onda više nije mogao da se bori protiv potrebe svojih pluća, morao je da ih otvori. Voda je navrla unutra. Zagrcnuo se jednom, ali onda ju je ponovo usisao, i tečnost mu je potekla niz grlo. Vrtlog nasumičnih a ipak utešnih boja, šara, osećaja, mirisa; kupao se u toploj ljubavi Nur i Lajle; a zatim osetio naviranje sjajne bele svetlosti.

III

Nikolas je telefonirao u Ibrahimovu vilu dok je predvodio svoj mali konvoj na drumu prema Marsa Matruhu. Nije bilo odgovora. Pozvao je Manolisa na mobilni, a onda Sofronija. Nijedan od njih nije odgovorio. Nešto nije bilo u redu. U stomaku je osetio grčeve zebnje. Bacio je pogled na Vasileosa.

„Šta je ovo?“

„Ne znam.“

Osvrnulo se na kamion s kontejnerskom prikolicom neposredno iza njih. Natovaren svojim dragocenim teretom, on se naprezao da dostigne i zadrži brzinu od sedamdeset kilometara na čas. Takvim tempom biće im potrebno najmanje deset sati da stignu do Aleksandrije.

Deset sati. Hriste! Ko zna šta bi moglo da se desi za to vreme, pogotovu što je Noks bio na slobodi. A on je mislio da će sve ići tako glatko! Podigao je mobilni, s namerom da ponovo pokuša da pozove Ibrahima i momke, ali samo je video da mu signal slabi i potpuno nestaje. Ako je sudeći po njihovom putovanju na jug, neće ga ponovo uhvatiti sve dok se ne približe Marsa Matruhu i obali.

Nije im preostalo ništa drugo nego da nagaze na gas.

IV

Struje ispuštenog vazduha i gasovi s dna ključali su na površini jezera. Sjajne mrlje ulja, algi i taloga obrazovale su krugove koji su se dodirivali i preklapali. Noks je plivao od jednog do drugog, ritnuvši se da bi zaronio. Kamion je dospeo u jezero dalje nego bager. Voda, obično tako bistra, bila je gadno zamučena. Noks je morao da se osloni na dodir. Pluća skoro da više nisu mogla da mu izdrže, kad je dodirnuo nešto metalno. Isplivao je na površinu da udahne još vazduha, zatim zaronio još jednom, provukao se kroz otvoreni prozor u kamion. Tražio je pipajući.

Prvo telo koje je našao bio je Rik. Od toga mu je ponovo pripalo muka. Potisnuo ga je dublje.

Drugo telo imalo je dugačku kosu. Žena. Elena. Gurnuo ju je u stranu i dohvatio jedno stopalo, pratio ga uz nogavicu pantalona do pojasa: našao je alku za ključeve. Otkopčao je kaiš, skinuo alku s ključevima.

Čvrsto je stežući, izvukao se iz kabine, ritnuo se do površine, udahnuo žudno, zatim plivao natrag dok nije procenio da je iznad bagera. Napunio je pluća vazduhom i ritnuo se da zaroni. Oči su mu bile upaljene i pekle su ga. Bager se prevrnuo na stranu. Uvukao se kroz otvoren prozor. Sav vazduh je nestao. Mohamed je bio klonuo i beživotan. U žurbi, Noks je ispustio ključeve. Do trenutka kad ih je našao i podigao, pritisak je narastao neumoljivo u njegovim sopstvenim plućima, a mozak mu vapio za

vazduhom. Uhvatio je Mohameda za zglob. Prvi ključ nije odgovarao. Ni drugi. U panici, neverici, ponovo je isprobao ključeve. I dalje ništa. Hteo je da vrisne. Vazduh mu je bio neophodan. Drugi kraj lisica bio je pričvršćen za volan. Probao je prvi ključ na njemu, zatim drugi. Ovoga puta je ušao. Okrenuo ga je, lisice su se oslobodile, ščepao je rmpalijin okovratnik, odvukao ga do prozora, napolje i uvis, na površinu, onda plivao jednom rukom do plicaka, drugom vukući Mohameda za sobom, izvlačeći ga na obalu.

Stavio je jednu šaku na njegove grudi, drugu na njegovo grlo. Rmpalijino srce je stalo. Jebi ga, naravno da je stalo. Poslednja tri minuta udisao je samo vodu. Noks se prisetio kursa za davljenike koji je pohađao kao instruktor ronjenja. Kada voda uđe u vazdušne puteve, ljudi automatski doživljavaju laringospazam; što će reći da se njihovo grlo stegne da bi preusmerilo udahnutu vodu u stomak. Ali posle prestanka rada srca, vazdušni putevi se često ponovo opuste, dopuštajući da im voda zakasnelo uđe u pluća. Kurt, Austrijanac s bradom sve do grudi, podučavao ih je drenaži kardiopulmonarnog oživljavanja direktno iz udžbenika; ali u oporoj uzgrednoj opasci je primetio da, kada bi *njegov* život zavisio od toga, on bi želeo da mu prvo izvedu Hajmlihov zahvat, kakvo god da je bilo uobičajeno mišljenje, zato što, ako su vam vazdušni putevi blokirani, onda vam je mozak ionako sjeban. Noks je obavio obe ruke oko rmpalijinog struka, stegao desnu šaku u pesnicu, pritisnuo palcem ispod rebara, stegnuo trbuh oštro gurnuvši naviše. Zapenjena voda tamna kao krv udarila je iz njegovih usta i nosa. Pumpao je dok više nije izlazilo, zatim mu zabacio glavu da otvori vazdušni put, zapušio mu nos, dvaput mu udahnuo usta na usta. Proverio je puls, nije našao ništa. Nastavio je da mu daje veštačko disanje, udah, izdah, udah, izdah, sve dok se krupni Egipćaniin nije iznenada zgrčio, zadahtao, izbacio još nešto vode iz grla i usta, i počeo ponovo da diše. Noks se srušio na blatnjavi pesak pokraj njega, nag i isceden,

drhteći.

Zatim se setio, iscrpljen i užasnut, da Nikolas drži Gejl. *Samo da je živa. Molim te, bože, samo da je živa.*

Digao se s mukom na noge, skupio odeću. Noge su mu bile slabe i kao od gume. I pored toga, prisilio se da potrči preko dina da bi video može li da spase svoj džip.

Trideset deveto poglavlje

I

Nikolas se nagnuo kroz prozor da bi naredio kamionu s kontejnerom da se zaustavi pored puta. Trebalo je da dopuni gorivo i obavi telefonske razgovore, ali nije mogao tek tako da se uvuče u benzinsku stanicu dok Gejl leži preko njegovih zadnjih sedišta. Njegovi ljudi su otvorili zadnja vrata kontejnera. Sunce je bilo dovoljno nisko, pa još nije pregrijalo unutrašnjost.

Čekali su dok se drum nije raščistio u oba smera, zatim uvukli Gejl unutra i vezali je za čeličnu rešetku na kraju kabine. Zatim je Nikolas naredio Eneji da ostane unutra s njom i postara se da ništa ne pokuša.

Oni su u terencima jurili napred. Drum je bio ravan i nigde nije bilo uniformisanih. Vasileos je uključio radio i potražio muziku. Nikolas ga je opet isključio. Najzad su stigli do benzinske pumpe ispred koje je bilo parkirano nekoliko kamiona koji su putovali ka Šivi ili iz nje. Vasileos je sipao gorivo dok je Nikolas telefonirao. Još nije bilo odgovora od Ibrahima, Sofronija ili Manolisa. Šta se, do đavola, dešava?

Pozvao je svoju kancelariju u Solunu i naredio Katerini da to proveri. Ali njegova zebnja je sve više rasla dok se peo natrag u terenac.

II

Noksov džip je i dalje ležao prevrnut na krov na trećini puta uz dinu. On je gurao i gurao, uspevši malo da ga pomeri napred-nazad, ali nije mogao da ga dovede do tačke kad bi mogao da ga prevrne. Iskopao je pesak ispod krova golim rukama da bi povećao ugao nagiba, zatim pokušao opet. S velikim treskom džip je pao na stranu i

zatim skoro na točkove, klackajući se tu jedan trenutak pre no što je zapretilo da će se opet prevrnuti. Noks se napeo da ga podupre dok su mu stopala proklizivala u mekom pesku, ali nije hteo da odustane, i najzad je pobedio a džip se zvečeći uspravio, dižući oblake peska i prašine.

Ključ je još uvek bio u bravi za paljenje. Okrenuo ga je sa strepnjom, ali on je proradio iz prve. Suze zahvalnosti ovlažile su mu oči. Kakav divan, čudesan, đavolski auto. Pojurio je natrag do jezera. Mohamed je disao plitko ali pravilno, mada se nije vratio k svesti. Čak i pored brige za Gejl, nije mogao tek tako da ga ostavi. Čovek je bio težak čitavu tonu. Noks je jedva uspeo da ga prevali na zadnje sedište. Zatim se uputio natrag u Šivu i u njenu Opštu bolnicu, kujući planove usput.

III

Bilo je već kasno jutro kad se Nikolas primakao dovoljno blizu obali da bi uhvatio signal na mobilnom telefonu. Još jednom je pozvao Ibrahimovu kuću, zatim Manolisa i Sofronija. Pozvao je Solun, ali sada ni Katerina nije odgovarala. Strah mu je žario utrobu kao kiselina. Manolis i Sofronio bili su njegov pilot i kopilot - bez njih, on će biti zaglavljen u ovom govnu od zemlje. Aleksandrija je bila na šest sati vožnje odatle, ali on je morao da zna šta se dešava da bi mogao da planira u slučaju nepredviđenih okolnosti. Pozvao je drugi terenac mobilnim. Bastijan je odgovorio. Naredio im je da pođu ispred njih i istraže situaciju.

IV

Noks se zaustavio ispred Šivanske Opšte bolnice, mahnito trubeći. Izašao je jedan bolničar, zaklanjajući oči od jutarnjeg sunca.

Noks je širom otvorio zadnja vrata, pokazao mu

Mohameda s liscama još zaključanim oko zgloba.

„Šta se dogodilo?“, upitao je bolničar, već pokušavajući da sazna dijagnozu.

„Srce mu je stalo“, odgovorio je Noks. „Skoro se udavio.“

Bolničar je utrčao unutra, pojavivši se ponovo nekoliko trenutaka kasnije s lekarom i bolničkim kolicima.

„Policija će hteti da razgovara s vama“, rekao je doktor.

„Naravno.“

Natovarili su Mohameda pažljivo na kolica i odvezli ga unutra.

„Pođite s nama“, rekao je doktor. „Bolje da sačekate unutra.“

„Za trenutak“, rekao je Noks. „Trebalo mi nešto iz mog džipa.“ Ponovo je izašao napolje. Policija nek se nosi. I to ne samo zato što ga je Nikolas upozorio šta će uraditi ako bude imao problema; nego zato što je egipatska policija bila na lošem glasu kao laka na obaraču u situacijama s taocima, i ne dolazi u obzir da njima poveri da se pobrinu za Gejl. Bilo gde drugde na svetu on ne bi imao nade da će uhvatiti Nikolasa uz početnu prednost koju je ovaj imao. Ali ovo nije bilo bilo gde. Ovo je bila Šiva, a Šiva je bila jedinstvena. Nije bilo načina da kamion s kontejnerskom prikolicom pređe pustinju. To je značilo da ima samo jedan moguć izlaz. Ka severu do obale, zatim na istok do Aleksandrije. Kad se nađe u Aleksandriji, otvoriće mu se ceo Egipat, ali ona je bila udaljena još mnogo sati vožnje.

Spustio je ruku na komandnu tablu.

„Još samo jedno putovanje“, molio je. „Još samo jedno.“ Onda je zatutnjao i krenuo.

V

Nikolasov mobilni je zazvonio kada je prolazio pored El Alamejna.

„Da?“

„Ovde Bastijan. Mi smo u vili.“

„Ona je izgorela. Ni traga od momaka. Ali svuda su uniformisani. Vatrogasci. Policija. Medicinsko osoblje.“

Nikolas je zanemio kada je shvatio dubinu svoje propasti. Alibiji koji su bili zamišljeni da ih zaštite sada će ih odvesti na vešala. Svi su oni sigurnosnim kamerama snimljeni kako ulaze u vilu. I čak da je požar nekim čudom uništio traku, iznajmljeni automobili ispred kuće policiju bi ipak neizbežno doveli do aerodroma, do njihovih podataka na ulasku u zemlju, do njihovog aviona. Odlazak po njega sada bi bio kao da losos skače u mrežu. Naredio je Bastijanu da pođe natrag i nađe se s njima ispred Aleksandrije. Onda je ponovo pozvao Katerinu u Solun. Ovoga puta je odgovorila, ali on jedva da je izgovorio i reč kada ga je presekla i rekla mu izveštačeno da nije slobodna da govori o politici kompanije po tom pitanju, ali bi mogla da dovede nekoga da...“

„Neko je tu s tobom?“

„Da.“

„Policija?“

„Da.“

„Prisluškuj?“

„Ne.“

„Snimaju pozive?“

„Ne još.“

„Možeš li da odeš negde i pozoveš me?“

„Ne odmah, gospodine.“

„Čim budeš mogla.“

Nikolas je čekajući grizao zglobove šake. Prošlo je petnaest minuta dok ga nije pozvala.

„Žao mi je, gospodine“, izgovorila je zadihano. „Policija je svuda. Imaju naloge. Izgleda da su im Egipćani zatražili da...“

„Čula si se s Manolisom i Sofroniom?“

„Ne direktno, gospodine. Ali načula sam od jednog policajca. Mislim da je došlo do sukoba s egipatskom policijom. Mislim da je Manolis ranjen. Morao je da ode u bolnicu. Gospodine, oni kažu da je on ubio nekog čoveka. Šta se događa? Optužuju nas za užasne stvari. Ovde je ludnica. Ljudi su prestrašeni. Pretražuju naše dosijee. Zamrzavaju nam račune. Čula sam dvojicu kako pričaju o tome da će narediti našim brodovima da se vrate u luku.“

„Ne mogu to da urade“, pobunio se Nikolas. „Daj Mandu da se za to pobrine.“

„Već sam to uradila. On kaže da će mu biti potrebno dva, tri dana da...“

„Ja nemam dva dana“, izdrao se Nikolas. „Rešite to odmah.“

„Da, gospodine.“

„I pozovi me. Pozovi me istog trenutka kada nešto saznaš.“

„Da, gospodine.“

„I opet mi treba telefonski broj Gabara Munima. Što pre možeš.“

„Da, gospodine.“

VI

Strah je rastao u Noksu. Gonio je svoj jadni džip sedam sati i još nije stigao kamion, a Aleksandrija je bila udaljena još samo trideset kilometara. Da li je bilo moguće da se preračunao? Da li je bilo moguće da je Nikolas već stigao tamo, ili pronašao neki drugi put da izađe iz Šive? Avion iz Marse Matruha? Preko granice u Libiju? Ne. Obe ove mogućnosti bile bi ludost, a kamoli što bi bilo nemoguće organizovati ih u tako kratkom roku. Ovo je *morao* da bude njihov put. Samo je morao da produži dalje.

Pet kilometara pre glavne raskrsnice ugledao je ispred sebe kamion s kontejnerskom prikolicom. Ubrzao je. Da. I jedan od terenaca ispred njega. Smesta je skinuo

nogu s gasa, zadržavši se na bezbednom rastojanju, i pratio ih.

Četrdeseto poglavlje

I

Istog trenutka kada su se Bastijan i njegova grupa vratili sa svog kratkog puta u Aleksandriju, Nikolas je naredio svima da skrenu s drumu. Pošli su peščanim putem do ruba nekog jezera, gde se s vode dizala izmaglica, a odrpani pecaroši čakljama otiskivali svoje od sunca i vetra ispucale čamce duž uskih kanala između ostrvaca pokrivenih trskom. On je planirao da svima njima objasni situaciju, pretrese njihove ideje, prodiskutuje o planovima, ali živci su im bili toliko napeti od straha kada su shvatili u koliko su velikoj neprilici da su ubrzo počeli da viču, guraju se, okrivljuju jedan drugog. Bilo je baš dobro što je Katerina pozvala u tom trenutku, dajući svima priliku da se smire.

Nabavila je za Nikolasa telefon Gabara Munima. On ga je odmah pozvao. Odgovorila je neka žena. Zatražio je Munima, predstavio se. Čak i ne proverivši, ona mu je ljubazno saopštila da gospodin Munim ne može trenutno da dođe na telefon. Upitao ju je žustrije. Ona je ponovila poruku. Viknuo je na nju. Ona ju je još jednom ponovila, nimalo uznemirena. Nikolas je duboko udahnuo, upitao što je mogao učtivije kada će gospodin Munim moći da mu odgovori na poziv. Gospodin Munim je bio veoma zauzet cele te nedelje, izgleda. Možda iduće nedelje, ili one naredne...

Nikolas je prekinuo poziv, iznenada se uplašivši da bi mogli da prate njegov poziv. Vesti da si gubav u njegovom svetu putuju tako brzo da to pobija Ajnštajna. Tresnuo je dlanom o bok kontejnera. Odzvanjao je tupo. Njihov avion bio je okužen, njihov brod. Njihova imena, opis, brojevi pasoša i brojevi registarskih tablica već se žicama šire kao

zaraza. Zatvorio je oči. Obeshrabrenost se zgusnula u bes.

Noks. To je mogao biti samo Noks. Noks je izbrbljao. Otišao je do zadnje strane kontejnera. Jasno je dao do znanja kakva će biti kazna za mešanje. Sada to nije bila njegova krivica. Ako hoćeš da te ljudi ozbiljno shvate u ovom svetu, moraš da budeš spreman da izvršiš svoje pretnje. Vrata kontejnera bila su otvorena. Unutra je i dalje bilo vrelo i zagušljivo. Devojka je ležala na podu zapušenih usta, s člancima vezanim za šipku, s usnama suvim i ispucalim. Nikolas ju je odvezao i povukao za nožni članak do vrata kontejnera. Ona se borila mlitavo, slaba od dehidracije. Bacio ju je na peskovito tlo. Suvišan teret. Opasan teret. Teret koji govori.

Bio je ostavio valter u terencu. Ispružio je ruku prema Leonidasu.

„Kalašnjikov, molim te.“

Leonidas je trepnuo

„Ona je samo devojka.“

„Jesi li ti blesav?“, povikao je Nikolas. „Ona je sve videla. Hoćeš da provedeš život u jebenom Gipo zatvoru?“

Devojka je ispljunula čep kojim su joj bila zapušena usta, tako da joj je visio oko vrata kao omča za vešanje.

„Molim vas“, jecala je. „Molim vas.“ Lice joj je poružnelo od suza i bala. Nikolas nije mogao da podnese da je gleda. „Nemojte da me ubijete“, cvilela je, vukući se prema njemu na kolenima. „O, bože, neću da pričam. Kunem se. Nemojte da me ubijete. Molim vas, nemojte da me ubijete. Ne želim da umrem. Ne želim da umrem.“

„Vaš otac je odbacivao nasilje“, rekao je Leonidas. „Vaš otac...“

„Moj otac je mrtav“, obrecnuo se Nikolas, a ruka mu je drhtala. Popusti li sad, postaće sprdnja. „Daj mi tvoju jebenu pušku.“ Istrgao ju je iz Leonidasovog stiska. Leonidas je izgledao kao da mu je muka, okrenuo je leđa. Baš dobro da se zna ko ima petlju za teške zadatke.

Devojka je i dalje cmizdrila, noktima se hvatajući za njegove pantalone. Tresnuo ju je kundakom, izmakao se

korak unazad, podigao pušku na rame. Nikada nikoga nije ubio. Izdavao je naređenja, svakako. I doneli su nekoliko leševa iz mrtvačnice u planine da bi se obučavali. Pucanje u ljudsko meso pomaže da očvrstneš, čak iako je beživotno. Stigao je dotle da je skoro uživao u osećaju zaranjanja bajoneta u stomak. Morali ste da napadate s predanošću, ili bi se sečivo odbilo a ne bi probilo kožu. Ali ovo je bilo drukčije. Ranije je mislio da ubijanje daje osećaj čistote, izoštrenosti i prefinjenosti. U stvarnosti se osećao gnušno i izopačeno.

Ona je klečala, grleći i ljubeći njegova stopala. Bilo je bolje kad nije mogao da joj vidi lice. Pred očima mu je bila tamna kosa na njenom temenu. Njeno lice je ponovo iskrslo. Ponovo je ustuknuo. Da joj puca između očiju ili u čelo bilo mu je izrazito nelagodno. Zašto nije jednostavno mogla da drži lice okrenuto nadole? Zar nije imala nikakvog obzira? Zapretio joj je ponovo puškom. Pala je na leđa, cvileći. Lice joj je bilo sivo i izmučeno od straha. Dao joj je rukom znak da se okrene leđima. Nije htela. Ležala je tu, cvileći uporno, kao da zna na kakve ga muke stavlja. Zaškripao je zubima. To je bila cena vođstva. To je bila cena makedonskog oslobođenja. Čeličio se zamišljajući sve počasti koje će mu dodeliti i slavu koja će mu pripasti. Zatim je prslonio kundak na rame i opet mu je pred očima bilo samo njeno lice.

II

Kada je konvoj skrenuo s puta, Noks ga je pratio na bezbednom odstojanju, sakrivši džip iza stenovite obale, zatim posmatrajući Grke kako se prepiru i paniče. Mada je bilo predaleko da bi čuo šta tačno govore, po njihovoj svađi bilo je jasno da su im planovi ozbiljno pošli naopako i da su uplašeni.

Nikolas je nestao u prikolici s nekom namerom. Minut kasnije, izvukao je Gejl napolje, zatim zatražio kalašnjikov od jednog od svojih ljudi. Noks je posmatrao, s

mučninom i iznenadnom slabošću, ali nije mogao ništa da učini. Nije imao mobilni telefon da pozove policiju ili vojsku. A bio je nenaoružan i sam. Ako bi pokušao da je spase, bilo bi to ništa drugo do samoubistvo. Jedina razumna mogućnost bila je da potraži pomoć. Učinio je sve što je mogao, uostalom. Niko ga ne bi krivio.

Čučeci je otišao do džipa, uključio motor; vozila na autoputu bila su dovoljno blizu da priguše taj zvuk. Onda je za trenutak samo sedeo tu, zato što je u srcu znao da je otići po pomoć značilo osuditi Gejl na smrt. A on to nije mogao da prihvati. Jednostavno nije mogao. Nije to bilo samo zbog onog što je dugovao njenom ocu, mada je delimično bilo i to. Bila je to sama Gejl. Bilo je to zbog onoga što je počeo da oseća prema njoj.

Koža mu se naježila od straha kada je shvatio šta će da uradi. Ne budi guzica, rekao je sebi. Od toga nema vajde. Udahnio je duboko i zatvorio oči, skoro kao u molitvi. Onda je nagazio nogom do daske, kao neki stari vitez koji mamuza bojnog konja, i krenuo u juriš.

III

Neki motor je zatutnjao iza Nikolasa. Obrnuo se i video stari džip kako juri pravo prema njemu. *Noks!* Stajao je tako u nemoj neverici kada mu je Leonidas preteo kalašnjikov i ispalio rafale u šasiju džipa. Poklopac haube je odskočio; motor je bljuvao gejzire pare i iz njega su liznuli plamenovi. Čuo je Noksa kako uzaludno daje pun gas, ali džip se dokotrljao polako i stao ispred njih. Poklopac je ponovo pao. Noksa je otvorio vrata i počeo da beži, ali metak ga je pogodio u nogu, i on je kriknuo od bola i pao naglavačke, i trenutak kasnije su se Bastijan i Eneja našli na njemu.

Nikolas je opet istrkao pušku iz Leonidasove ruke. Jedno je bilo ubiti devojkicu. Sasvim drugo ubiti Noksa. Prišao je, podigao pušku na rame, naciljao naniže.

„Čekaj!“, povikao je Noksa očajnički, okrećući se na

leđa, podižući ruke uvis kao da bi to moglo da ga zaštititi. „Slušaj! Ja mogu da vas izvedem napolje. Mogu da vas izvedem iz Egipta.“

„Naravno da možeš“, podrugnuo se Nikolas, s prstom na obaraču. „Mogu da ti niknu krila i da odletimo s tobom, nema sumnje.“

Ali Leonidas je spustio cev Nikolasove puške.

„Kako?“, upitao je.

„Ja ću postavljati pitanja“, obrecnuo se Nikolas. Okrenuo se ponovo ka Noksu, opet podigao pušku. Iznenada se osetio smešnim. „Kako?“, upitao je.

„Poznajem neke ljude“, rekao je Noks.

„O, ti *poznaješ* neke ljude?“, iskezio se Nikolas. „Svi mi poznajemo neke ljude.“

„Ja poznajem Hasana al-Asjutija“, rekao je Noks.

Nikolas se namrštio.

„Brodovlasnika?“

„Spasao sam mu život“, klimnuo je glavom Noks. „Nezgodna na ronjenju. Dao sam mu veštačko disanje. Rekao je, ako mi ikada zatreba usluga...“

Nikolas ga je pogledao iskosa.

„Lažeš.“

„Vodite me da ga vidim. On je u Suecu. Pitaj ga sam. On će ti reći.“

„Da te *vodim* da ga vidiš?“, zarežao je Nikolas. „On je tvoj jebeni najbolji prijatelj a ti ne znaš čak ni njegov broj telefona?“

„Nikada ranije nisam morao da ga zovem za uslugu.“ Nikolas se kolebao. Noks je nešto smerao. U to je bio siguran. Ali ako ima imalo istine u ovome što tvrdi... Ponovo je otvorio mobilni, pozvao Katerinu, zatražio joj da pronađe broj Al-Asjutija. Hodao je ukrug dok je čekao da se ona javi, trupkao nogom. Kada je konačno pozvala, on je lično birao broj. Nije imao ni trunku poverenja u Noksa. Zatražio je Hasana al-Asjutija, rekli su mu da sačeka. Držao je Noksa na oku neprestano, čekajući da trepne, povuče se, prizna da je ovo glupost. Neka žena je podigla

slušalicu i pokušala da ga zavara uvežbanim izgovorom kako je Hasan na sastanku i može li, molim, da primi poruku, a ona će se postarati da je on svakako dobije čim...“

„Trebalo da govorim s njim odmah“, rekao je Nikolas. „Kazite mu da je ovde Danijel Noks.“

„Danijel Noks?“ Očigledno je bila zbunjena. „Oh. Da. U redu. Ja... Odmah ću vam dati vezu.“

Nikolas nije mogao da sakrije svoju zapanjenost. Držao je telefon tako da Noks može da govori, ali da i on može da čuje. Hasan se javio.

„Nokse?“, zahtevao je da zna. „Jesi li to stvarno ti?“

„Tako je“, rekao je Noks brzo. „Slušaj, hoću da dođem da se vidimo.“

Za trenutak je nastupila tišina. Onda je Hasan upitao s nevericom: „Ti hoćeš da dođeš da se vidimo?“

„Tako je. Potrebno mi je da se nešto brodom preveze iz Egipta. Ako dođem da se vidimo, pobrinućeš se za to u moje ime?“ Muk. „Sam ćeš doći? Lično?“

„Ako pristaneš da mi pomogneš da ovu pošiljku prevezemo brodom iz zemlje“

„Kakva je to pošiljka? Kuda treba da ide?“

„Reći ću ti kada se vidimo.“

„Dobro. Možeš li da stigneš do Sueca?“

„Svakako. Daj mi šest sati.“

„Dakle, šest sati. Na mom pristaništu za kontejnere.“ I oštro je izgovorio uputstva koja je Nikolas nazvrljao. Veza se prekinula. Nikolas je sklopio telefon.

„Pa?“, upitao je Leonidas.

„Pristao je da pomogne“, nevoljno je priznao Nikolas. Nešto je tu smrdelo, mada nije bio sasvim siguran šta. Ali bila je to slamka spasa, i on nije imao drugog izbora osim da je zgrabi. „Ti ćeš ostati u kontejneru do Sueca“, rekao je Noks. „Samo pisni i mrtav si. Razumeš?“

„Da.“

„Izvedi nas iz Egipta, i ti i devojka možete da idete. Imaš moju reč.“ Nasmešio se kad je ovo izgovorio, i

pogledao Noksa pravo u oči. Nije smeo dopustiti sebi da on shvati kako mu nije ni na kraj pameti da pusti dva svedoka svih ovih zločina da jednostavno odšetaju.

Četrdeset prvo poglavlje

I

Noksu i Gejl su zapušili usta i vezali ih za šipku u delu kontejnera bliže kabini. Jednom od Grka, kršnom čoveku koga su zvali Eneja, dali su baterijsku lampu i naredili mu da pazi na njih. Noksa je probadala rana na butini; ali, sudeći prema onome što je video kada su mu dopustili da se na brzinu pregleda, izgledalo je gore nego što je bilo, jer je metak zaorao duboku brazdu duž kože ali nije zahvatio mišić niti kost.

Prikolica je postala zagušljivo vrela otkako su zadnja vrata zatvorena, naročito kada je Eneja zapalio cigaretu. Pošto ju je ugasio, pio je krupne gutljaje iz flaše s vodom, zatim ju je bezočno prolio preko kose i čela. Sam taj zvuk bio je pravo mučenje. Noks je zatvorio oči i sanjao o vodopadima i lomljenom ledu.

Kovčeg i poklopac bili su toliko teški da su kočnice kamiona s kontejnerom zaškripale kad su usporili da bi sipali benzin. Eneja je stajao iznad Noksa preteći mu kundakom kalašnjikova sve dok nisu ponovo počeli da se kotrljaju, a on se na petama blago zaljuljao unazad. Menjač je škripao i motor zavijao dok su se naprezali da postignu brzinu. Baš je bilo dobro što je Egipat tako ravan.

Gejl je počela da jeca iza čepa kojim su joj bila zapušena usta. Već je imala dva ili tri takva napada, presečena dugim periodima smirenosti. Bilo je suviše teško izdržati toliko mučenje i strah. I Noks je u dva maha drhtao od hladnoće, kada mu se košulja natopila znojem, pogoršavajući njegovu dehidraciju. U međuvremenu, međutim, osećao je kako mu je um bistar dok je tražio načina da sebe i Gejl izbavi iz te zlosrećne situacije. Ali

ništa mu nije padalo na pamet.

Prestao je da pokušava da dođe do rešenja silom. Iskustvo ga je bilo naučilo da odgovori često dolaze kada dopusti sebi da misli na nešto drugo. Njihov stražar je upalio još jednu cigaretu, i odblesak plamena njegovog upaljača zasijao je crveno i zlatno na Aleksandrovom kovčegu. Noks je uhvatio sebe kako zuri u njega. Kakav kraj za takvog čoveka, da bude pion u beskrajnoj igri politike i ličnog napredovanja. Ali bilo je u tome i izvesne prikladnosti. Život samog Aleksandra okončao se antiklimaksom u Vavilonu, čemu su možda uzrok bile strahote Gedrosijan pustinje, u koju je poveo 40.000 ljudi, i iz koje je izveo samo 15.000. Tamo je smrt bila u vazduhu. Vremešni indijski filozof po imenu Kalanus bio se priključio Aleksandru u njegovim pohodima, ali se razboleo. Ne želeći da polako trune, živ se spalio, uveravajući Aleksandra da će se uskoro sresti. U nadmetanju u piću, kojim su slavili njegov život, umro je četrdeset jedan Makedonac, uključujući i porednika. Zatim je umro i Aleksandrov najbliži prijatelj Hefastion, zadavši mu najveći udarac. A onda, tu je bila i Aleksandrova poseta grobu Kira Velikog u Pasargadesu. Kir je bio najveći osvajač i imperator pre Aleksandra, polubožanska figura koju su poštovali širom Persije. Ipak, Aleksandar je našao njegove kosti kako leže razbacane po podu, delo pljačkaša koji su neuspešno pokušali da ukradu njegov zlatni sarkofag. Natpis na Kirovom grobu glasio je: *„O, čoveče, ko god da si i odakle god da dolaziš - jer ja znam da ćeš doći - ja sam Kir koji je zadobio carstvo za Persijance. Stoga mi ne odriči ovo malo zemlje koja pokriva moje telo.“* Ali ta molba je prošla bez odjeka.

Pričali su da je Aleksandar, kada je ležao na samrtnoj postelji u Vavilonu, svestan da mu je kraj blizu, pokušao da odvuče svoje iznemoglo telo do reke koja je proticala pored palate, kako bi mogli da ga odnesu talasi a svet poveruje kako je prenet na mesto koje mu pripada među bogovima. A možda je, takođe, pokušao da uskrati svojim

naslednicima mogućnost da se ophode s njegovim smrtnim ostacima s onakvim nepoštovanjem kakvo su pokazali prema Kiru. Dakle, možda je Aleksandar za svoje telo želeo takvu sudbinu. Ne Šivu, ne Aleksandriju niti Makedoniju, nego konačni zaborav u vodi.

Zaborav u vodi. *Da.* I najzad se u Noksu začela jedna misao.

Činilo se da je prošla večnost pre no što se kamion sledeći put zaustavio. Prikolica je zaškripala kad su je otvorili. Noks je naslonio glavu na čelični zid. Strah mu je golicao grudi kao perle brojanice. Zvezde su ležale nisko na horizontu. Dan se završio. Možda njegov poslednji.

Nikolas se popeo unutra. S jedne strane kosa mu je bila nakostrešena, kao da je dremao naslonjen na prozor. Uperio je valter u Noksa.

„U Suecu smo“, rekao je, dok je Eneja odvezivao Noksa i izvlačio mu čep iz usta. Noks je stiskao i širio šake da bi povratio cirkulaciju. Ustao je oprezno i protrljao butinu.

Nikolas je dao rukom znak Noksu da dođe do otvora kontejnera. Noks nije obratio pažnju na njega. Podigao je Enejinu flašu s vodom. Ostalo je još nekoliko gutljaja. Skinuo je čep s Gejlinih usta, podigao flašu do njenih usana, nakrivio je prema njoj dok se nije ispraznila. Onda ju je poljubio u kosu.

„Daću sve od sebe“, obećao joj je.

„Znam da hoćeš.“

„Kreći“, rekao je Nikolas, gurajući mu cev valtera u leđa.

Noks je hramao do kraja kontejnera, naglašavajući povredu više nego što je stvarno zasluživala, nadajući se da će ubediti Nikolasa da je teško ranjen. Preterano oprezno se spustio na beton, tiho kriknuvši od bola kad se prizemljio, zatim poskočivši nekoliko puta na zdravoj nozi. Nalazili su se u čošku ogromnog, praznog parkirališta. Zaudaralo je na ustajale izduvne gasove i oprljenu gumu. S udaljene benzinske pumpe dopirala je arapska muzika.

Iznad zida od drveća nebo je sijalo narandžasto.

„Evo, ovako ćemo“, rekao je Nikolas. „Ti i Leonidas ćete otići da se vidite s Al-Asjutijem. Ti ćeš ugovoriti naš bezbedan povratak u Grčku. Kada Leonidas bude zadovoljan, on će me pozvati i...“

„Zajebi to“, rekao je Noks. „Neću ništa da radim dok Gejl ne bude na sigurnom.“

Nikolas se tvrdo nasmešio.

„Kada Leonidas bude zadovoljan, on će me pozvati, i onda i ti i devojka možete slobodno da idete.“

„Zaboravi to. Pusti Gejl sada, i ja ću učiniti za tebe sve što mogu. Imaš moju reč.“

Nikolas je uzdahnuo.

„Devojka je naš zalog. Ne možeš očekivati da je oslobodimo.“

„A Hasan je moj zalog“, odvratio je Noks. „Neću da pregovaram s njim za tebe dok devojka ne bude bezbedna.“

Na glavnom drumu zavijala je sirena. Bleštava plava i crvena svetla. Svi su se okrenuli što su opuštenije mogli, nadmećući se ko će pokazati najmanju paniku. Bila su to samo ambulantska kola. Sačekali su dok nisu nestala s vidika.

„Mi zadržavamo devojku“, rekao je Nikolas. „O tome nema rasprave.“

Noks je slegnuo ramenima.

„Onda, šta kažeš na ovo“, predložio je. „Ja idem da se vidim s Hasanom, kao što želiš. I vodim tvog čoveka sa sobom. Ali ide i Gejl.“

Nikolas je frknuo.

„Za kakvu budalu me ti smatraš?“

„Ti hoćeš da izađeš iz Egipta, zar ne? Ja želim samo da se ovo što pre završi. Ići ćemo svi zajedno ako mi ne veruješ.“

„Svakako!“, podrugnuo se Nikolas. „Pravo u tvoju zamku.“

„Kakvu zamku? Kako sam, za ime sveta, mogao da

organizujem zamku? Osim toga, moraćeš do izvesne mere da se pouzdaš u Al-Asijutija.“

Nekoliko trenutaka Nikolas je zurio u njega besno, pokušavajući da pročita šta je naumio. Ali onda je odmahnuo glavom i rukom dao znak Leonidi i Bastijanu da pođu s njim. Njih trojica su se odmakli nekoliko koraka, savetujući se žurno, ali tiho. Kada su završili, Nikolas se vratio.

„Idemo svi zajedno“, rekao je, kao da je to bila njegova ideja. „Ali devojka će ostati u kontejneru s Enejom.“ Podigao je mobilni telefon. „Ako pokušaš bilo šta - ako samo *namirišem* klopku, to će biti njen kraj. Razumeš?“

Noks mu je pogledao u oči. Đavo i tamnoplavo more, stenje i neprohodna mesta, Scila i Haribda. Sipanje nitrata u glicerin u nadi da ćeš se iščupati iz kratera koji tako napraviš baš i nije bila neka strategija, ali nije imao druge mogućnosti.

„Da“, rekao je.

Nikolas je pokazao na jedan terenac.

„Dobro. Onda pođi sa mnom.“

„Ako je Gejl u kamionu, i ja sam u kamionu.“

„Odlično“, namrgodio se Nikolas. „Mi ćemo se voziti napred s Bastijanom.“

II

Svetla farova koji su im dolazili u susret bola je Noksa u oči dok je sedeo između dva Grka u visokoj kabini kamiona s kontejnerskom prikolicom. Adrenalin je pridodao sjaj mastiloplavom nebu, i um mu je bio skoro neprirodno bistar. Bastijan je vozio nervozno, stružući menjačem, mrmljajući i psujući, možda osećajući nelagodu zbog tako teškog tovara, ili zbog situacije u kojoj se našao. Nikolas je držao cev valtera nepotrebno jako pritisnut uz Noksova rebra, dok je istovremeno davao uputstva Bastijanu.

Skrenuli su s glavnog drumu u industrijsku zonu

niskih skladišta i ispucalog betona. Nije bilo drugih vozila. Sve kancelarije bile su zatvorene. Svakih dvadesetak metara ulične svetiljke su obrazovale žuta jezerca u moru crnila. Kolona visokih kranova oivičavala je područje dokova. Niz znakova „PRIVATAN POSED: NE ULAZITE“ s logom Al-Asjutijeve trgovine pružao se duž visoke ograde vezane lancima.

Bastijan je pogledao u bočne retrovizore i usporio kad su se približili ulazu. Kočnice su počele da pevuje. On ih je otpustio da ih utiša. Kada je skrenuo ka ulazu, prednji točkovi su im udarili u ivičnjak. Zaustavili su se kod drvene rampe. Bastijan je otvorio prozor da bi privukao pažnju postarijeg stražara koji je igrao dame sam sa sobom u staklenoj stražarskoj kućici, uz koju je stražario doberman na povocu. On je uzdahnuo, dohramao do njih, iskosa pogledao Bastijana i upitao ga na arapskom šta hoće. Bastijan je slegnuo ramenima i pogledom zatražio pomoć od Noksa i Nikolasa.

„Ja sam Danijel Noks“, rekao je Noks. „Gospodin Al-Asjuti me očekuje.“

„Sve vas?“, upitao je čovek.

„Da.“

U daljini se oglasila brodska sirena. Stražar je slegnuo ramenima i odmahnuo glavom, zatim se vratio u svoju kućicu, telefonirao. Kroz otvoreni prozor prohladan noćni vazduh pohrlio je unutra, donoseći miris dizela, soli i trule ribe. Bezbednosna kamera je zazujala i fokusirala se. Rampa se podigla. Bastijan se uvezao unutra, trudeći se da postigne brzinu. Kancelarijske zgrade su se nalazile na suprotnom kraju terminala. Svuda su bili nagomilani šareni kontejneri, kao neki gigantski komplet dečjih kocki za zidanje. Nije bilo nikoga na vidiku, ni fizičkih radnika, ni vozača viljuškara, ni kamiondžija, ni radnika koji upravljaju kranovima. Praznina i tišina. Terenci su se rasporedili lepezasto kao krila s obe strane kamiona. Ogroman brod se tromo kretao duž kanala. Svetlost mosta i palube se udvostručavala u vodi i Noks je imao

bestelesno a ipak sveobuhvatno osećanje da je protekla decenija njegovog života sada dostizala svoj vrhunac. Smrti njegovih roditelja i sestre, njegovi sukobi s Dragumisima, njegove godine s Ričardom, potraga za Aleksandrom. I Gejl, takođe. Gejl najviše od svega.

Kao da mu čita misli, Nikolas je ukucao broj u svoj mobilni. Trenutak kasnije, Noks je začuo zvonjenje u kontejneru otpozadi. Kada je Eneja odgovorio, Nikolas ga je podigao da Noks vidi.

„Učiniću to“, upozorio je. „Naložiću im da je ubiju ako išta pokušaš. Kunem se da hoću.“

Nešto u vezi s njegovim izborom reči nagnalo je Noksa da se namršti. Iznenada se setio Elene, kako je stajala pred Dragumisom u trenutku pre no što je pucala u njega, i reči koje je upotrebila da bi objasnila šta je uradila.

„Elena nije *ubila* Pavlosa“, promrmeljao je. „Ona je *naložila* da ga ubiju. Tako je rekla tvom ocu.“

Nikolas se namrgodio.

„Pa?“

„Elena je bila arheolog, a ne mafijaška supruga. Kako bi ona nekome naložila da izvrši ubistvo?“

„Kako bih, do đavola, ja to znao?“ Ali bilo je trunke uznemirenosti u Nikolasovom glasu.

„Koliko dugo je Kostis radio za tebe?“, zahtevao je da zna Noks, siguran da je na tragu nečega.

„Umukni!“

„Kladim se da je radio za tebe i tada, zar ne? Da li ga je Elena poznavala?“

„Odakle ti to sranje?“, zakreštao je Nikolas.

„Elena je otišla kod Kostisa“, ustrajavao je Noks. „Unajmila je njega da ubije Pavlosa.“

„Prestani s tim!“

„I zato ga je Elena ustrelila. Ne zato što je stajao pored tvog oca, nego zato što je zapravo *on* organizovao sudar.“

„Rekao sam da prestaneš!“

„A Kostis je bio na tvom platnom spisku.“

„Kažem ti: ovo ti je poslednja opomena.“

„On nikada ne bi prihvatio takav posao a da prethodno to ne raščisti sa tobom.“

Nikolas je tresnuo Noksa valterom u slepoočnicu. „Upozorio sam te“, prodrao se.

„Da li si znao da će moja porodica biti u tom automobilu?“, zahtevao je da zna Noks.

„Pobogu! Umukni, hoćeš li!“

„Da li si znao da će moja sestra biti u njemu?“

„Jebote, samo umukni!“

„Ona je imala šesnaest godina“, rekao je Noks. „Imala je jebenih šesnaest godina.“

„Ovo je rat!“, vrištao je Nikolas. „Zar ne razumeš? Rat! Mora biti žrtava.“

Nastupio je trenutak užasnute tišine, kao da nijedan od njih dvojice nije mogao potpuno da poveruje u to priznanje. Nikolas je uperio valter Noksu u čelo, rukom drhtavom od stida i straha, s prstom na obaraču, spreman da ga ubije samo da bi izbegao njegov prekor. Ali onda su kočnice kamiona počele da pevaju kada se Bastijan zaustavio ispred kancelarijske zgrade, a jedan čovek se probio kroz zatamljena dvostruka vrata ispred njih, puštajući ih da se zalupe za njim.

„Ko je to?“, promrmljao je Nikolas. „Je li to Hasan?“

Noks je odmahnuo glavom

„Nesim.“

„Nesim?“

„Hasanov šef obezbeđenja.“

„Obezbeđenja?“, Od zle slutnje Nikolasu je glas otupeo i utišao se.

Nesim je sačekao dok se sva vozila nisu zaustavila. Zatim je dao signal i svuda oko njih, po krovovima kontejnera, ustali su ljudi naoružani automatskim oružjem, ciljajući nadole, spremni da otvore vatru. Prozorski okviri su se podigli u svim kancelarijama i iz njih je kliznulo još puščanih cevi.

„Potpuno ste opkoljeni“, povikao je Nesim, držeći šake

oko usta da ga bolje čuju.

„Ugasite motor. Odložite oružje. Stavite ruke iza glave. Otvorite vrata polako. Niko ne mora da strada.“

Nikolas je piljio u Noksa s krajnjim gnušanjem. Posegnuo je za mobilnim telefonom.

„Ovo je zamka“, režeći je izgovorio. „Ubijte...“

Noks je izbio mobilni iz Nikolasove ruke pre nego što je ovaj stigao do kraja da izgovori naređenje, ali Nikolas je i dalje imao valter i okrenuo ga je ka Noksu, povlačeći obarač. Noks je trgnuo glavom unazad tako da mu je metak samo oprljio obraz pre nego što je smrskao vozačev bočni prozor. Ovo je bilo kao startni pištolj koji je pokrenuo sve njih. Pucnjevi su prasnuli i blesnuli narandžasto iz terenca s njihove leve strane. Nesim se naglo sagnuo. Uzvratna paljba je kao grmljavina suknela s vrha kontejnera i kancelarijskih prozora, pretvarajući terenac u sito, dok su meci zvečali i zviždali i pištali, probijajući metal i odbijajući se od asfalta. Noks je ščepao Nikolasa za zglob ruke i uvrtao ga dok ovaj nije ispustio valter, dok je Bastijan istovremeno škripao idući u rikverc, naprežući motor u očajničkom pokušaju da postigne brzinu. Svuda uokolo odzvanjalo je od vriske, bolnih krikova, ljudi u trku, neprestane pušcane paljbe, ali nekako je kamion prošao bez ijedne ogrebotine. Drugi terenac se okrenuo u krug, i automatsko oružje planulo je kroz njegov prozor. Vatrema oluja obrušila se na njega, bušeći i rasprskavajući staklo i metal. Otvorila su se zadnja vrata, jedan čovek je iskočio. Potrčao je pet koraka, pucajući naslepo iza sebe, a zatim je presečen rafalom, i srušio se na zemlju.

Kamion je konačno dobio ubrzanje. Nikolas i Noks su se borili za valter dok je klizio po podu ispod sedišta. Jedan usamljeni metak pretvorio je vetrobran u paučinu. Bastijan je zastenjao i bio odbačen unazad, a na čelu mu se pojavila mala rupa. Onda se skljojao napred, otkrivajući veliki crveni krater s druge strane. Odmah su počeli da gube brzinu. Nikolas je zgrabio valter i okrenuo

ga ka Noksu. Noks ga je udario posred nosa, zatim ga šćepao za zglob i treskao ga o komandnu tablu dok nije ispustio pištolj. Odgurnuo je Bastijana, pružio nogu preko njega da bi zgazio na pedalu za gas. Ponovo su ubrzali. Trgnuo je volan u krug, vozeći ih unazad ka kanalu. Nikolas je opet podigao valter i okrenuo ga ka njemu baš kada su zadnji točkovi spali sa ivice gata i njihova donja vuća zagrebala i zaškripala o zid kanala. Od težine zlata u kontejneru, s ivicom gata kao osloncem, kabina je zavitlana u vazduh. Nikolas je vrisnuo kada su bačeni uvis i potom zagnjuren u vodu. Kamion se zatresao od udarca, zatim ponovo kada je sila zemljine teže poterala Aleksandrov zlatni kovčeg i poklopac kao dvojne ovnove u opsadi u zadnja vrata, kidajući ih iz šarki, zatim ispljunuvši dragoceni teret u kanal i zaranjajući ga u dubinu.

Kamion je dvaput poskočio, zatim se prevrnuo. Bez zlatnog kovčega koji ga je pritiskao kao teg, bilo je dovoljno zarobljenog vazduha da ga održava na površini. Nikolas je pokušao na silu da otvori suvozačka vrata da bi izašao, ali težina vode to nije dopuštala. Zato je otvorio prozor, puštajući da voda iz kanala prodre unutra, srebrnasto se penušajući. Pokušao je da se iskobelja napolje, ali Noks ga je šćepao za nožni članak i ponovo zatvorio prozor, tako mu zaglavivši struk. Kabina se nagnula na stranu, zarobljavajući Nikolasa pod vodom. On se ritao i ritao u naporu da se oslobodi, ali Noks se prisetio sestre, roditelja, Rika, i otvrdnuo srce. Izgledalo je da je prošla večnost pre nego što se Nikolas konačno umirio. Noks se ispetljao kroz drugi prozor, pazeći da kontejner bude između njega i ljudi s puškama koji su sad stajali na ivici gata. Oči su uskoro počele da ga peku od zagađene vode, tako da je morao pipanjem da traži put. Ali kada ih je otvorio, žmirkajući zamagljenim pogledom, bio je siguran da je na trenutak ugledao lobanju s dve istovetne rupe umesto očiju kako mu uzvraćaju zurenje, pre nego što je pala na stranu, puštajući mehuriće kao samrtni dah, i u vrtlogu potonula

u dubine.

On je odmahnuo glavom da je razbistri. Neka mrtvi sahrane mrtve. On je morao da spasava Gejl. Zadnja vrata kontejnera bila su otkinuta. Uvukao se unutra. Kontejner je bio već dve trećine pod vodom, i punio se brzo. Tokom potapanja sve se prevrnulo napolje, sve osim Gejl koju je spasao konopac kojim je bila vezana za šipku, kako se on i molio. Ali voda joj je već dopirala do grla, tako da je morala da nagne glavu unazad, naprežući se da dođe do vazduha u visini.

Noks je zaronio pod vodu da nađe i onda odveže njene vezove, ali vlažni čvorovi su se zategli, a nivo vode se dizao neprestano, sad joj dopirući do brade, usta, nozdrva. Nastavljao je da petlja oko konopca dok najzad nije osetio da on pomalo popušta, dovoljno da unutra uvuče nokat, a onda vrh prsta, i iznenada su joj čvorovi bili odrešeni i Gejl je oslobodila članak, i ona i Noks su se okrenuli i zaplivali prema otvoru kontejnera, izranjajući iz njega zajedno, hvatajući dah, okrećući se da bi videli kako kontejner nestaje pod vodom poslednji put bljujući ispušten vazduh.

Kolona ljudi stajala je duž linije dokova, s podignutim i u njih uperenim puškama. Nesim, izdvajajući se napred, pokazao im je stepenice kojima se izlazilo iz vode. Borbenost koja je terala Noksa napred konačno ga je napustila. Znao je da je za njega sve svršeno. Jedino čemu je sad mogao da se nada bilo je da pruži priliku Gejl. Doplivao je umorno do nje, pomogao joj da izađe, držeći je za lakat. Ona ga je uzela za ruku. Pokušao je da se oslobodi, da se udalji od nje, ali ona je shvatila šta on namerava i nije htela da ga pusti. Peli su se uz stepenice čuteći, zajedno, i dalje se držeći za ruke, hrabreći jedan drugog.

„Pođite za mnom“, naredio je Nesim.

Noksova noga počela je opet da krvari. Žigala ga je od bolova, prisiljavajući ga da hrama. Hasanovi ljudi su izvlačili tela iz terenaca. Zadnja vrata su se otvorila i spala, i Vasileosova glava ispala je napolje, a njegov

kalašnjikov je zaštektao na gomilu. Prema tom zvuku odmah je upereno sve oružje, otkočeni orozi. Onda su shvatili da nema opasnosti, i neko je izvalio vic, i svi su se nasmejali, odahnuvši od nervne napetosti posle borbe.

Noksovo natopljeno odelo postajalo je sve hladnije. Zagrlio je Gejl, stegnuo joj rame, poljubio je u slepoočnicu. Ona mu se hrabro nasmešila. Od zagađene vode pekle su ga oči i suze mu slobodno tekle niz obraze. Obrisao ih je. Stalno je mislio na onaj trenutak kada je Nikolas zadrhtaio i umro, na kapiju između života i smrti koja je sada stajala pred njima. Uprkos strahu, nije imao želju da pobjegne. To nije više bilo u njegovim rukama; porota se povukla. Nesim ih je uveo u kancelariju s ogromnom prepariranom ribom u staklenoj kutiji i olinjalim pomorskim kartama slatkovodnih i morskih vrsta na zidu. On je izašao na trenutak, vratio se s dva prljava peškira za ruke, dobacio im po jedan. Obrisali su lice, ruke. Noks je seo i pritegnuo svoj peškir oko noge.

„Šta se sada dešava?, upitao je.

„Šekamo“, rekao je Nesim.

„Šta?“

„Gospodin Al-Asjuti bio je u Šarmu kad si pozvao. Stići će svakog trenutka.“

„Ovo nema nikakve veze s devojkom“, rekao je Noks. „Pusti je da ide.“

„Čekamo gospodina Al-Asjutija“, rekao je Nesim.

„Molim te“, preklinjao je Noks. „U Tanti sam pustio tebe i tvoje ljude. Dužnik si mi. Pusti je.“

Ali Nesim je samo odmahnuo glavom. Noks je zatvorio oči, umoran, uplašen i obeshrabren. Bio je ogorčen što će se od svih ljudi baš Al-Asjuti okoristiti. Za njega neće biti problem da izvuče sarkofag i poklopac iz mulja i mraka s dna kanala, a kada to učini, on će zapleniti dragulje i pretopiti zlato, tako zanavek uništavajući jedno od najvećih otkrića savremene arheologije. A ko bi mogao da kaže da se on neće domoći i ostatka Sivinog bogatstva; on ili Jusuf Abas ili njih dvojica zajedno? Osetio je mučninu

pri pomisli da tako pokvareni ljudi izvuku ličnu korist od tako božanstvenog otkrića.

Celog svog života Noks je tragao za takvim predmetima, ne zbog njihove vrednosti, već zbog znanja koje su nosili sa sobom; a ipak, prvo presecanju Gordijevog čvora, zatim prevrtanju kontejnera u kanal on je voljno dao svoj doprinos, samo da bi sebi i Gejl pružio priliku da prežive, kada je izgledalo da uopšte nema nade. A čak nije u tome ni uspeo. Onda je pogledao sa strane u nju, tu gde je sedela pored njega, i osetio je izvestan mir; jer je savršeno dobro znao, kada bi morao sve to da uradi ponovo, čak i znajući ono što sada zna, da ne bi oklevao. Ponovo ju je uzeo za ruku, prepleo s njom prste, stisnuo je blago da je ohrabri. Ona se nasmešila i uzvratila mu, milujući ga palcem po koži.

Prošlo je petnaest minuta; farovi su probili kroz prozor. Noksovo srce je ubrzalo. Ponovo je pogledao u Gejl, koja je izgledala isto toliko uplašena koliko se i osećala. Zvuci koraka su se pojačali. Nesim je otvorio vrata i kroz njih je ušao Hasan al-Asjuti, s rukama na leđima. Izgledao je krupniji nego što se Noks sećao. I oko i vilica su mu bili natečeni, i pravio je grimase dok se kretao, kao da je i dalje osećao udarce koje je primio.

„Pusti devojk“u, rekao je Noks odjednom. „Ona ne zna ništa o ovome.“

Hasan se nasmešio vučjim osmehom, otkrivajući blesak zlata gde je prethodno bila samo belina.

„Vi ste čovek koga je teško naći, gospodine Noks. Moji ljudi su pretraživali ceo Egipat.“

„Mi smo sklopili sporazum“, rekao je Noks. „Ja sam rekao da ću doći da se vidimo. Ti si rekao da ćeš obaviti isporuku brodom. Ja sam ovde. Ona je to što treba prebaciti. Održi reč. Izvedi je napolje.“

„Ti ne misliš da si prekršio uslove baš tog dogovora? Ne misliš li da tri vozila puna oružja i neprijateljski nastrojenih ljudi meni daje pravo da...“

„Molim te“, rekao je Noks. „Preklinjem te. Radi sa

mnom šta hoćeš, ali pusti devojkju.“

„Šta? Pa da može odavde da ode pravo u novine i proda priču?“

„Neće ona to uraditi. Kaži mu, Gejl. Daj mu reč.“

„Nek se nosi“, rekla je Gejl kroz cvokokuće zube. „Ostajem s tobom.“

Hasan se glasno nasmejao, smehom nalik lavežu, istovremeno zabavljen i zadivljen.

„Vidim da ti je kod tvojih žena važniji izgled nego inteligencija.“

„Nećeš se izvući s ovim.“

„Izvući, sa čim?“, slegnuo je ramenima Hasan. „Sve što sam dosad uradio jeste da sam vas spasao iz izuzetno opasne situacije. Trebalo bi da mi zahvalite. A što se tiče onoga što ću uraditi sledeće...“

„Da?“, upitao je Noks.

„Ti si me ponizio u Šarmu, gospodine Noks“, rekao je Hasan, a žile su mu se napele u vratu. „Ljudi su mi se *smejali*. Smejali su se meni, gospodine Noks. *Meni*. Siguran sam da možeš zaključiti da ja ne mogu dopustiti da tako nešto prođe... *neispravljeno*.“ Prišao je korak bliže, nagnuo se toliko da mu je vrh nosa skoro dodirivao Noksov, a Noks je osećao u nozdrvama njegov kiseli dah. „To je jednostavno pitanje poštovanja.“

„Poštovanja!“, obrecnuo se Noks. „Ti si silovao devojkju.“ Hasan je suzio oči. Opet je ustao, stisnutih pesnica. Noks se spremio za udarac, ali Hasan se pribrao, čak uspeo i da se nategnuto nasmeši. „Skoro sam izgubio nadu da ću te naći“, rekao je. „Ali onda, danas popodne, ti si me pozvao iznebuha. Isprva sam pomislio da je to neki vic. Mislio sam da me *izazivaš*. Morao si da budeš svestan, uostalom, šta ću ti uraditi. Ali onda se raščula vest o jednoj izuzetnoj priči. Jedan čovek u bolnici u Šivi počeo je da brblja o otkrivanju groba Aleksandra Velikog i zlatnim kovčezima, i zaveri jednog Grka, i kako je neki mladić po imenu Noks došao da ga spase. I iznenada je tvoj telefonski poziv počeo da ima smisla. Šta bi drugo mogla

da bude tvoja pošiljka brodom osim ti odmetnuti Grci, to opljačkano blago?“

„Kako mora da si bio srećan“, rekao je Noks ogorčeno. „Da ti to dostavim pravo na vrata! Zar nemaš dovoljno zlata?“

„Čovek nikada ne može da ima dovoljno zlata, gospodine Noks“, odvratio je Hasan. „A ipak si u pravu, u neku ruku. Za mene novac nikada nije predstavljao problem. Međutim, ima drugih stvari koje mi je bilo teže da steknem. Vidiš li na šta ciljам?“

„Moja pretpostavka bila bi na doživotnu robiju.“
Hasan se nasmejao.

„Ne bi mogao biti dalje od istine. Ovo nije neka prostačka otimačina. Ovo je zvanična operacija. Poluzvanična, u najmanju ruku. Ovi ljudi ovde su padobranci, najbolji u Egiptu, stari Nesimovi prijatelji. Uostalom, ne zamišljaš valjda da ja imam trideset naoružanih snajperista koje bih mogao da sazovem u tako kratkom roku, zar ne? I šta misliš, zašto vaš konvoj nisu zaustavili prilikom dolaska u Suec? I šta misliš, zašto niko nije pucao u vaš kontejner, osim kada je vaš vozač pokušao da pobjegne?“

„Ne razumem“, pobunila se Gejl. „Šta on to govori?“

„Govorim o načinu da vas dvoje izađete odavde živi“, rekao joj je. „Govorim o tome kako da svi budu na dobitku.“

„Nastavi“, rekao je Noks.

„Ambicije mladosti nisu iste kao ambicije zrelog doba, gospodine Noks. Verovatno ste i sami to shvatili. Kada sam bio mladić, žudeo sam za novcem, zato što je novac kao vazduh - ako ga nemaš, ništa drugo nije važno. Ali kada ga imaš...“, odmahnuo je rukom.

„Pa šta zaista želiš?“

„Zakonitost. Ugled. Mesto u srcu mog naroda. Priliku da služim narodu.“

„Priliku da služiš narodu!“, obrecnuo se Noks. „Ne mogu da verujem! Ulaziš u *politiku*?“

Hasan je dopustio sebi da se nasmeši.

„Našu naciju vodi generacija starih“, rekao je. „Generacija koja je izgubila vezu sa svojim narodom. Egipat vapi za novim vođama, za ljudima sa svežim idejama i energijom, za ljudima koji razumeju nove običaje. Ja nameravam da budem jedan od tih ljudi. Ali u Egiptu, u politiku nije lako ući, pogotovu čoveku mog... porekla. Suviše tatinih sinova već čeka u redu. A siguran sam da shvataš da strpljenje nije moja najjača strana.“

„Dakle to je to“, promrmljao je Noks. „Ti hoćeš od sebe da napraviš heroja dana. Spasioca egipatske baštine.“

„A ti ćeš mi pomoći, gospodine Noks“, klimnuo je glavom Hasan. „Ti ćeš reći svetu da je razlog zbog koga si danas stupio sa mnom u vezu taj što si shvatio da su ova velika egipatska blaga u opasnosti. Ti si znao da sam ja osoba kojoj se treba obratiti zato što sam uvek stavljao svoju zemlju i svoj narod ispred svega ostalog; i događaji su pokazali da si bio u pravu, jer sam upravo to i učinio.“

„A ako to ne uradim?“

Hasan je pružio ruku i pomilovao Gejl po obrazu.

„Napolju je već pokolj, gospodine Noks. Da li zaista veruješ da će još dva leša nešto značajno promeniti?“

„Blefiraš.“

„Da li ti to mene izazivaš, gospodine Noks?“

Noks je zurio u njega, pokušajući da mu nešto pročita iz očiju. Ali ovaj čovek bio je sačinjen od kamena; nije odavao ništa.

Umesto toga, on je bacio pogled na Gejl, koja se spremala za najgore, ali bila voljna da to izdrži zbog njega; i znao je da nema izbora.

„U redu“, rekao je. „Pogodili smo se.“

„Dobro“, rekao je Hasan. Klimnuo je glavom Nesimu, koji je i dalje stajao ravnodušno kraj vrata. „Treba da zahvališ mom šefu obezbeđenja, znaš. To je bila njegova ideja. Ja sam bio *ljut* na tebe, gospodine Noks. Nemaš pojma koliko *ljut*. Posle tvog poziva, hteo sam da te ubiju.“

Ali Nesim me je ubedio da je ovo mudriji potez.“ Nagnuo se sasvim blizu, ponovo, kao da poverava neku tajnu. „Gadno je mene pretvoriti u neprijatelja, gospodine Noks. Dobro bi bilo da to upamtiš.“

„Hoću“, uveravao ga je Noks. „Veruj mi.“

Hasan ga je ponovo pogledao; njegov prkos ga je zabavljao, i dvojica muškaraca su se gledali netremice sve dok obojica nisu shvatili da među njima nije još sve gotovo, da je ostalo nezavršenog posla. Ali to je moglo da sačeka. To će sačekati. Obojica su imali mnogo da izgube.

Noks je ustao, pomogao Gejl da stane na noge, zagrlio je. Pošli su zajedno prema vratima koja im je Nesim otvorio. Noks mu je u prolazu gotovo neprimetno klimnuo glavom, i Nesim mu je uzvratio, kao priznanje da su dugovi izravnati, možda čak i kao znak uzajamnog poštovanja. A onda su on i Gejl prošli kroz vrata, i izašli u potpuno nov život.

Epilog

Dakle, tako izgleda slava, pomislio je Noks, pekući se ispod lučnih svetala dok je zurio preko gomile mikrofona na redove ščućurenih fotografa i TV ekipa i novinara posađenih visoko na sedištima, koji su se naginjali jednom rukom praveći zabeleške a drugom se boreći da skrenu pažnju, nestrpljivi da postave svoja pitanja, makar samo da bi pokazali šefovima da obavljaju svoj posao, pošto dotad mora da su već shvatili da neće dobiti nikakve odgovore koji vrede i dve pare.

„Žao mi je“, izjavljivao je Jusuf Abas po ko zna koji put. „Zaista je prerano da bismo znali tačno šta smo otkrili. Arheologija ne funkcioniše na taj način. Potrebno nam je vreme da obezbedimo i istražimo lokalitete. Potrebno nam je vreme da restauriramo i proučimo šta smo otkrili. Za godinu, dve možda, znaćemo nešto više. Sada, još samo tri pitanja, mislim. Ko želi da...“

„Danijele!“, povikala je jedna mlada crvenokosa žena. „Danijele! Ovamo!“

Noks se okrenuo prema njoj, bio na trenutak zaslepljen blicom fotoaparata.

„Kako možete biti sigurni da je to Aleksandar?“, drala se.

„Je li istina da ima još zlata?“, doviknuo je jedan japanski novinar.

„Gejl! Gejl!“, povikao je jedan sedokosi čovek. „Da li ste mislili da ćete umreti?“

„Molim vas“, preklinjao je Jusuf, podižući obe ruke, uživajući u svakom trenutku.

„Jedan po jedan.“

Noks se češao po obrazu koji ga je svrbeo od umora i neobrijane brade. Kako je sve ovo bilo uvrnuto. Kad pomisli da ga, baš u ovom trenutku, ljudi širom sveta gledaju na televiziji. Nekoliko njih će sigurno biti njegovi

stari poznanici. Oni će žmirkati u ekran u neverici, ili možda mrmljati bezobrazluke u pola glasa, ili zaurlati od smeha i podići telefonsku slušalicu da bi uzbunili zajedničke prijatelje. *Jeste li gledali TV? Sećaš se onog tipa Noksa? Kunem se bogom, to je on!*

Bacio je iskosa pogled na Gejl. Ona mu se nasmešila i podigla jednu obrvu, kao da tačno razume šta mu prolazi kroz glavu. Protekla dvadeset četiri sata su bili zbunjujući. Njihovo policijsko ispitivanje u Suecu u početku je bilo sprovedeno u pobedničkom raspoloženju, uz međusobna čestitanja. Bilo je šala, rukovanja, prema njemu i Gejl su se ophodili kao prema herojima. Mohamedova priča izgleda da je podstakla maštu javnosti. A da bi sve bilo još slađe, gledali su Jusufa Abasa uživo na TV-u kako nesrećno pokušava da objasni svoj odnos s Dragumisima, i zašto je dao MAF-u dozvolu da iskopava u Delti i vrši istraživanje u Šivi, i zašto ga je Elena Koloktronis posetila u Kairu.

Ali onda, iznenada, atmosfera se promenila. U policijsku stanicu stigao je novi inspektor po imenu Umar. Prvo što je on uradio bilo je da Noksa i Gejl zaključa u odvojene ćelije. Onda je nastavio da ih nemilosrdno saslušava. Imao je sabljaste kratke zulufe i oštre oči, i izgledao je besmisleno sumnjičav prema svemu što mu je Noks ispričao. Pokušao je da ga navede da protivreči sam sebi i da izokrene njegove reči. Nije uopšte pokazao interesovanje za Nikolasa Dragumisa i njegove ljude, kao da su pljačka i višestruka ubistva za njega bila nevažna. Umesto toga, usredsredio se na Noksove poteze, pritiskajući ga posebno u vezi sa VSA lokalitetima u Aleksandriji i Delti, pokušavajući da ga prisili da prizna da je provalio u njih.

„Ne znam o čemu govorite“, ustrajavao je Noks. „Ja ništa ne znam o tim lokalitetima.“

„Stvarno?“, rekao je Umar, mršteći se teatralno. „Onda možda možete da objasnite njihove fotografije nađene na laptopu i digitalnom fotoaparatu u vašem

džipu.“ Noksovo srce je poskočilo u grudima. Bio je potpuno zaboravio na njih. Ako sad začuti ili zatraži advokata, to će biti isto kao da priznaje da ima nešto da krije. Bila bi ludost lagati čoveka kao što je ovaj; ali isto tako i biti iskren. A trebalo je da brine i o Rikovom ugledu. Nikako nije mogao da dopusti da dobar glas njegovog prijatelja bude umrljan kao da je pljačkaš grobova, posebno ne posle žrtve koju je učinio. Umar se smešio osmehom koji ga je dovodio do besa. „Ja čekam“, rekao je.

„Nisam učinio ništa loše“, pobunio se Noks.

„To je možda vaše mišljenje. U mojoj zemlji, mi provaljivanje u nalazišta od istorijskog značaja smatramo veoma ozbiljnim prestupom. Naročito kada je u pitanju čovek za koga se već zna da je prodavao antikvitete na crnom tržištu.“

„To su gluposti!“, besno je protestovao Noks. „Vi znate da su to gluposti.“

„Objasnite fotografije, gospodine Noks.“

Noks se namrgodio i zavalio se u stolici, ruku prekrštenih preko grudi.

„Koje fotografije?“

Umar se obrecnuo.

„Znate li koje su kazne za krađe antikviteta? Čak i za *pokušaj* krađe možete da robijate deset godina.“

„Ovo je smešno. Ja sam upravo pomogao da se spase najveće blago Egipta.“

„Ipak“, rekao je Umar, „mudar čovek bio bi svestan ozbiljnosti svog položaja. Jeste li vi mudar čovek, gospodine Noks?“ Noks je suzio oči, osećajući skriveni smisao u Umarovim rečima. „Šta hoćete da kažete?“

„Hoću da kažem da postoji *jedno* objašnjenje za vaše prisustvo na tim lokalitetima koje bih rado prihvatio.“

„A to je?“

„Da ste bili tamo s ovlašćenjem VSA. Posebno sa znanjem i blagoslovom generalnog sekretara, Jusufa Abasa.“

Noks je zatvorio oči i konačno ukopčao.

„Dakle to je to“, nasmejao se. „Ja kažem da sam radio tajno za Jusufa, i iznenada on nije više najbolji prijatelj s Dragumisima. On je *istraživao* njihove delatnosti. Kažite mi: šta vi dobijate od toga?“

„Nemam pojma o čemu govorite“, usiljeno je odgovorio Umar. „Ali možda bi trebalo još jednom da pretresemo vašu izjavu. Mediji bučno zahtevaju da čuju celu priču, kao što svakako i sami shvatate. Samo, ovoga puta, zašto ne počnete opisujući telefonski poziv koji ste uputili Jusufu Abasu da biste ga upozorili kako sumnjate na Dragumise, i ovlašćenje kojim vam je odobreno da delujete tajno u njegovo ime?“

„Ili?“

„Ili svi gube. Jusuf. Vi. Devojka.“

Noks je osetio mučninu.

„Devojka?“

„Egiptu treba neko ko bi bio kažnjen, gospodine Noks, a Grci su svi mrtvi. Ali vaša prijateljica Gejl je radila za njih. Pre samo dva dana odvezli su je privatnim avionom u Solun da bi se susrela s Filipom Dragumisom. Bila je s Elenom Koloktronis u Šivi. Verujte mi, mogu da učinim da izgleda kriva s mnogo manje materijala od ovoga. A tako slatka mala! Možete li da zamislite šta bi joj učinilo makar i mesec dana u zatvoru?“

„Ne mogu da verujem.“

Umar se nagnuo napred.

„A pomislite i na ovo. Ako se složite, bićete heroj. Ovlašćen sam da vam kažem da će vas VSA primiti u zajednicu raširenih ruku, i gledati blagonaklono na svaku sledeću molbu za iskopavanje koju ćete možda podneti.“

Za trenutak, Noks je osetio nagon da u odgovor zavitla ponudu Umaru u lice. Pre pet godina, mlađi i tvrdoglaviji, to bi i učinio. Ali divljina je bila dobar učitelj. „Ako se složim“, rekao je, „biće to pod jednim uslovom.“

„A to je?“

„Nova nagrada VSA. Nagrada 'Richard Mičel', koju dodeljuje jednom godišnje nekom mladom arheologu koji

obećava lično generalni sekretar. Prva da ide posthumno Riku.“

Umar je sebi dopustio da se malo nasmeši.

„Izvinićete me za minut?“

Noks je, čekajući da se Umar vrati, ispružio nogu; rana od metka ga je neprijatno zatezala i pekla. Samo je površinska, uveravali su ga. Za nedelju dana biće to samo ožiljak i sećanje.

Umar se ponovo vratio unutra.

„Ne 'Richard Mičel' nagrada“, rekao je. „Samo Mičelova nagrada. Priznanje doprinosu koji je učinila cela porodica. Moja veza me uverava da bi išta više od toga bilo nemoguće. Ja mu verujem.“

Noks je klimnuo glavom. Iskreno, bio je iznenađen što je Jusuf popustio čak i toliko. To je bilo u suštini priznanje da je Ričard bio nevin; a ako je on bio nevin, ko je onda osim Jusufa mogao da bude kriv? Mora da je Abas zaista osećao da je vruće. Za trenutak, baš iz tog razloga, Noks je premišljao da odbaci dogovor. Ali na kocki nije bila samo njegova koža.

„Dobro“, rekao je. „Ali biće vam potrebna i devojčina saglasnost.“

„Već je imam“, saopštio mu je Umar, lupkajući se po džepu. „Izgleda da ona nije želela vas u zatvoru ništa više nego sto ste vi želeli nju!“

„Smem li da je vidim?“

„Ne još. Kada prepravimo vaše izjave, održaćemo konferenciju za štampu. Vi, devojka i Jusuf ćete ispričati svetu kako ste radili zajedno s Hasanom da biste osujetili one podle Grke. Posle toga vi i ona možete da radite šta vam je volja.“

„Mislite onda kad budemo nepovratno kompromitovani?“ Umar se samo nasmešio.

I tako, tu su se našli svi oni, Jusuf Abas završavajući konferenciju za štampu i zahvaljujući se novinarima što su došli, insistirajući da se pri postavljanju sledećih pitanja obraćaju neposredno njemu, a ne Noksu ili Gejl. Onda je

položio dlanove na sto, stegao vilicu, napeo zadnjicu, i upustio se u naporan poduhvat dizanja iz stolice na noge, pre nego što je prošetao po prostoriji smešeci se i sijajući kao da očekuje aplauz. Kada do toga nije došlo, dao je rukom znak Noksu i Gejl da stanu pored njega i poziraju za nekoliko poslednjih zajedničkih fotografija, zagrlivši oboje kao da su najbolji i najstariji prijatelji. Fotoaparati su iskljocali do kraja. Lučna svetla počela su da se gase. Novinari su pozivali prijatelje i redakcije svojim mobilnim telefonima dok su se postrojavali napolju u prigušenom metežu. Pažnja svetske javnosti prenosila se dalje, ostavljajući Noksa s osećanjem čudne ispražnjenosti, kao da je izduvani balon. Nikada nije žudeo za svetlošću reflektora, ali ipak je u tome bilo nečeg neporecivo opojnog.

Jusuf ih je grlio oko ramena dok ih je vodio kroz zadnja vrata konferencijske sale, raspitujući se brižno za njihove planove. Međutim, onog trenutka kada su se vrata za njima zalupila, namrgodio se i odmaknuo korak unazad i otresao ruke s gađenjem, kao da sumnja da će mu Noksi i Gejl preneti neku zarazu.

„Nemojte ni da pomišljate da razgovarate s novinarima bez mog dopuštenja“, upozorio ih je.

„Dali smo reč.“

Jusuf je kiselo klimnuo glavom, kao da zna koliko vredi reč takvih ljudi. Onda im je naglašeno okrenuo leđa i tromo se odgegao.

Noksi je blago zadrhtao kad se okrenuo ka Gejl.

„Hoćeš da odemo odavde? Pozvao sam taksi.“

„Šta onda čekamo?“

Krenuli su kroz lavirint hodnika.

„Ne mogu da verujem da će se Jusuf izvući“, promrmljao je Noksi.

„Nismo imali izbora“, uveravala ga je Gejl. „Protiv njega ne postoje dokazi. Protiv nas postoje. A nismo mi krivi što ga je Egipat imenovao za generalnog sekretara.“

„Tvoj otac se nikada ne bi složio s ovim.“

„Da, bi. On je sklopio dogovor s Dragumisom, zar ne?“, nasmešila se i uzela ga pod ruku. „U svakom slučaju, sad je to gotovo. Hajde, molim te, da pričamo o nečem drugom.“

„O čemu, na primer?“

„Na primer, šta ćeš sada da radiš?“

S tugom je pomislio na Rika.

„Moram da prisustvujem sahrani.“

„O, bože. Naravno.“ Sagnula je glavu na tren, zatim upitala: „A posle?“

„Nisam o tome razmišljao“, slegnuo je ramenima Noks, mada je to bila laž. U vazduhu je mogao da namiriše novo iskopavanje još otkako mu je Umar ponudio tu mogućnost. „A ti?“

„Putujem za Pariz, prvim letom na koji stignem.“

„Oh.“ Zaustavio se u mestu. „Zaista?“

„Odlučila sam da napustim Sorbonu“, rekla je. „Dugujem im da im to kažem lično, zar ne misliš? Bili su veoma dobri prema meni.“

Noks nije mogao da spreči da mu se celim licem raširi osmeh.

„A posle?“

„Planiram da se vratim ovamo i nađem sebi neki posao na iskopavanju. Da naučim kako se to radi, znaš. Kako sam shvatila, Ogisten uvek traži nove pomoćnike. Možda bih mogla...“

„Ogisten!“, pobunio se Noks. „Taj matori jarac! Ne misliš valjda ozbiljno!“

„Mislila sam da ti je on prijatelj.“

„On *jeste* moj prijatelj. Baš zato ne želim da ti radiš za njega!“

„Meni treba posao“, ustrajala je Gejl. „Imaš li bolji predlog?“

Stigli su do sporednih vrata, gurnuli ih i sišli niz stepenice do taksija koji je čekao. Noks je otvorio zadnja vrata za Gejl, smestio se unutra pored nje, dajući uputstva vozaču. Otvorio je prozor kad su krenuli,

puštajući unutra mirise Egipta, začina, isparenja i znoja.

Ovo je bilo bolje. Daleko od politike, ambicije, cenjkanja, korupcije, prevare. Ponovo u potrazi za golom istinom.

Okrenuo se ka Gejl.

„Meni će biti potreban partner, čim se sve ovo stiša“, kazao joj je.

„Stvarno?“

„Da. Neko ko će raditi za crkavicu, samo zato što to voli. Neko s odgovarajućim sposobnostima da upotpune moje. Stručnjak za jezike bio bi idealan. Po mogućstvu neko ko, takođe, ume da snimi polupristojne fotografije. Dva radnika po ceni jednog, znaš. Toliko sam škrt.“

Gejl se nasmejala, a oči su joj svetlucale.

„A smem li da pitam za čime ćete vas dvoje tragati?“

On joj se nacerio.

„Zar nisi htela da kažeš za čime ćemo nas dvoje tragati?“

„Da“, rekla je srećno. „Baš sam to htela da kažem.“

Scan i OCR: **GiltterBaby**

Ispravka: *BABAC*

Zahvalnost

Ova knjiga je više od decenije promišljana i pisana, i tokom tog vremena ja sam prihvatao pomoć, ohrabrenje i savete od velikog broja ljudi, i suviše velikog da bih mogao da odam priznanje svakom od njih pojedinačno. Ali voleo bih posebno da se zahvalim svom agentu Luidiju Bonomiju i svom izdavaču Vejnu Bruksu, i jednom i drugom zato što su videli nešto što im se svidelo u prvobitnom rukopisu, i što su mi pomogli da to poboljšam. Takođe bih voleo da se zahvalim Kolinu Klementu što je korigovao moje najgore neumerenosti koje se tiču života i arheologije u Aleksandriji i Egiptu. Podrazumeva se da su greške koje su preostale, ako ih ima, moje i samo moje.